

ΕΡΡΙΚΟΥ Α. ΣΚΑΣΣΗ

ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ
ΝΕΠΩΤΟΣ ΒΙΟΙ
ΕΚΛΟΓΑΙ

Ε' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
785

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙ 196

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΤ'

89

ΣΧΒ

Nepos (Cornellius)

ΠΑΤΙΝΙΛΑ Ε/Τ 135

ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ ΝΕΠΩΤΟΣ
ΒΙΟΙ

ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΣΤ' 89 ΣΧΒ

ΕΡΡΙΚΟΥ Α. ΣΚΑΣΣΗ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ, ΟΜΟΤΙΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Nepos (Cornelius)

ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ ΝΕΠΩΤΟΣ

ΒΙΟΙ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Ε' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΛΛΑΣ

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ
ΕΔΕΦΡΗΣΑΤΟ

Ο.Ε.Δ.Β.

αριθ. εισαγ. 3261

του έτους 1969

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1969

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

002
WAZ
ITAB
F85

KOPINHΛIOY NEΠOTOC

B I O I

(EKKΛOTAI)

E TYNNAZIOY

GAAR

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ

ΟΕΔΒ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΑΘΗΝΑ 1984

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Κορνηλίου Νέπωτος.

Ὁ Κορνήλιος Νέπωτος, οὗτινος εἶναι ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς τὸ προω-
νύμιον καὶ ὀλίγον γνωστὸς ὁ βίος, ἐγεννήθη περὶ τὸ 100/99 π.Χ. ἐν τῇ
ἐντεῦθεν τῶν Ἀλπεων Γαλατία. Ἦτο πρόσοικος τοῦ Πάδου ποταμοῦ
(νῦν Po), ἀλλ' ἐν τίνι ἀκριβῶς πόλει ἐγεννήθη δὲν εἶναι μετὰ βεβαιό-
τητος γνωστόν. Κατ' ἄλλους πατρίς του ἦτο ἡ Hostilia (ἡ νῦν
Ostiglia), κατ' ἄλλους τὸ Ticinum (ἡ νῦν Pavia). Ἀπὸ τοῦ ἔτους
64 π.Χ. διέμενεν ἐν Ῥώμῃ, ἐπέτυχε δὲ νὰ κρατήσῃ αὐτὸν μακρὸν
τῆς πολιτικῆς καὶ τῶν δικαστηρίων. Ἀνῆκεν εἰς πλούσιαν οἰκογένειαν
τῆς τάξεως τῶν ἱππέων, ἀλλ' οὐδεμίαν ἤρξεν ἀρχὴν ἐξ ἐκείνων, αἵτινες
ἔφερον εἰς τὴν Σύγκλητον.

Ὁ Νέπωτος κατῴρθωσε νὰ ἀσκήσῃ ἐνωρὶς τὸ otium cum dignitate
καὶ νὰ ἀσχοληθῇ κυρίως περὶ ἔργα ἀφορῶντα εἰς τὰ γράμματα, περιο-
ρισθεὶς εἰς φρόνιμον οὐδετερότητα, ἥτις προσφύλαττεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν
μεταστροφῶν τῆς τύχης. Ἦδη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐσχετίσθη ἐν Ῥώμῃ
χάριν τῶν γραμμάτων πρὸς τὰ κυριώτερα μέλη τοῦ φιλολογικοῦ κύ-
κλου. Ἦτο φίλος τοῦ ποιητοῦ Κατούλλου, ὅστις ἀφιέρωσεν εἰς αὐτὸν
τὰ ποιήματά του, φίλος τοῦ Ἀττικοῦ καὶ τοῦ Κικέρωνος.

Ὁ Κορνήλιος Νέπωτος φαίνεται, ὅτι ἔζησεν ὀλίγον μετὰ τὸ ἔτος 27
π.Χ., ὁπότε συνετάχθη τὸ τέλος τῆς βιογραφίας τοῦ Ἀττικοῦ. Ἦτο
τότε γέρον καὶ δὲν εἶναι πιθανόν, ὅτι ἐπέζησε πολὺ μετὰ ταῦτα.

2. Ἔργα Κορνηλίου Νέπωτος.

Ὁ Νέπωτος συντάξεν ἔργα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν
ῥωμαϊκὴν ἀρχαιολογίαν, ἐπίσης δὲ καὶ σύγγραμμά τι γεωγραφικόν. Τὰ
ἔργα τοῦ Νέπωτος γραφέντα διὰ τὸ πολὺ κοινὸν ἔτυχον καλῆς ὑποδο-
χῆς καὶ ἱκανῶς διεδόθησαν διὰ τὸ ἀπλοῦν τοῦ ὕφους, τὴν ποικιλίαν
τῶν ὑποθέσεων, ὡσαύτως δὲ καὶ διὰ τὴν ἡθοπλαστικὴν ἀξίαν, μολο-

νότι τὸ διασωθῆν μέρος τῶν ἔργων αὐτοῦ δὲν εἶναι καὶ τόσον μεγάλης ἱστορικῆς σπουδαιότητος, καθότι ὁ Νέπως δὲν εἶναι ἱστορικός μεγάλης περιωπῆς, ἀλλὰ ἀπλῶς ἐκλαϊκευτῆς ἥθικῶν ἀρχῶν καὶ ἀξιωματῶν.

Α) Ἀπολεσθέντα ἔργα :

1. Χρονικά (Chroniceōn libri ἢ Chronica) εἰς τρία βιβλία. Περιλαμβάνουσι περιληπτικῶς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς ἰταλικῆς ἱστορίας ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἄλλους λαούς.

2. Παραδείγματα (Exempla) εἰς πέντε τοῦλάχιστον βιβλία, ἤτοι: συλλογὴ ἀνεκδότων (ἥθικῶν περιεχομένου) καὶ ἀξιοθεάτων. Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ, ὅπερ ἴσως συνετάχθη μετὰ τὸ 43 π.Χ., παρέβαλλεν ὁ Νέπως τὰ ἔθη τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων πρὸς τὰ τῶν συγχρόνων.

Διὰ τῶν δύο τούτων ἔργων ἀπέκτησεν ὁ Νέπως φήμην συγγραφέως, διότι εἰσήγαγεν εἰς τὴν Ῥώμην τὸ νέον τοῦτο εἶδος τῆς Ἑλληνικῆς γραμματείας.

3. Βίος Μάρκου Πορκίου Κάτωνος τοῦ Τιμητοῦ κατὰ παράκλησιν τοῦ Ἀττικοῦ. Ἡ σφριζομένη ἐπιτομὴ (ἰδ. κατωτ. σελ. 7, Ρ 1.) δὲν πρέπει νὰ συγχέεται πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο.

4. Βίος Μάρκου Τυλλίου Κικέρωνος. Οὗτος συνετάχθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κικέρωνος (43 π.Χ.) καὶ ἦτο ἀναμφιβόλως ὁ πανηγυρικός αὐτοῦ.

Διὰ τῶν δύο τελευταίων ἔργων ὁ Νέπως μετεφύτευσεν εἰς τὴν Ῥώμην, παρακινήθει βεβαίως ὑπὸ τοῦ Ἀττικοῦ, ἑλληνιστικὴν ἰδίαν φιλολογίαν, εἰ καὶ ὑπῆρχον ἐκεῖ πλούσια σπέρματα εἰς τὰ ἐπικήδεια ἐγκώμια (laudationes funebres).

5. Βιβλία ἀνταλλαγείσων ἐπιστολῶν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κικέρωνος

6. Σύγγραμμα γεωγραφικόν.

7. Βίοι ἐπιφανῶν ἀνδρῶν (de viris illustribus) Ῥωμαίων καὶ ξένων (βασιλέων, στρατηγῶν, νομομαθῶν, ῥητόρων, ποιητῶν, φιλοσόφων, ἱστορικῶν καὶ γραμματικῶν) εἰς δέκα καὶ ἕξ τοῦλάχιστον βιβλία ἀφιερωμένα εἰς τὸν Ἀττικόν, καὶ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἐν παραλλήλισμῳ πρὸς ἀλλήλους, καθὼς ἔπραξε μετὰ ἓνα περίπου αἰῶνα ὁ Πλούταρχος μετ' ἀπείρως μεγαλυτέρας καλλιτεχνικῆς καὶ ῥητορικῆς ἐμπειρίας καὶ μετ' εὐρυτέρας ἀνέσεως.

Ἐκ πάντων τούτων σφρίζονται ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Νέπωτος τὰ ἐξῆς :

Β) Σωζόμενα ἔργα :

1. De excellentibus ducibus exterarum gentium. Τὸ βιβλίον τοῦτο μετὰ μικρὸν προσόμιον περιέχει 25 κεφάλαια, ὧν τὰ δέκα ἐννέα ἀναφέρονται εἰς βίους Ἑλλήνων στρατηγῶν, ἐν (τὸ 14ον) εἰς τὸν βίον τοῦ ἐκ Καρίας Δατάμου, τὸ 21ον κεφ. ἀναφέρεται, ὅλως συντομωτάτα, εἰς βασιλεῖς (Κῦρον, Δαρεῖον, Φίλιππον, Ἀλέξανδρον τὸν Μέγαν, Διονύσιον τὸν πρεσβύτερον, Ἀντίγονον, Δημήτριον, Λυσίμαχον, Σέλευκον καὶ Πτολεμαῖον), τὸ 22ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀμίλκα*, τὸ 23ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀννίβα*, τὸ 24ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Κάτωνος καὶ τὸ 25ον κεφ. εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀττικοῦ.

Οἱ δύο τελευταῖοι βίοι εἶναι ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ Νέπωτος de historicis latinis, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ἔργου de viris illustribus. Τοῦτο ὠρμάτο ἀπὸ τῆς ἐλληνικῆς φιλολογίας, ἀλλ' ὁ Νέπωσις εἶχεν εἰς αὐτὸ προδρόμους ἐν Ῥώμῃ τὸν M.T. Varro καὶ τὸν Santra.

2. Ὀλίγα ἀποσπάσματα.

Γνησιότης τῶν βίων. Ἐγεννήθη ζήτημα, ἂν οἱ σωζόμενοι βίοι εἶναι γνήσιοι ἢ ἐπιτομή τοῦ ἔργου de viris illustribus τοῦ Νέπωτος ἢ τέλος, οὐχὶ ὁρθῶς, ἂν εἶναι ἔργον ἄλλου συγγραφέως (τοῦ Αἰμιλίου Πρόβου).

Γλῶσσα τοῦ Νέπωτος Ἡ γλῶσσα εἶναι σχετικῶς δόκιμος, ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ καθ' ὅλα ὑπόδειγμα ἄκρας ὁρθοεπειας, ὡς ἡ τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Καίσαρος.

Πηγαί. Πρὸς σύνταξιν τοῦ βιβλίου de excellentibus ducibus exterarum gentium ἔσχεν ὑπ' ὅψιν ὁ Νέπωσις τὸν Θουκυδίδην, τὸν Ξενοφῶντα γράψαντα τὸ Ἀγησιλάου ἐγκώμιον, τὸν Θεόπομπον, τὸν Δείωννα, τὸν Τίμαιον, τὸν Πολύβιον, τὸν Βλῖθωνα καὶ τὸν Ἀττικόν, ὅστις τελευταῖος ἔγραψε (47 π.Χ.) Χρονικὸν (liber annalis) περιέχον τὴν Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν μέχρι τοῦ 54 π.Χ. (Hn 13, 1. A 18, 1).

Ὁ Νέπωσις ἴσως ἔλαβεν ὑπ' ὅψιν καὶ ἄλλους, τοὺς ὁποίους ὁμως δὲν

* Ὁ Νέπωσις ἔκρινεν ἐπιωφελὲς νὰ μὴ παρέλθῃ ἐν σιγῇ τὸν Ἀμίλκαν καὶ τὸν Ἀννίβαν, διότι οὗτοι, κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν, ὑπερέβαλλον πάντας τοὺς ἐν Ἀφρικῇ κατὰ τε τὴν μεγαλψυχίαν καὶ τὴν πανουργίαν. Ἐκ τῶν βίων ὅλων ἐξέχουσι κυρίως ὁ βίος τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ Ἀλκιβιάδου, τοῦ Ἐπαμεινώνδου, τοῦ Ἀννίβα καὶ τοῦ Ἀττικοῦ.

ἀναφέρει, οἷον τὸν Ἡρόδοτον, παρὰ τοῦ ὁποίου πολλά, ὡς εἰκός, ἡδύνατο νὰ ἀντλήσῃ.

Γενικῶς ὁ Νέπως εἶναι μέτριος ὡς ἱστορικὸς καὶ συγχρόνως περιπίπτει εἰς ἀνακριβεΐας. Δίκαιον ὅμως εἶναι νὰ τονισθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅτι πρῶτος ἐκ τῶν Ῥωμαίων ἱστορικῶν ἐπραγματεύθη ἱστορίαν ξένων ἐθνῶν.

Ὡς πρὸς τὸν βίον τοῦ Ἀττικοῦ ὁ Νέπως διηγεῖται ὅ,τι εἶχεν ἴδει καὶ ἀκούσει ἐξ αὐτοῦ τοῦ στόματος τοῦ φίλου του (A 13,7).

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ *

HAMILCAR

Hamilcar, Hannibalis filius, cognomine Barca, Karthaginien- 1
sis, primo Poenico bello, sed temporibus extremis, admodum adu- 246
lescentulus in Sicilia praeesse coepit exercitui. cum ante eius ad- 2
ventum et mari et terra male res gererentur Karthaginiensium,
ipse, ubi affuit, numquam hosti cessit neque locum nocendi dedit,
saepeque e contrario occasione data lacessivit semperque supe-
rior discessit. quo facto, cum paene omnia in Sicilia Poeni amis-
sent, ille Erycem sic defendit, ut bellum eo loco gestum non vide- 243
retur. interim Karthaginienses classe apud insulas Aegates a C. 3
Lutatio, consule Romanorum, superati statuerunt belli facere fin- 241
nem eamque rem arbitrio permiserunt Hamilcaris. ille etsi flagra-
bat bellandi cupiditate, tamen paci serviundum putavit, quod pa-
triam exhaustam sumptibus diutius calamitates belli ferre non
posse intellegebat, sed ita ut statim mente agitaret, si paulum mo- 4
do res essent refectae, bellum renovare Romanosque armis per-
sequi, donecum aut virtute vicissent aut victi manus dedissent.
hoc consilio pacem conciliavit, in quo tanta fuit ferocia, cum Ca- 5
tulus negaret bellum compositurum, nisi ille cum suis, qui Erycem
tenerent, armis relictis Sicilia decederent, ut succumbente patria
ipse perituum se potius dixerit, quam cum tanto flagitio domum
rediret: non enim suae esse virtutis arma a patria accepta ad-
versus hostes adversariis tradere. huius pertinaciae cessit Catulus.

* Τὸ κείμενον εἶναι κατὰ τὴν στερεότυπον ἑκδοσιν τοῦ Alfred Fleckeisen.
Αἱ σημειούμεναι ἐν τοῖς περιθωρίοις χρονολογίαι ἀναφέρονται εἰς τὰ ἐν ταῖς ἀντι-
στοίχοις γραμμαῖς τοῦ κειμένου ἱστορικά γεγονότα.

2 At ille, ut Karthaginem venit, multo aliter ac sperarat rem
 241/38 publican se habentem cognovit. namque diuturnitate externi
 mali tantum exarsit intestinum bellum, ut numquam in pari pe-
 2 riculo fuerit Karthago, nisi cum deleta est. primo mercennarii mi-
 lites, quibus adversus Romanos usi erant, desciverunt, quorum
 numerus erat viginti milium. ii totam abalienarunt Africam, ip-
 3 sam Karthaginem oppugnarunt. quibus malis adeo sunt Poeni
 perterriti, ut etiam auxilia ab Romanis petierint; eaque impetra-
 runt. sed extremo, cum prope iam ad desperationem pervenissent,
 239 4 Hamilcarem imperatorem fecerunt. is non solum hostes a muris
 238 Karthaginis removit, cum amplius centum milia facta essent ar-
 matorum, sed etiam eo compulit, ut locorum angustiis clausi plu-
 res fame quam ferro interirent. omnia oppida abalienata, in eis
 Uticam atque Hipponem, valentissima totius Africae, restituit
 5 patriae. neque eo fuit contentus, sed etiam fines imperii propa-
 gavit, tota Africa tantum otium reddidit, ut nullum in ea bellum
 videretur multis annis fuisse.

3 Rebus his ex sententia peractis fidenti animo atque infesto
 Romanis, quo facilius causam bellandi reperiret, effecit ut impe-
 237 rator cum exercitu in Hispaniam mitteretur. eoque secum duxit
 2 filium Hannibalem annorum novem. erat praeterea cum eo adu-
 lescentis illustris, formosus, Hasdrubal: huic ille filiam suam in ma-
 3 trimonium dedit. de hoc ideo mentionem fecimus, quod Hamil-
 229 care occiso ille exercitui praefuit resque magnas gessit et princeps
 largitione vetustos pervertit mores Karthaginensium eiusdem-
 221 que post mortem Hannibal ab exercitu accepit imperium.

4 At Hamilcar, posteaquam mare transiit in Hispaniamque
 221 venit, magnas res secunda gessit fortuna: maximas bellicosissi-
 masque gentes subegit, equis, armis, viris, pecunia totam locu-
 2 pletavit Africam. hic cum in Italiam bellum inferre meditaretur,
 nono anno postquam in Hispaniam venerat, in proelio pugnans
 219 3 adversus Vettones occisus est. huius perpetuum odium erga Ro-
 manos maxime concitasse videtur secundum bellum Poenicum.
 namque Hannibal, filius eius, assiduis patris obtestationibus eo
 est perductus, ut interire quam Romanos non experiri mallet.

Hannibal, Hamilcaris filius, Karthaginiensis. si verum est, 1247/183
 quod nemo dubitat, ut populus Romanus omnes gentes virtute
 superarit, non est infitiandum Hannibalem tanto praestitisse ce-
 teros imperatores prudentia, quanto populus Romanus ante-
 cedat fortitudine cunctas nationes. nam quotienscumque cum eo 2
 congressus est in Italia, semper discessit superior. quod nisi domi
 civium suorum invidia debilitatus esset, Romanos videtur supe-
 rare potuisse, sed multorum obtrectatio devicit unius virtutem.

Hic autem velut hereditate relictum odium paternum erga 3
 Romanos sic conservavit, ut prius animam quam id deposuerit,
 qui quidem, cum patria pulsus esset et alienarum opum indige-
 ret, numquam destiterit animo bellare cum Romanis. nam ut o- 2
 mittam Philippum, quem absens hostem reddidit Romanis, om- 215-205
 nium iis temporibus potentissimus rex Antiochus fuit. hunc
 tanta cupiditate incendit bellandi, ut usque a rubro mari arma 192
 conatus sit inferre Italiae. ad quem cum legati venissent Roma- 2
 ni, qui de eius voluntate explorarent darentque operam consiliis
 clandestinis, ut Hannibalem in suspicionem regi adducerent,
 tamquam ab ipsis corruptus alia atque antea sentiret, neque id
 frustra fecissent idque Hannibal comperisset seque ab interiori-
 bus consiliis segregari vidisset, tempore dato adiit ad regem, eique 3
 cum multa de fide sua et odio in Romanos commemorasset, hoc
 adiunxit: 'pater meus' inquit 'Hamilcar, puerulo me, utpote non
 amplius novem annos nato, in Hispaniam imperator proficiscens
 Karthagine Iovi optimo maximo hostias immolavit. quae divina 237
 res dum conficiebatur, quaeivit a me vellemne secum in castra 4
 proficisci. id cum libenter accepissem atque ab eo petere coepis-
 sem ne dubitaret ducere, tum ille, faciam, inquit, si mihi fidem
 quam postulo dederis. simul me ad aram adduxit, apud quam sa-
 crificare instituerat, eamque ceteris remotis tenentem iurare ius-
 sit numquam me in amicitia cum Romanis fore. id ego iusiuran- 5
 dum patri datum usque ad hanc aetatem ita conservavi, ut ne-
 mini dubium esse debeat, quin reliquo tempore eadem mente sim
 futurus. quare, si quid amice de Romanis cogitabis, non impru- 6

denter feceris, si me celaris; cum quidem bellum parabis, te ipsum frustraberis, si non me in eo principem posueris'.

- 3 Hac igitur qua diximus aetate cum patre in Hispaniam pro-
 228 fectus est, cuius post obitum, Hasdrubale imperatore suffecto,
 221 equitatus omni praefuit. hoc quoque interfecto exercitus sum-
 219 man imperii ad eum detulit. in Karthaginem delatum publice
 2 comprobatum est. sic Hannibal, minor quinque et viginti annis
 natus, imperator factus proximo triennio omnes gentes Hispaniae bello subegit, Saguntum, foederatam civitatem, vi expugnavit,
 219 tres exercitus maximos comparavit. ex his unum in Africam misit, alterum cum Hasdrubale fratre in Hispania reliquit, tertium
 218 in Italiam secum duxit. ut saltum Pyrenaeum transiit, quacumque iter fecit, cum omnibus incolis conflixit: neminem nisi victum dimisit. ad Alpes posteaquam venit, quae Italiam ab Gallia seiungunt, quas nemo umquam cum exercitu ante eum praeter Herculem Graium transierat (quo facto is hodie saltus Graius appellatur), Alpico conantes prohibere transitu concidit, loca patefecit, itinera muniit, effecit ut ea elephantus ornatus ire posset, qua antea unus homo inermis vix poterat repere. hac copias traduxit in Italiamque pervenit.
- 4 Confluxerat apud Rhodanum cum P. Cornelio Scipione consule eumque pepulerat. cum hoc eodem Clastidii apud Padum
 218 decernit sauciumque inde ac fugatum dimittit. tertio idem Scipio cum collega Ti. Longo apud Trebiam adversus eum venit. cum iis manum conseruit, utrosque profligavit. inde per Ligures
 217 3 Appenninum transiit, petens Etruriam. hoc in itinere adeo gravi morbo afficitur oculorum, ut postea numquam dextro aequè bene usus sit. qua valetudine cum etiamnum premeretur lecticaque ferretur, C. Flaminium consulem apud Trasumennum cum exercitu insidiis circumventum occidit, neque multo post C. Centenium praetorem cum delecta manu saltus occupantem. hinc in
 216 4 Apuliam pervenit. ibi obviam ei venerunt duo consules, C. Terentius et L. Aemilius. utriusque exercitus uno proelio fugavit, Paulum consulem occidit et aliquot praeterea consulares, in eis Cn. Servilium Geminum, qui superiore anno fuerat consul.
- 5 Hac pugna pugnata Romam profectus nullo resistente in

propinquis urbi montibus moratus est. cum aliquot ibi dies cas- 211
 tra habuisset et Capuam reverteretur, Q. Fabius Maximus, dic-
 tator Romanus, in agro Falerno ei se obiecit. hic clausus locorum 2 217
 angustiis noctu sine ullo detrimento exercitus se expeditum Fa-
 bioque, callidissimo imperatori, dedit verba. namque obducta
 nocte sarmenta in cornibus iuvenorum deligata incendit eius-
 que generis multitudinem magnam dispalatam immisit, quo re-
 pentino visu obiecto tantum terrorem iniecit exercitui Romano-
 rum, ut egredi extra vallum nemo sit ausus. hanc post rem ges- 3
 tam non ita multis diebus M. Minucium Rufum, magistrum e-
 quitum pari ac dictatorem imperio, dolo productum in proeli-
 um fugavit. Ti Sempronium Gracchum, iterum consulem, in Lu- 212
 canis absens in insidias inductum sustulit. M. Claudium Mar-
 cellum, quinquies consulem, apud Venusiam pari modo interfe- 208
 cit. longum est omnia enumerare proelia. quare hoc unum satis 4
 erit dictum, ex quo intellegi possit, quantus ille fuerit: quamdiu
 in Italia fuit, nemo ei in acie restitit, nemo adversus eum post
 Cannensem pugnam in campo castra posuit.

Hinc invictus patriam defensum revocatus bellum gessit ad- 6 203
 versus P. Scipionem, filium eius *Scipionis*, quem ipse primo apud 202
 Rhodanum, iterum apud Padum, tertio apud Trebiam fugarat.
 cum hoc exhaustis iam patriae facultatibus cupivit impraesen- 2
 tiarum bellum componere, quo valentior postea congregaretur.
 inde colloquium convenit, condiciones non convenerunt. post id
 factum paucis diebus apud Zamam cum eodem confligit; pul- 3 202
 sus (incredibile dictu) biduo et duabus noctibus Hadrumetum per-
 venit, quod abest ab Zama circiter milia passuum trecenta. in hac
 fuga Numidae, qui simul cum eo ex acie excesserant, insidiati sunt 4
 ei, quos non solum effugit, sed etiam ipsos oppressit. Hadrumeti
 reliquos e fuga collegit, novis dilectibus paucis diebus multos
 contraxit.

Cum in apparando acerrime esset occupatus, Karthaginien- 7
 ses bellum cum Romanis composuerunt. ille nihilo setius exer- 201
 citui postea praefuit resque in Africa gessit [itemque Mago, fra-
 ter eius], usque ad P. Sulpicium C. Aurelium consules. his enim 2 200
 magistratibus legati Karthaginienses Romam venerunt, qui se-

- natui populoque Romano gratias agerent, quod cum iis pacem
 fecissent, ob eamque rem corona aurea eos donarent simulque
 peterent, ut obsides eorum Fregellis essent captivique redderen-
 3 tur. his ex senatus consulto responsum est: munus eorum gra-
 tum acceptumque esse; obsides, quo loco rogarent, futuros; ca-
 ptivos non remissuros, quod Hannibalem, cuius opera suscep-
 tum bellum foret, inimicissimum nomini Romano, etiamnum cum
 imperio apud exercitum haberent itemque fratrem eius Magonem.
 4 hoc responso Karthaginienses cognito Hannibalem domum et
 199 Magonem revocarunt. huc ut rediit, rex factus est, postquam im-
 perator fuerat, anno secundo et vicesimo: ut enim Romae con-
 5 sules, sic Karthagine quotannis annui bini reges creabantur. in
 eo magistratu pari diligentia se Hannibal praebuit, ac fuerat in
 bello. namque effecit ex novis vectigalibus non solum ut esset pe-
 cunia, quae Romanis ex foedere penderetur, sed etiam superes-
 6 set, quae in aerario reponeretur. deinde [anno post praeturam]
 196 M. Claudio L. Furio consulibus Roma legati Karthaginem vene-
 runt. hos Hannibal ratus sui exposcendi gratia missos, priusquam
 iis senatus daretur, navem ascendit clam atque in Syriam ad An-
 7 tiochum perfugit. hac re palam facta Poeni naves duas, quae eum
 comprehenderent, si possent consequi, miserunt, bona eius pu-
 blicarunt, domum a fundamentis disiecerunt, ipsum exulem iu-
 dicarunt.
- 8 At Hannibal anno quarto, postquam domo profugerat, L.
 193 Cornelio Q. Minucio consulibus, cum quinque [navibus Africam
 accessit in finibus Cyrenaeorum, si forte Karthaginienses ad bel-
 lum inducere posset Antiochi spe fiduciaque, cui iam persuaserat
 ut cum exercitibus in Italiam proficisceretur. huc Magonem fra-
 2 trem excivit. id ubi Poeni resciverunt, Magonem eadem, qua
 fratrem, absentem affecerunt poena. illi desperatis rebus cum
 solvissent naves ac vela ventis dedissent, Hannibal ad Antiochum
 192 pervenit. de Magonis interitu duplex memoria prodita est:
 namque alii naufragio, alii a servulis ipsius interfectum eum
 3 scriptum reliquerunt. Antiochus autem, si tam in gerendo bello
 consiliis eius parere voluisset, quam in suscipiendo instituerat,
 191 propius Tiberi quam in Thermopylis de summa imperii dimi-

casset. quem etsi multa stulte conari videbat, tamen nulla deseruit in re. praefuit paucis navibus, quas ex Syria iussus erat 4 in Asiam ducere, iisque adversus Rhodiorum classem in Pamphylio mari conflixit. *in* quo cum multitudine adversariorum 190 sui superarentur, ipse quo cornu rem gessit fuit superior.

Antiocho fugato verens ne dederetur, quod sine dubio acci- 9 190 disset, si sui fecisset potestatem, Cretam ad Gortynios venit, ut ibi, quo se conferret, consideraret. vidit autem vir omnium calidissimus *in* magno se fore periculo, nisi quid providisset, propter avaritiam Cretensium: magnam enim secum pecuniam portabat, de qua sciebat exisse famam. itaque capit tale consilium. 3 amphoras complures complet plumbo, summas operit auro et argento. has praesentibus principibus deponit in templo Dianae, simulans se suas fortunas illorum fidei credere. his in errorem inductis statuas aëneas, quas secum portabat, omni sua pecunia; complet easque in propatulo domi abicit. Gortynii templum mag- 4 na cura custodiunt, non tam a ceteris quam ab Hannibale, ne ille inscientibus iis tolleret *sua* secumque duceret.

Sic conservatis suis rebus omnibus Poenus illis Cretensi- 10 bus ad Prusiam in Pontum pervenit. apud quem eodem animo fuit erga Italiam neque aliud quicquam egit quam regem armavit et exacuit adversus Romanos. quem cum videret domesticis 2 opibus minus esse robustum, conciliabat ceteros reges, adiungebat bellicosas nationes. dissidebat ab eo Pergamenus rex Eumenes, Romanis amicissimus, bellumque inter eos gerebatur et 184 mari et terra; sed utrobique Eumenes plus valebat propter Romanorum societatem. quo magis cupiebat eum Hannibal opprimi, quem si removisset, faciliora sibi cetera fore arbitrabatur. ad hunc interficiendum talem iniit rationem. classe paucis die- 4 bus erant decreturi. superabatur navium multitudine: dolo erat pugnandum, cum par non esset armis. imperavit quam plurimas venenatas serpentes vivas colligi easque in vasa fictilia conici. harum cum effecisset magnam multitudinem, die ipso, quo fac- 5 turus erat tale proelium, classarios convocat iisque praecipit, omnes ut in unam Eumenis regis concurrant navem, a ceteris tantum satis habeant se defendere. id illos facile serpentium mul- 6

titudine consecuturos. rex autem in qua nave veheretur, ut sci-
 rent, se facturum: quem si aut cepissent aut interfecissent, magno
 11 iis pollicetur praemio fore. tali cohortatione militum facta classis
 ab utrisque in proelium deducitur. quarum acie constituta, prius-
 quam signum pugnae daretur, Hannibal, ut palam faceret suis
 quo loco Eumenes esset, tabellarium in scapha cum caduceo mit-
 2 tit. qui ubi ad naves adversariorum pervenit epistulamque osten-
 dens se regem professus est quaerere, statim ad Eumenem deduc-
 tus est, quod nemo dubitabat quin aliquid de pace esset scriptum.
 tabellarius ducis nave declarata suis eodem, unde erat egressus,
 3 se recepit. at Eumenes soluta epistula nihil in ea repperit, nisi
 quae ad irridendum eum pertinerent. cuius rei etsi causam mi-
 rabatur neque reperiebat, tamen proelium statim committere
 4 non dubitavit. horum in concursu Bithyjni Hannibalis praecepto
 universi navem Eumenis adoriuntur. quorum vim rex cum sus-
 tinere non posset, fuga salutem petiit, quam consecutus non
 esset, nisi intra sua praesidia se recepisset, quae in proximo litore
 5 erant collocata. reliquae Pergamenae naves cum adversarios pre-
 merent acrius, repente in eas vasa fictilia, de quibus supra men-
 tionem fecimus, conici coepta sunt. quae iacta initio risum pug-
 6 nantibus concitarunt, neque quare id fieret poterat intellegi. post-
 quam autem naves suas oppletas conspexerunt serpentibus, nova re
 perterriti, cum, quid potissimum vitarent, non viderent, puppes
 7 verterunt seque ad sua castra nautica rettulerunt. sic Hannibal
 consilio arma Pergamenorum superavit, neque tum solum, sed
 saepe alias pedestribus copiis pari prudentia pepulit adversarios.
 12 Quae dum in Asia geruntur, accidit casu ut legati Prusiae
 Romae apud T. Quintium Flaminium consularem cenarent,
 atque ibi de Hannibale mentione facta ex iis unus diceret eum
 2 in Prusiae regno esse. Id postero die Flamininus senatui detulit.
 189 patres conscripti, qui Hannibale vivo numquam se sine insidiis
 futuros existimarent, legatos in Bithyniam miserunt, in eis Fla-
 mininum, qui ab rege peterent, ne inimicissimum suum secum
 3 haberet sibi que dederet. his Prusia negare ausus non est; illud
 recusavit, ne id a se fieri postularent, quod adversus ius hospitii
 esset: ipsi, si possent, comprehenderent: locum, ubi esset, facila

inventuros. Hannibal enim uno loco se tenebat, in castello quod ei a rege datum erat muneri, idque sic aedificarat, ut in omnibus partibus aedificii exitus haberet, scilicet verens ne usu veniret, quod accidit. huc cum legati Romanorum venissent ac multitudine domum eius circumdedissent, puer ab ianua prospiciens Hannibali dixit plures praeter consuetudinem armatos apparere. qui imperavit ei, ut omnes fores aedificii circumiret ac propere sibi nuntiaret, num eodem modo undique obsideretur. puer cum celeriter, quid vidisset, renuntiasset omnesque exitus occupatos ostendisset, sensit id non fortuito factum, sed se peti neque sibi diutius vitam esse retinendam. quam ne alieno arbitrio dimitteret, memor pristinarum virtutum venenum, quod semper secum habere consuerat, sumpsit

183

Sic vir fortissimus, multis variisque perfunctus laboribus, anno acquievit septuagesimo. quibus consulibus interierit, non convenit. namque Atticus M Claudio Marcello Q. Fabio Labeone consulibus mortuum in annali suo scriptum reliquit, at Polybius L Aemilio Paulo Cn Baebio Tamphilo Sulpicius autem Blitho P. Cornelio Cethego M Baebio Tamphilo. atque hic tantus vir tantisque bellis districtus nonnihil temporis tribuit litteris. namque aliquot eius libri sunt, Graeco sermone confecti, in eis ad Rhodios de Cn. Manlii Volsonis in Asia rebus gestis. huius belligesta multi memoriae prodiderunt, sed ex eis duo, qui cum eo in castris fuerunt simulque vixerunt, quamdiu fortuna passa est, Silenus et Sosylus Lacedaemonius. atque hoc Sosylo Hannibal litterarum Graecarum usus est doctore.

4

.

- 234/149 **1** M. Cato, ortus municipio Tusculo, adolescentulus, priusquam honoribus operam daret, versatus est in Sabinis, quod ibi heredium a patre relictum habebat. inde hortatu L. Valerii Flacci, quem in consulatu censuraque habuit collegam, ut M. Perpenna censorius narrare solitus est, Romam demigravit in foroque esse
- 217 **2** coepit. primum stipendium meruit annorum decem septemque.
- 214 Q. Fabio M. Claudio consulibus tribunus militum in Sicilia fuit. inde ut rediit, castra secutus est C. Claudii Neronis, magnique
- 207 opera eius existimata est in proelio apud Senam, quo cecidit Has-
- 204 **3** drubal, frater Hannibalis. quaestor obtigit P. Africano consuli, cum quo non pro sortis necessitudine vixit: namque ab eo perpetua dissensit vita. aedilis plebei factus est cum C. Helvio. prae-
- 199 tor provinciam obtinuit Sardiniam, ex qua quaestor superiore
- 198 **4** tempore ex Africa decedens Q. Ennium poëtam deduxerat, quod non minoris aestimamus quam quemlibet amplissimum Sardinensem triumphum.
- 199 **2** Consulatum gessit cum L. Valerio Flacco. sorte provinciam
- 2 nactus Hispaniam citeriorem ex ea triumphum deportavit. ibi cum diutius moraretur, P. Scipio Africanus consul iterum cuius
- 194 in priore consulatu quaestor fuerat, voluit eum de provincia depellere et ipse ei succedere, neque hoc per senatum efficere potuit, cum quidem Scipio principatum in civitate obtineret, quod tum non potentia, sed iure res publica administrabatur. qua ex re iratus senatui *consulatu* peracto privatus in urbe mansit. at Cato,
- 184 **3** censor cum eodem Flacco factus, severe praefuit ei potestati. nam et in complures nobiles animadvertit et multas res novas in edictum addidit, qua re luxuria reprimeretur, quae iam tum
- 4 incipiebat pullulare. circiter annos octoginta, usque ad extremam aetatem ab adolescentia, rei publicae causa suscipere inimitias non destitit. a multis tentatus non modo nullum detrimentum existimationis fecit, sed, quoad vixit, virtutum laude crevit.
- 3** In omnibus rebus singulari fuit industria: nam et agricola sollers et peritus iuris consultus et magnus imperator et probabilis orator et cupidissimus litterarum fuit. quarum studium

etsi senior arripuerat, tamen tantum progressum fecit, ut non facile reperiri possit neque de Graecis neque de Italicis rebus, quod ei fuerit incognitum. ab adolescentia confecit orationes. senex historias scribere instituit. earum sunt libri septem, primus continet res gestas regum populi Romani, secundus et tertius unde quaeque civitas orta sit Italica, ob quam rem omnes Origines viderur appellasse. in quarto autem bellum Poenicum est primum, in quinto secundum. atque haec omnia capitulatim sunt dicta. reliqua quoque bella pari modo persecutus est usque ad praetoram Ser. Galbae, qui diripuit Lusitanos: atque horum bellorum duces non nominavit, sed sine nominibus res notavit. in eisdem exposuit, quae in Italia Hispanisque [aut fierent aut] viderentur admiranda: in quibus multa industria et diligentia comparet, nulla doctrina.

ATTICUS

T. Pomponius Atticus, ab origine ultima stirpis Romanae generatus, perpetuo a maioribus acceptam equestrem obtinuit dignitatem. patre usus est diligente et, ut tum erant tempora, diti inprimisque studioso litterarum. hic, prout ipse amabat litteras, omnibus doctrinis, quibus pueri aetas impertiri debet filium erudivit. erat autem in puero praeter docilitatem ingenii summa suavitas oris atque vocis, ut non solum celeriter acciperet quae tradebantur, sed atiam excellenter pronuntiaret. quae ex re in pueritia nobilis inter aequales ferebatur clariusque exsplendescibat, quam generosi condiscipuli animo aequo ferre possent. itaque incitabat omnes studio suo, quo in numero fuerunt L. Torquatus, C. Marius filius, M. Cicero, quos consuetudine sua sic devinxit, ut nemo iis perpetua *vita* fuerit carior.

Pater mature decessit. ipse adulescentulus propter affinitatem P. Sulpicii, qui tribunus plebei interfectus est, non expers fuit illius periculi: namque Anicia, Pomponii consobrina, nupsit Servio, fratri Sulpicii. itaque interfecto Sulpicio postea quam vidit Cinnano tumultu civitatem esse perturbatam neque

sibi dari facultatem pro dignitate vivendi, quin alterutram partem offenderet, dissociatis animis civium, cum alii Sullanis, alii Cinnanis faverent partibus, idoneum tempus ratus studiis obsequendi suis Athenas se contulit. neque eo setius adolescentem Marium hostem iudicatum iuvat opibus suis, cuius fugam pecunia sublevavit. ac ne illa peregrinatio detrimentum aliquod afferret rei familiari, eodem magnam partem fortunarum traiecit suarum. hic ita vixit, ut universis Atheniensibus merito esset
 4 carissimus. nam praeter gratiam, quae iam in adolescentulo magna erat, saepe suis opibus inopiam eorum publicam levavit. cum enim versuram facere publice necesse esset neque eius conditionem aequam haberent, semper se interposuit, atque ita ut neque usuram umquam ab iis acceperit neque longius, quam dictum esset, debere passus sit. quod utrumque erat iis salutare:
 5 nam neque indulgendo inveterascere eorum aes alienum patiebatur neque multiplicandis usuris crescere. auxit hoc officium alia quoque liberalitate: nam universos frumento donavit, ita ut singulis seni modii tritici darentur, qui modus mensurae medimnus Athenis appellatur.

3 Hic autem sic se gerebat, ut communis infimis, par principibus videretur. quo factum est ut huic omnes honores, quos possent, publice haberent civemque facere studerent: quo beneficio ille uti noluit [quod nonnulli ita interpretantur, amitti civitatem Romanam alia ascita]. quamdiu affuit, ne qua sibi statua poneretur, restitit, absens prohibere non potuit. itaque aliquot ipsi et Phidiae locis sanctissimis posuerunt: hunc enim in omni procuratione rei publicae actorem auctoremque habebant potissimum. igitur primum illud munus fortunae, quod in ea urbe natus est, in qua domicilium orbis terrarum esset imperii, ut eandem et patriam haberet et domum; hoc specimen prudentiae, quod, cum in eam se civitatem contulisset, quae antiquitate, humanitate doctrinaque praestaret omnes, unus ei fuit carissimus.

4

5 tranquillatis autem rebus Romanis remigravit Romam, ut opinor L. Cotta L. Torquato consulibus: quem discedentem sic uni-

versa civitas Atheniensium prosecuta est, ut lacrimis desiderii futuri dolorem indicaret.

Habebat avunculum Q. Caecilium, equitem Romanum, fami- 5 70
liarem L. Luculli, divitem, difficillima natura: cuius sic asperi-
tatem veritus est, ut, quem nemo ferre posset, huius sine offen-
sione ad summam senectutem retinuerit benivolentiam. quo
facto tulit pietatis fructum. Caecilius enim moriens testamento 2
adoptavit eum heredemque fecit ex dodrante: ex qua heredi- 58
tate accepit circiter centiens sestertium. erat nupta soror Attici 3 68
Q. Tullio Ciceroni, easque nuptias M. Cicero conciliarat, cum quo
a condiscipulatu vivebat coniunctissime, multo etiam familiarius
quam cum Quinto, ut iudicari possit plus in amicitia valere simi- 4
litudinem morum quam affinitatem. utebatur autem intime Q.
Hortensio, qui iis temporibus principatum eloquentiae tenebat,
ut intellegi non posset, uter eum plus diligeret, Cicero an Hor-
tensius: et, id quod erat difficillimum, efficiebat ut, inter quos
tantae laudis esset aemulatio, nulla intercederet obtrectatio es-
setque talium virorum copula.

In re publica ita est versatus, ut semper optimarum partium 6
et esset et existimaretur, neque tamen se civilibus fluctibus com-
mitteret, quod non magis eos in sua potestate existimabat esse,
qui se his dedissent, quam qui maritimis iactarentur. honores 2
non petit, cum ei paterent propter vel gratiam vel dignitatem:
quod neque peti more maiorum neque capi possent conservatis
legibus in tam effusis ambitus largitionibus neque *geri* e re pu-
blica sine periculo corruptis civitatis moribus. ad hastam publi-
cam numquam accessit. nullius rei neque praes neque manceps 3
factus est. neminem neque suo nomine neque subscribens accusa-
vit, in ius de sua re numquam iit, iudicium nullum habuit. mul- 4
torum consulum praetorumque praefecturas delatas sic accepit,
ut nemimen in provinciam sit secutus, honore fuerit contentus,
rei familiaris despexerit fructum: qui ne cum Quinto quidem Ci-
cerone voluerit ire in Asiam, cum apud eum legati locum obtinere
posset. non enim decere se arbitrabatur, cum praeturam gerere
noluisset, asseclam esse praetoris. qua in re non solum dignitatis 5
serviebat, sed etiam tranquillitati, cum suspiciones quoque vi-

taret criminum. quo fiebat ut eius observantia omnibus esset carior, cum eam officio, non timori neque spei tribui viderent.

- 13 Neque vero ille minus bonus pater familias habitus est quam civis. nam cum esset pecuniosus, nemo illo minus fuit emax, minus aedificator. neque tamen non inprimis bene habitavit omnibusque optimis rebus usus est. nam domum habuit in colle Quirinali Tamphilianam, ab avunculo hereditate relictam, cuius amoenitas non aedificio, sed silva constabat: ipsum enim tectum antiquitus constitutum plus salis quam sumptus habebat: in quo 3 nihil commutavit, nisi quid vetustate coactus est. usus est familia, si utilitate iudicandum est, optima, si forma, vix mediocri. namque in ea erant pueri litteratissimi, anagnostae optimi et plurimi librarii, ut ne pedisequs quidem quisquam esset, qui non utrumque horum pulchre facere posset, pari modo artifices ceteri, quos cultus domesticus desiderat, apprime boni.
- 4 neque tamen horum quemquam nisi domi natum domique factum habuit: quod est signum non solum continentiae, sed etiam diligentiae. nam et non intemperanter concupiscere, quod a plurimis videas, continentis debet duci, et potius industria quam pretio 5 parare non mediocris est diligentiae. elegans, non magnificus, splendidus, non sumptuosus: omnisque diligentia munditiam, non affluentiam affectabat. supellex modica, non multa, ut in 6 neutram partem conspici posset. nec praeteribo, quamquam nonnullis leve visum iri putem, cum inprimis lautus esset eques Romanus et non parum liberaliter domum suam omnium ordinum homines invitaret, non amplius quam terna milia peraeque in singulos menses ex ephemeride eum expensum sumptui fèrre solitum. atque hoc non auditum, sed cognitum praedicamus: saepe 7 enim propter familiaritatem domesticis rebus interfuimus.
- 14 Nemo in convivio eius aliud acroama audivit quam anagnosten, quod nos quidem iucundissimum arbitramur; neque umquam sine aliqua lectione apud eum cenatum est, ut non minus animo quam ventre convivae delectarentur: namque eos vocabat, quorum mores a suis non abhorrent. cum tanta pecuniae facta esset accessio, nihil de cottidiano cultu mutavit,

nihil de vitae consuetudine, tantaque usus est moderatione, ut neque in sestertio viciens, quod a patre acceperat, parum se splendide gesserit neque in sestertio centiens affluentius vixerit, quam instituerat, parique fastigio steterit in utraque fortuna. nullos habuit hortos, nullam suburbanam aut maritimam sumptuosam villam, neque in Italia, praeter Arretinum et Nomentanum, rusticum praedium, omnisque eius pecuniae reditus constabat in Epiroticis et urbanis possessionibus. ex quo cognosci potest usum eum pecuniae non magnitudine, sed ratione meriti solitum.

Mendacium neque dicebat neque pati poterat. itaque eius¹⁵ comitas non sine severitate erat neque gravitas sine facilitate, ut difficile esset intellectu, utrum eum amici magis vererentur an amarent. quidquid rogabatur, religiose promittebat, quod non liberales, sed leves arbitrabatur polliceri quod praestare non possent. idem in tenendo, quod semel annuisset, tanta erat cura, ut non mandatam, sed suam rem videretur agere. numquam suscepti negotii eum pertaesum est: suam enim existimationem in ea re agi putabat, qua nihil habebat carius. quo fiebat ut omnia Ciceronum, M. Catonis, Q. Hortensii, A. Torquati, multorum praeterea equitum Romanorum negotia procuraret. ex quo iudicari potest non inertia, sed iudicio fugisse rei publicae procurationem

Humanitatis vero nullum afferre maius testimonium possum,¹⁶ quam quod adulescens idem seni Sullae fuit iucundissimus, senex adulescenti M. Bruto, cum aequalibus autem suis Q. Hortensio et M. Cicerone sic vixit, ut iudicare difficile sit, cui aetati fuerit aptissimus. quamquam eum praecipue dilexit Cicero, ut ne frater quidem ei Quintus carior fuerit aut familiarior. ei rei sunt indicio praeter eos libros, in quibus de eo facit mentionem, qui in vulgus sunt editi, sedecim volumina epistularum, ab consulatu eius usque ad extremum tempus ad Atticum missarum: quae qui legat, non multum desideret historiam contextam eorum temporum. sic enim omnia de studiis principum, vitiis ducum, mutationibus rei publicae perscripta sunt, ut nihil in eis non appareat et facile existimari possit, prudentiam quodam modo esse divinationem. non enim Cicero ea solum, quae vivo se acciderunt,

futura praedixit, sed etiam, quae nunc usu veniunt, cecinit ut vates.

- 17 De pietate autem Attici quid plura commemorem? cum hoc
 ipsum vere gloriantem audierim in funere matris suae, quam ex-
 42 tulit annorum nonaginta cum *ipse esset* septem et sexaginta, se
 numquam cum matre in gratiam redisse, numquam cum sorore
 2 fuisse in simultate, quam prope aequalem habebat. quod est
 signum aut nullam umquam inter eos querimōniam intercessisse,
 aut hunc ea fuisse in suos indulgentia, ut, quos amare deberet,
 3 irasci eis nefas duceret. neque id fecit natura solum, quamquam
 omnes ei paremus, sed etiam 'doctrina: nam principum philoso-
 phorum ita percepta habuit praecepta, ut iis ad vitam agendam,
 non ad ostentationem uteretur.
- 18 Moris etiam maiorum summus imitator fuit antiquitatisque
 amator, quam adeo diligenter habuit cognitam, ut eam totam
 2 in eo volumine exposuerit, quo magistratus ordinavit. nulla enim
 lex neque pax neque bellum neque res illustris est populi Ro-
 mani, quae non in eo suo tempore sit notata, et, quod difficil-
 limum fuit, sic familiarum originem subtexit, ut ex eo clarorum
 3 virorum propagines possimus cognoscere. fecit hoc idem separa-
 tim in aliis libris, ut M. Bruti rogatu Iuniam familiam a stirpe
 ad hanc aetatem ordine enumeraverit, notans, quis a quo ortus
 4 quos honores quibusque temporibus cepisset: pari modo Marcelli
 Claudii Marcellorum, Scipionis Cornelii et Fabii Maximi Fabiorum
 et Aemiliorum. quibus libris nihil potest esse dulcius iis, qui ali-
 5 quam cupiditatem habent notitiae clarorum virorum. attigit
 poëticen quoque, credimus, ne eius expers esset suavitatis. nam-
 que versibus *de iis*, qui honore rerumque gestarum amplitudine
 6 ceteros populi Romani praestiterunt, exposuit, ita, ut sub sin-
 gulorum imaginibus facta magnistratusque eorum non amplius
 quaternis quinisque versibus descripserit: quod vix credendum
 sit tantas res tam breviter potuisse declarari. est etiam unus li-
 ber Graece confectus, de consulatu Ciceronis.
- 19 *Haec* hactenus Attico vivo edita a nobis sunt. nunc, quoniam
 fortuna nos superstites ei esse voluit, reliqua persequemur et,
 quantum potuerimus, rerum exemplis lectores docebimus... suos

cuique mores plerumque conciliare fortunam. namque hic contentus ordine equestri, quo erat ortus, in affinitatem pervenit imperatoris divi filii, cum iam ante familiaritatem eius esset consecutus nulla alia re quam elegantia vitae, qua ceteros ceperat principes civitatis dignitate pari, fortuna humiliores. tanta enim prosperitas Caesarem est consecuta, ut nihil ei non tribuerit fortuna, quod cuiquam ante detulerat, et conciliarit, quod nemo adhuc civis Romanus quivit consequi. nata est autem Attico neptis ex Agrippa, cui virginem filiam collocarat. hanc Caesar vix anniculam Ti. Claudio Neroni, Drusila nato, privigno suo despondit: quae coniunctio necessitudinem eorum sanxit, familiaritatem reddidit frequentiore. quamquam ante haec sponsalia non solum, cum ab urbe abesset, numquam ad suorum quemquam litteras misit, quin Attico scriberet, quid ageret, inprimis quid legeret quibusque in locis et quamdiu esset moraturus, sed etiam, cum esset in urbe et propter infinitas suas occupationes minus saepe, quam vellet, Attico frueretur, nullus dies temere intercessit, quo non ad eum scriberet, cum modo aliquid de antiquitate ab eo requireret, modo aliquam quaestionem poeticam ei proponeret, interdum iocans eius verbosiores eliceret epistulas. ex quo accidit, cum aedis Iovis Feretrii in Capitolio, ab Romulo constituta, vetustate atque incuria detecta prolaberetur, ut Attici admonitu Caesar eam reficiendam curaret. neque vero a M. Antonio minus absens litteris colebatur, adeo ut accurate ille ex ultimis terris, quid ageret, curae sibi haberet certiore facere Atticum. hoc quale sit, facilius existimabit is, qui iudicare poterit, quantae sit sapientiae eorum retinere usum benivolentiamque, inter quos maximarum rerum non solum aemulatio, sed obtrectatio tanta intercedebat, quantam fuit [incidere] necesse inter Caesarem atque Antonium, cum se uterque principem non solum urbis Romae, sed orbis terrarum esse cuperet. Tali modo cum septem et septuaginta annos complisset atque ad extremam senectutem non minus dignitate quam gratia fortunaque crevisset (multas enim hereditates nulla alia re quam bonitate consecutus est) tantaque prosperitate usus esset valetudinis, ut annis triginta medicina non indiguisset, nactus

est morbum, quem initio et ipse et medici contempserunt: nam putarunt esse tenesmon, cui remedia celeria faciliaque proponerantur. in hoc cum tres menses sine ullis doloribus, praeter quam quos ex curatione capiebat, consumpsisset, subito tanta vis morbi in imum intestinum prorupit, ut extremo tempore per lumbos fistulae puris eruperint. atque hoc priusquam ei accideret, postquam in dies dolores accrescere febresque accessisse sensit, Agrippam generum ad se arcessi iussit et cum eo L. Cornelium Balbum Sextumque Peducaeam. hos ut venisse vidit, in cubitum innixus 'quantam' inquit 'curam diligentiamque in valetudine mea tuenda hoc tempore adhibuerim, cum vos testes habeam, nihil necesse est pluribus verbis commemorare. quibus quoniam, ut spero, satisfeci, me nihil reliqui fecisse, quod ad sanandum me pertineret, reliquum est ut egomet mihi consulam. id vos ignorare nolui: nam mihi stat alere morbum desinere. namque his diebus quidquid cibi sumpsi, ita produxi vitam, ut auxerim dolores sine spe salutis. quare a vobis peto, primum ut consilium probetis meum, deinde ne frustra dehortando impedire conemini.'

- 22 Hac oratione habita tanta constantia vocis atque vultus, ut non ex vita, sed ex domo in domum videretur migrare, cum quidem Agrippa eum flens atque osculans oraret atque obsecraret, ne id quod natura cogeret ipse quoque sibi acceleraret, et, quoniam tum quoque posset temporibus superesse, se sibi suisque reservaret, preces eius taciturna sua obstinatione depresso. sic cum biduum cibo se abstinuisset, subito febris decessit leviorque morbus esse coepit. tamen propositum nihilo setius peregit, itaque die quinto, postquam id consilium inierat, pridie kal. Apriles Cn. Domitio C. Sosio consulibus decessit. elatus est in lecticula
- 32 4 ut ipse praescripserat, sine ulla pompa funeris, comitantibus omnibus bonis, maxima vulgi frequentia. sepultus est iuxta viam Appiam ad quintum lapidem in monumento Q. Caecilii, avunculi sui.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΑΜΙΛΚΑΣ

Κεφάλαιον 1.

1. Hannibalis] τοῦ πάππου τοῦ περιωνύμου Ἀννίβα. Οἱ ἀρχαῖοι συγγάκις ἔδιδον εἰς τὸν ἔγγονον τὸ ὄνομα τοῦ πάππου. *cognomine*] ἀφαιρ. τῆς ἀναφορᾶς. *temporibus*] (ἐνν. belli) ἀφαιρ. χρονική. *admodum*] ἐπιτείνει τὸ ἐπίθετον *adulescentulus* = *peradulescentulus*.

2. *cum*] σύνδ. χρον. = ἐν ᾧ. *eius*] γεν. ὑποκειμ. *et mari et terra*] (συνήθως *terra marique*)· τὸ πρῶτον δὲν ἀληθεύει, διότι οἱ Καρχηδόνιοι εἶχον ἤδη ἐπανακτήσει τὴν κυριαρχίαν τῆς θαλάσσης. *male*] = *non feliciter*. *ubi*] ἐνθα, ὅπου. *locum*] = *facultatem, occasionem* (βλάβης τῶν Καρχηδονίων). Ἡ μεταφορὰ ἐλήφθη ἐκ τῶν μονομάχων, οἵτινες, ἐὰν ἀπεκαλύπτετο μέρος τοῦ σώματός των, παρουσίαζον οὕτω εἰς τοὺς ἀντιπάλους των τὴν θέσιν, ἣν οὗτοι ἠδύναντο νὰ πληξούν. *saepeque*] τὸ -que = ἀλλά. *occasione datā*] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. *quo facto*] ἀφαιρ. ἀπόλυτος = οὗ γενομένου, οὗ ἕνεκα, δηλ. τοῦ μὴ ὑποχωρῆσαι ποτε πρὸ τοῦ ἐχθροῦ. *cum amisissent*] δηλ. πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ἀμίλκα. *eo loco*] ἀντὶ *in eo loco*. *ut... gestum non videretur*] *gestum* (ἐνν. *esse*). Ὑπερβολικὴ ἔκφρασις. Οἱ δύο ἀντίπαλοι στρατοὶ ὠχυρωμένοι ἕκαστος ἐντὸς χαρακωμάτων, δὲν ἐπεχείρουν νὰ συνάψουν ἀποφασιστικὴν μάχην, εἰς τρόπον ὥστε εἰς τὸ μέρος τοῦτο δὲν ἐφαίνετο ὅτι διεξήγετο πόλεμος.

3. *a C. Lutatio...superati*] ποιητ. αἴτιον = ὑπὸ τοῦ... *consule*] παράθεσις εἰς τὸ *Lutatio bellandi*] γεν. ἀντικειμενική. *cupiditate*] ἀφαιρ. τῆς αἰτίας. *serviundum*] ἐνν. *esse serviundum* = *serviendum*. Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *putavit, quod... intellegebat*] διότι... κατενόει. *sumptibus*] ἀφαιρ. *ferre*] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *posse*, ὅπερ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *intellegebat*.

4. sed ita...ut] συμπλήρωσον sed p a c i s e r v i u n d u m p u t a v i t... ita ut...] εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ἀλλὰ μὲ τὴν ὑστεροβουλίαν (ἐπιφύλαξιν ὥστε) νά... Τὸ ita ut περιορίζει τὸ serviundum putavit. Κατὰ τὸ στάδιον τῶν διαπραγματεύσεων συνέλαβε τὸ σχέδιον νά...—armis] ἄφαιρ. vicissent... dedissent...] ὑποκείμεν. Romani. manus] ἡ φράσις manus (αἰτ. πληθ.) dare ἐλήφθη ἀπὸ τῶν ἀγώνων τῶν μονομάχων, οἵτινες νικώμενοι ἀνέτεινον τὰς χεῖρας, ἵνα δείξωσιν ὅτι ἡττήθησαν.

5. hoc consilio] = hac mente. in quo] = in qua re (= ἐν ταύτῃ τῇ διαπραγματεύσει). tanta... ferocia] ἄφαιρ. τῆς ιδιότητος cum... negaret] se compositurum (e s s e). nisi] = si non. cum] πρόθεσις. armis relictis] ἄφαιρ. ἀπόλυτος. Sicilia] ἄφαιρ. decederent] ἐτέθη ὁ πληθ., διότι ἐννοοῦνται καὶ οἱ στρατιῶται (= cum suis δηλ. ille et sui). ut... (dixerit)] ὥστε... εἶπεν· ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ tanta.. ferocia, ἡ δὲ λογικὴ θέσις τοῦ ut εἶναι πρὸ τοῦ cum... negaret. armis relictis... succumbente patriā] ἀφαιρετικαὶ ἀπόλυτοι. ipse] ἡδύνατο νά τεθῇ καὶ ipsum, διὰ νά συμφωνήσῃ μὲ τὴν ἀκολουθοῦσαν αἰτία. se.— potius... quam rediret] = quam ut. cum tanto flagitio] δηλοῖ τρόπον. domum] οἶκαδε. non suae virtutis esse] ὑπον. τὸ ῥ. dixit. (εἶπεν) ὅτι δὲν εἶναι ἴδιον τοῦ χαρακτῆρός του. pertinaciae] δοτική. cessit] ὑπεχώρησε παρασχὼν ὄρους ὀλιγώτερον σκληροῦς καὶ ἐπιτρέψας νά ἀποσυρθοῦν ἔχοντες τὰ ὅπλα καὶ τὰς ἀποσκευὰς αὐτῶν.

Κεφάλαιον 2.

1. ut... venit] ὥς... ἦλθε. se habentem] μετοχὴ κατηγορηματικὴ ἐξαρωμένη ἐκ τοῦ cognovit (= vidit). externi] ἀντιθ. τοῦ intestini mali] = belli (a d v e r s u s R o m a n o s). intestinum bellum] ὁ « ἄσπονδος » οὗτος πόλεμος διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ 241 - 238 π.Χ. tantum... ut... fuerit] (πρkm. ὑποτ.) τοσοῦτον... ὥστε ὑπῆρξε nisi cum] ... εἰ μὴ ὅτε...

2. mercennarii] οὗτοι ἦσαν Ἰβηρες, Γαλάται, Λίγυες, Ἑλληνες, erat] ἀνῆρχετο, συνεποσοῦτο εἰς... ipsam] αὐτὴν ταύτην.

3. -quibus (ἀφαιρ.) = his a u t e m. etiam] καί, ἔτι.. ut.. petierint] ὥστε ἐζήτησαν... auxilia] οὐχὶ στρατὸν, ἀλλὰ σῖτον καὶ τὸ διαίωμα νά στρατολογηθοῦν ἄνδρες ἐκ τῆς Ἰταλίας. extremo] ἀνταπε

κρίνεται εἰς τὸ προηγούμενον primo (§ 2). cum... pervenissent] ἀφοῦ περιῆλθον. imperatorem] κατηγορούμενον.

4. non solum... sed etiam] οὐ μόνον... ἀλλὰ καί. cum] = εἰ καί, καίτοι. milia] ἦσαν 20000 μισθοφόροι καὶ 8 000 Καρχηδόνιοι. armatorum] ἐξαρτᾶται ἀκ τοῦ milia. eo... ut] εἰς τοσοῦτον... ὥστε. locorum angustiiis] = angustis locis clausi. fame] ἐτρέφοντο κατ' ἀρχὰς ἐκ τῶν νεκρῶν τῆς μάχης, ἐκ τῶν αἰχμαλώτων καὶ τῶν δούλων καὶ τέλος ἀλληλοσπαρασσόμενοι. in eis] μεταξὺ τούτων. patriae] δοτ.

5. neque] = ἀλλὰ δέν. eo] (οὐσιαστικῶς) = hac re, δηλ. μὲ τὴν ἐκ νέου κατάκτησιν τῶν πόλεων τούτων. tota Africa] (ἀφαιρ.) δέν πρέπει τὰ λεγόμενα νὰ νοηθοῦν κατὰ γράμμα. otium] = pacem. reddidit] = restituit (= ἀποκατέστησε). multis annis] ἀπὸ πολ- λῶν ἐτῶν. nullum... bellum videretur] ἰδ. κεφ. 1, 2 εἰς τὸ τέλος. Ὑπερβολικῶς ἐλέχθη τοῦτο ὑπὸ τοῦ Νέπωτος.

Κεφάλαιον 3.

1. ex sententia] ἡ πρόθεσις ex δηλοῖ συμφωνίαν. Ἡ φράσις αὕτη ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ feliciter, bene = εὐτυχῶς. rebus... peractis] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. fidenti animo...] ἀφαιρ. τῆς συνοδείας καὶ τοῦ τρό- που. Romanis] δοτ. quo] = ut eo, ἔνα... bellandi] ἐνν. cum Ro- manis. imperator] κατηγορ. eoque] καὶ ἐκεῖσε. annorum] γεν. τῆς ἰδιότητος.

2. cum eo] μετ' αὐτοῦ, παρ' αὐτῷ. illustris] = illustri loco natus, ἐξ εὐγενοῦς γένους (οἰκογενείας) καταγόμενος.

3. de hoc] = de Hasdrubale. Hamilcare occiso] ἀφαιρ. ἀπό- λυτος = post mortem Homilcaris μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἀμίλκα. Οὗτος ἐφρονεῦθη εἰς τινὰ μάχην κατὰ τὸ 228 π.Χ. Ille] = Hasdrubal. Οὗτος εἶχε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ ἀπὸ τοῦ 228 - 220 π.Χ. mag- nas] ὑπέταξε πολλοὺς Ἰσπανικοὺς λαοὺς εἰς τοὺς Καρχηδονίους καὶ ἔκτισε τὴν Carthago nova (νῦν Καρθαγένην). princeps] (= pri- mus) πρῶτος ἦτο ὁ ὁποῖος... largitione] αἱ γενναιοδωραὶ αὗται προήρ- χοντο ἐξ Ἰσπανικῶν λαφύρων.

Κεφάλαιον 4.

1. mare] = fretum Gaditanum τὸν πορθμὸν τῶν Γαδεΐρων (τὸ νῦν στενὸν τοῦ Γιβραλτάρ). secunda fortuna] ἀφαιρ. ἀπόλ.

equis, armis, viris, pecunia] αφαιρετικάί ὀργανικάί. viris] ἑξα-
ναγκάζων τοὺς ὑποτεταγμένους λαοὺς νὰ παρέχουν εἰς τοὺς Καρχηδο-
νίους ἄνδρας χάριν στρατιωτικῶν ἀναγκῶν.

2. hic] ἀντωνυμία. cum] σύνδ. χρον. nono anno postquam] 8
ἔτη μετὰ τὴν ἀφίξιν του εἰς τὴν Ἰσπανίαν. occisus est] οὗτος κατέ-
λιπε τέσσαρα τέκνα, περὶ ὧν λέγεται ὅτι συχνάκις τὰ ἀνέτρεφεν ὡς
λεοντιδεῖς διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ.

3. erga] = in, adversus. odium] ὑποκείμεν. concitasse] = con-
citavisse ἕνεκα τοῦ μίσους, ὅπερ ἐνέπνευσεν εἰς τὸν υἱὸν κατὰ τῶν Ῥω-
μαίων καὶ τοῦ ὅρκου, τὸν ἵποῖον παρ' αὐτοῦ ἀπήτησε. bellum] ἀντι-
κείμεν. assiduis] περὶ τούτου ἰδ. Ἀνν. 2, 3 - 6. patris] γεν. ὑποκειμε-
νικῇ εἰς τὸ obtestationibus.

ANNIBAS

Κεφάλαιον 1.

1. Hannibal... Karthaginiensis] μᾶλλον εἶναι ὡς τίτλος, ὡς
ἐπιγραφή. ἰδ. Ἀμύλκ. 1, 1. si verum est... ut populus Romanus..
superarit] ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου si verum est populum Roma-
num superasse. Ἡ διὰ τοῦ ut εἰσαγομένη πρότασις ἐπέχει θέσιν ὑπο-
κειμένου = (τὸ) ὅτι... quod] = de qua, de qua re. non est in-
finitandum] οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ, πᾶς τις ὀφείλει νὰ ὁμολογήσῃ.
ceteros] συνηθέστερον τίθεται ἢ δοτ. ceteris. prudentiā] ἀφαιρ.
antecedat] ἡ ὑποτακτικὴ ἀναγκαία, διότι ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀπαρεμ-
φαιτικῆς προτάσεως (praestitisse). Tò antecedat θὰ μεταφρασθῇ
ὡς ἐὰν ἦτο ἐνεστώς τῆς ὀριστικῆς.

2. cum eo] = cum populo Romano. congressus est] ὑπο-
κείμενον Hannibal. semper] κυρίως f e r e semper σχεδὸν πάντοτε.
quod nisi] ὡς τὸ quod si ἐν ἀρχῇ τῆς φράσεως χρησιμεύει ὡς συνδε-
τικὸν = ἐὰν δὲ δέν... domi] οἴκοι, ἐν Καρχηδόνι. civium] τὸ κόμμα
τοῦ Ἀννωνος κατεπολέμει τὴν οἰκογένειαν τοῦ Βάρκα καὶ ἐπομένως
κατέλιπε τὸν Ἀννίβαν ἄνευ βοήθειας, ἔρμαιον τῆς τύχης του. invidia]
ἀφαιρ. αἰτίου. videtur... potuisse] = potuisset. Ἡ ἔννοια : πρέπει
νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ μόνος, ὅστις θὰ ἠδύνατο νὰ καταβάλλῃ τοὺς Ῥωμαίους.

3 hereditate relictum] = hereditarium. paternum] τὸ παρὰ

τοῦ πατρὸς· ἰδ. Ἀμίλκ. 4, 3. sic... ut... deposuerit] οὕτως... ὥστε.. παρέδωκε (κατέλιπε). quam] ἤ. id] δηλ. o d i u m. qui quidem (quidem = γε, πράγματι)... destiterit] ἀναφ. αἰτιολ. = cum... is. cum] σύνδ. ἐνδ. patriā] ἀφαιρ. εἰς τὸ pulsus esset. animo] ἐπειδὴ δὲν ἡδύνατο πλέον νὰ καταπολεμῇ τοὺς Ῥωμαίους ἐκ τοῦ πλησίον (corpore), κατεπολέμει τούτους μακρόθεν (animo διὰ τῶν διανοη- τικῶν του δυνάμεων) ἐξεγείρων τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν.

Κεφάλαιον 2.

1. absens] ἀπών, μακρόθεν. Εὐρίσκετο τότε ἐν Ἰταλίᾳ μακρὰν τοῦ Φιλίππου, ἐν τούτοις κατάρθωσε νὰ πείσῃ αὐτὸν διὰ τινος τῶν ἀπεσταλμένων του. hostem] κατηγορούμενον. omnium] συνάπτεται μὲ τὸ potentissimus. tanta... ut... conatus sit] διὰ τοσαύτης... ὥστε.. ἐπεχείρησε

2. ad quem] = et ad eum. cum...] cum... venissent... fe- cissent comperisset... vidisset] ἀφοῦ... ἤλθον... ἐπραξαν... ἔμαθε... παρετήρησε. Κατὰ τὸ 192 π.Χ. qui] ἀναφορ. τελικὴ πρότασις = ut ii. eius] = Antiochi. consiliis clandestinis] (ἀφαιρ.). "Ἡθελον δι' αὐτῶν νὰ καταστήσουν τὸν Ἀννίβαν ὑποπτον εἰς τὸν βασιλέα. ut... adducerent] ἐξαρθᾶται ἐκ τοῦ darent operam. tamquam] ἐνν. si = ὡς ἐάν, ὥσει' συνάπτεται μὲ τὸ corruptus sentiret. ab ipsis] ποιητ αἴτιον alia atque antea] ὅτι δηλ. συνεφιλώθη πλέον μὲ τοὺς Ῥωμαίους sentiret] ἐφρόνει. neque] συνδέει τὸ venissent μὲ τὸ fecissent = et (cum) non. id] τὴν ἀφίζιν αὐτῶν. idque] = et (cum) id. seque] = et (cum) se tempore dato] ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος = occasione data.

3. adiit] εἶναι τὸ κύριον ῥῆμα τῆς ὅλης προηγούμενης § 2. cum... commemorasset] ἀφοῦ... multa] (σύστοιχον ἀντικείμεν.) = πολλὰς ἀναμνήσεις. in] ἐναντίον. hoc] οὐσιαστ. τὸδε. inquit] πλεονάζει, ἐφ' ὅσον προηγῆται τὸ adiunxit. puerulo me] (ἀφαιρ. ἀπόλυτος) ὄντος ἐμοῦ... utpote... nato] (ἀναφέρεται εἰς τὸ puerulo) = ἅτε γεγονότος. imperator] (κατηγορ. ὡς στρατηγός. proficiscens] ἐνταῦθα = (pro- fecturus). Iovi optimo maximo] (τυπικὴ ἐπικλήσις τοῦ Διὸς εἰς τὰς ἱεσείας καὶ τὰς θυσίας)· ἰδ. Πίνακα ἱστορικὸν καὶ γεωγραφ. λ. Iuppiter.

4. quae... dum conficiebatur] dum a u t e m h a e c... con-

ficiebatur. Συνήθως μετὰ τὸ τοιοῦτον dum τίθεται ἐνεστώτως, ἀδιαφόρως πρὸς τὸν χρόνον τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως. a me] ἰδ. Λεξιλ. λ. quaero. vellem] δύο λέξεις : vellem καὶ -ne = ἂν ᾤθελον. in castra] = ab bellum. cum... accepissem atque... coepissem] ἀφοῦ... ἐδέχθην καὶ... ἤρχισα. ab eo] ἰδ. Λεξιλόγ. λ. peto. ne] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ petere. ducere] ἐνν. m e s e c u m. dederis] τετελ. μέλλ., ὅστις μεταφράζεται δι' ἀπλοῦ. simul] ἐπίρρ. iussit] (me) tenentem eam (a r a m) iurare ὡς νῦν ὀρκιζόμεθα ἐπιθέτοντες τὴν χειρὰ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. instituerat] = coeperat.

5. usque ad] τότε ἕως τὸ 55ον ἔτος τῆς ἡλικίας. ut nemini dubium esse debeat] = ut nemo dubitare debeat = ὥστε πᾶς τις ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ σαφῶς ὅτι θά... quin... sim futurus] (ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ nemini dubium esse) = ὅτι θὰ εἶμαι τῶν αὐτῶν ἐχθρικῶν διαθέσεων, ὅτι θὰ ἔχω...

6. si quid] = si aliquid. feceris... celaris... posueris] τετελεσμένοι μέλλοντες. celaris = celaveris. cum...] (ἀλλ' ἔπειτα) ὅταν. Τὸ quidem χρησιμεύει ἐνταῦθα, διὰ νὰ ἐξάρῃ τὸ ἀντίθετον. te ipsum] σὲ αὐτὸν (σὲ τὸν ἴδιον). in eo] (οὐδ. οὐς.) = in ea re, δηλ. in bello parando. principem] (κατηγορ. (= ducem, imperatorem στρατηγὸν [ἐπὶ κεφαλῆς]).

Κεφάλαιον 3.

1. qua] ἀντὶ quam. "Εγένεν ἑλξίς πρὸς τὸ hac aetate. post obitum] = post mortem. ἰδὲ Ἀμίλκ. 3, 3 imperatore] (κατηγορ. εἰς τὸ suffecto) = ὡς στρατηγῶ. id] (οὐς.) = ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ἀννίβα ὑπὸ τοῦ στρατοῦ. delatum] = cum delatum esset.

2. annis] (ἀφαιρ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ minor) ἀντὶ τοῦ συνηθεστ. annos... natus. ὁ Ἀννίβας τότε ἦτο 26 ἐτῶν. foederatam] (ἐνν. cum Romanis). Τὸ Σάγουντον κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα παρὰ τὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους συνθήκην, ἥτις ἡσφάλιζε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ.

3. ex his] ἐμπροσθέντως ἀντὶ horum. Μὲ τὸ unus τίθεται ἐκτὸς τῆς γενικῆς διαιρετικῆς καὶ αἱ προθέσεις ex, de καὶ inter. tertium] τὸ μεγαλύτερον ὅλων τμήμα. ut] εὐθὺς ὡς.

4. nemo umquam] ἐν τούτοις οἱ παρὰ τὸν Ῥοδανὸν κατοικοῦντες Γαλάται πολλάκις εἶχον διαβῆ ταύτας. cum exercitu] ἡ πρόθ. δηλοῖ συνοδείαν. quo facto] μεθ' ὁ γεγονός, οὗ ἕνεκα. is] καθ' ἑλξιν

πρὸς τὸ saltus ἀντὶ id (= τὸ μέρος τοῦτο). hodie] (ἀκόμη) σήμερον. prohibere] ἐνν. se. ut] ὥστε. ea] ἐπίρρ. κατὰ παράλειψιν τῆς ἀφαιρ. via. quā] (ἀφ.) ἐνν. viā. repere] τὸ ῥῆμα τοῦτο κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῶν δυσβάτων μερῶν. copias] ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Ἰσπανίας ἔχων 50.000 πεζοὺς καὶ 9000 ἵππεῖς, πάντας παλαιμάχους. Ὑπελείφθησαν ὅμως ἐκ τούτων μόνον 35.000 ἄνδρες. Προσέτι ἔπαθε φθορὰν μεγάλην εἰς ζῶα καὶ εἰς ἀποσκευάς. in Italiamque] τὸ que προστετέθη εἰς τὴν δευτέραν λέξιν, διότι ἡ πρόθεσις in εἶναι μονοσύλλαβος.

Κεφάλαιον 4.

1. apud Rhodanum] ἡ μάχη αὕτη, ἂν ἀλληθεύῃ, φαίνεται ὅτι ἦτο οὐχὶ σημαντική. Scipione] ὁ Σκιπίων εἶχεν ἀποβιβασθῇ εἰς Μασσαλίαν, ὅπως ἐμποδίσῃ τὸν Ἀννίβαν νὰ διαβῇ τὸν ποταμὸν Ῥοδανόν, ἀλλ' ὑστέρησε, διότι ἤδη ὁ Ἀννίβας εὕρισκετο ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ. pepulerat] κατ' ἄλλους ὅμως, εἰς τὴν ἀσήμαντον ταύτην ἀψιμαχίαν τοῦ ἱππικοῦ ἀνεδείχθησαν νικηταὶ οἱ Ῥωμαῖοι. cum hoc eodem] = cum Scipione. Clastidii] (κυρίως ad Clastidium παρὰ τὸ Κλ.). apud Padum] Ἡ δευτέρα αὕτη μάχη δὲν ἔγινεν ἐνταῦθα, ἀλλὰ παρὰ τὸ Τίκινον, μεθ' ἣν ὁ Ἀννίβας ἐκυρίευσεν τὴν μνημονευομένην πόλιν. decernit... dimittit] ἵστορ. ἐνεστ. (ὑποκ. Hannibal).

2. tertio] = tertium. cum] πρόθ. = μετά. collegā] ἀφαιρ. manum] ἰδ. Λεξ. ῥ. consero. utrosque] ἀντὶ utrumque (ἐτέθη ὁ πλη. θυντικός, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ τῶν στρατευμάτων καὶ τοῦ μὲν καὶ τοῦ δέ). per Ligures] = per fines Ligurum διὰ τῆς χώρας τῶν Λιγυῶν.

3. hoc in itinere] διαρκούσης τῆς πορείας διὰ τῆς κοιλάδος τῆς μεταξὺ Ἀρνου καὶ Ἀνσερος (νῦν S e r c h i o). ut] ἔξαρκ. ἐκ τοῦ adeo. dextro] ἐνν. oculo. aequē] ἐνν. atque sinistro. usus sit] ἐχρησιμοποίησε, ἰδ. Ἀμ. 1,5. quā] = et eā. lecticā] ἀφαιρ. = διὰ (ἢ ἐπὶ) φορείου. post] ἐπίρρ. praetorem] (ἐνν. o c c i d i t) κυρίως ἦτο legatus pro praetore. Οὗτος σταλεῖς μετὰ ἱππικοῦ ὑπὸ τοῦ ἐτέρου ὑπάτου Σερβιλίου εἰς βοήθειαν τοῦ Φλαμινίου κατεπολεμήθη εἰς τὴν Ὀμβρικὴν μετὰ τὴν μάχην καὶ ὄχι κατέχων τὰς στενὰς διόδους (πρβλ. ἄνωτέρω : saltus occupantem). cum delecta manu] πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ Φλαμινίου.

4. hinc] ἐδῶ ἀκριβῶς θὰ ἔπρεπεν ὁ Νέπως νὰ ἀναφέρῃ τὰ περὶ Φαβίου καὶ Μινουκίου ἐκτιθέμενα ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίῳ. utrius-

que] ἐκατέρου, δηλ. ἀμφοτέρων. exercitus] αἵτ. πληθύντ. uno proelio [δηλ. apud Cannas ἢ Cannensi (216 π.Χ.). Paulum] = L. Paulum Aemilium. in eis] (καὶ) μετὰ αὐτῶν.

Κεφάλαιον 5.

1. pugnā pugnātā] (ἀφαιρ. ἀπόλυτος). pugnam pugnare (σύστοιχον ἀντικείμενον) = πόλεμον πολεμεῖν. Γίνεται σύγχυσις, διότι πλησίον τῆς Ῥώμης ἐφθασε κατὰ τὸ ἔτος 211 π.Χ. nullo (= nemine) resistente] ἄνευ ἀντιστάσεως. urbi] = Romae (δοτ.). in propinquis] πλησίον τοῦ Ἀνίωνος (νῦν Teverone). Ὁ Ἀννίβας διαβὰς τὸν Ἀνίωνα ἐστρατοπέδευσεν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, εἰς ἀπόστασιν 40 παλαιῶν σταδίων, ἤτοι δύο περίπου ὥρων ὁδὸν ἀπὸ τῆς Ῥώμης. Τοῦτο ὅμως ἔγινε κατὰ τὸ ἔτος 217 π.Χ. πρὸ τῆς μάχης παρὰ τὰς Κάννας. aliquot dies] τοιοῦτον ἦτο τὸ στρατηγικὸν σχέδιόν του.

2. hic] ἐνταῦθα. clausus] ὑποκείμεν. Hannibal. locorum angustitiis] ἰδ. Ἀμίλκ. 2,4. exercitus] γεν. Συνάπτεται μὲ τὸ detrimento. dedit verba] = fefellit ἐξηπάτησεν (ἐκφρ. τῶν λατίνων κωμικῶν). obducta] ἰδ. Λεξιλ. obduco. incendit... immisit... κυρίως incendi (παθητ. ἀπαρμφ.) et immitti (παθητ. ἀπαρμφ.) iussit. eiusque generis] δηλ. iuvenorum ἔχόντων sarmenta in cornibus. vallum] δηλ. castrorum. ut... nemo sit ausus] ὥστε... οὐδεὶς ἐτόλμησε.

3. post] ἡ σύνταξις : non ita multis diebus post hanc rem gestam. Τὸ ἰτα περιορίζει τὴν ἔννοιαν τοῦ multis. pari ac dictatorem imperio] μετὰ δικτατορικῆς ἐξουσίας. Τοῦτο συνέβη κατ' ἐξάίρεσιν, διότι ὁ δῆμος εἰς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις δὲν συνεμερίζετο τὸ σχέδιον τῆς βραδύτητος τοῦ Φαβίου (ὅστις ἕνεκα τούτου ἐπωνομάσθη Cunctator = Μελλητής). productum fugavit] = produxit et fugavit. iterum] κυρίως μετὰ τὴν δευτέραν ὑπατείαν αὐτοῦ· ὅθεν ἔπρεπε νὰ τεθῇ bis consulem. in Lucanis] = in Lucania. Οἱ κάτοικοι ἀντὶ τῆς χώρας. absens] ἀπὼν ὁ Ἀννίβας, δηλ. ἄνευ προσωπικῆς ἐπεμβάσεως, πόρρωθεν διὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Μάγωνος. inductum sustulit] induxit et sustulit. quinquies] κυρίως διαρκούσης τῆς πέμπτης ὑπατείας αὐτοῦ· ὅθεν ἔπρεπε νὰ τεθῇ quintum consulem (= τὸ πέμπτον ὑπατον ὄντα). pari modo] ὁμοίως, δηλ. in insidias inductum.

4. longum est] θά ᾔτο μακρὸν (= longum esset «μακρὸν ἂν εἴη»). hoc unum] τοῦτο (καὶ) μόνον. ex quo] = u t e x e o . . . possit. quantus ille fuerit] παρακαίμ. ὑποτακτ., διότι εἶναι πλῆγία ἐρώτησις = ὅποσον μέγας. . . ὑπῆρξε. quamdiu] περὶ τὰ 16 ἔτη. nemo] τοῦτο εἶναι ὑπερβολή. in acie] εἰς μάχην ἐκ παρατάξεως (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐκ συναντήσεως). adversus eum] (ἀ π έ ν α ν τ ι α ὗ τ ο ὗ), κατ' αὐτοῦ. in campo] δηλ. in loco maxime idoneo proeliis = εἰς πεδῖον ἀνοιχτὸν τὰ μάλιστα κατάλληλον πρὸς μάχας.

Κεφάλαιον 6.

1. Hinc] (ἐντεῦθεν· χρονικῶς). invictus] τοῦτο δὲν ἀληθεύει ὅλως, διότι ὁ Ἀννίβας εἶχεν ὑποστῆ ἤττας καὶ ἰδίᾳ παρὰ τὴν Νῶλαν τῆς Καμπανίας. defensum] ὑπτίον α' πρὸς δῆλωσιν τοῦ σκοποῦ (ἀντιστοιχοῦν μὲ τελικὴν μετοχὴν τῆς ἑλλην. γλώσσης). Συνάπτεται μὲ τὸ revocatus. gessit] ὑποκ. Hannibal. P. Scipionem] οὗτος βραδύτερον καὶ μετὰ τὴν κατανίκησιν τοῦ Ἀννίβα ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Ἀφρικανοῦ. fugārat] ὑπερσυντέλικος = fugaverat.

2. cum hoc] δηλ. Scipione. exhaustis facultatibus] ἀφαίρ. ἀπόλ. αἰτιολ. quo] = u t e o ἵνα... congregaretur] συμπλήρ. cum Romanis. convenerunt] ἰδὲ Λεξιλ. convenio.

3. post id factum] (οὗσ.) = quo facto ἰδ. Ἀμίκ. 1,2. paucis diebus] = non ita multis diebus. apud Zamam] πιθανῶς ὄχι μακρὰν τῆς Σίγκης. incredibile] ἀναφέρεται εἰς τὸ τάχος τῆς φυγῆς, ἥτοι εἰς τὸ Hadrumentum pervenit. Hadrumentum] τοῦτο ἀπεῖχεν ἀπὸ τῆς Ζάμας 100.000 ῥωμαϊκῶν βημάτων (περίπου 150 χλμ.). ab] ἡ πρόθεσις εἶναι ἀναγκαία, διότι ὁρίζεται ἡ ἀπόστασις (milia passuum trecenta] = 444000 μέτρα] ἐνὸς τόπου ἀπὸ ἄλλου). Ὁ ὑπολογισμὸς τῆς ἀποστάσεως ἀφίσταται πολὺ τοῦ πραγματικοῦ.

4. quos] = s e d e o s ἀλλὰ τούτους. effūgit] περμ. Hadrumeti] (γεν. τοῦ τόπου) ἐν Ἀδρυμήτῳ. e fuga] ἀνῆκει εἰς τὸ collegit. reliquos] = τοὺς ὑπολοίπους (= reliquias τὰ λείψανα).

Κεφάλαιον 7.

1. in apparando] (ἀπολύτως), κατὰ παράλειψιν τοῦ bellum ἢ τοῦ copias (= in apparatu belli = εἰς τὴν... ἢ περὶ τὴν παρασκευὴν

τοῦ πολέμου). usque ad... consules] = usque ad consulatum P. Suplicii (et) C. Aurelii.

2. his...magistratibus] (ἀφαιρ. ἀπόλ.) = his consilibus. qui (ut ii) agerent... donarent... peterent = ἵνα οὗτοι... cum iis] δηλ. Karthaginiensibus : cum iis καὶ οὐχὶ secum, διότι οἱ πρέσβεις ὁμιλοῦν ἐξ ὀνόματος τῶν Καρχηδονίων καὶ οὐχὶ δι' ἴδιον λογαριασμόν· προβλ. κατωτ. eorum ἀντὶ sui. ob eamque rem] τὸ que ἀνήκει εἰς τὴν πρόθεσιν = et ob eam rem. coronā aureā] (ἀφαιρ. ὀργαν. ὅ. Τοῦτο ἦτο ἐνδειξις τῆς ἀξίας καὶ τῆς νίκης. eos] δηλ. senatum populumque Romanum. eorum] ἀντὶ suos, δηλ. τῶν Καρχηδονίων. Fregellis] (ἀφαιρ. πρὸς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως) = ἐν Φρεγγέλλαις. essent] (ἵνα) μείνουν, κρατηθεῖν ἐν...

3. his] = legatis Karthaginiensibus (δοτ. ὅ. ex] ἡ προθ. δηλοῦ συμφωνίαν· ἰδὲ Ἀμ. 3,1. quo loco rogarent, futuros] ἦτοι = eo loco futuros (esse) quo (loco) rogarent (ut essent). remissuros] ἐνν. se esse. Τὸ ὑποκείμενον se ἐξάγεται ἐκ τοῦ responsum est (a Romanis, δηλ. Romani responderunt). quod... haberent] διότι οἱ K... εἶχον. foret] = esset. nomini Romano] ἐντονώτερον τοῦ Romanis ἢ populo Romano. etiamnum] ἀντὶ τοῦ etiamtum.

4. responso... cognito] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. domum] οἰκαδὲ, εἰς τὴν Καρχηδόνα. revocārent] = revocaverunt. hue] = domum. ut] σύνδ. χρόν. (εὐθύς) ὥς. Ἡ σύνταξις : anno secundo et vicesimo postquam imperator fuerat, rex factus est (δηλ. 221 π. X.-199 π. X. = 22 ἔτη)· περὶ τοῦ rex ἰδ. Λεξιλόγιον. ut] ὥσπερ. Romae] ἐν Ῥώμῃ.

5. pari diligentia] (ἀφαιρ. ἰδιότ.) = se pariter diligentem. pari ac] τῆς αὐτῆς καί... (ἰδὲ Λεξιλόγιον λ. par). effecit ut] ἡ σύνταξις : effecit ut ex novis vectigalibus non solum esset pecunia quae (= ut ea ἵνα...) penderetur (πρὸς πληρωμὴν) sed etiam superesset, quae... (= ut ea) reponeretur (πρὸς ἀποταμίευσιν). ex vectigalibus] ἡ πρόθ. δηλοῦ τὴν αἰτίαν, ἐξ ἧς προέρχεται τι. esset] (ἵνα ὅ. ὑπάρχη. ex foedere] συμφώνως πρὸς τὴν συνθήκην. superesset] ὑποκείμεν. pecunia.

6. consulibus] (ἀφαιρ. ἀπόλ.) ὑπάτων (ὅντων). Roma] ἀφαιρ., ἐκ τῆς Ῥώμης. Karthaginem] εἰς τὴν Καρχηδόνα. hos] (legatos) ὑποκείμεν. τοῦ missos (esse). ratus] μετ. πρ. μετ. μετ. σημασίαν ἐνεστώτος = νομίζων. exposcendi gratiā] ἡ γενικὴ τοῦ γερονδίου

πρὸ τοῦ gratiā ἢ causā δηλοῦ τὸ τελικὸν αἷτιον. prius quam... daretur] πρὶν ἢ... δοθῇ. senatus daretur] ἰδ. Λεξιλ. ρ. do. ascendit] συνηθέστερον τίθεται τὸ conscendit.

7. re palam factā] ἀφαιρ. ἀπόλυτος = re cognitā ἢ nuntiātā. Tò palam κεῖται ἀντὶ κατηγορουμένου. quae... comprehenderent] = eius generis ut (ἵνα) eae comprehenderent. si possent consequi] (ἐνν. e u m), ἐὰν θὰ ἡδύνατο νὰ προφθάσουν (αὐτόν). publicaverunt] (πρkm.) = publicaverunt. domo] ἀπὸ τῆς Καρχηδόνος.

Κεφάλαιον 8.

1. quarto anno] ἰδ. Ἀττ. 22, 3. Africam] ἀντὶ in Afr. si forte] εἰ ποτε (ἂν τυχόν... μετὰ τὴν ἐλπίδα ἵσως ὅτι θά... Antiochi] γεν. ἀντικειμ. Ὁ Ἀννίβας ἔλεγεν εἰς τὸν Ἀντίοχον ὅτι ἐχρειάζοντο μόνον 10.000 πεζοί, 1000 ἵππεῖς καὶ 100 πλοῖα. in] ἐναντίον. huc] = in fines Cyrenaeorum. spe fiduciaque] ἐξ ἐλπίδος καὶ ἐμπιστοσύνης πρὸς τόν... .

2. ubi] σύνδ. χρον. eādem quā... poenā] ἀφαιρ. absentem] ἀπόντα· ὅθεν ἐρῆμην. illi] ὄνομ. πληθ. = Hannibal et Mago. desperatis rebus] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. cum] σύνδ. χρον. ἀφοῦ. naufragio] ὑπονοεῖται κατὰ ζεύγμα τὸ periisse (ρ. pereō). a servulis] ποιητικὸν αἷτιον. ipsius] ἀντὶ suis ἢ suis ipsius (δηλ. Magonis), τῶν ἰδίων αὐτοῦ. interfectum] ἐνν. esse. Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ scriptum reliquerunt, ἰδ. Λεξιλόγ. λ. relinquo.

3. autem] δέ, ἀλλά. in gerendo bello... in suscipiendo] ἐνν. bello = κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου... κατὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ πολέμου. consiliis eius]. Ὁ Ἀννίβας μίαν καὶ μόνην γνώμην εἶχε, νὰ καταπολεμηθοῦν οἱ Ῥωμαῖοι ἐντὸς τῆς Ἰταλίας. eius] τοῦ Ἀννίβα. instituerat] (συμπλήρ. p a r ē r e consiliis). Ὁ Ἀντίοχος εἶτε ἄλλοθεν πεισθεὶς εἶτε καὶ ἐκ ματαιοδοξίας ἀγόμενος παρήκουσε τὰς συμβουλὰς τοῦ Ἀννίβα καὶ ἐπολέμησεν ἐν Ἑλλάδι νικηθεὶς κατὰ τὸ ἔτος 191 π.Χ. εἰς τὰς Θερμοπύλας ὑπὸ τοῦ Ἀχιλίου Γλαβριώνος. propius Tiberi] (ἢ δοτ. μετὰ τὸ propius σπανιωτέρα ἀντὶ αἰτιατικῆς) = propius Romae (δοτ.) δηλ. εἰς τὴν Ἰταλίαν. dimicasset] = dimicavisset. Ὁ ὑπερσυντέλ. τῆς ὑποτακτικῆς δηλοῦ τὸ ἀπραγματοποίητον εἰς τὸ παρελθόν. quem] (Antiochum) = (ἀλλά) τοῦτον.

4. paucis navibus] δοτ. εἰς τὸ praefuit. in Asiam] = εἰς τὴν (Μικρὰν) Ἀσίαν. in Pamphylio mari] παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐρυμέδοντος. in quo] = in qua re. ipse] αὐτὸς οὗτος. quo cornu] ἀφαιρ. ὄργαν. = eo cornu in quo. rem gessit] = pugnavit ἐπολέμησε. Τῆς ἄλλης πτέρυγος τὴν διοίκησιν ἐνεπιστεύθη εἰς τινα ἐκ Συρίας, ἕνεκα τῆς προδοσίας τοῦ ὑποίου ἢ νίκη μετέστη πρὸς τὸ μέρος τῶν Ῥοδίων.

Κεφάλαιον 9.

1. fugato] (ἀφαιρ. ἀπόλ.). Ὁ Ἀντίοχος ἡττηθεὶς παρὰ τὸ ὄρος Σίπυλον τῆς Μαγνησίας ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀνέλαβεν ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὅρων νὰ παραδώσῃ καὶ τὸν Ἀννίβαν verens ne] φοβούμενος ὁ Ἀννίβας μὴ (πως), μὴ θέλων νά... dederetur] δηλ. Romanis, quod] ὅπερ, δηλ. ἡ παράδοσις. sui] ἰδ. Λεξιλ. λ. potestas. Cretam] εἰς Κρήτην. ut] ἵνα. ἡ σύνταξις : ut ibi consideraret quo (= quem in locum εἰς ποῖον μέρος) se conferret θὰ ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ καταφύγιον.

2. nisi [= si non. quid] = aliquid. de qua] δηλαδὴ pecuniā. Συνάπτεται μὲ τὸ exisse famam.

3. plumbo... auro... argento] ἀφαιρ. τῆς ὕλης. summas] (ἐνν. a m p h o r a s) = τὴν ἐπιφάνειαν, « τὸ ἄνω μέρος ». praesentibus principibus] (ἀφαιρ. ἀπόλυτος) = παρόντων, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν... suas... sua]. Ἐτέθη suas... sua, διότι ἀναφέρεται εἰς τὸν Ἀννίβαν. illorum his] ἀμφοτέρω ἀναφέρονται εἰς τοὺς Γορτυνίους καὶ εἰς τοὺς principes... inductis] ἀφαιρ. ἀπόλυτος χρονική. domi] (πτῶσις τοπ.). Ἐὰν ἡ λέξις αὕτη ἐξηγητᾶτο ἐκ τοῦ in propatulo, ἔπρεπε νὰ τεθῇ ὁ τύπος τῆς γενικῆς domus (κατὰ τὴν τετάρτην κλίσιν).

4. magnā curā] ἀφαιρ. τροπ. inscientibus iis] ἀντὶ iis ὁρθότ. γε = ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν. ne tolleretur... duceretur] ἐνν. e a s (ἤτοι amphoras) ἵνα μὴ σηκώσῃ καὶ ἀποκομίσῃ.

Κεφάλαιον 10.

1. conservatis... illulis] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. rebus] = fortunis, pecuniā. Poenus] ἐτέθη τὸ ἐθνικὸν ἀντὶ τοῦ Hannibal ἐπίτηδες, διότι πάλοι οἱ Καρχηδόνιοι ἐφημίζοντο ὡς πονηροὶ καὶ δόλιοι, ὡς οἱ Κρήτες. Ὁ Ἀννίβας ἀπατήσας τούτους ἔθεσεν εἰς πρᾶξιν τὴν παροϊμίαν « πρὸς Κρήτα κρητίζειν ». pervēnit] παρκμ. exacuit] ἐντο-

νώτερον τοῦ excitavit. neque... quicquam egit] τὸ egit ἢ τὸ ἀντίστοιχον fecit (= ἐπραξε) δύνανται καὶ νὰ παραλειφθῇ· προβλ. τὸ « οὐδὲν ἄλλο ἢ ».

2. quem] = sed eum. cum] σύνδ. αἰτιολογ. conciliabat... adiungebat] δηλ. ei ἢ illi (= Prusiae)· παρατ. ἀποπειράς = προσεπάθει (ἐπεζήτει νά...). ceteros reges] δηλ. τῆς Μ. Ἀσίας. ab eo] = a Prusia. amicissimus] (ἐπιθετικῶς) φίλτατος. utrobique] ἐπανάληψις τοῦ et mari et terra.

3. quo] = et eā re igitur. quem] = quia ἢ nam eum (δηλ. Eumenem). removisset] = sustulisset ἢ θελεν ἄρει, παραμερίσει.

4. ad...] ἢ πρόθεσις ad δηλοῖ σκοπόν. classe] ἰδὲ Ἀμίλκ. 1, 3. paucis diebus] ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. erant decreturi] ἐμελλον νά... superabatur] ἢ το ἄσθενέστερος (ἐνν. Hannibal ab Eumene). cum] (σύνδ. αἰτιολογ.). par] συμπλήρ. Eumeni. quam] (ἐπιτείνει τὸ ὑπερθετικὸν plurimas = ὥς, ὅσον τὸ δυνατόν, πλείστους. vivas] (κατηγορ.). Συνάπτεται μὲ τὸ colligi.

5. eum] σύνδ. χρον. die ipso, quo] καθ' ἣν ἀκριβῶς ἡμέραν. facturus erat] ἐμέλλε νά... omnes ut] ἐντονώτερον τοῦ ut omnes. unam] μόνην, μόνον. a ceteris] ἀνήκει εἰς τὸ se defendere. tantum satis habeant] τὸ tantum εἶναι πλεονασμὸς μὲ τὸ satis habent. consecuturos] ἐνν. esse. Ἡ σύνταξις : (dicit) illos (δηλ. classarios) consecuturos (esse) facile id.

6. rex] προηγῆται ἡ λέξις αὐτῇ χάριν μεγαλυτέρας ἀντιθέσεως πρὸς τὸ ceteris. in qua] ἢ πρόθεσις in περιττεύει. facturum] ἐνν. esse Ἡ σύνταξις : (dicit) se facturum (esse) ut scirent in qua nave rex veheretur. fore] = futurum esse. Ἡ σύνταξις : pollicetur (id) fore magno praemio (praemio = δοτ. τοῦ σκοποῦ = θὰ εἶναι πρὸς μεγάλην ἀμοιβὴν ἢ μεγάλη ἀμοιβή). iis (qui aut cepissent aut interfecissent).

Κεφάλαιον 11.

1. cohortatione factā] ἀφαιρ. ἀπόλυτος. ab utrisque] ἰδὲ 4, 2 quarum] δηλ. classium ἢ navium utriusque classis. daretur] ἰδὲ 7, 6. esset] ἢ το.

2. qui] = is autem. ubi] σύνδ. χρον. regem] ἀντικ. τοῦ quaerere. quod] διότι.

3. solutā epistolā] αφαιρ. απόλυτος. Τὸ ῥ. solvo ἀρμόζει κάλλι-
στα. Κατὰ τὴν τότε συνήθειαν αἱ ἐπιστολαί, καὶ μάλιστα αἱ μυστικάι,
οὔσαι πινακίδια κηρωτά, προσηρμόζοντο ἀνὰ δύο καὶ περιεδένοντο διὰ
ταινίας (linum) διασταυρουμένης, ἥς τὰ ἄκρα συνενούμενα ἐσφραγι-
ζοντο διὰ κηροῦ. quae... pertinerent] ἐτέθη ὑποτακτική, διότι ἡ πρό-
τασις εἶναι ἀποτελεσματική = πράγματα τοιαῦτα, ὥστε... eum] τὸν
Εὐμένη. cuius rei] ἡ ὀνομαστ. quae res. neque reperiebat] ἀλ-
λὰ δὲν ἀνεύρισκε (χωρὶς ὅμως νά...).

4. Hannibalis] γεν. ὑποκειμενική. universi] ἰδὲ 10,5 : omnes.
quorum] = horum a u t e m. fuga] αφαιρ. ὄργαν. praesidia] = cas-
tra nautica (ἰδὲ κατωτ. § 6). cum] σύνδ. αἰτιολ.

5. in] εἰς, ἐναντίον. conici coepta sunt] (ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τοῦ
Ἀννίβα) νὰ ῥίπτονται ἤρχισαν. Ὁ τύπος coeptus sum τίθεται, ὅταν
τὸ ἀπαρέμφ. ἔχῃ (ἔδω τὸ conici) παθητικὴν σημασίαν. iacta] =
cum iacerentur, ἐνῶ ἐρρίποντο. neque... poterat] ἀλλὰ δέν... ἦτο
δυνατόν. quare... fieret] διὰ τί... intellēgi] (ἀπροσώπως). Πρέπει
ἐκ τοῦ pugnantis νὰ νοηθῇ τὸ a pugnantis.

6. oppletas] ἐνν. esse. serpentibus] αφαιρ. τῆς ὕλης. Συνάπτε-
ται μὲ τὸ oppletas. cum] σύνδ. αἰτιολ. vitarent] ἐπρεπεν, ὥφειλεν
νά... ἰδὲ 9,1 : conferret. puppes] ἐπὶ στρατιωτῶν θὰ ἐτίθετο
t erga.

7. consilio] = dolo. Μετεχειρίσθη τέχνασμα, καθότι ἀριθμητικῶς
ἦτο κατώτερος· ἰδὲ 10,4 : superabatur. arma] = exercitum. Ἡ λέ-
ξις ἐτέθη ἐπίτηδες πρὸς δῆλωσιν τῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἐχθροῦ ὅχι μόνον
εἰς ἀριθμὸν ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς πολεμικὴν παρασκευήν. alias] ἐπίρρ.
pedestribus] = terrestribus. Ταῦτα εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς classia-
rios· ἰδὲ 10,5. prudentiā] αφαιρ.

Κεφάλαιον. 12.

1. dum geruntur] ἐν ᾧ χρόνῳ ἐπράττοντο. accidit] πρkm.
legati] ἀναμφιβόλως οὐχὶ οἱ πρέσβεις τοῦ Προυσίου, ἀλλὰ οἱ πρέσβεις
τοῦ Εὐμένους ἐλθόντες εἰς Ῥώμην ἔπεισαν τὴν Σύγκλητον νὰ ζητήσῃ τὴν
ἐκδοσιν τοῦ Ἀννίβα. Romae] = ἐν Ῥώμῃ. apud] εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ...
consularem] = qui consul fuerat. ibi] = in cena. mentione factā]
μετοχὴ ἀπόλυτος = μνείας γενομένης. eum] = Hannibalem. in Pru-
siae regno] τοῦτο ἐγνώριζεν ἡ Σύγκλητος.

2. qui... existimarent] = cum ii (ἐπειδὴ...). Οἱ πρέσβεις, κατ' ἄλλους συγγραφεῖς, εἶχον σταλῆ με ἄλλον σκοπόν. Hannibale vivo] ἀφαιρ. ἀπόλ. se] (αἰτιατ. πληθ.) ὑποκείμ. τοῦ futuros (esse). sine insidiis] ἄνευ (ἐκτός) ἐπιβουλῆς, ἀσφαλεῖς. Οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Ἀννίβαν, καίπερ ὄντα γέροντα καὶ ἐξόριστον, ἐφοβοῦντο ὡς τὸ πῦρ. qui] q u i p p e qui διότι οὗτοι. inimicissimum suum] τὸν ἐαυτῶν ἐχθιστον, τὸν μεγαλύτερον ἐχθρὸν τῶν Ῥωμαίων. secum] παρ' ἐαυτῷ (τῷ Προυσίᾳ). Ἡ se ἀναφέρεται εἰς τὸ προσεχὲς ὑποκείμενον, ἥτοι εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ haberet. sibi] = sed Romanis. Tò que = ἀλλά. dederet] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ νοουμένου u t, ὅπερ περιέχεται ἐν τῷ προηγουμένῳ ne = utque sibi (= legatis ἢ patribus conscriptis) eum dederet.

3. negare] ἀπολύτως = νὰ δώσῃ ἀρνητικὴν ἀπάντησιν. illud] μόνον τοῦτο, δηλ. ne... postularent. recusavit] κατ' ἄλλους ὁμως, ὅπερ ἀπίθανον, μάτην ἱκετευτικῶς παρεκάλεσε. id] ὑποκ. τοῦ fieri (= ut fieret). a se] ποιητ. αἷτ. = a Prusia· πρβλ. κατ. a rege. quod] ὅπερ. esset] (κατὰ τὴν γνώμην του) ἦτο. ipsi] = legati. comprehenderent] ὑποτ. προτρεπτικὴ ἰσοδυναμοῦσα πρὸς προστακτ. τοῦ εὐθέως λόγου. Ὁ εὐθέως λόγος : comprehendite, si potestis. inventuros] (esse). Tò ὑποκείμ. eos ἢ (illos). Tò locum... inventuros ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ νοουμένου dixit. Ὁ Προυσίας ὑπῆρξε ταυτοχρόνως δειλὸς καὶ ὑποκριτής, in castello] τοῦτο ὠνομάζετο Λίβυσσα. muneri] ὡς δῶρον· ἰδὲ 10, 6 : praemio. exitus] αἷτ. πληθυντ. Φέρεται ὅτι εἶχεν ἐπτά ὑπογεῖους ἐξόδους. haberet] ὑποκείμ. Hannibal. usu] ἀφαιρ. (ἢ δοτ. ἀντὶ usui)· ἰδ. Λεξιλ. λ. usus.

4. cum] σύνδ. χρόν. ab ianua] συνάπτεται μετὰ τὸ prospiciens. plures praeter consuetudinem] πλείονας τοῦ συνήθους, ἀσυνήθως, ἐκτάκτως. qui] = e t i s, t u n c i s (δηλ. Hannibal). ei] δηλ. p u e r o. sibi] = Hannibali. num] εἰσάγει πλαγίαν ἐρώτησιν = ἄρά γε, εἰάν.

5. cum... renuntiasset... ostendisset...] ἀφοῦ... (τί εἶχεν ἴδει quid vidisset). occupatos] ἐνν. e s s e. sensit] ὑποκ. Hannibal. factum] ἐνν. e s s e. s e] ὑποκ. τοῦ peti. Ἐτέθη ἐν ἀρχῇ, διότι τονίζεται. neque... esse retinendam] καὶ ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν αὐτὸς νὰ... (καὶ ὅτι δὲν ἔπρεπεν αὐτὸς νὰ...). quam] = hanc a u t e m (ἐνν. vitam). alieno] = aliorum. virtutum] τῶν ἥρωικῶν ἔργων. Ὁ πληθυντ. ἐτέθη, διότι νοοῦνται διάφοροι περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ ἀνδρεία αὐτοῦ ἐξεδηλώθη. secum] μεθ' ἐαυτοῦ. Λέγεται ὅτι τὸ δηλητήριο ἐφε-

pen ἐντὸς τοῦ δακτυλίου του. consuērat] = consueverat] = 'Id. consuesco

Κεφάλαιον 13.

1. variisque] τὸ -que = καὶ μάλιστα. adquevit] δηλ. morte (εὐφημισμός, πρβλ. καὶ τὸ ἡμέτερον ἀνεπαύθη, δηλ. ἀπέθανε). septuagesimo] κατὰ προσέγγισιν, διότι, κατὰ τὰ ἀνωτέρω (κεφ. 2, 3 καὶ Hm 3,1) λεγόμενα, ἀπέθανεν, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, εἰς ἡλικίαν 63 ἐτῶν. mortuum] ἐνν. e u m esse... in annali suo] ἐνν. l i b r o. Τοῦτο ἐδημοσιεύθη τὸ ἔτος 47 π.Χ. καὶ περιελάμβανε τὴν ἱστορίαν τῆς 'Ρώμης ἀπὸ τῶν ἀρχῶν μέχρι τοῦ 54 π.Χ. (ιδὲ β. 'Αττικοῦ 18,1. 2) scriptum] ιδὲ 8,2.

2. atque] ἐπιπροσθέτως, καὶ μάλιστα. tantus] τὸ tantus μετὰ τὸ hic ἐρμηνεύεται ἐνταῦθα διὰ τοῦ μέγας. districtus] εἰ καὶ ἦτο... καίπερ ὢν. nonnihil] ἄρκετὰ πολὺ. temporis] γεν. διαιρετική. litteris] (δοτ.) εἰς τὰ γράμματα, εἰς τὴν συγγραφικὴν. sunt] ὑπάρχουν. confecti] = s c r i p t i. in eis] μετὰξὺ τούτων. ad Rhodios] ἐνν. liber.

3. huius] = Hannibalis. 'Εξαρτᾶται ἐκ τοῦ belli gesta (= res gestas). memoriae] δοτική. ex eis] ἐκ τούτων, duo] (κυρίως) δύο. simul] ἐνν. e u m H a n n i b a l e. fortuna] ἡ εὐτυχία. doctore] κατηγορ.

4.

Κ Α Τ Ω Ν

Κεφάλαιον 1.

1. M. Cato] 234 - 149 π.Χ. ortus municipio Tusculo] = ortus ἢ oriundus (a) Tusculo καταγόμενος ἐκ Τούσκλου, Τουσκουλανὸς τὴν πατρίδα. adolescentulus] νεώτατος (ὢν). in Sabinis] = in f i n i b u s Sabinorum ἢ in agro Sabino. quod] διότι. in consulatu] ιδὲ καὶ 11,4 : in concursu. censuraque] = et in censurā. ut] ὥσπερ. in foroque] τὸ -que ἀνῃκει κυρίως εἰς τὴν πρόθεσιν = et in foro· πρβλ. 'Ανν. 3,4 : Italiamque. esse] = versari νὰ εἶναι, νὰ διατρέβῃ (ἀσκούμενος εἰς τὴν δικανικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν).

2. annorum] γεν. τῆς ιδιότητος (ιδὲ 'Αμίλκ. 3, 1) εἰς τὸ νοούμενον cum esset (= ὢν). decem septemque] septendecim. 'Η ἡλι-

κία αὕτη ἦτο νόμιμος διὰ τὴν ἐναρξιν τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας. *consulibus*] ἀφαιρ. ἀπόλ. = ὑπάτων (ὄντων)... *ut*] σύνδ. χρον. (εὐθὺς) ὥς. *magni*] μεγάλως. *apud Senam*] ἡ μάχη παρὰ τὴν Σή- νην εἶναι γνωστοτέραν ὥς μάχη τοῦ Μεταβίου (207 π.Χ.).

3. *P. Africano*] οὗτος τότε δὲν εἶχεν ἀκόμῃ λάβει τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Ἀφρικανοῦ. *consuli*] κυρίως ἀνθυπάτῳ μετὰ ὑπατικῆς ἐξουσίας (204 π.Χ.). *cum quo*] = *quocum*, *cum eo* *tamen*. *pro*] ἀνα- λόγως πρὸς. *perpetua... vita*] ἀφαιρ. χρον. *dissensit*] ὥς λόγος τῆς διαφωνίας φέρεται ὅτι ὁ Κάτων ἐθαύμαζε τὸν Φάβιον Μάξιμον, ὃν ὁ Σκιπίων δὲν ἠγάπα, καὶ τοῦ ὁποίου ἐπεθύμει οὗτος νὰ μειώσῃ τὴν δόξαν. *plebei*] (γεν. τοῦ *plebes*) ἀντὶ *plebis* (οὗ ἡ ὀνομ. *plebs*). Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ὑπῆρχον δύο *aediles curules* καὶ δύο *aediles plebei* (γεν. ἡ (κατὰ συναίρεσιν τοῦ *plebei*) *plebi*).

4. *praetor*] ὥς στρατηγός, στρατηγός (ὢν). *ex qua*] σύνδεσμον μὲ τὸ *deduxerat* (ἐνν. *Romam*). *quod*] αἰτία. Ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα. *minoris*] ἡ ἄφιξις τοῦ Ἐννίου εἰς τὴν Ῥώμην ὠφεί- λετο μᾶλλον εἰς τὴν τύχην ἢ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Κάτωνος πρὸς τὴν ποίησιν, ἣν καὶ περιεφρόνει. Ὁ Ἐννιος ἐγένεν αἰτία νὰ ἀγαπήσουν οἱ Ῥωμαῖοι τὰ γράμματα καὶ τὸ ὥραϊον. *quam*] ἡ. *amplissimum*] ἡ λέξις αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐξωτερικὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν θριάμ- βων. *Sardiniensem*] Ἡ πλήρης καθυπόταξις τῆς Σαρδηνίας συνετελέ- σθη τῷ 238 π.Χ.

Κεφάλαιον 2.

1. *sorte*] ἰδ. 1, 3. Τοῦτο συνέβη διαρκοῦντος τοῦ ὑπατικοῦ ἔτους καὶ κατὰ διαταγὴν τῆς Συγκλήτου. *provinciam*] ὥς ἐπαρχίαν. *nac- tus*] = *potsquam nactus est*. Τοῦτο ἐγένε διαρκούσης τῆς ὑπατείας αὐτοῦ (ἰδὲ καὶ 2,2 : *consulatu peracto*). *ex*] ἡ πρόθεσις δηλοῖ τὴν αἰτίαν ἐξ ἧς ἀπορρέει τι.

2. *cum*] σύνδεσμος αἰτιολογ. *diutius*] μακρότερον χρόνον (ἢ ὅσον ὁ νόμος ἐπέτρεπε). *cuius*] ἀναφέρεται εἰς τὸ *consulatu* καὶ εἰς τὸ *quaestor*. *ipse*] αὐτὸς οὗτος. *neque*] = *sed non* (ἀλλὰ δέν). *per senatum*] = κωλυούσης τῆς Συγκλήτου, ἥτις κατὰ κανόνα ἀπεφάσιζε περὶ τῆς τύχης τῶν ἐπαρχιῶν. *cum quidem*] εἰ καὶ μάλιστα, (εἰ καὶ ἀλθῶς). *quod*] τὸ *quod* αἰτιολογεῖ τὸ *neque efficere potuit*. *qua*

ex re] δι' ὅ. privatus] κατηγορούμενον· ἀντὶ δηλ. νὰ μεταβῇ ὡς ἀνθυπατος νὰ διοικήσῃ ἐπαρχίαν. potentiā... iure) ἀφαίρ. ὄργαν. in urbe] κατ' ἐξοχὴν διὰ τῆς λέξεως urbs ἐδηλοῦτο ἡ 'Ρώμη.

3. censor] ἡ ἀρχὴ τοῦ τιμητοῦ, ἡ τιμητεία, ἐτάσσεται ἱεραρχικῶς μετὰ τὴν ὑπατείαν καὶ τὴν στρατηγίαν, ἀλλὰ μὲ τὸν χρόνον ἀπέβη τὸ τιμιώτατον τῶν ἀξιομάτων τῆς ἐλευθέρως πολιτείας (τ.ἔ. τῆς προαυτοκρατορικῆς 'Ρώμης). severe praeftit] ὅθεν καὶ ἡ ἐπωνυμία Censorius· ἰδὲ 1, 1. in... nobiles] ἐξεδιώξε τινὰς τούτων ἐκ τῆς Συγκλήτου. novas] ἐνῶ ἡ ἀνωτάτη τάξις κακῶς ἀπεδέχθη τὰ κολαστικὰ τῆς τρυφῆς μέτρα, τοῦναντίον ὁ λαὸς ἐπεδοκίμασε ταῦτα καὶ ἀνήγειρε πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἀνδριάντα μὲ ὡραίαν ἐπιγραφὴν. in] ἐναντίον. animadvertit] ἡ ἐπιτίμησις τῶν τιμητῶν ἐλέγγοτο animadversio ἡ nota censoria. quā re] ἵνα (ἀντὶ quibus rebus) = ut eā re. luxuria] αὕτη εἶχεν αἰτίαν τὸν εἰσπρεύσαντα εἰς 'Ρώμην πλοῦτον ἐκ τῶν εὐτυχῶν ἐξωτερικῶν πολέμων.

4. circiter annos octoginta] ὁ Κάτων ἔφθασεν εἰς ἡλικίαν 85 ἐτῶν. Τὸ λεγόμενον ἐνταῦθα εἶναι πως ὑπερβολικὸν καὶ πρέπει νὰ νοηθῇ διὰ χρονικὴν περίοδον μόνον τοῦ δημοσίου βίου αὐτοῦ. ad extremam aetatem] εἰς βαθυτάτον γῆρας κατηγόρησε τὸν Γάλβαν. a multis] ποιητ. αἵτιον· λέγεται ὅτι 44κις (ἢ κατ' ἄλλους 50κις) ἐνήχθη καὶ τοσάκις ἠθρώθη. non modo nullum... sed] οὐ μόνον οὐδεμία... ἀλλὰ τοῦναντίον.

Κεφάλαιον 3.

1. in omnibus rebus] ἐν παντί, εἰς ὅλα. singulari industriā] ἀφαίρ. ιδιότητος. et-et-et-et-et-] πολυσύνδετον. Δύναται νὰ μεταφρασθῇ μόνον τὸ τελευταῖον et. agricola] ἔγραψε μάλιστα ἐξ ἑλληνικῶν πηγῶν καὶ σύγγραμμα γεωπονικὸν de re rustica ἢ de agri cultura (περὶ γεωργίας), ὅπερ μόνον ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Κάτωνος σφίζεται ἀκέραιον καὶ εἶναι τὸ ἀρχαιότατον περὶ λατινικῶν ἔργων. peritus iurisconsultus] = iuris peritissimus. Διέπρεψεν ὡς δικανικὸς ῥήτωρ. imperator] στρατηγός. Ὁ Κάτων ὑπατος ὢν ἐκυρίευσεν μέγα μέρος τῆς Ἰσπανίας, ἔπειτα δὲ συνώδευσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ Ἀντιόχου τὸν ὑπατον Γλαβρίωνα, φανείς εἰς αὐτὸν χρησιμώτατος (ἰδὲ καὶ Hn 8,3 : Thermopylis). probabilis orator] ὁ Κάτων διὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἦτο ῥήτωρ δόκιμος, ἄξιός ἐκτιμῆ-

σεως. cupidissimus litterarum] (γενική ἀντικείμεν.) = ἐνθερμος φίλος τῶν γραμμάτων.

2. senior] ἀρκετὰ γέρων, γέρων πως. Ὁ Κάτων πολὺ ἀργὰ ἔλαβεν εἰς χεῖρας βιβλίον, καθότι ἐθεώρει τὴν Ἑλληνικὴν μόρφωσιν ὡς ἐπιβλαβὴ εἰς τὰ ῥωμαϊκὰ ἥθη. possit] ἀντὶ posset. Ἐδῶ ὁ ἐνεστώτης ὑποτακτικῆς, διότι ἡ πρᾶξις τῆς δευτερευούσης προτάσεως θεωρεῖται ἐκ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἐγραψεν ὁ Νέπως. Ὡς ὑποκείμενον τοῦ possit πρέπει νὰ νοηθῇ τὸ οὐδέτερον τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας, εἰς ὃ ἀναφέρεται ἡ ἐπομένη ἀναφορικὴ πρότασις quod... de Graecis, de Italicis] ἐπέχουν θέσιν γεν. διαιρετικῆς εἰς τὸ νοούμενον οὐδέτερον τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας (π.χ. id ἢ aliquid ἢ quiddam) quod ei fuerit incognitum = quod ille non investigaverit et scierit, ὅπερ ἐκεῖνος δὲν ἤρευνησε καὶ ἔμαθε. Τίθεται ὑποτακτικὴ (fuerit), διότι ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὑποτακτικῆς (possit).

3. orationes] ἐδημοσίευσεν πλείστους, περὶ τοὺς ἑκατὸν πεντήκοντα λόγους ῥητορικοὺς, ἕνεκα τῆς μακρᾶς καὶ περιπετειώδους αὐτοῦ δράσεως, ἐπίσης ἐξεφώνησε πολιτικοὺς καὶ δικανικοὺς λόγους, ὧν ἐλάχιστα μόνον ἀποσπάσματα σφίζονται. historias] ἱστορικὸν ἔργον (ἐπιγραφόμενον Origines). sunt] ὑπάρχουν. primus] ἐνν. liber. unde orta sit] τὰς «Κτίσεις». omnes] δηλ. libros. Origines] «Ἀρχάς». Ἐκλήθησαν οὕτω, εἴτε διότι περιέγραψε τὰς κτίσεις, ἥτοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἔδρυσιν πλείστων Ἰταλικῶν πόλεων (βιβλ. II. III.), εἴτε διότι ἀπ' ἀρχῆς (ab origine) ἐπραγματεύθη τὴν πάτριον ἱστορίαν. Τὸ ἔργον τοῦτο ἦτο οὐ μόνον τὸ ἀρχαιότερον λατινικὸν ἱστορικὸν ἔργον, ἀλλὰ καὶ τὸ πρῶτον ἄξιον λόγου δημιούργημα τῆς ῥωμαϊκῆς πεζογραφίας. Δυστυχῶς ὅμως δὲν σφίζεται. est] ὑπάρχει, περιέχεται, περιλαμβάνεται.

4. reliqua bella] τοὺς πολέμους τοὺς μετὰ τὸν δεῦτερον Καρχηδονιακὸν πόλεμον. diripuit] οὗτος, καίπερ ἐγγυηθεὶς (τῷ 150 π.Χ.) τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς 30.000 Λυσιτανῶν, ὅπως πεισθῶν νὰ παραδοθῶν, διέταξεν, ἀτίμως φερόμενος, τοὺς μὲν τούτων νὰ σφάζουν, τοὺς δὲ νὰ πωλήσουν. Κατηγορηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κάτωνος ἠθώθη, ὅπερ ἦτο νέα ἀτιμία. atque] καὶ δὴ. non nominavit] ὁ Νέπως ἐμνημόνευσεν τοὺς ἐκάστοτε εἰς τὰς ἐπαρχίας πεμπομένους ἄρχοντας μόνον διὰ τῶν δηλωτικῶν τοῦ ἀξιώματος τῶν ἀρχόντων λέξεων (π.χ. consul, praetor κ.τ.τ.). res] αἰτ. πληθ. τὰ γεγονότα. in eisdem] δηλ. libris. viderentur] (πλαγία ἐρώτησις εἰς τὸ exposuit)· ἀναφέρεται εἰς πᾶν

ὅ,τι ἦτο ἀξιοθέατον (π.χ. τόποι, μνημεῖα, κτλ.) admiranda] ἄξια θαυμασμοῦ. Διηγῆται π.χ. περὶ τῶν ὑπερβολικῶς παχέων χοίρων τῶν Ἰνσοῦβρων τῆς Gallia cisalpina, περὶ ὄρους ἐξ ἄλλας ἐν Ἰσπανίᾳ κ.τ.τ. in quibus] ἐνν. libris.

5.

Α Τ Τ Ι Κ Ο Σ

Κεφάλαιον 1.

1. ab] ἡ πρόθεσις δηλοῖ τὴν ἀπωτέραν καταγωγὴν. Ἰσχυρίζοντο ὅτι κατήγοντο ἀπὸ τὸν Pompos, υἱὸν τοῦ Νομᾶ. perpetuo] συνάπτεται μὲ τὸ obtinuit. equestrem] ἱππικόν. Καὶ ὅμως ἡδύνατο νὰ γίνῃ συγκλητικὸς, ἐὰν ἤθελε προηγουμένως νὰ ἀποκτήσῃ ἀρχὰς δημοσίας.

2. usus] ἰδὲ Ἀνν. 13,3 τέλ. ut tum erant tempora] ὅσον διὰ τὴν ἐποχὴν του. filium erudit] δηλ. erudiendum curavit (= ἐπεμελήθη τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ υἱοῦ.).

3. erat in puero] εἰς τὸν νεανίαν ἦτο, εἶχεν ὁ νεανίας. quae trahebantur] (ἀντικείμεν. τοῦ acciperet καὶ pronuntiaret) = πᾶν τὸ παραδιδόμενον, διδασκόμενον. suavitas oris (ὀνομαστ. os) atque vocis] τῆς προφορᾶς καὶ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς. Ἀμφότερα εἶχον ἀποτέλεσμα τὴν καλὴν ἀπαγγελίαν (excellenter pronuntiare). clarior... quam... possent] = λαμπρότερον ἢ ὅσον (θὰ) ἡδύνατο νὰ ὑποφέρωσι...

4. quo] ἀντὶ quorum. filius] δηλαδὴ ὁ υἱὸς τοῦ ὀνομαστοῦ στρατηγοῦ Γαίου Μαρίου. quos] = καὶ ὅμως τούτους. devinxit] ἐνν. sibi. fuerit] ὑπῆρξε.

Κεφάλαιον 2.

1. pater] ἦτο τραπεζίτης. decessit] ἐνν. de vitā. adolescentulus] νεανίας (23 ἐτῶν). plebei tribunus] (ὢν) δήμαρχος. Περὶ τοῦ plebei ἰδ. Κάτων. 1,3. namque] αἰτιολογεῖ τὸ affinitatem.

2. interfecto Sulpicio] μετοχὴ ἀπόλυτος χρόν. = μετὰ τὸν φόνον τοῦ Σ. vivendi] facultatem vivendi. quin] = χωρὶς νά... dissociatis animis] μετοχὴ ἀπόλυτος αἰτιολογικὴ, ἐπειδὴ... cum] χρόν. ἐν ᾧ. studiis] δοτ. εἰς τὸ obsequendi. Athenas] εἰς Ἀθήνας. Αὗται εἶχον ἤδη περιέλθει διὰ τοῦ Σύλλα εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ἐκεῖ διατρίψας ἀπὸ

τοῦ 86 - 65 προσέλαβε τὴν ἐπωνυμίαν Ἀττικός. iuvit] ἡ ὑποστήριξις ἐν τούτοις ἔγινε δύο ἔτη πρὸ τῆς εἰς Ἀθήνας ἀφίξεως αὐτοῦ. *adulescentem Marium*] τὸν νέον Μάριον. *hostem iudicatum*] ἐνν. *patriae*. Παράθεσις μὲ ἐνδοτικὴν σημασίαν. *cuius*] οὗ = διότι τοῦτου. *fugam*] τὴν φυγὴν (ἔνεκα τῆς προγραφῆς αὐτοῦ). *pecuniā*] ἀφαιρ. τοῦ ὀργάνου.

3. *aliquod*] τὸ *aliquod* μετὰ τὸ *ne* εἶναι ἐντονώτερον τοῦ *quod*. *eodem*] εἰς τὰς Ἀθήνας (ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ, π.χ. εἰς τὴν Ἑπειρον). *hic*] ἐνταῦθα. *ita... ut... esset*] οὕτως... ὥστε νὰ εἶναι.

4. *adulescentulo*] οὗς. *opibus... inopiam* (λογοπαίγνιον)] διὰ τῶν χρημάτων αὐτοῦ τὴν ἀχρηματίαν τῶν Ἀθηναίων. *cum*] = ὁσάκις, ἑάν. *eius*] δηλ. *versurae faciendae*. *se interposuit*] παρενεβλήθη. *atque ita*] καὶ οὕτως. *acceperit*] (πρkm. ὑποτ.) ἐδέχθη. *quam dictum esset*] ὑποτακτ. καθ' ἑλξιν τῆς ἐγκλίσεως καὶ διότι δηλοῦται ὁρίστων τι = ἡ ὅσον (ἐκάστοτε) ὠρίζετο ἡ ἀπόδοσις τοῦ δανείου. *passus sit*] παρεδέχθη, ὑπέμεινε. *debere*] ὀφείλειν, ὀφειλέτας εἶναι. Συμπλήρωσον *eos*, δηλ. *Athenienses*, διότι ἐβοήθει ἐξ ἰδίων χρηματικῶν μέσων.

5. *indulgendo*] ἀφαιρ. γερονδίου πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὀργάνου = *indulgentiā suā*. *neque*] ἐνν. *patiebatur*. *multiplicandis usuris*] = *multiplicando* (ἀφαιρ. ὀργ.) *usuras* διὰ τῆς ἐπισωρεύσεως τόκων. Ὁ κανονικὸς τόκος ἦτο τότε 1% τὸν μῆνα (ἦτοι 12% ἔτησίως)].

6. *alia*] σύναψον μὲ τὸ *liberalitate*. *singulis*] εἰς ἕκαστον. *seni* ἀντὶ *sex* ἔξ. *Athenis*] (ἀφαιρ. τοπ.) ἐν Ἀθήναις.

Κεφάλαιον 3.

1, *hic*] ἐν ταῖς Ἀθήναις. *gerebat*] ὑποκείμεν. *Atticus*. *communis...* *par*] ἐνν. *esse*. *quo*] = *eo* *igitur*. *honores quos possent*] ἐπέθη ὑποτακτικὴ, διότι δηλοῦται σχέσις ἀλλοτρίᾳ (ἐδῶ τῶν Ἀθηναίων) = πάσας τὰς δυνατὰς τιμὰς.

2. *affuit*] δηλ. *Athenis*. *ne*] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ῥήμ. *restitit* (*resisto*). *ne... qua*] = *aliqua*. *sibi*] δοτ. ἡθικῇ. *absens*] ἀφοῦ ἀνεχώρησε, μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του. *aliquot*] δηλ. *effigies*, *statuas ipsi*] = *Attico*. *Phidiae*] (δοτ.) ποῶν Φειδίου ἐννοεῖ ὁ συγγραφεὺς ἄγνωστον. Ἴσως πρόκειται περὶ Ἀθηναίου τινός, ὅστις θὰ

-εἶχε καὶ οὗτος εὐεργετήσῃ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων. locis] ἀφαιρ. το πικῇ. posuerunt] ὑποκείμ. Athenienses. hunc] τὸν Φειδίαν.

3. illud] ὑποκείμ. τοῦ ὑπονοουμένου est ἢ fuit. quod natus est] ἐπεξήγησις τοῦ illud. quod] ὅτι δηλ. in ea... urbe] = in tali urbe (δηλ. Romae ἐν τῇ Ῥώμῃ). in qua esset] = tali ut in ea...esset = ἐν ταιαύτῃ πόλει ἐν ᾗ ἤδρευεν ἡ παγκόσμιος ἐξουσία. orbis terrarum] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ imperii, ὅπερ πάλιν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ domicilium. eandem] δηλ. urbem. Ἀντικείμ. τοῦ haberet. patriam... et domum] κατηγορ. Ἡ ἐν Ἀθήναις διαμονὴ τοῦ ὑπῆρξε τυχαία καὶ προσωρινή, διὰ τοῦτο ὁ Ἀττικὸς παρέμεινε Ῥωμαῖος πολίτης. hoc... quod] hoc (ἐνν. est ἢ fuit) specimen prudentiae ὅτι δηλ. contulisset] ἰδ. confero. doctrinā] ἀφαιρ. Τοῦτο ἀντιτίθεται πρὸς τὸ naturā ἰδὲ 17, 3. omnes] ἢ omnibus (δοτ.) unus] (πλεοναστικὴ ἐπίτασις τοῦ ὑπερθετικοῦ carissimus] = μόνος, ὑπὲρ πάντα ἄλλον. ei] (= civitati Atheniensium) δοτ. εἰς τὸ carissimus ἰδὲ καὶ 2,3: carissimus.

Κεφάλαιον 4.

5. tranquillatis rebus] ἀφαιρ. ἀπόλ. (χρον.), ἀφοῦ... consuli- bus] (ἀφαιρ.) ὑπάτων ὄντων. desiderii] (γεν. ἀντικειμ. εἰς τὸ dolorem) = τὴν λύπην τοῦ μέλλοντος πόθου των ἐκ τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ.

Κεφάλαιον 5.

1. naturā] ἀφαιρ. τῆς ιδιότητος. cuius] = sed eius ἀλλὰ τοῦτου. ut] Ἡ σύντ.: ut benivolentiam huius, quem nemo ferre posset (ἡδύνατο) ad summan senectutem (δηλ. Caecilii) sine offensione (ἐνν. huius γεν. ἀντικ.) retinuerit (διετήρησε). quem (= etsi eum). posset] ἐτέθη ὑποτακτ., διότι ἐξαρτᾶται ἐξ ἄλλης ὑποτακτ. (retinuerit). quo facto] καὶ διὰ τοῦτο. tulit] ὑποκ. Atticus.

2. testamento] ἀφαιρ. ὄργαν. adoptavit] ἔκτοτε (ἀπὸ τοῦ 58 π.Χ.) ὠνομάζετο Q. Caecilius Q. f. Pomponius Atticus. dodrante — sestertium] ἰδ. Λεξιλ. soror Attici] = Pomponia.

3. Q. Tullio Ciceroni] μὲ τὸν ἀδελφὸν δηλ. τοῦ ῥήτορος. easque]

(= καὶ μάλιστα κατὰ λέξιν = καὶ τοῦτον τὸν γάμον. conciliarat] = conciliaverat. cum quo] ἀντὶ quocum. etiam] ἔτι, ἀκόμη. ut] = ita ut εἰς τρόπον ὥστε. iudicari] (ἀπροσώπως) = νὰ κρίνῃ (νὰ ἴδῃ) τις. possit] ἐνεστώς, διότι τὸ λεγόμενον ἔσχυε καὶ ὅτε ἔγραφεν ὁ συγγραφεύς.

4. utebatur intime Q. Hortensio] ἥτο ἐπιστήθιος φίλος τοῦ... autem] δέ, (πρὸς τούτοις). iis temporibus] δηλ. ἀπὸ τοῦ 89 - 68 π.Χ. intellegi] (ἀπροσ.) = νὰ κατανοηθῇ, νὰ κατανοήσῃ τις. inter quos] δηλ. inter eos, inter quos μεταξὺ ἐκείνων ἐν οἷς ὑπῆρχε τόσον μέγας ἀνταγωνισμὸς δόξης. essetque] = atque (ut) esset (ὑποκ. εἶναι ὁ Ἀττικὸς). talium] τοιούτων, οὕτω μεγάλων. copula] κατηγορ.

Κεφάλαιον 6.

1. in re publica] εἰς τὸν δημόσιον βίον. optimarum partium] = optimatum (τῆς συντηρητικῆς συγκλητικῆς μερίδος). neque tamen] = χωρὶς ἐν τούτοις νά... quod] διότι. Ἡ σύντ. : quod existimabat eos, qui se dedissent his (δηλ. civilibus fluctibus) esse non magis in sua potestate quam qui iactarentur maritimis (δηλ. fluctibus) Τολμηρὰ μεταφορὰ ἀλλὰ συνήθης. in suā potestate] κύριοι ἑαυτῶν, εἰς κατάστασιν νὰ πράττουν ὅ τι θέλουν.

2. cum] εἰ καὶ (= quamvis). capi... geri] = ἀπόκτησις... διαχειρίσις. more maiorum] ἐντίμως (ὡς οἱ παλαιότεροι), ἄνευ δηλ. τεχνασμάτων καὶ δωροδοκιῶν κατὰ τὸν χρόνον τῶν ἐκλογῶν πρὸς διαφθορὰν τοῦ φρονήματος τῶν ἐκλογέων καὶ ἀγορὰν τῆς ψήφου των. quod... possent] (ὑποκ. honores). Ἡ ὑποτακτικὴ, διότι δηλοῖ τὸ ὑποκειμενικόν. conservatis legibus] ἀφαιρ. ἀπόλυτος = ἄνευ τῆς παραβάσεως τῶν νόμων, μετὰ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς νόμους. in largitionibus] (ὁ προσδιορισμὸς οὗτος ἀνήκει καὶ εἰς τὸ neque peti more maiorum] = ἐν μέσῳ... ἀφειδῶν δεκασμῶν... tam] ἐπιτείνει τὸ effusi. e re] πρὸς ὄφελος τῆς πολιτείας... Τὸ res ἐνταῦθα δηλοῖ τὰ συμφέροντα τοῦ κράτους. corruptis moribus] ἀφαιρ. ἀπόλυτος (αιτιολογική).

3. prae - manceps] ὁ μισθωτὴς ἢ ἐργολάβος (manceps) ὥφειλε νὰ καταβάλλῃ χρηματικὴν τινα ἐγγύησιν ἢ τοῦλάχιστον νὰ παρὰσχη ἀξιόχρεων ἐγγυητὴν (prae).

4. praefecturas] ἐπαρχιακὰς διοικήσεις (προσενεχθείσας παρ' ὑπάρχων καὶ πραιτώρων). Τὰ διοικητικὰ ταῦτα λίαν προσοδοφόρα ὑπουργήματα ἦσαν κατώτερα τῆς legatio καὶ τῆς quaestura. sic accepit ut... sit secutus] οὕτως ἐδέχθη, ὥστε οὐδένα ἠκολούθησε... (τυπικῶς μόνον ἐδέχθη, οὐχὶ ἐνεργῶς ἐδέχθη). honore] ἀφαιρ. εἰς τὸ contentus. qui ne quidem] ἀναφ. συμπερασμ. = ὅστις ὑπῆρξε τοιοῦτος, ὥστε οὐδέ... ἤθελυσε. Cicerone]. 'Ο Κόντος Κικέρων (ιδὲ 5, 3) ἐχρημάτισεν ἐπὶ τριετίαν 61 - 59 π.Χ. διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας Ἀσίας. cum] ἂν καὶ (ἡδύνατο). cum] ἀφοῦ (ἡρνήθη).

5. qua in re] = in quo διότι ἐν τούτῳ, διότι πράττων οὕτω. Ἀναφέρεται εἰς ὁλόκληρον τὴν § 4. cum] αἰτιολ. criminum] αἰτιάσεων (δυναμένων νὰ παράσχουν λαβὴν κατηγορίας). 'Ο Κόντος Κικέρων π.χ. ἠπειλήθη κατ' ἀρχὴν διὰ παράνομον ἀργυρολογίαν. quo fiebat ut] τούτου ἕνεκα. cum] αἰτιολ. officio] δοτ. non timori] οὐχὶ εἰς φόβον πρὸς τοὺς ἰσχυροτέρους του. spei] εἰς ἐλπίδα καλυτέρας σταδιοδρομίας ἢ κερδῶν μεγαλυτέρων. tribui] ὅτι ἀπεδίδετο, ἐγίνετο, ὠφείλετο.

Τὰ Κεφ. 7 - 12 παραλείπονται.

Κεφάλαιον 13.

1. neque vero... minus... quam] ἀλλὰ δέν... ὀλιγώτερον... ὅσον. pater familiās] = pater familiae. Τὸ familias εἶναι ἀρχαϊκὸς τύπος τῆς γεν. τοῦ ἐνικοῦ. cum] ἂν καὶ (=quamvis). illo] β' ὅρος συγκρ. = quam ille. neque tamen non] καὶ ἐν τοσούτῳ (μ' ὅλα ταῦτα). Τὸ neque non ἀντὶ τοῦ et δηλοῖ ἰσχυρότερον τὴν κατάφασιν. bene habitavit] εὐμαρῶς κατόκησε (εἶχεν ὠραῖο σπίτι).

2. ab avunculo] ιδὲ 5, 1 καὶ 2. cuius] = eius a u t e m τούτου δέ. aedificio—silva] (ἀφαιρ.) σύναψον πρὸ τὸ constabat. tectum] τὸ μέρος ἀντὶ τοῦ ὅλου = domus. salis—sumptūs] γεν. διαίρ. si quid] = si aliquid. coactus est] συμπλήρωσον c o m m u t a r e.

3. usus est familia... optima] (ἀφαιρ.) ἔσχεν οἰκογένειαν... ἀρίστην. Τὸ ἔχειν ὑπηρετικὸν προσωπικὸν καὶ δούλους ὠραίους (πρβλ. κατωτ. forma) ἐθεωρεῖτο τότε ζήτημα πολυτελείας. utilitate - forma] ἀφαιρ. τοῦ κατὰ τι. si formā] συμπλ. i u d i c a n d u m e s t in eā] = in Attici familiā. anagnostae et librarii] προσδιορισμὸς τοῦ pueri (δοῦλοι). qui non... posset] = talis ut non... posset

τοιούτος, ὥστε νὰ μὴ. . . utrumque horum] δηλ. ἀνάγνωσιν καὶ ἀντιγραφὴν. artifices] ἐνν. in eā erant.

4. horum] γεν. διαίρ. domi] εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀττικοῦ. natum] γνωστὸν εἶναι ὅτι ὡς δούλοι ἐθεωροῦντο καὶ τὰ τέχνα τῶν δούλων. concupiscere] ὑποκ. τοῦ debet duci. quod] = id quod (ἀντικείμε- τοῦ concup). a plurimis συμπληρ. fieri τ.ἐ. concupisci. videas] ὑποτακτ. δυνητική. Ἐπὶ ἀορίστου ὑποκειμένου τίθεται τὸ β' ἐν. πρόσω- πον = videre aliquis potest δύναται τις νὰ ἴδῃ. continentis] = pro- prium (=ἴδιον) continentis (= ἐγκρατοῦς). iudustiā] ἀφαιρ. pretio] (ἀφαιρ.) δι' ἀγορᾶς, διὰ χρημάτων. parare] συμπλ. a l i q u i d non mediocris] = magnae. est diligentiae] τὸ ἐστ καίται ἐλλειπτι- κῶς ἄνευ οὐσιαστικοῦ τινος ἀντὶ ἐστ signum (σημεῖον) dili- gentiae = προδίδει οἰκονομίαν.

5. elegans — magnificus — splendidus - sumptuosus] συμ- πλήρωσον erat.

6. nec praeteribo] σύναψον πρὸς τὸ εἰς τὸ τέλος εὐρισκόμενον solitum (ἐνν. esse), τὸ ὅποῖον ἐπέχει θέσιν ἀντικειμένου = ὅτι συνήθως ἐδαπάνᾳ. quamquam] μὲ ὑποτακτικὴν δὲν εἶναι κλασσικόν. visum iri] σπάνιος τύπος. putem] ὑποτακτ. δυνητική = putare pos- sum. cum] μολονότι. lautus] = splendidus. domum suam] εἰς τὸν οἶκόν του. terna milia] ἐνν. sestertium = 3000 σηστερτίων (ἰδ. Λεξιλόγ.). expensum ferre] ἡ λέξις expensum μένει ἀμετάβλητος (ἰδ. Λεξιλόγ. λ. expendo). sumptui] δοτ. τοῦ σκοποῦ (τοῦ προορισμοῦ).

7. hoc] (οὐσιαστικῶς) = τὸ γεγονὸς τοῦτο. auditum] ἐξ ἀκοῆς, ἐκ φήμης. cognitum] — ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως (ἰδ. Λεξιλ. cognosco). praedicamus — interfuimus] ἀντὶ α' ἐν. προσ. familiaritatem] δηλ. cum eo (= Attico). rebus] πτώσ. δοτικ. (ὑποθέσεις).

Κεφάλαιον 14.

1. acroāma] εἶδος συστοίχου ἀντικειμ. εἰς τὸ audivit. Εἰς τὸ προκείμενον χωρίον πρόκειται μόνον περὶ τῶν ἀναγνωστῶν, ὡς δηλοῦ τὸ ἐπόμενον quam anagnosten = p r a e t e r anagnosten. nos quidem] = ego quidem ἐγὼ τοῦλάχιστον. aliquā] οὐχὶ ullā, διότι τὸ non umquam sine ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ semper cum. apud eum] παρ' αὐτῷ (σ π ί τ ι τ ο υ). cenatum est] (ἀπρόσ.) = ἐδείπνησαν. animo] ἀφαιρ. διὰ τοῦ πνεύματος, πνευματικῶς.

2. eos... quorum] = tales ut eorum. abhorrerent] υποτακτική, διότι ἡ πρότασις ἔχει ἀποτελεσματικὴν σημασίαν. a suis] συμπλήρωσον διὰ τοῦ moribus. cum] εἰ καὶ (= quavis). accessio] τοῦτο συνέβη ἕνεκα τῆς κληρονομίας. tantā] ἀφαιρ. ut se gesserit — vixerit — steterit] μετάφρασον δι' ἀορίστων = ὥστε... — in sestertio viciens] = in viciens centenis milibus sestertium ὡς ἄνθρωπος μὲ περιουσίαν... 2.000.000 σηστερτίων. in sestertio centiens] = in centiens centenis milibus sestertium = 10.000.000 σηστερτίων. quam... instituerat] = solito, τοῦ συνήθους. fastigio] ἀφαιρετική. iu utrāque fortuna] καὶ ὅτε δηλαδὴ εἶχε 2.000.000 καὶ ὅτε εἶχε 10.000.000 σηστερτίων.

3. hortos] μεγάλους κήπους (πάρκα) καὶ πολυτελεῖς ἐξοχικὰς οἰκίας ἐφιλοδόξουν νὰ ἔχωσιν οἱ πλούσιοι Ῥωμαῖοι. aut] (ἐνταῦθα =) καὶ, eius] = Attici. omnis] σύναφον πρὸς τὸ reditūs. urbanis] δηλ. τῆς Ῥώμης. possessionibus] δηλ. οἰκίαι, καταστήματα (tabernae), ἐργαστήρια, ἅτινα οὗτος ἐξεμίσθου. Ὁ Ἀττικὸς ἀπέκτησεν ὡσαύτως ἀξιόλογα προσοδοφόρα κτήματα εἰς τὴν Ἠπειρον (πρβλ. in Epiroticis) πλησίον τῆς Χαονικῆς πόλεως Βουθρωτοῦ ἐπὶ τοῦ Θυάμιδος ποταμοῦ (τῷ 70 περίπου ἢ 69 π.Χ.), ἐπίσης εἰς τὴν νῆσον Κέρκυραν, καθὼς καὶ εἰς τὰ Σύβοτα. eum] τὸν Ἀττικόν· σύναφον πρὸς τὸ solitum (ἐνν. esse). usum... pecuniae] ἀντικ. τοῦ metiri. non magnitudine sed ratione] οὐχὶ ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ ἀλλ' ἀναλόγως τοῦ ὀρθοῦ μέτρου (τῆς καλῆς χρήσεως). Ἐκ τῆς διεξοδικότητος τοῦ συγγραφέως περὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ Ἀττικοῦ δύναται τις νὰ συμπεράνῃ πόσον ἐσπάνιζεν ἡ ιδιότης αὐτῇ εἰς τοὺς Ῥωμαίους.

Κεφάλαιον 15.

1. pari] ἐνν. in alio. itaque] = et ita καὶ οὕτω. difficile intellectu] δύσκολον νὰ ἐννοήσῃ τις. quidquid] αἰτ. τοῦ συστοίχ. ἀντικειμένου εἰς τὸ rogabatur = si quid rogabatur. promittebat] ἀπαλύτως ἄνευ ἀντικειμ. quod] διότι. quod... non possent] ἀντικείμεν. τοῦ polliceri. Τίθεται ἡ υποτακτική, διότι quod = tale ut id non...

2. idem] ὁ αὐτός, ὡσαύτως. quod] = si quid ἐάν τι, ὅσάκις τι. adnuisset] ἡ υποτακτική δηλοῖ τὸ ἀόριστον καὶ τὴν ἐπανάληψιν. tantā... curā] ἀφαιρ. τῆς ιδιότητος. eum] ἡ ἀντων. εἶναι τὸ λογικὸν ὑποκείμεν. τοῦ pertaesum est. suam] ἀντὶ γεν. ἀντικει. sui = τὴν γνώ-

μην, ἣν εἶχον περὶ αὐτοῦ, δηλ. τὴν ὑπόληψιν του. qua] δηλ. existimatione (β' ὅρος τῆς συγκρίσεως).

3. quo fiebat ut] ἰδέ, 6,5. Ciceronum] = Marci et Quinti Ciceronis· ἰδέ 5, 3. iudicari] ἀπροσώπως. inentia — iudicio] ἀφαιρ. fugisse] ὡς ὑποκείμεν. ἐνν. eum (Atticum).

Κεφάλαιον 16.

1. adulescens] νέος (ὦν). 'Ο μὲν Σύλλας ἦτο τότε 55 ἐτῶν, ὁ δὲ 'Αττικὸς 27 ἐτῶν. idem] αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὁμοίως. senex] ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ adulescens = eum senex esset. Εἶχε τότε ὁ 'Αττικὸς ἡλικίαν 66 ἐτῶν καὶ ὁ Βρούτος 42 ἐτῶν. cui aetati] (δοτ. ἡθικῇ) δηλ. τῶν νέων, τῶν γερόντων, τῶν ὁμηλικίων. fuerit aptissimus] = προσηρμόσθη (συνεφώνησε) τὰ μάλιστα.

2. quamquam] ὁ σύνδεσμος οὗτος ἐν τῇ ἀρχῇ προτάσεως χρησιμεύει ἀπλῶς, ἵνα προσθέσῃ ἐπεξηγηματικὴν ἢ περιοριστικὴν παρατήρησιν εἰς τὰ προηγούμενα = ἐν τούτοις, ἀλλ' ὅμως. eum] τὸν 'Αττικόν. ei] τῷ Μ. Κικέρωνι. ut] = tam praecipue ut... fuerit τόσον... ὥστε.. ὑπῆρξε.

3. ei rei] δηλ. εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Κικέρωνος πρὸς τὸν 'Αττικόν. iudicio] δοτ. σκοποῦ. eos libros] πρόκειται περὶ τῶν δύο βιβλίων τοῦ Κικέρωνος, ἅπερ ἐπιγράφονται de amicitia (= περὶ φιλίας) καὶ de senectute (= περὶ γήρατος). de eo] = de Attico. sedecim volumina]. 'Η «συναγωγὴ» τῶν πρὸς 'Αττικόν (424 τὸν ἀριθμὸν) ἐπιστολῶν διεσώθη μέχρις ἡμῶν εἰς 16 βιβλία. ab consulatu] ἀπὸ τοῦ 63 π.Χ. Τοῦτο δὲν ἀληθεύει κατὰ πάντα, διότι ἔχομεν ἐπιστολὰς τοῦ 68 - 64 καὶ 61 - 54 π.Χ. eius] = Ciceronis. ad extremum tempus] ἐνν. vitae Ciceronis, μέχρι τοῦ 44 π.Χ., ἦτοι ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Κικέρωνος. missarum] πεμφθεισῶν (ἡμεῖς θὰ ἐλέγομεν : γραφεισῶν). quae] δηλ. volumina. qui legat] = si quis ea legat ἂν τις ᾔθελεν ἀναγνώσει. non desideret] δὲν ᾔθελεν ἐπιθυμήσει, δὲν ᾔθελεν αἰσθανθῇ τὴν ἔλλειψιν συνεχοῦς ἱστορίας τῶν χρόνων τούτων.

4. principum] δηλ. τοῦ Καίσαρος, τοῦ Πομπηίου, τοῦ 'Αντωνίου, τοῦ 'Οκταβίου, vitiis] = de vitiis. Τὰ σφάλματα ταῦτα, ἰδίᾳ τὰ πολιτικὰ καὶ στρατηγικά, ἐγίναν κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τὸν μεταξὺ Καίσαρος καὶ Πομπηίου. in eis] δηλαδὴ voluminibus. nihil.. non] = πᾶν. appareat — possit] τίθεται ἐνεστώς, διότι ἡ ἐνέργεια

παρίσταται ὡς συμβαίνουσα καὶ καθ'ὸν χρόνον ἔγραφε ταῦτα ὁ Νέπωρ.
prudential] δηλ. *Ciceronis divinationem*] τέχνην τοῦ μαν-
 τεύειν τὸ μέλλον. *vivo se*] ἀφαιρ. ἀπόλ. (χρον.) Τὸ *se* ἀντὶ *eo. futura*]
 συμπλ. *esse*, ὅτι θὰ συμβοῦν. *usu*] (δοτ. ἢ ἀφαιρ.). ἰδὲ Ἀνν. 12, 3 καὶ
 Λεξιλόγιον. *cecinit*] τὸ ῥῆμα *cano* κυριολεκτεῖται ἐπὶ προφητειῶν,
 ἃς οἱ μάντιες (*vates*) ἔλεγον ἐν στίχοις.

Κεφάλαιον 17.

1. *quid*] (= *cur*) τί, διατί ; *plura*] σύστοιχ. ἀντικείμεν. *comme-
 morem*] ὑποτακτικὴ ἀπορηματικὴ, *cum*] αἰτιολ. *hoc*] (σύστοιχ.
 ἀντικείμεν. τοῦ *gloriantem*) = τοῦτο ἢ μὲ τοῦτο (δηλ. *se numquam...
 redisse... fuisse*). *ipsum*] = *Atticum. redisse*] = *redisse. aequa-
 lem*] ἐνν. *sibi. ipse*] δηλ. *Atticus. gloriantem*] μτχ. κατηγορημα-
 τικὴ (ἀντὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου *gloriar*) πρὸς ἑξαρσιν τῆς πράξεως. *extulit*
 (ῥ. *effero*) = *sepeliendam curavit. annorum*] γεν. τῆς ιδιότητος.

2. *hunc*] = *Atticum. ea indulgentia*] ἀφαιρ. ιδιότης. ἐπέχουσα
 θέσιν κατηγορουμένου = τοιαύτης... *in*] (= *erga*) ἐπὶ φιλικῆς ἐν-
 νοίας. *ut*] ἡ σύνταξις : *ut duceret nefas irasci eis quos amare de-
 beret...* (τίθεται ὑποτακτ. *deberet*, διότι ἐξαρθαται ἐκ τῆς ὑποτακτι-
 κῆς *duceret...*, καὶ δηλοῖ τὴν σκέψιν τοῦ Ἀττικοῦ). *nefas*] ὡς ἐξωτε-
 ρίκευσις τῆς *impietas*.

3. *neque id*] καὶ μάλιστα τοῦτο δέν... *naturā — doctrinā*] ἀφαιρ.
 αἰτίου = ἐκ φύσεως, ἐξ ἀγωγῆς. *quamquam...*] μολονότι (τοῦτο
 δέν ἔχει μεγάλην σημασίαν, διότι) ὅλοι ὑπακούομεν εἰς αὐτὴν (τὴν φύ-
 σιν). *ei*] δηλ. *naturae. iis*] (ἀφαιρ.) δηλ. *praeceptis. ad ostenta-
 tionem*] δηλ. *scientiae* = πρὸς ἑπαρσιν, πρὸς ματαίαν ἐπί-
 δεῖξιν γνώσεων.

Κεφάλαιον 18.

1. *moris*] ἀντὶ *morum. summus*] μέγιστος, τὰ μάλιστα, εἰς μέ-
 γιστον βαθμόν. *antiquitatis*] γεν. ἀντικείμεν. Ὁ χρόνος, ὃν ὑπέκλεπτεν
 ὁ Ἀττικὸς ἀπὸ τῶν ἐμπορικῶν ἀσχολιῶν, ἦτο καθ' ὅλοκληρίαν ἀφιερω-
 μένος εἰς τὰ γράμματα, εἰς τὴν ἱστορίαν (ἰδὲ κατωτέρω), εἰς τὴν ἐλ-
 ληνικὴν φιλολογίαν καὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν (ἰδὲ καὶ 3,3 3. ἐν τέλει).
in volumine] ἰδὲ Ἀνν. 13, 1 : *in annali suo. exposuerit*] ἐξέθηκε.
magistratūs] (αἰτιατικὴ πληθ.) ἐνν. *curules* τοὺς τῆς περιπορφύρου

ἔσθλητος ἀξιοθέντας, τ.ἔ. τοὺς ὑπάτους, τοὺς στρατηγούς. 'Ο anna-lis τοῦ Ἀττικοῦ ἔφθανεν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ 54 π.Χ.

2. est] ὑπάρχει. quae] = ut ea. in eo] δηλ. volumine, li-bro. suo tempore] ἐν τῷ χρόνῳ καθ' ὃν συνέβαινε (ἐν χρονολογικῇ τάξει). ex eo] δηλ. volumine, libro. possimus] ἰδ. ἀνωτ. 16, 4 possit.

3. hoc idem] αὐτὸ τοῦτο, ἐντελῶς, τὸ αὐτό, δηλ. τὴν ἔρευναν περὶ τοῦ γενεαλογικοῦ δένδρου τῶν διακεκριμένων τῆς 'Ρώμης οἰκογενειῶν. ut] (οὕτως) ὥστε. M. Bruti] Marci Iunii Bruti. rogātū] ἰδ. Ἀνν. 11,4. Iuniam familiam] εἰς ταύτην ἀνῆκεν ὁ Βροῦτος. ad] μέχρι. ordine] ἡ λέξις αὕτη ἀναπτύσσεται διὰ τῶν ἐπομένων=ἐν (χρο-νολογικῇ) τάξει ἰδὲ § 1 : ordinavit. quis...] πλαγία ἐρώτησις. Ἐννοεῖ τοὺς ἔχοντας ἀξιώματα. ('Ἡ ἀντων. ἀναφέρεται εἰς τὸ ὄνομα=τίς ; πῶς ὠνομάζετο ;). a quo... quibusque] = a quo... et a quibus ἰδὲ λε-ξιλόγ. λ. orior. ortus] ἰδὲ Κάτ. 1,1. quibusque temporibus] καὶ κατὰ τίνας χρόνους, καὶ πότε.

4. pari modo] συμπλήρ. ὡς ἐξῆς: pari modo M. Claudii (rogatū hoc idem fecit de) Marcellorum (familiā). Scipionis Corn... et F. Max.] (rogatū de) Fabiorum et Aemiliorum (familiā). quibus (libris)] β' ὅρ. τῆς συγκρ. εἰς τὸ dulcius=iis igitur libris. iis] δοτ. ἡθικῇ. notitiae virorum] virorum γεν. ἀντικ.=noscendi claros viros.

5. quoque] ὡσαύτως, καί. credimus] ἀντὶ credo ἐγὼ ὁ Κορνή-λιος Νέπωσ (διὰ τοῦτο τὸ ῥῆμα ἐτέθη παρενθετικῶς). eius] δηλ. τῆς ποιητικῆς. ceteros] (ἄλλους) τοὺς ἄλλους : 'Ἡ δοτικὴ συνηθεστέρα. ἰδ. Hn. 1,1. A. 3,3.

6. exposuit] ἐνν. eos ἡ eorum vitam singulorum] ἐνάστου sub... imaginibus] αἱ εἰκόνες αὐταί, καθὼς καὶ οἱ στίχοι, εὗρισκοντο εἰς τὸ Ἀμάλθειον (= τὸ ἱερὸν τῆς Νύμφης Ἀμάλθειας) εἰς τὸ τῆς Ἡ-πεύρου κτῆμα αὐτοῦ (ἰδὲ Ἀττ. 14,3). facta magistratūque] τὰ δημό-σια ὑπουργήματα ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ. quaternis quinisve] quinis καὶ -ve) δι' ὅχι περισσώτερον τῶν τεσσάρων ἢ πέντε (στίχων). descripserit] (ὑποτ.) περιέγραψε. quod] τὸ ἀναφορικὸν συνάπτει τὴν φράσιν πρὸς τὴν προηγούμενην καὶ προσεγγάζει τὸ περιεχόμενον τῆς ἀκολουθοῦσης συμπληρωματικῆς προτάσεως. credendum sit] (ὑπο-τακτικὴ δυνητικῇ). tantas res] τοσαύτην (ἢ τόσον) σπουδαίαν ὕλην.

declarari] τὸ ἀπρμφ. εἶναι ἐπεξηγήσεις τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως quod vix credendum sit (= credibile sit) = τοῦτο δὲ μόλις δύναται νὰ γίνῃ πιστευτὸν ὅτι κατέστη σαφές. tam breviter] τόσον βραχέως, μετὰ τόσης βραχυλογίας. est] ὑπάρχει, ἔχομεν. Ἐδημοσιεύθη τῷ 60 π.Χ. Δὲν πρέπει νὰ συναφθῇ τὸ est μὲ τὸ confectus (= scriptus). liber] βιβλίον, « ὑπόμνημα ».

Κεφάλαιον 19.

1. haec hactenus] ἐνν. dixi (ἀπὸ τοῦ 1ου-19ου κεφ.) vivo] ἀφαιρ. (ιδὲ 16,4). edita sunt] ἡ συμπλήρωσις καὶ ἡ ἐκδοσις τοῦ ὅλου ἔργου ἔγινεν ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀττικοῦ. nunc] τώρα δηλ. μετὰ τὸν θάνατον (32 π.Χ.) τοῦ Ἀττικοῦ. ei] = Attico. reliqua] τὰ ἀπὸ τοῦ 19ου κεφ. μέχρι τέλους τοῦ 22ου. Ἡ προσθήκη αὕτη ἐγράφη μεταξὺ τοῦ 29 καὶ 27 π.Χ. quantum] τὸ quantum ἐπὶ ἐννοίας περιοριστικῆς συντάσσεται πάντοτε μεθ' ὀριστικῆς. potuerimus] (τετελ. μέλ. Οἱ Λατῖνοι ἦσαν ἀκριβέστεροι περὶ τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος) = κατὰ τὸ δυνατόν, ὅσον δυνάμεθα. docebimus] ἀντὶ docebo. supra] ὁ Νέπως ἐν κεφ. 11,6 τοῦ βίου τοῦ Ἀττικοῦ ἐδήλωσεν, ὡς καὶ ἐνταῦθα, ὅτι τὰ ἦθη διαπλάττουν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ (plerumque) τὴν τύχην εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον.

2. equestri] ιδ. ἀνωτ. 6,2. quo] ἀφαιρ. καταγωγῆς. imperatoris] τοῦ Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου, τοῦ πρώτου αὐτοκράτορος τῆς Ῥώμης ἀπὸ τοῦ 29 π.Χ. divi filii] divi Caesaris filii = υἱοῦ τοῦ θεοῦ Καίσαρος. cum... esset consecutus] ἀφοῦ ἐπέτυχε. iam ante] ἤδη πρότερον. quam] ἡ. elegantia] (ἀφαιρ.) μὲ τρόπους εὐγενεῖς καὶ ἐκλεκτοὺς. dignitate pari] ἀφαιρ. ιδιότ. = οἵτινες ἦσαν ἴσης (μὲν) ἀξίας. fortunā] ἀφαιρ. τοῦ κατὰ τι. humiliores] ἦττον λαμπροὶ (συμπλήρωσον quam Octavianus erat). Οὗτοι ἄρα (Σύλλας, Κικέρων, Καῖσαρ, Βροῦτος, Πομπήιος, Ἀντώνιος) ἦσαν dignitate pari ἀλλὰ non pari fortunā.

3. enim] αἰτιολογεῖ τὸ humiliores. prosperitas] ἡ εὐτυχία τοῦτου ὑπῆρξε παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις παροϊμιώδης. Καὶ πράγματι ὁ Αὐγούστος ἔμεινε μόνος κύριος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ ναυμαχίαν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντωνίου. Δικαίως ἄρα ἀπεκαλεῖτο Felix. Caesarem] ὁ Ὀκταβιανός, ἀφοῦ ἔλαβε τὸν τίτλον Caesar καὶ εἶτα τὸν τίτλον Augustus, ἐκαλεῖτο Caesar Augustus. est con-

secuta] = tantam prosperitatem Caesar consecutus est. nihil... non... quod] πᾶν... ὅπερ, πᾶν... ὅτι. ei] δηλ. Caesari. quod... detulerit] (ἡ ὑποτακτ. καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ tribuerit) = detulit. 'Ομοίως τὸ conciliārit = conciliavit. quivit] ὀριστ. (θὰ ἡδύνατο νὰ τεθῇ non quierit). conciliārit] (= conciliaverit) ἐνν. nihil e i n o n . . . quod... quod nemo... consequi. τ.ἔ. τὴν μοναρχίαν.

4. Attico] δοτική ἡθική. neptis] ἡ 'Αγριππῖνα (κατ' ἄλλους Βεψανία) ἡ μετέπειτα σύζυγος τοῦ Γερμανικοῦ. Ταύτης ἡ ὁμώνυμος θυγάτηρ ὑπῆρξεν ἡ περίφημος μήτηρ τοῦ Νέρωνος. cui] = Agrippae. virginem] παράθεσις εἰς τὸ filiam. 'Η λέξις virgo δηλοῦ, ὅτι ἡ κόρη τοῦ 'Αττικοῦ ἤρχετο εἰς πρῶτον γάμον. hanc] = neptem. Caesar] = Octavianus. Drusillā nato] = Drusillae filio.

Κεφάλαιον 20.

1. quamquam... misit... intercessit] τὸ quamquam (ἐν τούτοις, ἀλλ' ὅμως) περιορίζει τὴν προηγουμένην ἔννοιαν : quae coniunctio.. frequentiore. Τὸ ὑποκείμεν. γενικῶς εἶναι ὁ 'Οκταβιόνος. ante] (ἡδη) πρὸ. cum] (ἰδὲ 2,4) ὁσάκις, ἐάν. ab urbe] ἀπὸ τῆς 'Ρώμης. quin] χωρὶς νὰ ἰδῇ, 2,2. Attico] δοτ. mitteret] δηλ. litteras. quid ageret... et quamdiu esset moraturus] (πλαγ. ἐρώτ.) τί ἐπραττε (πῶς ἦτο, πῶς εἶχε)... πόσον ἐμελλε νὰ διατρίψῃ.

2. in urbe] ἰδὲ § 1 = Romae. quam vellet] ἡ ὅσον ἤθελε. temere] (προηγουμένης ἀρνήσεως) = facile (= εὐκόλως). Attico] ἀφαιρ. εἰς τὸ fruor. quo (= ut eo die) non scriberet] = quin scriberet χωρὶς νὰ γράφῃ. cum] ὁσάκις. quaestionem poëticam] ζήτημα ἀφορῶν εἰς τὴν ποίησιν (εἴτε τὴν ἑλληνικὴν εἴτε τὴν ῥωμαϊκὴν).

3. ex quo] ἐξ οὗ, κατ' ἀκολουθίαν τούτου. cum (ἐπειδὴ) prolaberetur ut...] ἀναστροφὴ τῶν συνδέσμων. 'Η σύντ.: accidit ut... curaret. cum prolaberetur, vetustate... incuriā] σύναψον πρὸς τὸ detecta (ἰδ. Λεξιλ. detego).

4. M. Antonio] οὗτος διώκει τότε ἐν τῇ 'Ανατολῇ, ἐνῶ ὁ 'Οκταβιανὸς ἐν τῇ Δύσει. 'Ο 'Αντώνιος ἐπέζησε τοῦ 'Αττικοῦ. minus] σύναψον πρὸς τὸ colebatur. absens] μακρὰν τοῦ 'Αντωνίου, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀπουσίας τοῦ 'Αντωνίου (ἰδὲ 3,2 καὶ 'Ανν. 5,3). 'Ο 'Αττικὸς διέτριβε τότε ἐν 'Ρώμῃ, ὁ δὲ 'Αντώνιος ἐν Αἰγύπτῳ. accu-

rate] σύναψον πρὸς τὸ certiozem facere. sibi] πλεονάζον ἐξαίρει ἐτι μᾶλλον τὴν ἐννοιαν. Ἡ σύντ.: adeo ut ille curae (δοτ.) sibi habēret, ex ultimis terris certiozem facere Atticum quid ageret (ὁ Ἀντ.)

5. hoc (ὑποκ.) quale (κατηγ.) sit] τοῦτο ὁποῖας σπουδαϊότητος (σημασίας) εἶναι, τοῦτο τί δηλοῦ, τί ἀξίζει, (τί θέλει νὰ πῇ). quantae sit sapientiae] πόσον σοφὸν εἶναι (ιδε 13,4 ἐν τέλει). eorum] γεν. κτητική (τοῦ Αὐγουστου καὶ τοῦ Ἀντωνίου). usum] τὰς φιλικὰς σχέσεις. maximarum rerum...] de maximis rebus inter se aemulabantur et obtrectabant. quantam] δηλ. aemulationem et obtrectationem). fuit necesse] ἐνν. incidere. cum] αἰτιολ. se] ὑποκ. τοῦ esse.

Κεφάλαιον 21.

1. cum complisset] (χρον.) ἀφοῦ συνεπλήρωσεν. Ἦτο συνήθεια ἐν Ῥώμῃ νὰ ἐνθυμῶνται οἱ πλούσιοι κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς διαθήκης τῶν ἀνδρᾶς διακρινομένους διὰ χρηστοθήειαν, ἔστω καὶ ἂν οὗτοι εὐρίσκοντο μακρὰν τῆς Ῥώμης. ad] = usque ad. ut... non indigisset] ὥστε... δὲν εἶχε χρειασθῇ. medicinā] ἀφαιρ. annis triginta] (ἀφαιρ.) ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν.

2. tenesmon] τεινεσμόν, αἰτ. ἐνικοῦ μετὰ ἑλλην. καταλήξεως (-on = -on). Ἡ ἐπὶ τρίμηνον ἀνυπαρξία πόνων φαίνεται δηλοῦσα ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἐλαφρᾶς δυσεντερίας. cui] (δοτική ἡθική μετὰ τῆς ἐννοίας τῆς ἀπαλλαγῆς) = χάριν τοῦ ὁποίου καὶ πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ ὁποίου νοσήματος. facilia] (εὐκόλα), ἀνώδυνα. proponebantur] προστείνοντο (γενικῶς ὑπὸ τῶν ἱατρῶν).

3. in hoc] δηλ. morbo. cum] χρον. quos] eos (dolores) quos. ex] ιδ. Κάτ. 2,1. tanta vis morbi] = morbus tantā vi. fistulae puris] μετὰ τὴν φλόγωσιν τοῦ ἀπευθυσμένου (τοῦ ὀρθοῦ ἢ εὐθέος ἐντέρου) παρουσιάσθησαν πυώδη συρίγγια. ut... eruperint] ὥστε ἐξέσπασαν.

4. hoc] (οὐσιαστικῶς), τοῦτο, δηλ. ἡ ἐμφάνισις συριγγίων (=ut per lumbos fistulae puris erumperent). ei] = Attico. priusquam... accideret] πρίν... συμβῇ.

5. ut] (εὐθὺς) ὥς. innixus — inquit] στηριχθεὶς — εἶπεν : ἐστηρίχθη καὶ εἶπε. quantam... adhibuerim] πλαγία ἐρώτησις. Ἐξαρτ. ἐκ τοῦ commemorare. hoc tempore] κατὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον

καίρῳ. cum] αἰτιολ. testes] κατηγογ. nihil] ἐντονώτερον τοῦ non. quibus] δοτ. καὶ ἐπειδὴ δὲ ὑμῖν (= et quoniam vobis). ut spero] παρενθετικῶς = ὡς ἐλπίζω... satisfēci] ἱκανοποίησα, ἐποίησα, ὥστε νὰ πιστεῦσετε (= persuasi). me nihil reliqui fecisse] = me nihil reliquisse, nihil praetermisisse (ὅτι) οὐδὲν ἐγὼ παρέλιπον (παρημέλησα). quod... pertinēret] = tale ut pertinere. ut mihi consulam] περὶ ἐμαυτοῦ νὰ λάβω πρόνοιαν (ἀπαλλασσόμενος δηλ τῶν βασιάνων, τὰ ὅποια ὑπέστην μέχρι τοῦδε, ἀφίνων νὰ παρατείνεται ὁ βίος μου ἐκ τῆς πρὸς ὑμᾶς ἀγάπης μου). ignorare nolui] λιτότης (δὲν ἠθέλησα νὰ ἀγνοῇτε) = ἐπιθυμῶ νὰ μάθετε. mihi stat desinere] (ἀπροσώπως). alere] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ desinere.

6. his diebus] κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας, τώρα τελευταίως. quidquid] = si quidquid. cibi] γενικὴ διαιρητική. ita] οὕτω, μόνον ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην. ut auxerim] ὥστε ἡῤῥῆξα. deinde] ἔπειτα (ἐὰν δηλ. δὲν ἐγκρίνετε τὴν ἀπόφασίν μου). frustrā] σὺναψον πρὸς τὸ conemini. dehortando] (ἀφαιρ.) impedire] διὰ τοῦ ἀποτρέπειν (μετὰ τὸ νὰ προσπαθῇτε νὰ με ἀποτρέψετε) νὰ ἐμποδίσετε ἐμὲ ἀπὸ τῆς ἀποφάσεώς μου.

Κεφάλαιον 22.

1. habitā (ἀφαιρ. ἀπόλ.)... depressit] δηλ. Atticus. constantiā] ἀφαιρ. τροπ. vultūs] εἶναι πτώσεως γενικῆς. ut] ὥστε. ex vitā] ἐννόησον πάλιν τὸ migrare (= discedere ἢ excedere ἀποχωρεῖν). Οἱ ἀρχαῖοι τὸν θάνατον ἐθεώρουν ὡς ἀποδημίαν.

2. cum quidem] ἐνῶ μάλιστα, καὶ δὲ ἐνῶ. quod] ἀντικείμεν. τοῦ cogeret. et... reservaret] (συμπλήρ. διὰ τοῦ ut, ὅπερ περιέχεται ἐν τῷ προηγούμενῳ ne = et (= ἀλλὰ) ut... reservaret. tum quoque] ἀκόμη τώρα, δηλ. εἰς τὴν κατὰστασιν ἥτο... superesse] = superstitem (= ἐπιζῶντα) esse. eius] δηλ. Agrippae.. taciturnā suā obstinatione] διὰ τῆς σιωπηρεῶς αὐτοῦ ἰσχυρογνωμοσύνης, διὰ τῆς ἐπιμόνου αὐτοῦ σιωπῆς. depressit] διέκοψε.

3. cum] χρον. = ἀφοῦ. se] πλεονασμός. inierat] ὑπερσ. τοῦ ῥ. in eo. pridie Kal(endas) Apriles] τῇ 31 Μαρτίου τοῦ 32 π.Χ. Ἐγενήθη τῇ 109 π.Χ. consulibus] (ἀφαιρ.) ὑπάτων (ὄντων).

4. in lecticulā] τὸ ἀπέριττον φορεῖον δηλοῖ ὅτι ἔλειπεν ἀπὸ τῆς

ἐκφορᾶς πᾶν τὸ ἐπιδεικτικὸν καὶ πομπῶδες. ut] ὥσπερ. frequentiā] ἀφαιρ. Appiam] οἱ Ῥωμαῖοι ἐθάπτοντο κατὰ μῆκος τῶν γειτονικῶν ὁδῶν τῆς Ῥώμης, ὡς ἡ Ἀππία. lapidem] αἱ ἀποστάσεις ἐπὶ Αὐγούστου ὑπελογίζοντο ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς τῆς Ῥώμης (forum), ἔνθα ὑπῆρχεν ὁ πρῶτος χρυσοῦς μιλιοδείκτης.

ΠΙΝΑΞ ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ

Aegātes, Ἰum, θηλ., Αἴγουσαι. Ἦσαν τρεῖς νῆσοι πρὸς Δ. τῆς Σικελίας.

Aemilius (L. Aem. Paulus), Λεύκιος Αἰμιλίος Παῦλος. 1) ῥωμαῖος ὑπάτος, ὅστις ἐφονεύθη κατὰ τὴν μάχην παρὰ τὰς Κάννας (τῷ 216 π.Χ., Hn 4,4. — 2) ῥωμαῖος ὑπάτος (τῷ 182 π.Χ.) Hn 13,1.

Aemiliū, ōrum, οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν γενεάν τῶν Αἰμιλίων A 18, 4. Afrīca, ae, θηλ., Ἀφρική, ἐπὶ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων ἡ βόρειος παράλιος χώρα, ἡ περιοχὴ τῆς Καρχηδόνος Hn 2,2.

Africānus, ἐπωνυμία τῶν Σκιπιώνων· ἰδ. Scipio.

Agrippa (Marcus Vipsanius), Μάρκος Οὐψάνιος (Βιψάνιος) Ἀγρίππας. Διεκρίνετο ὡς ἄριστος στρατηγὸς καὶ πολιτικός. Συνεζεύχθη περὶ τὸ τέλος τοῦ βίου του (27 π.Χ.) τὴν νεαρὰν χήραν Ἰουλίαν, θυγατέρα τοῦ Αὐγούστου.

Alpes. Ἰum, θηλ., Ἀλπεις, ὄρη τῆς Β. Ἰταλίας.

Aniciā, ae, Ἀνικία, ἐξαδέλφη τοῦ Τίτου Πομπωνίου Ἀττικοῦ· ἰδὲ καὶ Sulpicius.

Antiochus, Ἀντίοχος ὁ Γ', ὁ καλούμενος Μέγας, βασιλεὺς τῆς Συρίας (223 - 187 π.Χ.).

Antonius (Marcus), Μάρκος Ἀντώνιος, εἰς τῶν τριῶν ἀνδρῶν (triumvir) μετὰ τοῦ Λεπίδου καὶ τοῦ Ὀκταβιανοῦ.

Appennīnus, i, ἄ., τὰ Ἀπέννινα ὄρη.

Appia (via), Ἀππία ὁδός. Ἡ μεγάλη μεσημβρινὴ ὁδός, ἥς τὴν κατασκευὴν ἤρchiσε (τῷ 312 π.Χ.) ὁ τιμητῆς (censor) Ἀππίος Κλαύδιος Καῖκος. Ἦτο ἡ λαμπροτάτη τῶν ὁδῶν τῆς Ῥώμης καὶ διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο βασιλίсса τῶν ὁδῶν (regina viarum) καὶ ἐφθανε μέχρι τῆς πόλεως Καπύης, βραδύτερον ὅμως ἐπὶ Αὐγούστου προεξετάθη μέχρι τοῦ Βρενδισίου (νῦν Brindisi). Ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ, ἐφ' ἱκανὸν διάστημα ἀπὸ τῆς Ῥώμης, ὑπῆρχον οἰκογενειακοὶ τάφοι, ὧν σφῆζονται ἔτι λείψανα.

Apulīa, ae, θηλ., Ἀπουλία, χώρα ἐπὶ τῆς ΝΑ. πλευρᾶς τῆς Ἰταλίας, ἐπὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους.

Arrētīnus, Ἀρρητίνος, τοῦ Ἀρρητίου, παρὰ τὸ Ἀρρήτιον, πόλιν τῆς Ἑτρουρίας (νῦν Arrezo).

Asīa, ae, θηλ., (Ἀσία). 1) ἡ νῦν ἀπὸ τοῦ Δ' μ.Χ. αἰῶνος καλουμένη Μ. Ἀσία (Ἀνατολή) Hn 8,4 - 2) ἡ ῥωμ. ἐπαρχία (ἀπὸ τοῦ 130 π.Χ.) Ἀσία, A 6,4.

Athēnae, ārum, θηλ., Ἀθῆναι.

Attīcus, (T. Pomponius Atticus), ιδ. C. 3,5, Hn 13,1 καὶ βίον Ἀττικοῦ

Aurēlius Cotta (C.), Γάιος Αὐρήλιος Κόττας, ῥωμαῖος ὕπατος μετὰ τοῦ Σολπικίου (200 π.Χ.) Hn 7,1.

Baebius, Βαίβιος, ὄνομα ῥωμ. οἰκογενείας· ιδ. Tamphilus.

Balbus (L. Cornelius), Βάλβος (ὕπατος τῷ 40 π.Χ.) ἄλλοτε φίλος τοῦ Καίσαρος καὶ νῦν τοῦ Ὀκταβιανοῦ.

Barca, ae, ἄ., Βάρκας (λ. Φοινικική, ιδ. λ. Hamilcar, ἐν τέλει). Προσωνυμία τοῦ Ἀμίλκα καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ.

Bithynī, ōrum, ἄ., Βιθυνοί, κάτοικοι τῆς Βιθυνίας.

Bithynīa, ae, θηλ., Βιθυνία, χώρα ἐπὶ τῆς ΒΔ. παραλίας τῆς Ἀσίας.

Blitho, ιδ. Sulpicius.

Brutus (Marcus Iunius), Μᾶρκος Ἰούνιος Βρούτος, υἱὸς τοῦ Μ.

Βρούτου καὶ τῆς Σερβιλίας, ἀδελφῆς τοῦ Κάτωνος (τοῦ Uticensis). Οὗτος μετὰ τοῦ Κασσίου ὑπῆρξεν ὁ ἀρχηγὸς τῆς συνωμοσίας ἐναντίον τοῦ Καίσαρος.

Caecilīus (Quintus), πλούσιος ῥωμαῖος ἱππεύς, θεῖος τοῦ Ἀττικοῦ.

Caesar, āris, Καῖσαρ. C. Iulius Caesar, ἐπιφανέστατος στρατιωτικὸς καὶ πολιτικὸς (ἐγεννήθη τῇ 12 Ἰουλίου τοῦ 100 π.Χ., ἐδόλοφονήθη τῇ 15 Μαρτίου τοῦ 44 π.Χ.). Μετὰ θάνατον ἀπενεμήθη αὐτῷ ὁ τίτλος divus (θεός), ὅστις τίτλος εἰς τοὺς ἔπειτα χρόνους ἐδίδετο εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς αὐτοκράτορας A 19, 2.—2). Caesar (C. Octavius) : Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 63 π.Χ. καὶ ἀπέθανε τῷ 14 μ.Χ.

Ἐλαβε τὸν τίτλον τοῦ imperator τῷ 29 π.Χ. καὶ κατόπιν τὴν προσωνυμίαν Augustus. Ἦτο υἱὸς τῆς Ἀτίας, ἀνέψιᾶς τοῦ Γαίου Ἰουλίου Καίσαρος. Ὑιοθετηθεὶς παρ' αὐτοῦ προσέλαβε τὸ ὄνομα Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ Ὀκταβιανός.

Cannensis, e, τῶν Καννῶν, πολίχνης τῆς Ἀπουλίας. pugna Cannensis, ἡ παρὰ τὰς Κάννας μάχη.

Capitolium, Ἰι, οὐ., Καπιτώλιον, ὁ λόφος τοῦ Καπιτωλίου, A 20,3.
Capua, ae, θηλ., Καπούη πρωτεύουσα τῆς Καμπανίας.

Cato, ὄνις. 1) M. Porcius Cato, Μᾶρκος Πόρκιος Κάτων, ὁ πρεσβύτερος ἢ Censorius· ἰδ. βιογρ. Κάτωνος. — 2) M. Porcius Cato ὁ νεώτερος, ὁ ἐπονομασθεὶς ἐκ τῆς πόλεως Ὑτίκης Uticensis (Ὑτικαῖος), διότι ἠτύοκτόνησεν ἐκεῖ (τῷ 46 π.Χ.), δισέγγονος τοῦ προηγούμενου A 15,3.

Catulus (C. Lutatius), Λουτάτιος Κάτλος, ῥωμ. ὑπατος (242 π.Χ.).
Centenius (C.), Γάιος Κεντένιος. Ἦτο praetor (legatus pro praetore) τοῦ ὑπάτου Σεργιλίου Hn 4,3.

Cethegus (P. Cornelius), Πόπλιος Κορνήλιος Κέθηγος, ῥωμ. ὑπατος (181 π.Χ.) Hn 13,1.

Cicero, ὄνις. 1) Marcus Tullius Cicero, Μᾶρκος Τύλλιος Κικέρων, ὁ γνωστὸς ῥωμ. πολιτικός, ρήτωρ, καὶ φιλόσοφος, σύγχρονος καὶ φίλος τοῦ Ἀττικοῦ (ἐγεννήθη τῷ 106 π.Χ., ἐφονεύθη τῇ 7 Δεκεμβρίου τοῦ 43 π.Χ.) A1, 4,5, 4. 16,6,1,3.— 2) Quintus Tullius Cicero, Κόιντος Τύλλιος Κικέρων, ἀδελφὸς τοῦ προηγούμενου, γαμβρὸς (τῷ 68 π.Χ.) τοῦ Ἀττικοῦ A 5, 3. 6, 4. 16, 2.— Πληθ. Cicerones = M. καὶ G. Tullius Cicero A 15, 3.

Cinnānus, Κιννανός, τοῦ Κίννα. Ὁ Λεύκιος Κορνήλιος Κίννας, ἐκβληθεὶς ἐκ Ῥώμης ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Σύλλα καὶ συναθροίσας στρατὸν εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπὶ πέντε ἡμέρας διαρκέσασαν σφαγὴν τῶν πολιτῶν.

Clastidium, Ἰι, οὐ., Κλαστίδιον (νῦν Casteggio)· πόλις τῆς ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλατίας πρὸς B. τῆς Γενόας (τῆς νῦν Genova).

Claudius. 1) M. Claudius Marcellus, Μᾶρκος Κλαύδιος Μάρκελλος, ῥωμ. ὑπατος (196 π.Χ.) Hn 7,6.— 2) C. Claudius Nero, Γάιος Κλαύδιος Νέρων (τὸ β' ὑπατος τῷ 207 π.Χ.), νικητὴς τοῦ Ἀσδρούβα παρὰ τὴν Σήνην C 1,2.— 3) Ti(berius) Claudius Nero, Τιβέριος Κλαύδιος Νέρων (υἱὸς τῆς Λιβίας Δρουσίλλης συζευχθείσης εἰς δεύτερον γάμον μετὰ τοῦ Αὐγούστου), ὁ μετέπειτα (14-37 μ.Χ.) αὐτοκράτωρ Τιβέριος A 19,4.

Cornelius (C.), Γάιος Κορνήλιος, ῥωμ. ὑπατος (193 μ.Χ.) Hn 8, 1· ἰδὲ Cethegus καὶ Scipio,.

Cotta (C. Aurelius), Κόττας, ῥωμ. ὑπατος τῷ 65 π.Χ. A 4,5.

Crēta, ae, θηλ., Κρήτη Cretenses, Ἰum, ἀ., οἱ κάτοικοι τῆς Κρήτης, οἱ Κρήτες.

Cyrēnaei, ōrum, ἀ., κάτοικοι τῆς Κυρήνης (πρωτευούσης τῆς Κυρηναϊκῆς ἐν τῇ Β. Ἀφρικῇ, πρὸς Δ. τῆς Αἰγύπτου), οἱ Κυρηναῖοι.

Diāna, ae, θ., Ἀρτεμις, θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς. Ἐτιμᾶτο ὡς θεὰ τῆς θήρας. Ταυτίζεται μὲ τὴν Ἀρτεμιν τῶν Ἑλλήνων.

Domitius (Cn.=Γναῖος), Δομίτιος, ῥωμ. ὕπατος (32 π.Χ.).

Drussilia, ae, θ., ἰδ. Claudius ἀρ. 3.

Ennius (Q.=Quintus), Κόιντος Ἐννιος, ὁ δημιουργὸς τῆς ῥωμ. λογοτεχνίας. Ἐγεννήθη τὸ 239 π.Χ. ἐν τῇ πόλει Rudiae (νῦν Rugge) τῆς Καλαβρίας, ἔγραψε καὶ ἐπικὸν ποίημα ἐπιγραφόμενον Annales (=Χρονικά), ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπραγματεύθη τὴν ἱστορίαν τῶν ἑαυτοῦ χρόνων.

Epiroticus, Ἡπειρωτικός, ἐπὶ τῆς Ἡπείρου κείμενος.

Eryx, ŷeis, ἀ., Ἐρυξ, πόλις καὶ ὄρος πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Σικελίας (νῦν]Monte] San Giuliano).

Etruria, ae, θ., Ἐτρούρια (νῦν Toscana), χώρα ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Ἰταλίας.

Eumēnes, is, Εὐμένης, βασιλεὺς τῆς Περγάμου (197-159 π.Χ.).

Fabius. 1) Quintus Fabius Maximus Verrucōsus (ὁ ἐπικληθεὶς Cunctator=Μελλητής), ὕπατος τῷ 214 π.Χ., ὀνομαστὸς στρατηγὸς κατὰ τὸν δεῦτερον Καρχηδονιακὸν πόλεμον Hn 5,1 καὶ ἐξῆς. C 1,2. Πληθυντ. Fabii, ōrum, ἀ., τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τῶν Φαβίων, A 18, 4.—2) Fabius Labeo, Φάβιος Λαβέων, ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 183 π.Χ.) Hn 13,1.

Falernus (ager), ὁ Φαλερνὸς ἀγρός, παρὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἰταλίας ἐν τῇ Καμπανίᾳ, ὀνομαστὸς διὰ τὸν οἶνον.

Feretrius, Iuppiter Feretrius, Ζεὺς ὁ Φερέτριος, ὁ Ὑπέρμαχος, Ζεὺς ὁ νικητῆς (κυρίως=ὁ θεὸς τῶν σκύλων καὶ τῶν λαφύρων). Ὁ ναὸς τοῦτου ἱδρῆθη ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίου.

Flaccus, ἰδ. Valerius.

Flamininus (Titus Quintius), Τίτος Κοῖντιος Φλαμινῖνος, ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 198 π.Χ.), νικητῆς τοῦ Φιλίππου, βασιλέως τῆς Μακεδονίας, παρὰ τὰς Κυνὸς κεφαλὰς (197 π.Χ.), ἐλευθερωτῆς τῶν Ἑλλήνων.

Flaminius (C.), Γάιος Φλαμίνιος, ῥωμαῖος ὕπατος (217 π.Χ.).

- Fregellae, ārum, θ., Φρεγγέλλαι (νῦν C e p r a n o), πόλις τῆς Ἰταλίας ἐν Λατίῳ ΝΑ. τῆς Ῥώμης.
- Furius (C.), Γάιος Φούριος, ῥωμαῖος ὕπατος (196 π.Χ.).
- Galba, ae (Servius Sulpicius), Σέρβιος Σολπίκιος Γάλβας, ῥωμαῖος praetor ἐν Ἰσπανίᾳ (151 π.Χ.).
- Gallia, ae, θ., Γαλατία. Αὕτη ἦτο διηρημένη εἰς δύο μέρη α) εἰς Gallia transalpina (τὴν σημερινὴν Γαλλίαν) Hn 3,4. καὶ β) εἰς Gallia cisalpina (τὴν σημερινὴν βόρειον Ἰταλίαν).
- Gortynii, ōrum, ᾱ., Γορτύνιοι, οἱ κάτοικοι τῆς Γόρτυνος (ὀνομαστ. Γόρτυν), πόλεως τῆς Κρήτης.
- Gracchus (Tiberius Sempronius), Τιβέριος Σεμπρώνιος Γράγχος (Γράχχος), ῥωμαῖος ὕπατος τῷ 215 καὶ 213 π.Χ. Ἐφονεύθη τῷ 212 π.Χ. πολεμῶν κατὰ τοῦ Ἀννίβα.
- Graecus, ἑλληνικός, ἔλλην Hn 13, 2. C 3,2.
- Grāius (προφ. Grajus) saltus, «Γραίγαι Ἀλπεῖς» (ἐκ τοῦ Κελτικοῦ Kraig = φαιὸς βράχος), Γραῖκαὶ Ἀλπεῖς. Τὸ σημεῖον τῆς διαβάσεως εἶναι ὁ αὐχὴν (ἡ κλεισώρεια) τοῦ μικροῦ Ἀγίου Βερνάρδου (ὑψ. 2188 μ.), κατ' ἄλλους ὁ αὐχὴν τοῦ ὄρους Genèvre (ὑψ. 1860 μ.). "Οὔτε ἐκλήθησαν οὕτω (τ.ἔ. Γράγαι Ἀλπεῖς ἐκ τοῦ graius = graecus) ἀπὸ τοῦ ἑλλήνος Ἡρακλέους εἶναι μῦθος.
- Hadrumētum, i, οῦ., Ἀδρύμητον, πόλις παράλιος τῆς ἐπαρχίας Ἀφρικῆς ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καρχηδόνος (νῦν S u s a).
- Hamilcar, āris, Ἀμίλκας, ὁ πατὴρ τοῦ Ἀννίβα, στρατηγὸς (ἀπὸ τοῦ 247 — 229 π.Χ.). κατὰ τὸν ἀ' Καρχηδ. πόλεμον. "Ονομα πολλῶν ὀνομαστῶν Καρχηδονίων. (Ἡ λέξις εἶναι φοινικικὴ καὶ δηλοῖ τὸν ὑπηρέτην ἢ τὸ δῶρον τοῦ Melqart Μελκάρτ, δηλαδὴ τοῦ Βήλου, πολιούχου θεοῦ τῆς Τύρου, οὗ ἡ λατρεία διεδόθη καὶ εἰς τὴν Καρχηδόνα). Ὁ Ἀμίλκας ἐπεκαλεῖτο (Barag Barak ἢ Barca = ἀστραπή, τὸ ἀστράπττον ξίφος).
- Hannibal, ālis, Ἀννίβας (περ. 247 - 183 π.Χ.), υἱὸς τοῦ Ἀμίλκα Βάρκα. "Ονομα πολλῶν Καρχηδον. στρατηγῶν. (Ἡ λ. εἶναι φοινικικὴ = τὸ δῶρον τοῦ θεοῦ. Περὶ τοῦ Baal (Βάαλ = Βῆλος) ἰδ. Iuppiter.
- Hasdrūbal, ālis, Ἀσδρούβας : 1) γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ Ἀμίλκα καὶ διάδοχος ἐν τῇ ἀρχῇ (229/228 - 221 π.Χ.) Hm 3,2. Hn 3, 1. — 2) νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Ἀννίβα, φονευθεὶς (207 π.Χ.) παρὰ τὴν Σήλην Hn 3,3. C 1,2.

Helvius (C.), Γάιος Ἑλβιος, συνάδελφος τοῦ Κάτωνος ἐν τῇ ἀγορανομίᾳ (199 π.Χ.).

Hercules, is, Ἡρακλῆς, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀκλμήνης, ὀνομαστὸς ἔθνικὸς ἥρωας τῶν Ἑλλήνων. Hercules Graivus (= Graecus ?) ἡ ἱστορία ἐνταῦθα τοῦ Ἡρακλέους εἶναι καθαρὸς μῦθος.

Hippo, onis, ἄ., Ἱππὼν (βασιλικός), πόλις ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καρχηδόνος (νῦν Bona, γαλλ. Bone).

Hispania, ae, θηλ. Ἰσπανία (ἡ σημερινή Ἰσπανία μετὰ τῆς Πορτογαλίας). Πληθυντ. Hispaniae (C 3,4) αἱ δύο Ἰσπανίαι, τ.ἔ. α) Hispania citerior (Tarracōnensis) νοτιοδυτικὴ Ἰσπανία, ἐκεῖθεν καὶ νοτιοδυτικῶς τοῦ ποταμοῦ Ἰβηρος (νῦν Ebro) καὶ β) Hispania ulterior (Lusitania καὶ Baetica) βορειοανατολικὴ Ἰσπανία, ἐντεῦθεν καὶ βορείως τοῦ Ἰβηρος.

Hortensius (Quintus Hortensius Hortālus), Κόντιος Ὀρτή(ν)σιος Ὀρταλος (114 - 50 π.Χ.), ἦτο πρὸ τῆς ἀκμῆς τοῦ Κικέρωνος ὁ μεγαλύτερος ῥήτωρ τῆς Ῥώμης (ἀπὸ τοῦ 89 - 68 π.Χ.).

Italia, ae, θηλ., Ἰταλία. Italicus, Ἰταλικός.

Iuppiter (καὶ Iūpiter), γεν. Iovis (πρόφ. Jovis), υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας, ὁ μέγιστος καὶ ἰσχυρότατος θεὸς τῶν Ῥωμαίων (ταυτίζεται πρὸς τὸν Δία τῶν Ἑλλήνων) A 20,3. — Ἐπίσης κεῖται ἀντὶ τοῦ Baal (= Ἥλιος) τοῦ μεγίστου θεοῦ τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Καρχηδονίων Hn 2,3. ἰδ. Feretrius.

Karthaginiensis, e, καὶ Carthaginiensis, Καρχηδόνιος Hn 6,2 (οὐσ.) Hn 1,1. Οὐσ. πληθυντ. οἱ Καρχηδόνιοι Hm 1,3. 2,3. Hn 7,1 ἐξ.

Karthāgo (καὶ Carthāgo), gīnis, θηλ., Καρχηδών. Ὀνομαστὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις τῆς βορείου παραλίας τῆς Ἀφρικῆς, ἀποικία τῆς Τύρου. Ἐκτίσθη περὶ τὸ 888 π.Χ. (σήμερον σφύζονται ἐρείπια παρὰ τὴν Mersa ἐν Τύνιδι), ἀντίζηλος τῆς Ῥώμης, κατεστράφη τῷ 146 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Πομπλίου Κορνηλίου Σκιπίωνος τοῦ Ἀφρικανοῦ.

Labēo, ἰδ. Fabius ἀρ. 2.

Lacedaemonius, Λακεδαιμόνιος, ἐκ Λακεδαιμόνος (Σπάρτης).

Ligures, um, ἄ., Λίγυες, Λιγυστῖνοι, λαὸς ἐπὶ τῆς ΒΔ. ἀκτῆς τῆς Ἰταλίας πρὸς Ν. τῶν Ἀπεννίνων παρὰ τὴν Γενόαν (νῦν Genova).

Longus (Tiberius Sempronius), Τιβέριος Σεμπρόνιος Λόγγος (ὑπατος τῷ 218 π.Χ. καὶ 194 π.Χ.).

Lucullus (Lucius Licinius), Λεύκιος Λικίνιος Λούκουλλος, Ῥωμαῖος

ὑπατος (74 π.Χ.) καὶ στρατηγὸς τὸν περισσότερον χρόνον ἐν τῷ Μιθριδατικῷ πολέμῳ (77 - 66 π.Χ.), γνωστὸς διὰ τὰ πλούτη καὶ τὴν ἀγαλίνωτον πολυτέλειαν A 5,1.

Lusitāni, ὄrum, ἄ., οἱ κάτοικοι τῆς Λουσιτανίας (τῆς σημερινῆς Πορτογαλίας), οἱ Λουσιτανοὶ ἰδ. Hispania.

Lutatius (L. Lutatius Catulus), Γάιος Λουτάκιος Κάτλος, ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 242 π.Χ.) Hn 1,3. 5.

Mago, ὄnis, Μάγων, ἀδελφὸς τοῦ Ἀννίβα.

Marcellus, Μάρκελλος (τὸ πλῆρες Marcus Claudius Marcellus) 1) ῥωμ. ὑπατος (τῷ 212 π.Χ.), περίφημος στρατηγὸς ἐν τῷ δευτέρῳ Καρχηδονιακῷ πολέμῳ, πορθητὴς τῶν Συρακουσῶν Hn 5,3. C 1,2. — 2) ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 183 π.Χ.) Hn 13,1. — 3) γαμβρὸς τοῦ Ὀκταβιανοῦ, ὑπατος (τῷ 50 π.Χ.). Ἀπέθανεν ὀλίγον πρὸ τοῦ 40 π.Χ. — Πλγθ. Marcelli, ὄrum, ἄ., ἡ γενεά, ἡ οἰκογένεια τῶν Μαρκέλλων A 18, 4.

Marius (C.), Γάιος Μάριος, ῥωμαῖος ὑπατος (τῷ 82 π.Χ.), υἱὸς τοῦ Γ. Μαρίου (γνωστοῦ ἀντιπάλου τοῦ Σύλλα [ἰδ. Sulla]), νικητοῦ τῶν Κίμβρων (101 π.Χ.) καὶ τῶν Τευτόνων (102 π.Χ.) A 1, 4. 2,2. 15,3.

Maximus, ἰδ. Fabius.

Minucius : 1) Quintus Minucius Thermus, Κόιντος Μινούκιος Θέρμος, ῥωμαῖος ὑπατος (193 π.Χ.) Hn 8,1. — 2) Marcus Minucius Rufus, ἱππαρχος ὑπὸ τὸν δικτάτωρα Φάβιον Μάξιμον ἐν τῷ δευτέρῳ Καρχηδονιακῷ πολέμῳ Hn 5,3.

Nero, ἰδ. Claudius ἀριθ. 2 καὶ 3.

Nōmentānus, Νωμεντανός, τοῦ Νωμέντου (νῦν Mentana), πόλεως τῆς χώρας τῶν Σαβίνων ὀλίγον ΒΔ. τῆς Ῥώμης. — Nomentanum (praedium), κτῆμα ἐν τῇ περιοχῇ τῆς χώρας τῶν Σαβίνων.

Numidae, ārum, ἄ., Νομάδες, λαὸς τῆς Β. Ἀφρικῆς.

Octavius, ἰδ. Caesar 2.

Padus, i, ἄ., Πάδος, ποταμὸς τῆς Β. Ἰταλίας (νῦν Po), πηγάζων ἐκ τῶν Ἀλπεων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

Pamphylium mare, οὔ., Παμφυλία θάλασσα, τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

Paulus, ἰδ. Aemilius.

Peduceus (Sextus), Σέξτος Πεδουκαῖος, παλαιὸς φίλος τοῦ Τίτου Πομπωνίου Ἀττικῷ.

- Pergamēnus, Περγαμηνός, τῆς πόλεως Περγάμου (νῦν P e r g a m a),
 ἡ ὁποία ἐγένετο ἡ πρωτεύουσα τοῦ μετέπειτα Περγαμηνοῦ βασι-
 λείου ἐν Μ. Ἀσίᾳ Hn 10,2. 11,5. Pergamēni, ōrum, ἄ., οἱ κά-
 τοικοὶ τῆς Περγάμου, οἱ Περγαμηνοὶ Hn 11,7.
- Perpenna, ae, (Marcus), Μᾶρκος Περπέννας, ἐπιφανὴς ῥωμαῖος ὑπα-
 τος (τῷ 92 π.Χ.), τιμητῆς (τῷ 86 π.Χ.).
- Phidias, ae, Φειδίας τις (ἰδ. βίον Ἀττικοῦ 3,2).
- Philippus, Φίλιππος ὁ Ε΄, υἱὸς Δημητρίου τοῦ Β΄, βασιλεὺς τῆς Μα-
 κεδονίας ἀπὸ τοῦ 221 - 179 π.Χ., πατὴρ τοῦ Περσέως Hn 2,1.
- Poenus, συνήθως κατὰ πληθ. Poeni, ōrum, ἄ., Φοίνικες = Καρχηδόν-
 νιοι (ὡς ἄποικοι ἐκ Φοινίκης) Hm 1,2. 2,3. Hn 1,1. Poenus
 (= Hannibal) Hn 10,1. Poeniceus, a, um, Καρχηδονι(α)κός.
- Pontus, Πόντος, ὁ Εὐξείνιος Πόντος (νῦν Μαύρη Θάλασσα) μετὰ τῶν
 ἐπαρχιῶν τῶν μεσημβρινῶν ἀκτῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς Βιθυνίας, τοῦ βα-
 σιλείου τοῦ Προυσίου.
- Prusīa (καὶ Prusias), ae, Προυσίας ὁ Α΄, βασιλεὺς τῆς Βιθυνίας,
 γαμβρὸς ἐπ’ ἀδελφῇ Φιλίππου τοῦ Ε΄ (ἀποθανὼν ὀλίγον μετὰ τὸν
 θάνατον τοῦ Ἀννίβη).
- Pyrenaeus saltus, ἄ., τὰ Πυρηναῖα : σειρὰ ὄρεων μεταξὺ τῆς σημερι-
 νῆς Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας.
- Quirinālis collis, ἄ., ὁ Κυρινάλιος λόφος, ὁ βορειότερος τῶν ἑπτὰ λόφων
 τῆς Ῥώμης (νῦν M o n t e c a v a l l o). Ἐπὶ τοῦτου ἔκειτο ὁ να-
 ὸς τοῦ Κυρίνου (δηλαδὴ τοῦ μετὰ θάνατον ἀποθεωθέντος Ῥωμύλου).
- Rhodanus, i, ἄ., Ῥοδανός, (νῦν R h ô n e), ποταμὸς τῆς Γαλατίας
 (Γαλλίας) ἐκβάλλων εἰς τὴν Μεσόγειον.
- Rhodīi, ōrum, ἄ., οἱ Ῥόδιοι. Οὔτοι ἦσαν σύμμαχοι τῶν Ῥωμαίων.
- Roma, ae, θ., Ῥώμη, πρωτεύουσα τοῦ Λατίου καὶ ὁλοκλήρου τοῦ ῥω-
 μαϊκοῦ βασιλείου.
- Romānus, Ῥωμαῖος οὖς. Romāni, ōrum, ἄ., οἱ Ῥωμαῖοι.
- Romulus, Ῥωμύλος, πρῶτος ἰδρυτὴς καὶ βασιλεὺς τῆς Ῥώμης.
- rubrum mare, οὖ., ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα (νῦν Ἀραβικὸς καὶ Περσι-
 κὸς κόλπος).
- Sabīni, ōrum, ἄ., Σαβῖνοι, λαὸς τῆς Κεντρικῆς Ἰταλίας πρὸς Α. τοῦ
 Λατίου in Sabinis = ἐν τοῖς Σαβίνοις, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Σαβίνων,
 C 1,1
- Saguntum, i, οὖ., Σάγουντον, πόλις τῆς Ἰσπανίας βορείως τῆς Va-

lencia (νῦν ἐρείπια μόνον παρὰ τὴν Murviedro), κυριευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα (τῷ 219 π.Χ.) Hn 3,2.

Sardinia, ae, θ., Σαρδῶ, Σαρδηνία, Σαρδινία, νῆσος πρὸς Δ. τῆς Ἰταλίας. Sardiniensis, e, ἀφορῶν (εἰς) τὴν Σαρδηνίαν.

Scipio, ōnis : 1) P. Cornēlius Scipio, Πόπλιος Κορνήλιος Σκιπίων, ὕπατος (τῷ 218 π.Χ.) καὶ ἀντίπαλος τοῦ Ἀννίβα Hn 4,1.—2) P. Cornelius Scipio Africānus maior (235 - 184 π.Χ.), υἱὸς τοῦ προηγουμένου, νικητὴς τοῦ Ἀννίβα παρὰ τὴν Ζάμαν (τῷ 202 π.Χ.) Hn 6,1. 3.—3) Scipio Cornelius, ὁ ὑπὸ τοῦ Γαίου Μετέλλου Πίου υἱοθετηθεὶς καὶ διὰ τοῦτο φερόμενος ὑπὸ τὸ ὄνομα Q. Caecilius Metellus Pius Scipio (ὕπατος τῷ 52 π.Χ.), πενθερὸς τοῦ Πομπηίου A 18,4.

Sēna, ae, θ. Σήνη, μικρὰ παραθαλάσσιος πόλις τῆς Ὀμβρικῆς ἐπὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους (νῦν Sinigaglia) παρὰ τὸν ποταμὸν Μέταυρον C 1,2.

Servilius (τὸ πλῆρες Cn[aeus] Servilius Gemīnus), Γναῖος Σερβίλιος Γέμινος, ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 216 π.Χ.).

Sicilia, ae, θ., Σικελία.

Silēnus, Σιληνὸς ὁ Καλακτῖνος (= ἐκ τῆς Καλῆς ἀκτῆς τῆς Σικελίας), Ἕλλην ἱστορικός, ἀκόλουθος τοῦ Ἀννίβα, συγγραφεὺς τῶν Σικελικῶν καὶ τῶν Ἱστορικῶν Hn 13,3.

Sosius (C.), Γάιος Σόσιος, ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 32 π.Χ.).

Sosylus, Σωσύλος (καὶ Σώσιλος) ὁ Ἴλιος ἢ κατ' ἄλλους ἐκ τῆς Λακεδαιμόνων (Σπάρτης), Ἕλλην ἱστορικός, ἀκόλουθος τοῦ Ἀννίβα Hn 13,3.

Sulla, ae, (C. Cornelius), Γάιος Κορνήλιος Σύλλας, ὁ γνωστὸς ῥωμαῖος δικτάτωρ (τῷ 82 π.Χ.), ἐχθρὸς τοῦ Γ. Μαρίου. Sullānus ὁ τῷ Σύλλᾳ ἀνήκων, τοῦ Σύλλα.

Sulpicius : 1) Sulpicius Gaiba, Πόπλιος Σολπίκιος Γάλβας, ῥωμαῖος ὕπατος (τῷ 200 π.Χ.) Hn 7,1.—2) P. Sulpicius Rufus, δῆμαρχος (τῷ 88 π.Χ.) προγραφεὶς καὶ φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Σύλλα. Ὁ ἀδελφὸς τούτου Servius Sulpicius Rufus ἦτο ὀνομαστὸς ῥήτωρ καὶ νομομαθὴς, σύζυγος τῆς Ἀνικίας, διατελέσας ὕπατος (τῷ 51 π.Χ.), A 2,1. 2.—3) Sulpicius Blitho, Σολπίκιος Βλίθων, ῥωμαῖος χρονογράφος Hn 13,1.

Syria, ae, θ., Συρία, χώρα τῆς Ἀσίας μεταξὺ τοῦ Εὐφράτου καὶ τῆς Μεσογείου.

- Tamphiliānus, ὁ ἀνήκων τῷ Ταμφίλῳ. Tamphiliāna (domus) θ., οἰκία φέρουσα τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ιδιοκτήτου αὐτῆς Ταμφίλου, ὅστις ἀνῆκεν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν ὁμωνύμων ὑπάτων.
- Tamphilus, Τάμφιλος, Cn. Baebius καὶ M. Baebius (ῥωμαῖοι ὑπατοὶ τῷ 182 καὶ 181 π.Χ.) Hn 13,1.
- Terentius (τὸ πλῆρες C. Terentius Varro), Γάιος Τερέντιος Οὐάρρων (Βάρρων), ῥωμαῖος ὑπάτος τῷ 216 π.Χ.
- Thermopylae, ārum, θ., Θερμοπύλαι Hn 8,3.
- Tibēris, is (αἰτ. Tiberim, ἀφαίρ. Tiberi), ἀ., Τίβερις (νῦν Tevere). ποταμὸς πηγάζων ἐκ τῶν Ἀπεννίνων καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Ῥώμης.
- Torquātus: 1) Manlius Torquatus. Λεύκιος Μάνλιος Τορκουᾶτος. ὀνομαστὸς ῥωμ. ῥήτωρ, ὑπάτος (τῷ 65 π.Χ.) A 1,4. 4,5.— 2) Aulus Manlius Torquatus Αὔλος Μάνλιος Τορκουᾶτος, ἀδελφὸς τοῦ προηγούμενου, φίλος τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Ἀττικοῦ A 15,3.
- Trasumēnnus, i, ἀ., (κατὰ παράλειψιν τῆς λέξεως lacus ἀρσ. = λίμνη), Τρασιμέν(ν)η, λίμνη τῆς Ἑτρουρίας (νῦν l a g o d i P e r u g i a).
- Trebia, ae, ἀ., Τρεβίας (νῦν T r e b b i a), παραπόταμος τοῦ Πάδου διαρρέων τὴν Πλακεντιάν (νῦν P i a c e n z a).
- Tullius, Τύλλιος ἰδ. Cicero.
- Tusculum, i, οὐ., Τοῦσκλον (νῦν F r a s c a t i), πόλις τοῦ Λατίου, 14 χιλμ. μακρὰν τῆς Ῥώμης.
- Utica, ae, θ., Ὑτίκη (Οὐτίκη), πόλις τῆς Β. Ἀφρικῆς ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καρχηδόνας, ἀποικία τῶν Τυρίων.
- Valerius (C. Valerius Flaccus), Γάιος Οὐαλέριος (Βαλέριος) Φλάκκος, συνάδελφος τοῦ Κάτωνος καὶ ἐν τῇ ὑπατείᾳ (τῷ ἔτει 199 π.Χ.) καὶ ἐν τῇ τιμητείᾳ (τῷ 184 π.Χ.) C 1,1. 2,1.
- Venusia, ae, θ., Οὐενουσία (Βενουσία, νῦν Venosa), πόλις τῆς Ν. Ἰταλίας (Ἀπουλίας), πατρίς τοῦ ῥωμαίου ποιητοῦ Ὀρατίου.
- Vettōnes, um, ἀ., οἱ Οὐέττωνες (Βέττωνες), λαὸς τῆς Λυσιτανίας κατοικῶν τὴν ΒΔ. Ἰσπανίαν (τὴν νῦν Πορτογαλίαν).
- Vipsanius, ἰδ. Agrippa.
- Volso (γεν. Volsōnis), Cn. Manlius Volso (ἢ Vulso), Γναῖος Μάνλιος Οὐόλσων (Βόλσων), ῥωμαῖος ὑπάτος (τῷ 189 π.Χ.) νικητὴς τῶν Γαλατῶν τῆς Μ. Ἀσίας Hn 13,2.
- Zama, ae, Ζάμα, ἰσχυρὰ πόλις τῆς Νομιδίας πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Καρχηδόνας Hn 6,3.

ΜΕΡΟΣ Δ'
ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ*

A

ā ἡ āb (abs παρὰ τῷ Νέπωτι μόνον ἐν συνθέσει, π.χ. abstineo ἐκ τῆς προθ. abs καὶ teneo), πρόθεσις μετ. ἀφαιρ. 1) τοπικῶς: ἀπό, ἐκ, Hm 2,4. Hn 2,1. 2,2. 6,3. 7,7. A 20,1. Μετὰ τῆς ἐννοίας τῆς ἀμύνης ἀπό τινος (ἡμεῖς λέγομεν: ἐναντίον τινός) Hm 9,4. 10,5. 2) χρονικῶς: ἀπό, ἐκ C 2,4. 3,2. A 5,3. 16,3. 18,3 (a stirpe). 3) πρὸς δῆλωσιν τῆς καταγωγῆς ἢ τοῦ γένους: ἀπό, ἐκ A1,1. 18,3 (a quōque ortus = et a quo ortus). 4) πρὸς δῆλωσιν ἐκπορεύσεως ἐνεργείας: a patriā, a maioribus, a patre accipio παρὰ τῆς πατρίδος, παρὰ τῶν προγόνων, παρὰ τοῦ πατρὸς παραλαμβάνω Hm 1,5. A 1,1. 14,2. 5) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου: = ὅπό, παρὰ (+ γεν.) Hn 2,2.

C 2,4 κ.λ. A 13,2. 19,1. 20,4. ab-aliēno, 1. (ἀποξενῶ). 2) ἀφίστημι, ἀποσπῶ ἐγείρων εἰς ἀποστασίαν, καθιστῶ ἐχθρόν Hm 2,2. oppida abalienāta πόλεις ἐπαναστᾶσαι, ἀποσκιρτήσασαι Hm 2,4. ab-est, ἰδ. absum.

ab - horrēo, ὕϊ, —, 2. (ἀποστρέφομαι). 2) δὲν συμφωνῶ, εὐρίσκομαι εἰς ἀσυμφωνίαν (ἀντίφασιν), διαφέρω.

ab-īcio (πρόφερε ab - jicio ἐκ τῆς ab καὶ īcio), īcei, iectum, 3. (ἀπορρίπτω). 2) ἀπορρίπτω, (ρίπτω) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὡς πρᾶγμα εὐτελοῦς ἀξίας [ἀποθέτω].

abs-tīnēo (abs καὶ tēnēo), timūi, —, 2. ἀπέχω. me cibo (ἀφαιρ.) ἀπέχομαι τῆς τροφῆς, ἐγκρατεύομαι, νηστεύω.

ab-sens, ἰδ. absum.

ab-sum, afūi, abesse, εἶμι ἀπών, ἀποδημῶ, ἀπουσιάζω A 20,1. ἀπέ-

* Τὰ οὐσιαστικά, ὧν δὲν σημειοῦται τὸ γένος, εἶναι θηλυκά. Τῶν εἰς -us, -a -um ἐπιθέτων ἐσημειώθη μόνον ὁ τύπος τοῦ ἀρσενικοῦ. — Οἱ ἀναγραφόμενοι μετ' ἑκάστου ῥήμα ἀριθμοὶ δηλοῦσι τὰς συζυγίας. — Οἱ ἀρχικοὶ χρόνοι πολλῶν συνθέτων ῥημάτων ἐσημειώθησαν ἐν τοῖς ἀπλοῖς. Τῶν ῥημ. τῆς 1ης συζυγίας ἐσημειώθη μόνον ὁ ἐνεστώς τῆς ὀριστ. — Ἐκάστης λέξεως ἡ πρώτη σημασία ἐτέθη ἐντὸς παρενθέσεως, ἐκτὸς ἂν ἡ λέξις ἀπαντᾷ ἐν τῷ κειμένῳ μετὰ τῆς σημασίας ταύτης. Τὰ μακρὰ καὶ βραχέα φωνήεντα δὲν ἐσημειώθησαν πανταχοῦ, ἀλλὰ μόνον ἐνθα ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον ἢ χάριν τοῦ ὀρθοῦ τονισμοῦ.

Hm = Hamilcar, Hn = Hannibal, C = Cato, A = Atticus.

χω, εἶμαι μακρὰν Hn 6,2. absens ἀπὼν Hn 2,1. 8,2. A 3,2. 20,4.—
2) ἀπὼν (ἀνευ συνδρομῆς, συμ-
πράξεως) Hn 5,3.

ac (οὐδέποτε πρὸ φων. καὶ τοῦ h)
ἢ atque (πρὸ φων. καὶ σπανίως
πρὸ συμφ.) καί, καὶ δῆ. multo
aliter ac πολὺ ἄλλως ἢ. alia atque
antea ἄλλα (διαφορετικὰ) ἢ πρό-
τερον (ἄλλα καὶ πρότερον). atque
hic tantus vir καὶ μάλιστα ὁ μέγας
οὗτος ἀνὴρ Hn 13,2.

ac-cēdo, 3. προσέρχομαι, ad has-
tam publicam προσέρχομαι εἰς
δημοσίαν πρᾶξιν (εἰς δημοπρα-
σίαν), ἀγοράζω δημόπρατα, λαμ-
βάνω μέρος εἰς δημοπρασίαν (ιδ.
hasta). 2) Africam (= ad A-
fricam) προσορμίζομαι εἰς τὴν
Ἀφρικὴν Hn 8,1. 3) παρουσιάζ-
ομαι, ἐμφανίζομαι A 21,4.

ac-celēro, 1. ἐπιτυγχάνω, ἐπισπεύδω.
accēpi, ιδ. accipio.

acceptus, εὐπρόσδεκτος.

accessio, ōnis, (ἐπ)αὔξησις.

ac-cīdo (ad καὶ cādo), accīdi,—
3. (προσπίπτω). 2) accidit συμ-
βαίνει νά. . . Hn 12,1.

ac-cīpio (ad καὶ cāpio), accēpi,
acceptum, 3. (παρα)λαμβάνω, δέ-
χομαι. 2) λαμβάνω, εἰσπράττω A
2,4 3) λέγω ναί, συγκατανέω,
παραδέχομαι Hn 2,4. 4) ἀντιλαμ-
βάνομαι, (κατα)νοῶ, μανθάνω A
1,3. 5) dignitatem παραλαμβάνω
τὸ ἀξίωμα. 6) κληρονομῶ A 14,2.

ac-cresco, 3. ἐπαυξάνω, -ομαι.

accurātē, ἐπίρρ. ἀκριβῶς, ἐπιμε-
λῶς, λεπτομερῶς.

ac-cūso, 1. γράφομαι, μηνύω τινὰ
(ὡς ἐνοχον δημοσίου ἀδικήματος).
in iudicio publico ἐν δημοσίᾳ
δίκῃ ιδ. suus.

acīēs, ēi (τάξις μάχης), παράταξις,
μάχη Hn 6,4. 2) ναυτική παρά-
ταξις Hn 11,1. 3) in acie «κατὰ
στόμα», κατὰ μέτωπον Hn 5,4.

acquiēvi, ιδ. asquiesco.

ac-quiesco, ēvi, ētum, 3. (ἀνα-
παύομαι). 2) (κατ' εὐφημισμὸν)
ἀποθνήσκω, (ἀναπαύομαι).

acritē, ἐπίρρ. (ὀξέως). 2) δρα-
στηρίως, ἐντόνως. Συγκρ. ἐπίρρ.

acrius, ὑπερθ. ἐπίρρ. accerrime
(acer, acris, acre δριμύς, ὀξύς).

acroāma, ātis, οὐ. (πληθ. āta,
δοτ. ἄφαιρ. ātis), ἀκρόαμα (ἐκ
τοῦ ἀκροᾶσθαι) = πᾶν τὸ μετὰ
τέρψεως ἀκουόμενον (εἴτε τοῦτο
ἀναγινώσκεται, εἴτε ἀπαγγέλλε-
ται, εἴτε κρούεται καὶ ἄδεται), ὡς
π.χ. ἀνάγνωσμα, σκηνικὴ παρά-
στασις, ἀπαγγελία, μέλος, ᾄσμα.
3) ἀντὶ τοῦ προσώπου, ὑπερ ἀνα-
γινώσκει (διηγεῖται ἡδέως, ἀπαγ-
γέλλει κλπ. [μάλιστα ἐν τοῖς δεί-
πνοις]), ὁ ἀναγινώσκων, ὁ ἀπαγ-
γέλλων, ὁ μουσικός, ὁ αἰοδός.

actor, ōris, ἄ. (πράκτωρ). 2) ὁ ἐκτε-
λῶν τὸ ἀποφασισθέν, ἐκτελεστής,
ὁ ἔργῳ ὑποστηρικτὴς ιδ. auctor.
ad, πρόθ. μετ' αἰτ., πρὸς, εἰς Hn

2,1. 2,4. liber ad Rhodios (ἐνν. scriptus γεγραμμένον) βιβλίον ἀπευθυνόμενον πρὸς τοὺς Ῥοδίους, ἀφιερωμένον τοῖς Ῥοδίοις A 22,4. — 2) χρονικῶς μέχρι A 5,1. 18,3. usque ad μέχρι Hn 2,3. 7,1. C 2,4. — 3) πρὸς δῆλῳ-σιν σκοποῦ A 17,3.

addīdi, id. ad-do.

ad-do, addīdi (ἐκ τοῦ addēdi), additum (ἐκ τοῦ ad-dātum), 3. προστίθημι, προσθέτω.

ad-dūco, 3. ad aram προσάγω, ὁδηγῶ εἰς τὸν βωμόν. in suspicionem καθίστημί τινα εἰς ὑπόψιν, καθιστῶ τινα ὑποπτον.

1. ad-ēo, adīi, adītum, adīre, προσέρχομαι.

2. adēo, ἐπίρρ., εἰς τοσοῦτον, εἰς τοῦτο. 2) οὕτω, (τόσον).

ad-hībēo (ἐκ τοῦ ad-hābeo), būi, hītum, 2. (προσέχω). curam χρῶμαι θεραπείᾳ (κάνω κούρα).

adhuc, ἐπίρρ. μέχρι τοῦ νῦν.

adīi, idē ῥῆμα ad-ēo.

ad-iungo, nxi, nctum, 3. προστί-θημι, συνάπτω.

adiunxi, id. adiungo.

ad-ministro, 1. διοικῶ.

admirandum, i, οὐ., τὸ θαυμάσιον (τὸ ἀξιοθαύμαστον, τὸ ἀξιοσημείωτον).

admōdum (ἐκ τοῦ ad mōdum = μέχρι τοῦ ἀπαιτουμένου μέτρου) πᾶν, μάλα, λίαν.

admonītus, ūs, ἀ. (admōnēo παραι-

νῶ) παραίνεσις admonitū (μετὰ γενικῆς) τῇ παραίνέσει (τιός), ad-opto, 1. υἰοθετῶ.

ad-orior, adortus sum, adoriri, 4. ἀποθ. προσβάλλω.

ad-sum, affui (ad-fui), adesse, παραγίγνομαι, παρευρίσκομαι.

adulescens, ntis, ἀ. (κυρίως μτχ. ἐνεστ. τοῦ ῥ. adolesco αὐξάνομαι), ὁ νέος ἀνὴρ (ἀπὸ 17-42 ἐτῶν) Hm 3,2. A 16,1.—2) ἐπιθετικῶς, νέος ἐν νεανικῇ ἡλικίᾳ A 2,2.

adulescentia, ae, παιδικὴ ἡλικία.

adulescentulus, i, ἀ., μεῦραξ, νεανίας, (νέος ἀνὴρ) A 2,1. 2,4 (ἐνθα πρόκειται περὶ νέου ἔχοντος) ἡλικίαν 23 περίπου ἐτῶν). 2) ἐπίθ. admodum adulescentulus πολὺ νεαρὸς Hm 1,4.

adventus, ūs, ἀ., ἀφίξις.

adversarius (ἐπίθ. ἀντίπαλος). 2) οὐσ. ἀ. ὁ πολέμιος, ὁ ἐχθρός.

adversus, πρόθ. (κυρίως τὸ adversus εἶναι μετοχή = ἐστραμμένος πρὸς τι), ἀπέναντι, ἀντικρύ. 2) τοπικῶς ἐχθρικῶς καὶ μεταφορικῶς ἐναντίον, παρὰ + αἰτ.

aedēs (ἀρχαιότ. τύπος aedis), is, ναός.

aedificāram = aedificavēram.

aedificātor, ōris, ἀ., (ὁ οἰκοδόμος). 2) ὁ φιλοοικοδόμος, ὁ ἀγαπῶν τὴν οἰκοδομὴν ὥραιās καὶ μεγαλοπρεπῆς κατοικίας.

aedificium, īi, οὐ., οἰκοδόμημα Hn 12,3.

ed fīcio, 1. οἰκοδομῶ, κατασκευάζω
 aedilis, is, ἄ., ὁ ἀγορανόμος. ae-
 dilis plebei (plebei εἶναι γεν.
 [= plebis] ἐξ ὀνομαστικῆς ple-
 bes) ὁ δημοτικός ἢ ταπεινότερος
 ἀγορανόμος
 aedis, id. aedes.
 aemulatio, ōnis, ἀνταγωνισμός, ἄ-
 μιλλα (εὐγενής), ἀντίθ. obtrec-
 tatio.
 aēnēus (ἐκ τοῦ aes, aeris οὐ. χαλ-
 κός), χαλκοῦς.
 aequalis, e, (ὀμῆλιξ). 2) οὐσ. ἄ.,
 ὁ ὀμῆλιξ.
 aequē, ἐπίρρ., ἐπίσης, ὡσαύτως.
 aequus, ὁμαλός, ἴσος. 2) ἀπαθής.
 ἀτάραχος A 1, 3. 3) condicio
 παραδεκτός, δίκαιος (λογικὸς, συμ-
 φέρων) ὅρος (ἐπὶ τόκου).
 aerarium, ii, οὐ., ταμειῖον, ταμεῖον
 (τοῦ κράτους).
 aes, aeris, οὐ., χαλκός. 2) χρῆμα.
 aes aliēnum τὸ χρέος (κατὰ λέξιν
 = χρῆμα ξένον).
 aes-i-mo, 1. (τιμῶ). 2) magni aes-
 timo μεγάλως ἐκτιμῶ. minoris
 aestimo ὀλιγώτερον ἐκτιμῶ.
 aetas, ātis (αἰών). 2) ἡλικία,
 ἔτος, βίος. puerilis aetas παιδική
 ἡλικία. extrēma aetas ἐσχάτη
 ἡλικία, βαθὺ γῆρας. haec aetas
 οὗτος ὁ χρόνος, ὁ παρὼν χρόνος
 Hm, 25.
 affēci, id. afficō.
 affecto, 1. (ἐπιχειρῶ). 2) ἐπιδιδῶκω.
 af-fēro (ad-fero), attūli, allātum,

afferre (προσφέρω) 2) testimo-
 nium δίδω, (ἀνα)φέρω ἀπόδει-
 ξιν (τεκμήριον).
 af-fīcio (ad καὶ fācio), fēcī,
 fectum, 3. οὕτω διατίθημί τινα
 2) aliquem poenā τιμωρῶ τινα.
 afficior morbo (ἀφαιρ.) περιπί-
 πτω νόσῳ, νοσῶ. afficior morbo
 oculorum περιπίπτω νόσῳ τῶν
 ὀφθαλμῶν, περιπίπτω ὀφθαλμῶν.
 affinitas, ātis, κηδεστία, συγγέ-
 νεια ἐκ γάμου.
 affuit, id. adsum.
 affluentia, ae, καὶ affluentia (ἀ-
 φθονία). 2) περίσσεια μετὰ πο-
 λυτελείας, περιττὴ πολυτέλεια.
 affluentius, συγκρ. (τοῦ ἐπιρρήμα-
 τος affluenter ἀφθόνως), πολυτε-
 λέστερον (μὲ περισσώτερο λοῦσσο).
 ager, agri, ἄ., ἀγρός, χώρα.
 agito, 1. (ἐλαύνω). 2) mente ἐν τῷ
 νῷ κινῶ, κατὰ νοῦν ἔχω, διανοοῦμαι.
 ago, ēgi, āctum, 3. (ἄγω). 2) ἐπι-
 τελῶ, κατορθῶ. Hn 10, 1. 3) πρᾶτ-
 τω A 20, 1. 20, 4. meam rem διεξά-
 γω ὑπόθεσίν μου. bellum πόλε-
 μον, (τὰ τοῦ πολέμου) διενεργῶ
 (ἐπὶ στρατηγῶν), πολεμῶ. gra-
 tias χάριτας ὁμολογῶ, εὐχαριστῶ.
 ad vitam agendam πρὸς τὸ δια-
 γαγεῖν τὸν βίον, πρὸς τὸ πρακτικὸν
 μέρος τοῦ βίου. 4) existimatio
 agitur ἡ ὑπόληψις διακυβεύεται
 (παίζεται) A 15, 2.
 agricola, ae, ἄ., (ἀγρονόμος, γεω-
 πόνος), γεωργός.

aliās, ἐπίρρ., ἄλλοτε.

aliēnus, ἀλλότριος, ξένος.

alīquis, alīqua, alīquod, ἄντων.

ἀόρ. ὡς ἐπίθετ. τις, τι A 2,3. 14,1.

18,4. Συγκεκομμένος τύπος quis,

qua, quod A 3,2. 3,3. 2) ἄντων.

ἀόρ. τιθεμένη ὡς οὐσ. aliquis,

aliquid τις, τι Hn 11,2. A 20,2

Συγκεκομμένος τύπος, quis, quid

Hn 2,6. 9,2.

alīquot, ἄκλ. πληθυντ. τινές, τινά.

alīter, ἐπίρρ., ἄλλως. aliter ac ἄλ-

λως ἤ.

alīus, alīa, alīud, (γεν. alīus, δοτ.)

alīi) ἄλλος, διάφορος alīi - alīi

οἱ μὲν—οἱ δέ.

alo, alūi, altum, 3. (τρέφω). 2)

morbūm τρέφω, παρατείνω. ὑ-

ποθάλλω τὴν νόσον.

alter, altēra, altērūm, (ὁ ἕτερος).

2) ὁ δεύτερος.

alterūter, ūtra, ūtrum ὁ ἕτερος.

alterūtra pars τὸ ἐν ἡ τὸ ἄλλο

κόμμα (μερίς).

amātor, ōris, ἄ. (ἐραστής). 2)

φίλος, θαυμαστής, λάτρης, ἐραστής.

ambītus, ūs, ἄ. (ἐκλογικὴ περι-

δεία). 2) παράνομος σπουδαρ-

χία (ἐκλογικαὶ παραβάσεις).

amīcē, ἐπίρρ. φιλικῶς.

amicitīa, ae, φιλία.

amīcus, ἐπίθ. φίλος.

amīsissem, ιδ. amitto.

a-mitto, 3. (ἀποπέμπω). 2) ἀπόλ-

λυμι [χάνω], ἀποβάλλω.

āmo, 1. ἀγαπῶ.

amoenitas, tātis, (χαρίς), 2) τερ-
πνότης (εὐμορφία).

amphōra, ae, ἀμφορεύς. (εἶδος ὑ-

δρίας μετὰ στενοῦ λαιμοῦ καὶ δύο

λαβῶν ἢ ὠτίων).

amplitūdō, īnis, (εὐρύτης). 2) λαμ-

πρότης, σπουδαιότης.

amplīus, ἐπίρρ., πλέον (θετ. amplē

ἀφθόνως). amplīus centum mi-

lia ἀντὶ amplius q u a m centum

milia πλέον ἢ ἑκατὸν χιλιάδας.

non amplius novem annos οὐχὶ

πλέον ἢ ἐννέα ἔτη.

amplus, (ἄφθονος). 2) μέγας κα-

τὰ τὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν ἢ ἀξίαν,

μεγαλοπρεπής.

ān, μόρ., ἡ (εἰσάγει τὸ β' μέρος

πλαγίας ἐρωτήσεως).

anagnostes, ae, (αἰτ. ἐν. anagnos-

tem καὶ anagnosten), ἄ., ἀνα-

γνώστης. Πληθ. — ae. Οἱ ἀναγνώ-

σται ἦσαν πεπαιδευμένοι δοῦλοι,

Ἑλληνες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Ἀ-

νεγίνωσκον ἐν ὥρᾳ ἀναπαύσεως

τῶν Ῥωμαίων ἢ διαρκούντος τοῦ

δείπνου. Ἡ ἀντίστοιχος λατ. λέξις

εἶναι lector (= ἀναγνώστης).

angustīae, ārum, πληθ. (τὰ στενά).

angustiae locorum τὰ στενά, τὸ

στενὸν πέρασμα ἢ στενοχωρία, τὸ

στενόπορον, ἢ κλεισώρεια.

anīma, ae, (πνεῦμα, ἀναπνοή).

2) ψυχή, ζωή.

animadverto (animum adverto),

verti, versum, 3. (προσέχω τὸν

2. οὖν).) (ἐπὶ τῶν τιμητῶν) in

aliquem ἐπιτιμῶ τινι. τιμωρῶ.
 anīmus, i, ἄ., (ψυχή). 2) νοῦς,
 φρόνημα, διάθεσις. animo aequo
 πράως (ἄνευ ἀντιδράσεως). ani-
 mo fidenti atque infesto φρο-
 νήματι θαρροῦντι καὶ ἐχθρικῶ (μετ'
 αὐτοπεποιοῦσέως καὶ μίσους). a-
 nimo. . . ventre πνευματικῶς...διὰ
 σωματικῶν ἀπολαύσεων ἰδ. bello.
 annālīs, is, ἄ., (ἐνν. liber καὶ συν-
 ηθέστ. κατὰ πληθ.) βίβλος χρο-
 νική, τὰ χρονικά, ἡ ἱστορία.
 annicūlus, ἔτειος, ἐνὸς ἔτους.
 an-nuo (ad-nuo), nūi,—, 3. (κατά-
 νέω), ὑπισχνοῦμαι, συγκατανεύω.
 annus, i, ἄ., ἔτος. multis annis
 ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν Hm 2,5. anno
 quarto (nono) postquam τ ρ ί α
 (ὀ κ τ ῶ) ἔτη ἀφοῦ. . . Hn 8,1.
 Hm 4,2.
 annūus, ἐνιαύσιος, ἐπὶ (ἡ δι') ἐν
 ἔτος.
 ante, I. πρόθ. μετ' αἰτ. πρὸ A 3,3.
 2) χρον. Hn 1,2. A 20,1. ante
 eum πρὸ αὐτοῦ (πρὸ τῆς ἐποχῆς
 του) Hn 3,4.—II. ἐπίρρ. χρονικόν,
 πρότερον A 19,2. 3.
 antēā, (ante+eā), ἐπίρρ., πρότερον.
 ante-cēdo, 3. (προβαίνω). 2) προ-
 ἔχω, ὑπερέχω (εἶμαι ἀνώτερος).
 antiquitas, ātis, ἀρχαιότης, ἀρ-
 χαῖοι χρόνοι A 3,3. 2) πᾶν τὸ
 ἀφορῶν (εἰς) τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν,
 (ἱστορία τῶν ἀρχαίων χρόνων),
 ἀρχαιολογία A 18,1. 20,2.
 antiquitus, ἐπίρρ., ἀρχαίως.

ap-pārēo, ūi, ītum, 2. ἀναφαίνο
 μαι, ἐμφανίζομαι Hn 12,4. φανε-
 ρὸς καθίσταμαι, εἰς φῶς ἔρχομαι
 A 16,4.
 ap-pāro (ad-pāro), 1. παρασχευάζω
 appellasse = appellavisse.
 appello, 1. καλῶ, ὀνομάζω.
 ap-prīme (ad-primus), ἐπίρρ., μετ'
 ἐπιθετ. θετικῶ βαθμοῦ, ἐν πρῶ-
 τοις, πρῶτιστα (ὅλως ἰδιαιτέρως).
 aptus, ἀρμόδιος, ἐπιτήδειος.
 apud, πρόθ. μετ' αἰτ., παρὰ τινα,
 παρὰ τι. 2) παρὰ τινι Hn 10,1.
 apud exercitum ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ
 στρατοῦ Hn 7,3.
 ara, ae, θ. βωμός.
 arbitrium, īi, οὖ. (διαίτησις). 2)
 κρίσις, γνώμη Hn 1,3. 3) βού-
 λησις, αὐθαιρεσία (ἀπεριόριστος
 ἰσχύς) Hn 12,5.
 arbītror, 1. ἀποθ. (ὠτακουστῶ).
 2) θεωρῶ ὡς ἀληθές, πιστεύω,
 φρονῶ A 15,1.
 arcessi, παθ. ἀπρμφ. ἰδ. arcesso.
 arcesso, īvi, ītum, 3. μεταπέμπο-
 μαι (στέλλω καὶ προσκαλῶ).
 argentum, i, οὖ. (ἄργυρος). 2) νο-
 μίσματα ἀργυρᾶ, ἀργύριον, χρή-
 ματα = pecunia.
 arma, ōrum, οὖ. πληθ. (ὅπλα). 2)
 ὅπλα, ἡ δύνამεις τῶν ὅπλων, ἡ πο-
 λεμικὴ ἰσχύς Hn, 10,4. αἱ ναυτι-
 καὶ μονάδες, ἐξοπλισμός Hn 11,7.
 πόλεμος.
 armo, 1. (ὀπλίζω). 2) παρέχω ἔνο-
 πλον δύναμιν Hn 10,1. — 2) ὡς

οὐσ. armāti, ōrum, ἀ., οἱ ἔνοπλοι.
 ar-rīpio (ad-rāpio), ripui, rep-
 tum, 3. (ἀναρπάζω). 2) ali-
 quid μετὰ ζήλου ἐπιλαμβάνομαι,
 ἀφοσιοῦμαι εἰς τι.
 arripui, ιδ. arripio.
 artifex, artificis, ἀ. (ὁ μετερχόμε-
 νος τέχνην τινά), τεχνίτης.
 a-scendo (ad καὶ scando), ndi,
 nsum, 3. (ἀναβαίνω). 2) navem
 ἐπιβαίνω νεώς.
 ascētus, ιδ. ascisco.
 a-scisco (ad-scisco), īvi, ītum,
 3. (δέχομαι). 1) civitatem δέ-
 χομαι (ἄλλην) πολιτείαν (τὸ δι-
 καίωμα τοῦ πολίτου ἐν ἄλλῃ πόλει).
 asperitas, ātis, (τραχύτης). 2)
 τραχύτης, δυστροπία.
 assēcla, ae, ἀ., (ἀντὶ assec[ū]la ἐκ
 τοῦ assequor), ὁ ἀκολουθῶν τινα,
 ὁ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τινος ὢν (ὡς
 ἐπὶ τὸ πλεῖστον λέγεται περὶ τοῦ
 ἀκολουθοῦ τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ῥω-
 μαίου στρατηγοῦ).
 assidūus, συνεχής.
 at, σύνδ., ἀλλά, δέ.
 atque, ιδ. ac.
 at-tingo (ad-tango), tīgi, tactum
 3. (ἐφάπτομαι). 2) ἄπτομαι, ἀσχο-
 λοῦμαι (ἐρασιτεχνικῶς) περὶ τι.
 auctor, ōris, ἀ. (ὁ αἵτιος [ἐπὶ κα-
 λοῦ]), ὁ συμβουλῇ ὑποστηρικτής,
 ὁ σύμβουλος ιδ. actor.
 audeo, ausus sum, 2. (ἡμιποθετι-
 κόν) τολμῶ. negare ausus non
 sum δὲν τολμῶ νὰ εἴπω (τὸ) ὅχι.

audio, īvi, ītum. 4. ἀκούω. 2) ἐξ
 ἀκοῆς ἢ ἐκ φήμης γιγνώσκω A13,7.
 augēo, auxi, auctum, 2. αὖξω, αὖ-
 ξάνω. augeo officium αὖξάνω τὴν
 ἐξυπηρετικότητα, τὴν καλωσύνην.
 aurēus, χρυσοῦς.
 aurum, i, οὖ., (χρυσός). 2) χρυσᾶ
 νομίσματα, χρυσίον.
 ausus, ιδ. audeo.
 aut, σύνδ., ἢ (ἐν A 14,3 = καί).
 autem, σύνδ., δέ.
 auxilium, īi, οὖ. (ἐπικουρία). 2)
 πληθυντικός : auxilia, ōrum, οὖ.,
 βοήθεια, ἐπικουρικὰ στρατεύματα
 Hm 2,3.
 avaritiā, ae, φιλαργυρία.
 avuncūlus, i, ἀ., θεῖος (πρὸς μη-
 τρός), μητρᾷδελφος (ἀδελφὸς τῆς
 μητρός).

B

bellicōsus, πολεμικός.
 bello, 1. πολεμῶ. animo bellare
 μετὰ σπουδῆς καὶ ζήλου, μετ' ἐνεργείας τοῦ πνεύματος πολεμῶ.
 bellum, i, οὖ., πόλεμος.
 bene, ἐπίρρ. (καλῶς). 2) εὖμα-
 ρῶς, μετ' ἀνέσεως (κόμμοδα).
 beneficium, īi, οὖ., (εὐεργεσία).
 2) τιμή, γέρας, τιμητικὴ διάκρισις.
 benevolentia, ae, εὖνοια, εὐμένεια
 usus benevolentiaque αἱ καλὰ
 φιλικαὶ σχέσεις, ἡ ἐκ τῆς φιλίας
 εὖνοια.
 bidūum, i, οὖ., (χρόνος δύο ἡμερῶν
 bis καὶ dies). 2 αἵτ. biduum

ἐπὶ δύο ἡμέρας. Ἄφαιρ. biduo με-
τὰ δύο ἡμέρας ἢ ἐντός δύο ἡμερῶν.
bini, ae, α, (ἀριθμ. διανεμητ.).
ἀνὰ δύο, δύο.

bonitas, ātis, χρηστότης, εὐθύτης.
bonus, (ἀγαθός, συγκρ. melior ἀ-
μείνων, ὑπερθ. optimus ἄριστος)
καλός, χρηστός, ἐνάρετος. 2) δρα-
στήριος, ἐπιτήδειος A 43,3. Πληθ.
boni, ōrum, ἀ., αἱ ἀγαθοί, οἱ
ἄριστοι οἱ optimātes (ἐν ἀν-
τιθέσει πρὸς τὸ vulgus), ἡ κοινὴ
κοινωνία, (οἱ κ α θ ὤ ς π ρ έ π ε ι
πολιται [ἀπὸ ἀπόψεως γένους καὶ
ἀρχῶν]) A 22,4.— Οὐσ. bonum,
i, οὐ. καὶ πληθ. bona, ōrum πε-
ριουσία (τ ᾶ κ α λ ᾶ).

breviter, ἐπίρρ., βραχέως, διὰ βρα-
χέων.

C

C. συντετμημένον (ἀντὶ Caius ὅπερ
προφέρεται Gāius) Γάιος.

cado, cecidi, cāsum, 3. (πίπτω).
2) πίπτω ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μά-
χης, ἀποθνήσκω, φονεύομαι.

caducēus, i, ἀ., κηρύκειον. Σύμ-
βολον τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῶν κηρύ-
κων εἰς ἐνδειξιν προτάσεων καὶ
συμβιβασμοῦ. Ἦτο ῥάβδος (ἐ-
λαίας), εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας
περιελίσσοντο δύο ὄφεις (πρβλ.
τὴν λ ε υ κ ῆ ν σ η μ α ί α ν τῶν
νεωτέρων στρατῶν).

calamitas, ātis, φθορά.

callidus, ἔμπειρος, πεπειραμένος Hn

5,2. 9,2.

campus, i, ἀ., τὸ πεδίον, πεδιάς
(κ ᾶ μ π ο ς).

cāno, cecīni, —, 3. (ᾄδω). 2)
προφητεύω, προμαντεύω.

cāpio, cēpi, captum, 3. λαμβάνω.
dolores αἰσθάνομαι πόνους, (ἀλγη-
δόνας ἕνεκα τῆς θεραπευτικῆς διαί-
της). honores καθίσταμαι εἰς ἀρ-
χὴν τιμητικὴν, καταλαμβάνω (ἐπι-
τυγχάνω ἀρχάς (τιμὰς). 2) συλ-
λαμβάνω, αἰχμαλωτίζω, κατακτῶ,
κερδίζω, θέλω, (τ ρ α υ ῶ) A
19,2.

capitulatim, ἐπίρρ., κεφαλαιωδῶς.
dicere κατὰ κύρια κεφάλαια ἐκθέτω.
captivus, i, ἀ., ὁ ἐν πολέμῳ ἄλoύς,
ὁ αἰχμάλωτος (πολέμου).

carior, συγκρ. τοῦ carus.

carus, προσφιλέας, ἀγαπητός.

castellum, i, οὐ., φρούριον.

castrum, i, οὐ. (ὄχυρά θέσις, φρού-
ριον). 2) πληθ. castra, ōrum, οὐ.,
στρατόπεδον Hn 5,4. Cl 2. cas-
tra nautica ναυτικὸν στρατόπε-
δον, ναύσταθμος (χαράκωμα πρὸς
προστασίαν τῶν εἰς τὴν ξηρὰν
ἀνειλκυσμένων νεῶν) Hn 11,6. 3)
πόλεμος, στρατεία Hn 2,4. 13,3.
casus, ūs, ἀ., (πτώσις) 2) σύμπτωμα
casu (ἀφαιρ.) τύχη, κατὰ τύχην.
causa, ae, αἰτία, λόγος Hn 11,3.
ἀφορμή Hn 3,1. causā (ἀφαιρ.
ῆς προτάσσεται πτώσις γενική) ἔ-
νεκα. rei publicae causā τῆς πο-
λιτείας ἕνεκα, ἐν τῷ συμφέροντι

τῆς πολιτείας.

cecidi, ιδ. cado.

cecini, ιδ. cano.

cēdo, cessi, cessum, 3. (χωρῶ). 2)

ἀναχωρῶ, καταλείπω. hosti ὑποχωρῶ τῷ πολεμῷ (τ.ἑ. κάμπτομαι πρὸ τῶν ὑπερτέρων δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ). pertinaciae (δοτ.) ὑποχωρῶ εἰς τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην.

celāris = celavēris, ιδ. celo.

celer, celēris, celēre (ταχύς).

2) (ἐπὶ φαρμάκου) ταχέως ἐνεργῶν, φέρων ἀποτέλεσμα ιδ. facilis.

celeriter, ἐπίρρ., ταχέως.

cēlo, 1. (ἀπο)κύπτω (τινά τι, ἢ τι ἀπὸ τινος).

cēno, 1. δειπνῶ. apud aliquem δειπνῶ παρὰ τινι. cenātum est (ἀπροσώπως) δεῖπνον ἐγένετο, ἐδειπνήσαν.

ensor, ōris, ἄ., ὁ τιμητής.

ensorius, īi, ἄ., ὁ χρηματίσας τιμητής, ὁ διατελέσας τιμητής.

censūra, ae, τιμητεία.

centiens, ἀριθμ. ἐπίρρ., ἑκατοντάκις.

centum, ἀριθμ. ἄκλ., ἑκατόν. amplius centum milia = amplius quam centum milia πλεόν ἢ ἑκατόν χιλ., πλείονες τῶν 100 χιλ.

certus, (βέβαιος). 2) συγκριτ.

certior. certiozem facio aliquem βεβαιότερον καθίστημί τινα, πληροφωρῶ τινα (γραπτῶς ἢ προφορικῶς).

cessi, ιδ. cedo.

(cetērus ἕτερος), cetēra, cetērum. (Ἀντὶ τοῦ ceterus λέγεται

reliquus). 2) ἐπίθ. : λοιπός Hn

1,1 A 13,3. 3) οὐσ. ceteri, ἄ., οἱ ἄλλοι Hn 9,4. 10,3. Μετὰ γενικῆς διαιρετικῆς A 15,1.

cibus, i, ἄ., τροφή, τρόφιμα.

circiter, ἐπίρρ., περί + αἰτ., περιήπου.

circumdēdi, πρkm. τοῦ circumdo.

circum - do, 1. περιβάλλω.

circum-ēo, īi, ūtum, circumīre, περιέρχομαι, ἐρευνῶ, περιπολῶ.

circumīrem, ιδ. circumeo,

circum-vēnīo, 4. (ἐχθρικῶς περιέρχομαι), κυκλῶ. circumvenior insidiis (ἀφαιρ.) κυκλοῦμαι δι' ἐνεδρῶν, ἐμπίπτω ἐνέδραις.

citerior, ἄ., καὶ θ., īus, οὐ. (γεν-ōris), ὁ ἐπὶ τάδε, ὁ ἐντεῦθεν.

citerior Hispania ιδ. Πίν. Ἰσπο-civilis, e, (πολιτικός). 2) τοῦ πολιτικοῦ βίου.

civis, is, ἄ., πολίτης.

civitas, ātis, πόλις (ἐν τῷ συνόλῳ) (κράτος C 3,3. 2) πόλις Hn 3, 2. 3) πολιτεία, πόλις A 3,3. 4) πόλις (δῆμος, κοινότης) A 4,5-clam, ἐπίρρ., κρύφα.

clandenstīnus, (κρυπτός), μυστικός, κρύφιος.

clārē, ἐπίρρ., λαμπρῶς.

clārīus, συγκριτ. τοῦ clarus.

clārus, ἐνδοξός.

classiarius (ἀνήκων τῷ στόλῳ). 2)

- οὐσ. πληθ. classiarīi, ἄ., οἱ ναυ-
τικοὶ στρατιῶνται, «οἱ ἐπιβάται».
classis, is, στόλος. classe κατὰ θά-
λασσαν.
- cláudo, cláusi, cláusum, 3. (πε-
ρι)κλείω.
- cláusus, ἰδ. claudio.
- coactus, ἰδ. cogo.
- coepi, coepisse, (ῥ. ἐλλειπτικόν),
ἤρξάμην. morbus levior esse coe-
pit ἡ νόσος ἤρχισε νὰ εἶναι ἐλα-
φροτέρα (μᾶλλον ὑποφερτή), ἤρ-
χισε νὰ ἐνδίδῃ (νὰ δεικνύῃ ση-
μεῖα ὑποχωρήσεως). conici (πρόφ.
conjici) coepta sunt νὰ ῥίπτων-
ται (νὰ ῥίπτωσιν) ἤρχισαν.
- cogito, 1. σκέπτομαι, σκοπῶ. ami-
ce cogito ἔχω φιλικὰς διαθέσεις.
- cognitus. ἰδ. cognosco,
- cognōmen, īnis, οὐ., ἐπωνυμία, ἐ-
πωνύμιον, ἐπώνυμον.
- cognosco, nōvi, nītum, 3. γινώ-
σκω. 2) γινώσκω ἐξ ιδίας ἀντι-
λήψεως, μανθάνω A 13,7. 18,1. 3)
εὐρίσκω, βλέπω (διαπιστώ-
νω) Hm 2,1.
- cognomīne, ἀφαιρ. τοῦ cognomen.
- cognovi, ἰδ. cognosco.
- cogo, (ἐκ τοῦ eo [ὃ ἐν συνθέσει =
cum πρόθ.] καὶ ἄγο), cōegi, cōac-
tum, 3. (συνάγω). 2) ἀναγκάζω.
- cohortatō, ōnis, (παραίνεσις). 2)
διαταγή, ὁδηγία (= praecepta)
Hn 11,1.
- collēga, ae, ἄ., συνάρχων.
- col-līgo (cum καὶ lēgo), lēgi, lec-
tum, 3 (συνδέω). 2) συνάπτω,
συναθροίζω.
- collis, is, ἄ., λόφος.
- col-lūco, 1. (con ἀντὶ com [=cum]
καὶ lūco τίθῃμι ἐν τόπῳ). 2) καθί-
στημι, τοποθετῶ Hn 11,4. 3) δι-
δω τινὶ γυναικα (= in matri-
monium do) A 19,4.
- colloquium, īi, οὐ., συνδιάλεξις.
- colo, colūi, cultum, 3. ἐργάζομαι.
- 2) color litteris (ἀφαιρ.) τι-
μῶμαι δι' ἐπιστολῶν (λαμβάνω
γραπτῶς τεκμήριον τῆς ἐκτιμή-
σεως).
- comītas, ātis, εὐπροσηγορία.
- comītor, 1. ἀποθ. (συνοδεύω). 2)
προπέμπω (εἰς τὸν τάφον). comi-
tantibus omnibus bonis προπεμ-
πόντων ὅλων τῶν καλῶν, τῇ συνο-
δείᾳ πάσης τῆς καλῆς κοινωνίας.
- com-memōro, 1. ἀναμνησκῶ Hn
2,3. 2) μνημονεύω, ἀναφέρω, ἐκ-
θέτω, A 21,5.
- com-mitto, 3. συνάπτω. (ἀρχίζω)
Hn 11,3. 2) me fluctibus civi-
libus (δοτ.) ἐμπιστεύω (δίδωμι)
ἐμαυτὸν τῇ πολιτικῇ δίνῃ, (ἀφίνω
τὸν ἑαυτὸν μου νὰ παρασυρθῇ εἰς
τὸν κλύδωνα τοῦ πολιτικοῦ βίου).
- communis, e, κοινός. 2) εὐπροση-
γορος, προσηνής, καταδεκτικός.
- com-mūto, 1. μεταβάλλω, ἀλλάσσω.
- com-pārēo, rūi, —, 2. (κατα) φαί-
νομαι, (καταδεικνύομαι).
- com-pāro, 1. παρασκευάζω.
- com-pello, pūli, pulsum, 2. συν-

ωθῶ. 2) ὠθῶ, ἄγω, περιάγω.
com-pērio, pēri, pertum, 4. μαν-
θάνω, πληροφοροῦμαι.
complēo, ēvī, ētum, 2. πληρῶ
Hn 9,3. 2) διαβίῶ, ζῶ, (συμ-
πληρῶ ἐν ζωῇ) A 21,1.
complessem, ἰδ. compleo.
complūres, οὐδ. complūra (γεν.
complurium, πλείονες). 2) ἀρκε-
τοὶ (ὅχι ὀλίγοι, κάμποσοι).
compōno, 3. (συντίθηναι). bellum
τὸν πόλεμον καταπαύω (τελειώ-
νω) Hm 1,5. Hn 6,2. bellum
εἰρήνην ποιῶμαι Hn 7,1.
compositūrus, ἰδ. compōno.
comprehendo, prehendi, prehen-
sum, 3. συλλαμβάνω.
com-prōbo, 1. (συναινῶ), ἐγκρίνω
ἀποδέχομαι. publice camproba-
tum est δημοσίᾳ (ὑπὸ τοῦ κρά-
τους) ἀποδεκτὸν ἐγένετο (ἐνεκρί-
θη).
compūli, ἰδ. compello.
conātus, ἰδ. conor.
con-cīdo (con καὶ caedo), cīdi,
cīsum, 3. (κατακόπτω). 2) κατα-
σφάζω, φονεύω.
conciliātor, ōris, ἄ., ὁ πρωταίτιος
(γάμου), ὁ μεσίτης, ὁ προξενητής.
concilīo, 1. 1) συνάπτω διὰ φιλίας,
(ζητῶ νὰ κερδίσω τὴν φιλίαν, τὴν
συμμαχίαν) Hn 10,2. 2) pacem
εἰρήνην ποιῶ (ὡς μεσίτης). nup-
tias συνάπτω γάμον. fortunam
δημιουργῶ, παρασχευάζω (θεμε-

λιῶ) τὴν τύχην (τὴν εὐτυχίαν). 3)
ἐπιδαψιλεύω A 19,3.
conceitasse = conceitavisse, ἰδ. con-
cito.
conciito, 1. (παρορμῶ). 2) κινῶ,
διεγείρω, προκαλῶ.
con-cupisco, pīvi, —, 3. (ἐ ν α ρ κ τ.
con- καὶ cupio) ἐφίεμαι, ἐπιθυμῶ.
non intemperanter concupiscere
quod a plurimis (ἐνν. concu-
pisci) videas (=videat aliquis)
τὸ μὴ ἀμέτρως ἐπιθυμεῖν, ὅπερ
ὑπὸ πλείστων (ὅτι ἐπιθυμεῖται)
δύνασαι νὰ ἴδῃς (δύναται τις νὰ
ἴδῃ).
con-curro, curri, cursum, 3. (συν-
θέω). 2) ταχέως φέρομαι, προσ-
βάλλω, συμπλέκομαι.
concursum, ūs, ἄ., συμπλοκή, προσ-
βολή.
condicīo, ōnis, (κατάστασις). 2)
ὄρος, ὄροι Hn 6,2. A 2,4. ἰδ. ae-
quus. 4
condiscipulātus, ūs, ἄ., συμμαθη-
τεία.
condiscipulus, i, ἄ., συμμαθητής.
confectum, ἰδ. conficio.
con-fēro, contūli, collātum, con-
ferre, (συγκομίζω). 2) confero
me ζητῶ καταφύγιον, καταφεύ-
γω Hn 9,1. μεταβαίνω A 2,2. 3,2.
conferrem, ἰδ. confero.
con-fīcīo (con-fācio), fēcī, fec-
tum, 3. (κατεργάζομαι). 2) τε-
λῶ Hn 2,4. 3) librum (oratio-
nes) βιβλίον (λόγους) ἐπεξεργά-

ζομαι (συγγράφω).
 con-flīgo, flixī, flictum, 3. συμ-
 πλέκομαι, συγκρούομαι.
 conflixī, ιδ. confli-go.
 congrēdiōr (con-grādīōr), con-
 gressus sum, congrēdi, 3. ἀποθ.
 (συνέρχομαι). 2) ἔρχομαι εἰς χεῖ-
 ρας, συμπλέκομαι, συγκρούομαι.
 congressus, ιδ. congrēdiōr.
 con-īciō (πρόφερε conjicio), iēcī,
 iectum, 3. (con-καὶ īciō), ῥί-
 πτω (ἐντός).
 coniunctē, ἐπίρρ. (συνδεδεμένως).
 2) ἐν φιλικῷ δεσμῷ. Ὑπερθ.
 coniunctissime ἐν φιλικωτάτῳ δε-
 σμῷ.
 coniunctiō, ōnis, (σύνδεσμος), ὁ
 διὰ τοῦ γάμου σύνδεσμος, ἐπιγα-
 μία, συγγένεια.
 conor, 1. ἀποθ. πειρῶμαι. multa
 stulte conor πολλά ἀνοήτως ἐπι-
 χειρῶ, κάμνω πολλές ἀνοήτους ἀ-
 ποπείρας.
 con-scendo (con- καὶ scando),
 scendi, scensum, 3. navem εἰσ-
 βαίνω ναῦν, ἐπιβαίνω νεώς.
 conscriptus (παθ. μτχ. τοῦ con-
 scribo, ἐγγράφω) = ἐγγεγραμμέ-
 νος. patres conscripti=Senato-
 res (οἱ Συγκλητικοί).
 consecutūrus, ιδ. consequor.
 con-sēquor, 3. ἀποθ. παρακολου-
 θῶ, συνδεύω A 19,3. 2) προ-
 φθάνω Hn 7,7. 3) (ἐπι)τυχάνω
 Hn 10,5. A 19,2. 21,1.
 con-sēro, rūi, rtum, 3. (συνεῖρω).

2) manum συνάπτω μάχην.
 con-servo, 1. διασώζω, φυλάττω.
 res meas τὰ ἑαυτοῦ πράγματα
 (τὴν ιδιωτικὴν μου περιουσίαν).
 Hn 10,1. odium διατηρῶ τὸ μί-
 σος. iusiurandum διατηρῶ (σέ-
 βομαι) τὸν ὅρκον, δὲν παραβαίνω
 τὸν ὅρκον.
 con-sidēro, 1. (μετ' ἀκριβείας πα-
 ρατηρῶ). 2) σκέπτομαι.
 consilium, īi, οὔ., συμβούλιον. con-
 silia interiora τὰ ἐνδότερα συμ-
 βούλια (τὰ ιδιαίτερα καὶ ἐμπι-
 στευτικά [μετὰ τοῦ βασιλέως] συμ-
 βούλια). consilia clandestina μυσ-
 τικά συμβούλια, κρύφια συνεν-
 νοήσεις. 2) πρόθεσις, σκοπὸς Hn
 1,5. 3) ἀπόφασις A 21,6. 22,3.
 4) δόλος, στρατηγικὴ ἐπιδεξιότης,
 (πολεμικὸν) τέχνησμα Hn 11,7.
 consobrina, ae, θυγάτηρ θείας πρὸς
 μητρός, (πρώτη) ἐξαδέλφη.
 conspexi, ιδ. conspicio.
 con-spīciō (con- καὶ τὸ ἄχρ. spe-
 cio), spexi, spectrum, 3. καθο-
 ρῶ. conspīci in neutram par-
 tem οὔτε εἰς τὸ ἐν μέρος οὔτε εἰς
 τὸ ἄλλο νὰ διακρίνεται (νὰ μὴ κά-
 μνη ἐντύπωσιν ὑπερβολικῆς πολυ-
 τελείας ἢ ὑπερβολικῆς ἀπλότητος).
 constantia, ae, (εὐστάθεια). cons-
 tantia vocis atque vultus (γεν.)
 μετ' εὐσταθείας τῆς φωνῆς καὶ
 τοῦ προσώπου, (χωρὶς νὰ ἄλλοιω-
 σῇ τὴν φωνὴν καὶ τὸ πρόσωπον).
 con-stitūo (con- καὶ statūo), tui,

tūtum, 2. καθίστημι, ιδρύω, ἐ-
γείρω. 2) οἰκοδομῶ A 13,2.
con-sto, stīti,—, 1. (συνέστηκα).
2) συνίσταμαι, προέρχομαι.
consueŕam = consuevĕram, ιδ.
consuesco.
con-suesco, suēvi, suētum, 3. εἴ-
ωθα, συνηθίζω.
consuetūdo, īnis, ἔθος, ἔξις τοῦ
βίου A 14,2. 2) φιλόφρων ὁμιλη-
τικότης, θέλητρον τῆς συνανα-
στροφῆς (ὥραῖοι τρόποι) A 1,4.
consul, ūlis, ἄ., ὕπατος. consule ἢ
consulibus (ἀφαιρ. ἀπόλυτος = γεν.
ἀπολύτω τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης)
ὑπάτου ὄντος ἢ ὑπάτων ὄντων,
ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ... ἢ τῶν...
consulāris, is, ἄ., ὁ διατελέσας ὕ-
πατος, ὁ χρηματίσας ὑπατος.
consulātus, ūs, ἄ., ὑπατεία.
consūlo, lūi, ltum. 3. (βουλεύομαι)
2) mihi consūlo, φροντίζω λαμ-
βάνω πρόνοιαν ὑπὲρ ἐμοῦ, βοηθῶ
ἐμὲ αὐτόν A 21,5.
consultum, i, οὐ., ἀπόφασις, δό-
γμα. senatūs consultum Συγκλή-
του δόγμα (ἀπόφασις).
consultus, (βεβουλευμένος). 2) iu-
ris consultus, ἄ., ὁ νομομαθής.
con-sūmo, 3. (κατ)αναλίσκω, δαπα-
νῶ. consūmor φθίνω, ἐκτῆχομαι.
con-temno, mpsi, mptum, 3. (κα-
ταφρονῶ). 2) morbum καταφρο-
νῶ τοῦ νοσήματος, δὲν λαμβάνω
τὸ νόσημα ὑπὸ σοβαρὰν ἐποψιν
(δὲν τοῦ δίδω σημασίαν).

contentus, εὐχρηστημένος. con-
tentus sum ἀρκοῦμαι, μένω εὐ-
χρηστημένος.
contextus, (συνεχῆς ὡς τὸ ὕφα-
σμα). 2) συνεχῆς, ὁλόκληρος (ἄνευ
χάσματος), ἔχων ἀλληλουχίαν.
contīnens, ntis, (συνέχων). 2)
συνέχων, συγκρατῶν ἑαυτόν, με-
μετρημένος, (οἰκονόμος).
continentīa, ae, (ἐγκράτεια), τὸ
μεμετρημένον, οἰκονομία.
con-tīnĕo (con- καὶ tenĕo), tinūi,
tentum, 2. (συνέχω). 2) περιέχω
περιλαμβάνω.
contrā, ἐπίρρ., ἐναντίον, κατὰ + γεν.
con-trāho, traxi, tractum, 3. (συ-
σπῶ). 2) συναθροίζω.
contrariūs, (ἀντίος). 2) e contra-
rio τοῦναντίον.
contūli, ιδ. confero.
con-vĕnĭo, 4. συνέρχομαι. 2) non
convĕnit (ἐνν. inter scrip-
tores) δὲν ὑπάρχει ὁμοφωνία
[μεταξὺ τῶν συγγραφέων], οἱ συγ-
γραφεῖς διαφωνοῦσι, (δὲν γνωρίζο-
μεν ἐπακριβῶς). colloquĭum con-
vĕnit (πρkm.) συνέντευξις συνεφω-
νήθη, συνεφωνήσαν (ὥρισαν) συν-
έντευξιν. condiciones non con-
venĕrunt (ἐνν. inter eos) οἱ
ἄρροι δὲν συνεφωνήθησαν, περὶ τῶν
ἄρων δὲν ἔμειναν σύμφωνοι, δὲν
ἐπῆλθε συμφωνία μεταξὺ τῶν.
convīna, ae, ἄ., (ὁ συμβιβῶν). 2) ὁ
συμπότης, ὁ συνδαιτυμών, ὁ σύν-
δειπνος.

convivium, ii, οὐ., (ἡ συμβίωσις).

2) ἐστίαισις, συμπόσιον.

con-voco, 1. συγκαλῶ.

copia, ae, (ἀφθονία). 2) copia (πληθ.) στρατός, (στρατιωτ. δύναμις).

copula, ae, σύνδεσμος, ἐνωτικός κρίκος, δεσμός (φιλίας).

cornu, ūs, οὐ., κέρας, κέρατον (ζώου) Hn 5,2. 2) κέρας (πτέρυξ στόλου) Hn 8,4.

corōna, ae, (κορώνη). 2) στέφανος.

cor-rumpo (con-καὶ rumpo), rūpi, ruptum, 3. (φθείρω). 2) διαφθείρω (χρήμασι), δεκάζω.

corruptus, id. corrumpo.

cottidianus, ὁ καθ' ἡμέραν, καθημερινός, συνήθης.

credo, dīdi, dītum, 3. ἐμπιστεύω Hn 8,3. 2) πιστεύω, quod vix credendum (=credibile) sit ὅπερ (=καὶ τοῦτο) μόλις ᾔθελεν εἶναι πιστευτόν. 3) παρενθετικῶς: νομίζω, πιθανῶς, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα A 18,5.

creō, 1. (δημιουργῶ). 2) ἀποδείκνυμι, ἐκλέγω.

creresco, erēvi, erētum, 3. αὐξάνω. 2) erēvit virtutum laude ἠύξησε (ἠύξθη, ἐμεγαλύνθη) διὰ τοῦ ἐπαίνου τῶν ἀρετῶν, διὰ τῆς ἀτομικῆς ἀξίας.

erēvi, id. cresco.

crimen, īnis, οὐ., (κρῖμα, ἐγκλημα). 2) πληθ. αἱ αἰτιάσεις, αἱ ἐνοχοποιήσεις.

cubitus, i, ἄ., (καὶ cubitum, i, οὐ., κύβιτον), ἀγκών.

cūius, γεν. τοῦ qui.

cultus, ūs, ἄ., (περιποίησις τοῦ σώματος καὶ τῆς ζωῆς). 2) cultus domesticus ἡ τοῦ οἴκου ἐξυπηρέτησις (διότι ὅλα ἐγίνοντο ἐν τῷ οἴκῳ, ἄρτος, εἶδη ἐνδυμασίας καὶ ὑποδήσεως). cultus cottidianus ὁ καθημερινός (συνήθης) βίος (ἐν τῷ οἴκῳ), ὁ καθημερινός τρόπος τοῦ ζῆν.

cum, I. πρόθ. μετ' ἀφαιρετικῆς, μετὰ (+γεν.), σύν. Τοπικῶς: 1) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὁμοῦ Hm 1,5. 4,2. Hn 8,4 ὅθεν erat cum eo ἦτο μετὰ τοῦτο (ἀνεστρέφετο αὐτόν) Hm 3,2. 2) πρὸς δῆλωσιν ἐχθρικῆς διαθέσεως=ἐναντίον Hn 4,1. 3) πρὸς δῆλωσιν τοῦ δι' οὗ τις εἶναι ἐφωδιασμένος Hn 7,5. 11,1. 12,5.

cum, II. σύνδ. 1) χρον.: (τότε) ὅτε, ἀφ' οὗ Hm 2,1. 2) (χρον. καὶ αἰτιολ. ἄμα) A 20,2. 3) (χρον. καὶ ὑποθ. ἄμα) ὅταν, ἐάν Hn 2,6. 4) μετὰ πρτ. ἢ ὑπερσ. ὑποτακτ. ἐν. ᾧ ἢ ἀφ' οὗ (+ ἀορ. ὀριστ.=cum historicum). 5) αἰτιολογ. ἐπειδὴ Hn 10,4. 11,6. C 2,2 (cum moraretur). A 2,2. 6,5. 17,1. 20,3. 20,5. 21,2. 6) ἐνδοτικόν, εἰ καί, ἂν καί, καίτοι Hm 2,4. Hn 1,3. 8,4 C 2,2. A 6,2. 13,1. 14,2 cum. quidem εἰ καὶ μάλιστα A 22,2. 7) ἐπὶ ἀορίστου ἐπαναλήψεως, ὅσα-

κίς, (ἐάν) A 2,4. 20,1. 2.
cunctus, σύμπας.

cupiditas, ātis, ἐπιθυμία τοῦ πο-
λεμεῖν, τὸ φιλοπόλεμον. cupidi-
tas notitiae clarorum virorum
ἡ ἐπιθυμία τῆς γνώσεως τῶν ἐν-
δόξων ἀνδρῶν (ἡ γεν. notitiae
κεῖται ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ noscen-
di γεν. γερουνδίου = τοῦ γνωρίσαι).
cupīdus, (ἐπιθυμητικός), cupidis-
simus litterarum fuit ἐνθερμος
φίλος τῶν γραμμάτων ὑπῆρξεν
(ἡγάπα πολὺ νὰ ἀναγιγνώσκῃ καὶ
νὰ μελετᾷ συγγραφεῖς).

cupīo, pīvi (ἢ īi), pītum, 3. ἐπι-
θυμῶ.

cura, ae, φροντίς, πρόνοια Hn
9,4. A 21,5. 2) φροντίς, εὐσυνει-
δησία A 15,2. ἡ (ἐξ ὑποχρεώ-
σεως) φροντίς A 20,4.

curatīo, ōnis, (φροντίς). 2 (ιατρι-
κή) θεραπεία (κοῦρα).

curo, 1. φροντίζω, ἐπιμελοῦμαι.
curo aedem reficiendam (γερουν-
δῖβον) ἐπιμελοῦμαι (φροντίζω) πε-
ρὶ τῆς ἐπισκευῆς τοῦ ναοῦ.

custodiō, īvi, ītum, 4. φυλάττω.

D

darem, id. do.

datus, id. do.

dē, πρόθ. μετ. ἀφαιρ., ἐκ ἀπό. 1)
τοπ. ἐκ, ἀπὸ C 2,2. 2) ἀντὶ γεν.
διαίρετικῆς C 3,1. A 14,2 (πολ-
λάκις). 3) περὶ + γεν. Hn 2,2.
2,6. A 6,3. 18,6.

dēbēo (ἐκ τοῦ de-hābeo), būi, bū-
tum, 2. ὀφείλω, καθήκον ἔχω. ne-
mini dubium esse debet οὐδενὶ
ἀμφίβολον νὰ εἶναι ὀφείλει (πρέ-
πει). 2) ἀπολύτως: ὀφείλω, χρε-
ωστῶ A 2,4.

debilito, 1. (ἀσθενῶ [=όω] τινα,
πηρῶ). 2) ἀναχαιτίζω τινὰ ἐν τῇ
δράσει. debilitor ἐξασθενῶ (=έω).
de-cēdo, 3. ἀποχωρῶ, (καταλείπω
τὴν ἐπαρχίαν ἅμα τῇ λήξει τοῦ
στρατηγικοῦ ἢ τοῦ ὑπατικοῦ ἔ-
τους) C 1,4. 2) ἀναχωρῶ Hn 1,5.
3) ἀποχωρῶ τοῦ βίου, ἀποθνήσκω
A 2,1. 22,3. 4) (ἐπὶ ἀψύχων,
π.χ. ἐπὶ πυρετοῦ) ἀρχίζω νὰ ὑπο-
χωρῶ, ἐλαττωῦμαι A 22,3.

decem, δέκα.

decēo, decūi, —, 2. Ἀπροσώπως:
deceat πρέπει, ἀρμόζει, εἶναι πρέ-
πον.

de-cerno, decrēvi, decrētum, 2.
(δοκεῖ μοι, ἀποφασίζω). 2) δια-
λύω διὰ τῶν ὅπλων τὴν διαφοράν,
ἀποφασίζω διὰ τῶν ὅπλων. cum
hoc (ἀφαιρετ. ἀρσεν.) decernit
πρὸς τοῦτον (ἐναντίον τούτου, τού-
τῳ) συνάπτει (ἀποφασιστικὴν) μά-
χην. classe erant decreturi διὰ
τοῦ στόλου (διὰ ναυμαχίας) ἔμελ-
λον νὰ ἀποφασίσωσιν, ἔμελλον νὰ
ναυμαχήσωσι.

de-clāro, 1. φανερόν ποιῶ, δηλῶ,
ἀποκαλύπτω Hn 11,2. 2) δῆλον
καθίστημι, δηλῶ, περιγράφω, κα-
θιστῶ σαφές A 18,6.

decretūrus, ιδ. decerno.

dedērem, ιδ. dedo.

dedēris, ιδ. do.

dedi, ιδ. do.

de-do, dedīdi, dedītum, 3. παρα-
δίδωμι, παραδίδω.

de-dūco, 3. (κατάγω). 1) συμπα-
ραλαμβάνω ως συνοδόν C 1,4. 2)
ἄγω, φέρω Hn 11,1.

deductus, ιδ. deduco.

deduxi, ιδ. deduco.

de-fendo, ndi, nsum, 3. ὑπερα-
σπίζω.

de-fensum, (ὑπτιον τοῦ defendo)
Hn 6,1.

de-fēro, 3. (κατάγω). 2) προσφέ-
ρω, ἀπονέμω Hn 3,1. A 6,4. 19,
3. 3) (παρα)δίδω A 4,2. 4) γνω-
στοποιῶ Hn 3,1. 12,2.

de-hortor, 1. ἀποθ., ἀποτρέπω. de-
hortando impedio διὰ τῆς ἀ-
ποτροπῆς (ἀποτρέπων) κωλύω.
deinde (dein-de), ἐπίρρ., ἔπειτα.
primum... deinde πρῶτον... ἔ-
πειτα, (πρῶτον... δεύτερον).

delātus, ιδ. defero.

de-lecto, 1. (ἐφελκύω). 2) delec-
tor non minus animo quam
ventre εὐφραίνομαι ὅχι ὀλιγώτε-
ρον [=καὶ] διὰ τοῦ πνεύματος ἢ
[=καὶ] διὰ τῆς κοιλίας.

delectus μτχ. παθ. τοῦ delīgo,
lēgi, lectum, 3. (ἐκλέγω) ἐκλελε-
γμένος, ἐκλεκτός Hn 4,3.

delēo, ēvi, ētum, 2. καταστρέφω.
ἀφαινίζω.

de-līgo, 1, ἐπιδέω, προσδένω.

de-mīgro, 1. μετοικῶ.

de-pello, depūli, depulsum, 3.
ἀποδιώκω.

de-rōno, 3. (καταθέτω πρὸς ἀσφα-
λεστέραν φύλαξιν), τοποθετῶ Hn
9, 3. 2) animam παραδίδω τὸ
πνεῦμα (καταλείπω τὴν ζωὴν), ἀ-
ποθνήσκω. ο ium καταθέτω, ἀπο-
βάλλω (ἀφίνω, δὲν ἔχω πλέον) τὸ
μῖσος.

de-porto, 1. (κατακομίζω). 2) tri-
umphum κατάγω θρίαμβον.

de-prīmo (de καὶ prēmo), de-
pressi, depressum, 3. καταπιέζω.
2) καταστέλλω, διακόπτω A 22,2.

descisco, scīvi (καὶ συνηθέστερον
descīi), scītum, 3. μεθίσταμαι,
ἀποσκιρτῶ.

dscīvi, ιδ. descisco.

de-scribo, 3. περιγράφω. versibus
(ἀφαιρ.) διὰ στίχων (ἐν ποιήσει).

de-sēro, serūi, sertum, 3. ἀπολεί-
πω, παραιτῶ εἰς τὸ μέσον (ἀφί-
νω ἔς τὰ κρύα τοῦ λουτροῦ).

desiderūm, īi, οὔ., πόθος (λυπηρὰ
ἀνάμνησις τῆς ἀπουσίας τινός).

desidēro, 1. ποθῶ, ἐπιθυμῶ A 16,
3. 2) ἀπαιτῶ, ἐπιζητῶ A 13,3.

de-sīno, desīi, desītum, 3. παύω,
παύομαι.

desisto, destīti,—, 3. παύω, παύο-
μαι, ἀφίσταμαι (μτχ. μέλλ. desti-
tūrus).

desperatīo, onis, ἀπελπισμός, ἀ-
πελπισία, ἀπόγνωσις.

desperātus, (παθητ. μυχ. τοῦ des-
pēro, 1. (ἀπελπίζω), ἀπηλπισμέ-
νος, ἀπελπας. desperatis rebus
(ἀφαιρ.) ἐν ἀπελπιστικῇ καταστά-
σει τῶν πραγμάτων.

de-spīcio (de καὶ τὸ ἄχρηστον
spēcio βλέπω), spexi, spectrum,
3. καταθεῶμαι. 2) καταφρονῶ, δὲν
φροντίζω περὶ... A 6,4.

de-spondēo, spondi, sponsum, 2.
ἐγγυῶ, ἐπισχυοῦμαι, ἀρραβωνίζω.
destitērim, id. desisto.
destiti, id. desisto.

de-tēgo, texi, tectum, 2. (ἀποστε-
γάζω, ἀφαιρῶ τὴν στέγην, ἐρει-
πώνω). detectus ἡρειπωμένος.
detrimentum, i, οὐ., βλάβη, ζη-
μία. A 2,3. 2) βλάβη, ἀπώλεια
Hn 5,2. 3) ἀπώλεια, μείωσις
C 2,4.

detūli, id. defero.

devīci, id. devinco

de-vincio, vixi, vinctum, 4. (δέ-
νω). 2) προσελκύω, «ἐπάγομαι».

de-vinco, 3. κατανικῶ, παραλύω,
ἀποσυντίθημι.

devinxit, id. devincio.

dexter, ēra, ērum, (ἡ dexter,
dextra, dextrum), δεξιός.

dīco, dixi, dictum, 3. λέγω. 2)
συμφωνῶ, ὀρίζω, προσδιορίζω (χρο-
νικὸν ὄριον ἀποδόσεως] προσδιορι-
ζω τὴν λῆξιν] τοῦ δανείου) A, 24.
dictātor, ōris, ἀ., δικτάτωρ (γεν.
δικτάωτρος), στρατηγὸς αὐτοκρά-
τωρ (τ.ἔ. με ἀπόλυτον ἐξουσίαν).

dictus, id. dīco.

dies, diēi, ἀ., (καὶ ἐνίοτε θ. ἀλλ' ἐν
τῷ πληθ. πάντοτε γένους ἀρσ.), ἡ-
μέρα. paucis diebus (=post pau-
cos dies ἢ paucis diebus post)
μετ' ὀλίγας ἡμέρας. die quinto
postquam... τὴν τετάρτην ἡμέ-
ραν ἀροῦ... in dies ὁσημέραι,
ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν (καθημε-
ρινῶς). idē λ. ita.

difficilis, e, δύσκολος, χαλεπός,
difficile est δύσκολον εἶναι. 2)
δυσμεταχειρίστος, παράξενος, ιδιό-
τροπος A 5,1.

dignitas, ātis, (ἡ διὰ τῆς προσω-
πικῆς ἀξίας ἀποκτηθεῖσα) ἐκτίμη-
σις, τιμὴ A 21,1. 2) θέσις, τάξις,
τὸ ἀξίωμα (τοῦ ἱππέως) A 1,1.
6,2. 5. 19,2. pro dignitate ἀνα-
λόγως τοῦ (ἱππικοῦ) ἀξιώματος
(κατὰ τρόπον ἄξιον τῆς κοινωνι-
κῆς θέσεως του ὡς ἱππέως) A 2,2.
dignitati servire φροντίζω ὑπὲρ.
τῆς ἀξιοπρεπείας τῆς θέσεως μου
dilectus, ūs, ἀ., στρατολογία.
dilexi, id. diligo.

dilīgens, ntis, (μυχ. τοῦ diligo),
ἐπιμελής τῶν συμφερόντων τῆς
περιουσίας (ἐπὶ διαχειρίσεως χρη-
στοῦ οἰκογενειάρχου), οἰκονόμος.
diligenter, ἐπίρρ., (προσεκτικῶς).
2) μετ' ἀκριβείας.

diligentia, ae, προσεκτικὴ (ἐπιμε-
μελημένη) καὶ ἀδιάλειπτος δρα-
στηριότης, (φιλοπονία) Hn 7,5.
C 3,4. A 13,4. 2) οἰκονομία.

(φειδῶ, ὀλιγάρεϊα) A 13,5. 3) ἱασις (θεραπεία τοῦ ἀρρώστου) A 21,5.

di-līgo (dis καὶ lēgo), lexi, lectum, 3. (ἐκλέγω). 2) ἀγαπῶ (ἐξ ἐκτιμήσεως), ἐκτιμῶ.

di-mīco, 1. ἀγωνίζομαι, μάχομαι.

di-mitto, 3. (διαπέμπω). 2) ἀποπέμπω, ἀφίνω τι νὰ ἀπέλθῃ Hn 3,3. 4,1. 3) vitam alieno arbitrio (δοτ.) καταλείπω (ἀφίνω, παραιτῶ) τὴν ζωὴν τῇ ἀλλοτρίᾳ αὐθαίρεσίᾳ Hn 12,5.

di-rīpio (dis καὶ rāpio), ripui, reptum, 3. (διαρπάζω). 2) πορθῶ, ἐξολοθρεύω, ἐρημῶ, δημῶ, λαφυραγωγῶ.

dis-cēdo, 3. ἀποχωρῶ. superior ἀποχωρῶ (ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης) ἀνώτερος τ. ἑ. νικητής.

disiēci, ἰδ. disicio.

dis-īcio (πρόφερε dis-jicio [ἐκ τοῦ dis καὶ īcio, προφ. jacio] ῥίπτω, βάλλω), disiēci, disiectum, 3. (διαρρίπτω). 2) domum a fundamentis κατασκάπτω τὸν οἶκον ἀπὸ θεμελίων (κατεδαφίζω).

dispalātus (μετοχή τοῦ ἀχρήστου ἀποθεματικοῦ ῥήμ. dispālor, 1. διασκορπίζω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ), διεσπαρμένος.

dissensi, ἰδ. dissentio.

dis-sentio, 4. διαφωνῶ, ἀντιδοξῶ, ζῶ ἐν διχονοίᾳ.

dis-sīdeo (dis καὶ sēdeo), sēdi, sessum, 2. δίσταμαι, διέστηκα.

2) dissidebat ab eo διεφέρετο αὐτῷ (εἶχε διαφορὰς πρὸς αὐτόν), ἦτο πολέμιος αὐτοῦ.

dis-socio, 1. (διαζεύγνυμι). 2) φέρω εἰς διχόνοϊαν, διαίρω, διασπῶ. dissociatis animis civium (ἀντὶ dissociatis civibus) διχονοησάντων τῶν πολιτῶν, ἐπειδὴ οἱ πολῖται διέστησαν (πολιτικῶς).

districtus (μτχ. παθ. πρκμ. τοῦ ῥ. distingo, strinxi, strictum, 3. σύρων διαχωρίζω), ἀπὸ πολλῶν πλευρῶν (πολλαπλῶς) ἀπησχολημένος.

diti, δοτ. τοῦ dives.

dīū, ἐπίρρ., πολλὸν χρόνον, συγκρ. diutius πλείονα χρόνον, μακρότερον.

diuturnitas, ātis, μακροχρονιότης. dives, ītis, πλούσιος (δοτ. dīti, ἀντὶ τοῦ συνήθους divīti) A 1, 2.

divinatīo, ōnis, μαντική.

divīnus, θεῖος. divīna res (θεῖον πρᾶγμα, ἡ θυσία, τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς (= sacrificium)).

dīvus, ī, (τιμητική προσωνομία), ὁ ἀποθεωθεὶς, θεός. divi filius = divi Caesaris filius A 19,2.

do, dēdi, dātum, dāre, 1. δίδωμι, παρέχω, δωρῶ. manūs (ἐνν. vīnculis) δίδω (προτείνω τὰς χεῖρας εἰς δεσμά), ὁμολογῶ ὅτι ἠττήθην filiam δίδω τὴν θυγατέρα ὡς γυναῖκα, ἐκδίδωμι τὴν θυγατέρα. locum nocendi παρέχω εὐνοϊκὸν (χρονικὸν) σημεῖον

(= locum), λαβήν, εὐκαιρίαν πρὸς βλάβην. operam ut... προσπαθῶ νά... operam honoribus δίδω ἐπιμέλειαν ταῖς τιμαῖς, ἐπιδιώκω (πολιτικά) ἀξιώματα. tempore dato εὐκαιρίας (εὐνοϊκῆς) δοθείσης (τυχούσης). do verba (φράσεις τῶν κωμικῶν) παρέχω λόγους κενούς, φράσεις κενὰς (ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἔργα), ἐξαπατῶ (γελᾶω πρβλ. τὸ ἡμέτερον: αὐτὰ ἵνα λόγια). do vela ventis δίδω τὰ ἱστία τοῖς ἀνέμοις, ἀναπετάννυμι τὰ ἱστία, ἐκπλέω. senatus datur ἡ Σύγκλητος δίδεται (κυρίως: aditus ad senatum = ἡ εἴσοδος εἰς τὴν Σύγκλητον), ἐπιτρέπεται τινὶ νὰ τύχη ἀκροάσεως παρὰ τῆς Συγκλήτου. me do alicui rei, ἰδ. committo 2. doceō, doceī, doctum, 2. 1) διδάσκω. 2) διαφωτίζω. docilitas, ātis, εὐμάθεια. docilitas ingenii ἀντιληπτικὴ ἱκανότης, εὐκολος ἀντίληψις. doctor, ōris, ἄ., διδάσκαλος. doctrīna, ae, (διδασκαλία). 2) παιδεύσεις (γενική), διαπραγματεύσεις μεθοδική C 3,4. 3) γνώσεις A 1,2. 4) μὲρφοσις διανοίας, φιλοσοφικὴ παιδεύσεις A 3,3. 4,1. 17,3. dodrans, ntis, ἄ., (κατὰ τὴν σημασίαν ἀπὸ τοῦ de-quadrans = 1) 4 ἑλαττον, ἤτοι libra ἢ ās libralis μείων 1) 4, ἤτοι 3) 4 τῆς libra. Μία libra = 327,45 γραμμ.) 2)

heres ex dodrante κληρονόμος τῶν τριῶν μερῶν (δηλ. τῶν $3/4$ τῆς περιουσίας) A 5,2. dolor, ōris, ἄ., ἀλγυδών, πόνος A 21,3. 4. 2) ἄλγος, λύπη, θλίψις A 4,5. dolus, i, ἄ., δόλος, τέχνασμα, ἀπάτη. domesticus, οἰκιακός, τοῦ οἴκου A 13,4. 13,7. 2) domesticae opes αἱ ἴδιαι (αὐτοῦ) δυνάμεις, αἱ δυνάμεις τοῦ βασιλείου (αὐτοῦ). domi, ἰδ. domus. domicilium, ii, οὐ., (κατοικία). 2) ἔδρα, διαμονή. domus, ūs, (δόμος) οἶκος Hn 7,7. A 22,1. μόνιμος κατοικία A 3,3. οἶκος, οἰκία. Τύποι μετ' ἐπιρρηματ. σημασίας: domi (πτῶσ. τοπικῆς) ἐν τῇ πατρίδι Hn 1,2. A 3,3. ἐν τῷ οἴκῳ Hn 9,3. A 13,4. domum εἰς τὸν οἶκον (οἰκίαν) A 13,6. domo ἐκ τῆς πατρίδος Hn 8,1. donicum, σύνδ. (ἀρχαῖος τύπος ἀντὶ τοῦ donec), μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν, μέχρις οὗ. dono, 1. δωροῦμαι (δωρῶ). dono aliquem aliquā re δωροῦμαι τινα πράγματι τινι, δωροῦμαι τινὶ τι. dubito, 1. ἀμφιβάλλω, quod nemo dubitat (ἀντὶ de quare nemo dubitat) περὶ οὗ οὐδεὶς ἀμφιβάλλει. non dubito (μεθ' ὑποτακτικῆς δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι (πιστεύω ὅτι)). 2) non dubito μετ' ἀπαρεμφάτου

(χρόνου ἐνεστῶτος) δὲν ὀκνῶ νά...
δὲν διστάζω νά...

dubius, ἀμφίβολος. sine dubio
ἄνευ ἀμφιβολίας, ἀναμφιβόλως.
dūco, duxi, ductum, 3. ἄγω Hn
3,3. 8,4. 2) ἄγειν μεθ' ἑαυτοῦ,
Hn 2,4. (κατ' ἑλλειψιν τοῦ me)
secum ἐμὲ μεθ' ἑαυτοῦ, ἀπάγω
(παίρνω καὶ φεύγω) Hn 9,4. 3)
νομίζω, θεωρῶ. continentis de-
bet duci ἐγκρατοῦς (μεμετρημέ-
νου ἀνδρὸς γνώρισμα ὀφείλει) πρέ-
πει νά θεωρῇται. nefas dūco μετ'
ἀπαρεμφ. = θεωρῶ ἀσεβές, θεωρῶ
(ὡς) ἱεροσυλίαν νά...

dulcis, e, (ἡδύς). 2) τερπνός.

dum, σύνδ. μετ' ἐνεστ. ὀριστικῆς.
ἐνῶ, ἐν ᾧ χρόνῳ Hn 12,1. Μετὰ
παρατακτοῦ ἀντὶ ἐνεστῶτος Hn
2,3.

duo, duae, duo, δύο.

duplex, ἴεις (διπλοῦς). 2) διπλοῦς,
διάφορος (δύο ἐκδοχῶν).

dux, ducis, ἄ., (ὁδηγός). 2) ἀρχη-
γός, ἡγεμών.

duxī, ἰδ. dūco.

E

ē (οὐδέποτε πρὸ φωνήεντος ἢ τοῦ
h) καὶ ex (πρὸ φων. καὶ συμφ.),
πρῶθ. μετ' ἀφαιρ. 1) τοπικῶς: ἐκ,
ἀπὸ Hn 6,4. A 21,1. 2) πρὸς δῆ-
λωσιν τῆς καταγωγῆς ἢ τοῦ γέ-
νους: ἀπὸ, ἐκ A 19,4. 3) ἀγτὶ
γεν. διαιρ. Hn 3,3. 12,1. 12,3,

A 5,2 (ex hereditate). 3) πρὸς
δῆλωσιν αἰτίας ἢ ἀποτελέσματος:
ἐνεκα, ἐκ, διὰ Hn 7,5. C 2,1.
2,2. A 1,3. 20,3. 21,3. 5) πρὸς
δῆλωσιν συμφωνίας: συμφῶνως
πρὸς Hn 3,1. Hn 7,3. 7,5. A
5,2 (ex dodrante). 6,2. (ἰδ. res
publica). 13,6. 6) πρὸς δῆλωσιν
ἐπιρρηματικῆς σχέσεως: Hn 1,2.
(e contrario). ex quo = ὅθεν Hn
5,4.

eā, ἐπίρρ. (ἐννοεῖται parte ἢ viā)
ἐκείνῃ, κατ' ἐκείνην τὴν ὁδόν.

eamque = et eam, ἰδ. is.

eandem, αἰτ. τοῦ eadem, ἰδ. idem.

ēdictum, ἰ, οὔ., διάγραμμα, διάτα-
ξις (ἐδικτον, ἡδικτον). Ἀναλαμ-
βάνοντες τὴν ἀρχὴν οἱ τιμηταὶ
ἐδημοσίευσον διάγραμμα εἴτε πα-
ραλαμβάνοντες τοῦτο τελείως ἀμε-
τάβλητον παρὰ τῶν προκατόχων
(edictum tralatitium διάγραμ-
μα παραδιδόμενον), εἴτε προσθέ-
τοντες εἰς τοῦτο νέας ἰδίαις δια-
τάξεις. Ὁ τιμητὴς Κάτων ἀνα-
λαβὼν τὴν ἀρχὴν προσέθηκε πολ-
λὰς νέας διατάξεις κυρίως πρὸς
περιστολήν τῆς πολυτελείας.

ēdo, edīdi, edītum, 3. ἐκδίδω. in
vulgum ἐκδίδω εἰς τὸ δημόσιον,
δημοσιεύω.

ef-fēro (παλαιότερον ec-fero), ex-
tūli, elātum, efferre, ἐκφέρω.
2) ἐκφέρω, ἐκκομίζω, κηδεύω A
17,1. 22,4.

ef-fīcio (ex καὶ fācio), fēci, fec-

tum, 3 (ἐξεργάζομαι), 2) κατορθώ C 2,2. efficio ut ἐνεργῶ νά...
 3) ἀποτελεῶ, συναθροίζω (= colligo) Hn 10,5.
 ef-fugio, 3. (ἐκφεύγω). 2) διαφεύγω τινά (τάς ἐνέδρας τινός).
 effusus (κυρίως: παθ. μτχ. τοῦ ef-fundo ἐκχέω) = ἐκχυτός. 2) ἄμετρος, ἄνευ μέτρου (εἰς εὐρεῖαν κλίμακα), ὑπερβολικός.
 egi, ἰδ. ago.
 egō, ἐγώ.
 egōmet (ego ἐγώ καὶ τὸ ἐγκλιτικόν - met) ἐγὼ αὐτός.
 e-grēdior (e καὶ grādior), egres-sus sum, egrēdi, 3. ἀποθ. ἐξέρχομαι.
 ei, δοτ. τῆς ἀντων. is, ea, id.
 eius, γεν. τῆς ἀντωνυμίας is.
 eiusdemque = et eiusdem, ἰδ. idem.
 elātus, ἰδ. effero.
 elēgans, ntis, φιλόκαλος, κομψός. elegantia, ae (κομψότης). 2) elegantia vitae (κομψότης τοῦ βίου), εὐγενής διαγωγή (συμπεριφορά), λεπτοὶ τρόποι (λεπτότης τῶν τρόπων) ἐν ταῖς κοινωνικαῖς σχέσεσιν.
 elephantus, i, ἄ., ἐλέφας.
 elīcio (e καὶ lācio), cūi, cītum, 3. (ἐξάγω). 2) verbosiores epistulas (= extorqueo) ἀποσπῶ, προκαλῶ ἐπιστολάς σχοινοτενεστέρας, (διδεχδικωτέρας τοῦ συνήθους) eloquentia, ae, εὐγλωττία, δεινό-

της τοῦ λέγειν.
 emax, āeis, (ὠνητικός). 2) ἔχων ἀγορομανίαν, μανιώδης ἀγοραστής ἀντίθ. vendax).
 enim, σύνδ. (μετὰ μίαν ἢ πλείονας λέξεις ἐν ὅλον ἀποτελούσας), διότι (= γάρ).
 e-numēro, 1. ἀπαριθμῶ, διηγούμαι, ἀκαταλέγω).
 1. eō, ἐπίρρ., ἐκεῖσε Hm 3,1. 2) eo-ut εἰς τοιαύτην κατάστασιν (τόσον)—ὥστε Hm 2,3. 2) eo... ut εἰς τοιοῦτον (τοσοῦτον) σημεῖον ὥστε.
 2. ēo, īi (καὶ īvi), ītum, īre, πορεύομαι. 2) ἀνέτως ὁδεύω (ἀντίθ. repo ἔρπω) Hn 3,4. 3) eo in ius de meā re μεταβαίνω εἰς τὸ δικαστήριον περὶ ὑποθέσεώς μου, καταγγέλλω τινά ὡς ἔνοχον ἰδιωτικοῦ ἀδικήματος, (καθίστημί τινα εἰς δίκην).
 3. eō, ἄφαιρ. τοῦ is.
 1. eōdem, ἄφαιρ. τοῦ idem.
 2. eōdem, ἐπίρρ., εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, εἰς τὸ αὐτὸ μέρος Hn 11,2. A 2,3.
 eōque = et eō, ἐπίρρ., Hm 3,1.
 ephēmēris, īdis, «ἐφημερίς», τὸ ἡμερολόγιον (ἡμερολογιακὸν βιβλίον τῶν καθ' ἡμέραν οἰκιακῶν ἐξόδων).
 epistūla, ae (χάλλιον τοῦ epistōla), ἐπιστολή, (ἐγγράφον).
 eques, equitis, ἄ., (ἵππεύς). 2) ἐν. καὶ πληθ., ὁ ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἵππεων.

equester. tris, tre (ἵππικός), 2) ὁ τῇ ἵππικῇ (ἵππάδι) τάξει ἀνήκων. equitātus, ūs, ἄ., τὸ ἵππικόν, οἱ ἵππεῖς.

equus, i., ἄ., ἵππος.

erga, πρόθεσις μετ' αἰτιατικῆς: (εἰς, πρὸς), 2) ἐναντίον, κατὰ+γεν. error, ōris, ἄ., πλάνη, ἀπάτη.

erūdīo (ex καὶ rudis, τραχὺς), īvi, ītum, 4 (ἐξημερώνω). 2) ἐκπαιδεύω. erudivit filium ἐδίδαξε (διὰ διδασκάλων) τὸν υἱόν, (ἐπεμελήθη τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ υἱοῦ).

eruditus, (ἐξαισίως) μορφωμένος. e-rumpo, rūpi, ruptum, 3. (ἐκρήγνυμι). 2) (ἐπὶ ἀποστήματος): αἰφνιδίως ἀναφαίνομαι, ἐκσπῶ.

et, σύνδ., καὶ et-et καὶ-καὶ. 2) καί, ἀλλὰ (ὅταν προηγῇται ἄρνησις) A 22,2.

etiam, σύνδ., ἔτι, καί. 2) πρὸς ἐπίρρωσιν τοῦ συγκριτικοῦ: ἔτι A 5,3. 3) ἀκόμη καὶ Hm 2,3. etiamnum, ἐπίρρ., ἔτι καὶ νῦν (καὶ τώρα ἀκόμη).

etsi, σύνδ., εἰ καί, καίτοι.

ex-acūo, cūi, cūtum, 3. (ἀκονῶ). 2) παροξύνω, παρορμῶ.

ex ardesco, exarsi, exarsum, 3. (ἐκκαίομαι). 2) bellum exarsit ὁ πόλεμος ἐξήφθη (ἄναψε).

exarsi, ἰδ. exardesco.

ex-cēdo, 3. (ἐξέρχομαι), ἀποχωρῶ.

excellenter, ἐπίρρ., ἐξαιρέτως.

ex cīo, cīvi (καὶ cīi), —, 4. (ἀνακινῶ). 2) καλῶ ἐσπευσμένως με-

τακαλῶ.

exemplum, i, οὖ., (ἐκ τοῦ eximo.

ex em - p - lum = τὸ ἐκλελεγμένον), παράδειγμα. exempla rerum παραδείγματα πραγμάτων, πρακτικὰ παραδείγματα, γεγονότα. ex-ēo, īi, ītum, īre, 4. ἐξέρχομαι, 2) fama exit φήμη διαδίδεται. (θρυλεῖται).

exercitus, ūs, ἄ., στρατός. Πληθ. -ūs = milites, copiae Hn 8,1. ex-haurio, hāusi, hāustum, 4. ἐξαντλῶ.

existimatio, ōnis, (γνώμη). 2) ὑπόληψις, τιμή.

exisse, ἰδ. exeo.

existimo, 1. νομίζω Hn 12,2. A 6,1. 2) ἐκτιμῶ. magni aestimo μεγάλως ἐκτιμῶ C 1,2. 3) σχηματίζω γνώμην, σταθμῶ A16,4 20,5. 4).-mor θεωροῦμαι A 6,1. exitus, ūs, ἐξόδος Hn 12,3.

ex-pēdīo (ex καὶ pes πούς, κυρίως τὸν πόδα ἐκ τῆς πέδης ἀπαλλάσσω), īvi, ītum, 4. ἐκποδῶν ποιῶμαι. 2) expedio me ἐκσφίζω ἐμαυτόν, ἀπαλλάττομαι (ξεμπλέκω, γλυτώνω).

expendo, pendi, pensum, 3. (σταθμῶ, ζυγίζω, [κυρίως χρήματα]) ὅθεν πληρώνω, ἀποτίνω, ἐξοφλῶ. 2) aliquid expensum (μτχ. παθ. πρκμ.) fero sumptui ὡς ἀποτετισμένον (ἐξωφλημένον) φέρω τι εἰς τὰ ἐξόδα, καταχωρίζω τι ἐν τοῖς οἰκιακοῖς ἐξόδοις,

χρεώνω (ἐν τοῖς λογιστικοῖς βιβλίοις) τὴν μερίδα τῶν οἰκιακῶν ἐξόδων, δαπανῶ.

expensum, ἰδ. expendo.

ex-perīor, pertus sum, perīri,

4. ἀποθ. «πειρῶμαί τινος», ἀναμετροῦμαι πρὸς τινα.

ex-pers, pertis (ex καὶ pars), ἄμοιρος. expers periculi ἄμοιρος (ἐλεύθερος, ἀπηλλαγμένος) κινδύνου.

ex-plōro, 1. ἐξετάζω.

ex-pōno, 3. ἐκτίθηναι, καθιστῶ γνωστόν, περιγράφω.

exposcendus, ἰδ. exposco.

ex-posco, poposci, —, 3. (ἐξαίτω).

2) αἰτῶ τινα ἑκδοτον, ἐξαίτωμαι (πρὸς τιμωρίαν) τὴν παράδοσίν τινος.

exposui, ἰδ. expono.

ex-pugno, 1. (κερδαίνω μαχόμενος, κυριεύω διὰ πολιορκίας). 2) vi expugno «κατὰ κράτος αἰρῶ», κυριεύω ἐξ ἐφόδου (ἐξ ἐπιδρομῆς).

exque (ex καὶ -que δύο λέξεις) exque eā ἀντὶ ex eāque ἰδ. is.

ex-splendescō, [exsplendui], —, 3. (ἐκλάμπω) διαλάμπω.

externus, ἐξωτερικός. externum malum (=externum bellum ἐξωτερικὸν κακὸν) ἐξωτερικὸς πόλεμος, ἡ μάστιξ τοῦ ἐξωτερικοῦ πολέμου (ἀντιθ. intestinum bellum).

extra, πρῶθ. μετ. αἰτ., ἐκτός.

extrēmo, ἐπίρρ., τελευταῖον Hm

2,3.

extrēmus (ὑπερθ. τοῦ extērus ὁ ἔξω), τοπικῶς καὶ χρονικῶς: ἔσχατος. Συγκρ. exterior. extūli, ἰδ. efferō.

exul, ūlis, ἄ., ὁ φυγάς, ὁ ἐξόριστος.

F

facile, ἐπίρρ., εὐκόλως.

facilis, e, εὐκόλος Hn 10,3. 2)

(ἐπὶ φαρμάκου)· μὴ φέρων πόνους, ἀνώδυνος A 21,2. ἰδ. celer.

facilitas, ātis, (εὐκολία τρόπων), πραότης.

faciō, fēcī, factum, 3. ποιῶ. aliquem imperatorem ἀναγορεύω

(ἀναδεικνύω) τινὰ στρατηγόν. eivem παρέχω τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, πολιτογραφῶ τινα.

librum ἐπεξεργάζομαι, συγγράφω βιβλίον.

finem faciō belli τέρμα τοῦ πολέμου θέτω. mentionem μνείαν

ποιῶμαι. iter πορεύομαι (ἐπὶ στρατιωτικῆς πορείας).

progres-sum προοδεύω. cohortationem

δίδω διαταγὴν (ὁδηγίας). proelium navale ναυμαχίῳ.

detrimen-tum existimationis ὑφίσταμαι ἀπώλειαν (μείωσιν) τῆς ὑπολή-

ψεως. faciō pacem εἰρήνην ποι-οῦμαι.

faciō alicui potestatem mei δίδω λαβὴν εἰς τινα εὐκόλου

συλλήψεώς μου (ἰδ. potestas). nihil reliqui (γεν. διαίρ.) faciō

οὐδὲν τοῦ λοιποῦ ποιῶμαι, οὐδὲν

παρалаίπω, οὐδὲν παραμελῶ, [κάνω

τὸ πᾶν]. aliquid pulchre θαυμα-
σίως [καλᾶ] γνωρίζω τι. versu-
ram διαπραγματεύομαι (συνάπτω)
νέον δάνειον (πρὸς ἐξόφλησιν προ-
γενεστέρου δανείου). Οἱ τοιοῦτόν
τι πράττοντες οἶονεὶ *vertebant*
(μετέβαλλον) *creditorem* (=ἕλ-
λασσον δανειστήν). *palam* ποιῶ
γνωστόν, διαδίδω. 2) ἀνατρέφω,
μορφῶ. *domi factus* οἶκοι εἰθι-
σμένος, γεγυμνασμένος.

facto, ἰδ. *fio*. *quo facto* οὗ (=
τούτου δὲ) γενομένου, μεθ' ὃ γε-
γονός, οὗ ἔνεκα, διὰ τοῦτο.

factum, ἰ, οὐ., γεγονός, συμβάν,
Hn 6,3. Πληθ. ἔργα, πράξεις A.
18,6.

factūrus, ἰδ. *facio*.

factus, ἰδ. *facio* καὶ *fio*.

facultas, ātis, εὐκαιρία Hn 9,1.
2) (ἐν δεχομένη περίπτωσις), ἡ δυ-
νατότης A2,2. 3) Πληθ. τὰ μέσα
πρὸς καταβολὴν τῶν ἐξόδων, πε-
ριουσία, τὰ οἰκονομικά Hn 6,2.

fāma, ae, (φήμη) 2) διάδοσις,
θρύλος.

fames, is, πείνα.

famīlia, ae, (ἐκ τοῦ *famulus* οἰκέ-
της, ὑπηρετης) τὸ σύνολον τῶν
ὑπηρετῶν (δούλων), οἱ ὑπηρεταί,
οἱ οἰκέται A 13,3. 2) οἱ συγγενεῖς,
[τὸ συγγενολόγι] A 18,2. 18,3.
ἰδ. *pater familiās*.

familiāris, e, οἰκεῖος, φίλος A 16,
2. *res familiāris*, τὰ πατρῶα, ἡ
περιουσία A 2,3. 4,3. 6,4. 2) οὐσ.

πιστός (ἔμπιστος) φίλος A 5,1.
familiaritas, ātis, (σχέσις οἰκο-
γενειακῇ) οἰκειότης (αἱ καλαὶ
σχέσεις).

familiariter, ἐπίρρ., οἰκειῶς, στε-
νῶς, συγκρ. *familiaris*.

familiās (γεν.=*familiāe*) ἰδ. *pa-
ter familiās*.

fastigium, īi, οὐ., (κορυφή) 2)
βαθμός (κοινωνικός).

favēo, fāvi, fāutum, 2. (μετὰ
δοτ.) εὖνοῶ.

febris, is, πυρετός. 2) ἐν τῷ πληθ.
= πυρετοῦ προσβολαί.

fecēro, ἰδ. *facio*.

fecī, ἰδ. *facio*.

ferē, ἐπίρρ., σχεδόν, περίπου.

fēro, tūli, lātum, *ferre*, ὑποφέ-
ρω, ὑπομένω A 1,3. φέρω Hn 4,3.
calamitates belli (ὑποφέρω) τὰ
δεινὰ (τὰς συμφοράς) τοῦ πολέ-
μου. *fructum* κομίζομαι τὸν καρ-
πὸν (τὴν ἀμοιβήν), ἀμείβομαι
διά... (ἰδ. καὶ *fructus*). 2) ὑπο-
μένω (ὑποφέρω) τινὰ (τὰς ἰδιο-
τροπίας τινός) A 5,1 ἰδ. *nobilis*
καὶ *expendo*.

ferocīa, ae (τὸ ἀτίθασον). 2) ἀγε-
ρωχία, εὐψυχία.

ferrum, i, οὐ., (σίδηρος). 2) ἡ διὰ
τῶν ὅπλων βία, τὰ ὅπλα.

fictilis, e, (πήλινος ἐκ τοῦ *fungo*
πλάττω). *vas fictile* (πληθυντ.
vasa fictilia) σκεῦος, πήλινον,
ἀγγεῖον κεράμειον.

fīdens, ntis (κυρίως μτχ. τοῦ *fī-*

do) θαρρῶν, θαρραλέος. fidens
animus ἡ αὐτοπεποίθησις ιδ.
animus.

fides, εἰ, (πίστις). 2) ἔνορκος δια-
βεβαίωσις, ὑπόσχεσις Hn 2,3. 4.
προστασία Hn 9,3.

fiduciā, ae, πίστις, ἐμπιστοσύνη. spe
fiduciāque (ἀντὶ spe fidentis-
sima) διὰ λίαν σταθερᾶς ἐλπίδος.

filīus, ἱι, ἀ., υἱός.

filīa, ae, θυγάτηρ.

finis, is, ἀ., (ὄριον, ὁρόσημον).

2) πληθ. τὰ σύνορα, ἡ περιοχὴ
Hn 8,1. 3) τέλος, τέρμα Hm 1,3.

fīo, factus sum, fieri (παθ. τοῦ
facio) γίγνομαι. 2) συμβαίνω,
ἐπέρχομαι A 14,2. domi factus
γεγυμνασμένος, μορφωμένος ἐν τῷ
οἴκῳ (οἰκοδίδακτος) A 13,4.

fistūla, ae, σῦριγξ. 2) συρίγγιον
[φίστουλας], συριγγῶδες ἀπόστη-
μα. fistulae puris συρίγγια πύ-
ου, συριγγῶδη (πυορροοῦντα) ἀπο-
στήματα.

flagitium, ἱι, οὗ., αἰσχύνη, ὄνειδος,
ἀτιμία.

flagro, 1. φλέγομαι.

flēo, ēvi, ētum, 2. κλαίω. flens
atque osculans κλαίων καὶ φι-
λῶν, (ἐν μέσῳ δακρύων καὶ φι-
λημάτων).

fluctus, ūs, ἀ., κύμα A 6,1. 2) fluc-
tus (πληθ.) eivīles ὁ πολιτικός σά-
λος, ἡ δίνη (τὰ νέφη) τοῦ πολι-
τικοῦ βίου, ὁ τῶν στάσεων χειμῶν
(καταιγίς) ιδ. committo.

foederātus, (σύμμαχος). 2) civitas
foederata, πόλις ἔνσπονδος, πόλις
σύμμαχος (τοῖς Ῥωμαίοις).

foedus, foederis, οὗ., συνθήκη.

fore, μέλλ. ἀπρμφ. τοῦ sum ἀντὶ
futurum esse.

foret, πρτ. ὑποτακτ. τοῦ sum ἀντὶ
esset (forem, -es et, πληθ. -ent).

foris, is, θύρα, (συνήθως κατὰ
πληθοντ. fores, ūm).

forma, ae, μορφή, ἐξωτερικὴ ὄψις,
τὸ ἐξωτερικόν.

formōsus, ὠραῖος (καλοκαμωμέ-
νος).

fortē, ἐπίρρ., (κυρίως ἀφαιρ. τοῦ
fors τύχη) = διὰ τῆς τύχης. si
forte (μεθ' ὑποτακτ.) ἂν τυχὼν
(ἀντὶ exspectans si forte)
Hn 8,1.

fortis, e (ισχυρός). 2) γενναῖος,
ἀνδρεῖος. Ὑπερθ. fortissimus.

fortitudo, dīnis, ἀνδρεία, θάρρος,
τόλμη.

fortuito, ἐπίρρ., ἀπὸ τύχης, τυ-
χαίως πως.

fortūna, ae, εἰμαρμένη A 19,1.

2) τύχη, εὐτυχία Hm 4,1. 3)

α) τύχη, μοῖρα A 3,3. 19,2.

β) (ἰδίᾳ κατὰ πληθοντ.) ἡ περι-
ουσία, τὰ υπάρχοντα Hn 9,3.
A 2,3. 4,2. 21,1.

forum, i, οὗ., (ἀγορά). 2) ἡ ἀγορά
ὡς κέντρον πολιτικῆς καὶ δικαστι-
κῆς δράσεως. in foro esse coepit
ἐν τῇ ἀγορᾷ νὰ εἶναι ἤρχισεν, (ἤρχι-
σε τὴν πολιτικὴν δράσιν του).

frater, tris, ἀ., ἀδελφός.
 frequens, ntis, (πυκνός, πολυάριθμος). 2) συχνός.
 frequentia, ae, (πυκνότης). 2) frequentia, (ἀφαιρ.) vulgi μετὰ συρροῆς τοῦ λαοῦ (τοῦ πλήθους).
 fructus, ūs, ἀ., καρπός. 2) fructus rei familiaris αὐξήσις τῆς ἀτομικῆς περιουσίας. fructus pietatis καρπός (κέρδος) τῆς εὐσεβείας, (ἀμοιβή διὰ τὴν εὐσέβειαν).
 frumentum, i, οὖ., σῖτος.
 frūor, fructus sum, frūi, 3. ἀποθ. (καρποῦμαι). 2) aliquo εὐχαριστοῦμαι μετὰ τὴν συναναστροφὴν (συντροφιά) τινος, συναντῶμαι εὐχαρίστως μετὰ τινά.
 frustrā, ἐπίρρ., (ἐκ τοῦ fraus ἀπάτη), μάτην. frustra facio aliquid μάτην ποίω τι, ἀποτυγχάνω τοῦ σκοποῦ, ἀστοχῶ.
 frustror (ἐκ τοῦ frustra), —, 1. ἀποθ. (ματαιῶ). 2) me ipsum ἀπατῶ ἐμὲ τὸν ἴδιον, ἐμαυτὸν ἀδικῶ, βλάπτω.
 fuēram, ἰδ. sum.
 fuērim, ἰδ. sum.
 fuga, ae, φυγή.
 fugāram = fugavēram, ἰδ. fugo.
 fūgio, fūgi, fugitum, 3. φεύγω. 2) rei publicae procurationem ἀπέχομαι τῆς διοικήσεως τῆς πολιτείας, (ἀπέχομαι τῶν κοινῶν).
 fugisse, ἰδ. fugio.
 fūgo, 1. τρέπω εἰς φυγὴν.
 fui, ἰδ. sum.

fundamentum, i, οὖ., θεμέλιον.
 funus, funēris, οὖ., κηδεία, ἐκφορά, ταφή.
 futūrus, ἰδ. sum.

G

gener, ěri, ἀ., γαμβρός, (ὁ ἀνὴρ τῆς θυγατρὸς) A 21,4.
 generātus, (πεφυκώς). 2) ab aliquo καταγόμενος ἀπὸ τινος = ortus.
 generōsus, (εὐγενὴς τὴν καταγωγὴν), γενναιοφρῶν, μεγαλόψυχος, ἱπποτικὸς A 3,1.
 gens, ntis, (γένος). 2) ἔθνος.
 genus, genēris, οὖ., (γένος). 2) εἶδος.
 gēro, gessi, gestum, 3. (φέρω — φορῶ). 2) me παρέχω ἐμαυτὸν, συμπεριφέρομαι. me splendide ζῶ μεγαλοπρεπῶς. rem πράττω τι (κατ' ἐξοχὴν τὰ τοῦ πολέμου) διοικῶ. res ἐπιχειρήσεις (στρατιωτικὰς) διεξάγω. bellum διεξάγω πόλεμον, πολεμῶ. consulatum (praeturam) ἀσκῶ τὴν ὑπατείαν (τὴν στρατηγίαν). honores διαχειρίζομαι τὰς τιμὰς (τὰς ἀρχάς, τὰ τιμητικὰ ἀξιώματα), περιβάλλομαι ἀρχήν. res genuntur male τὰ πράγματα διεξάγονται (ἔχουσι) κακῶς res gestae (πληθ.) αἱ πράξεις (κατ' ἐξοχὴν αἱ πολεμικαί), τὰ πολεμικὰ ἔργα, τὰ ἐν πολέμῳ ἔργα.
 gestum, ἰδ. gero.
 glorior, 1. ἀποθ. hoc (αἶτ.) καυχῶμαι, μέγα φρονῶ ἐπὶ τούτῳ.

graecē, ἐπίρρ., ἑλληνιστί.

graecus, ἑλληνικός. res graecae ἡ γραμματεία καὶ ἡ ἱστορία τῆς (ἀρχαίας) Ἑλλάδος.

Grāius, ἰδ. Πίνακα Ἱστορ. καὶ Γεωγραφ. λ. Hercules καὶ Graius saltus.

gratīa, ae, (χάρις). 2) δημοτικότης, εὐνοία (ἐξ ἐκτιμήσεως) A 2,4. 6,2, 21,1. 3) καλή (φίλική) συνεννόησις, συμφιλίωσις A 17,1 ἰδ. redeo.

grātus, (ἀρεστός). 2) εὐκτός, ἐπιθυμητός.

gravis, e, βαρύς, δεινός, ὀξύς.

gravitas, ātis, (βαρύτης). 2) ἀξία, σοβαρότης.

H

habēo, ūi, itum, 2. ἔχω. aliquem collēgam ἔχω τινά (ὥς) συνάρχοντα. aliquem actorem auctoremque ἔχω τινά ὥς βοηθὸν ἐν τοῖς ἔργοις καὶ ἐν τῇ συμβουλῇ (συνεκτελεστήν καὶ σύμβουλον, χεῖρας καὶ νοῦν). castra στρατοπεδεύω. 2) ἔχω ἐν ἐμοί, δεικνύω A 18,4. 3) ποιῶ. hāc oratione habitā τούτου τοῦ λόγου γενομένου, ταῦτα εἰπών. iudicium nullum habere δὲν ἐγκαλοῦμαι εἰς δίκην, δικαστήριον. 4) παρέχω. honores ἐπιδαψιλεύω τιμάς, τιμῶ. 5) ἔχω εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου Hn 7,2. A 13,4. 6) κρατῶ Hn 12,2. 7) cognitum habeo (ἐγνωσμένον ἔχω), γινώσκω κατὰ βάθος, percep-

tum habeo (ἐντονώτ. τοῦ percipio) νοῶ κατὰ βάθος, [χω ν ε ὤ A 17,3. cognitum habeo (ἐντονώτ. τοῦ cognosco) ἔχω τινὸς ἀκριβῆ γινῶσιν, γνωρίζω τι κατὰ βάθος A 18,1. 8) satis habeo + ἀπρμφ. = ἀρκοῦμαι νά... 9) habeo (mihi curae [δοτ.] + ἀπρμφ. = φροντίζω (νά...), ἐπιμελοῦμαι. 10) θεωρῶ. habeor νομίζομαι [περ ν ὦ γιά]. 11) δεικνύω, φανερώω A 13,2. 12) me habeo [=sum] (εἶμαι ἐν τινι καταστάσει), διακείμεαι, ἔχω Hn 2,1. 13) eius (τ.ῆ. v e r s ū r a e) condicionem aequam habeo τούτου (τοῦ νέου δανείου) ὅρον παραδεκτὸν (δίκαιον) συνάπτω.

habito, 1. κατοικῶ. bene habito καλῶς (ἀνέτως, μετ' ἀνέσεως) κατοικῶ (ἔχω ὠραῖο σπίτι).

hāc, ἐπίρρ., ταύτη, διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ.

hactenus, ἐπίρρ., μέχρις ἐνταῦθα.

hasta, ae (δόρυ). 2) hasta publica δημοπρασία (εἰς ὄνομα καὶ διὰ λογαριασμόν τοῦ Κράτους). Κατὰ παλαιὸν ἔθος, ὅτε ἐπωλοῦντο λάφυρα πολέμου, εἰς ἐνδειξιν ἐπηγνύετο δόρυ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἔθος τοῦτο διετηρήθη καὶ εἰς ἄλλας πωλήσεις, ἥτοι εἰς τοὺς πλειστηριασμούς τῆς περιουσίας προγραφόμενων πολιτῶν. Οἱ χρηστοὶ πολῖται ἀπέφευγον κατὰ συνείδησιν νὰ μετέχωσι τοιούτων δημοπρα-

σιῶν. Ἰδ. accedo.

hereditas, ātis, κληρονομία.

hereditum, īi, οὐ., κληρονομία. heredium a patre relictum κληρονόμημα ἀπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθὲν (πατρικόν), μικρὸν πατρικὸν κτῆμα.

heres, ēdis, ἀ., κληρονόμος.

hic, haec, hoc, (γεν. huius, δοτ. huic κτλ.) οὗτος, ὅδε.

hic, ἐπίρρ. ἐνταῦθα.

hinc, ἐπίρρ., ἐντεῦθεν.

his, δοτ. καὶ ἀφαιρ. τοῦ πληθ. τῆς ἀντωνυμ. hic, haec, hoc.

historia, ae, (ἱστορία). 2) συστηματικὴ ἱστορία. contexta συνεχῆς ἱστορία, ἱστορικὴ πραγματεία (ἀντίθετον : βιογραφία) A 16,3. 3) historiae (πληθ.), τὰ ἱστορικὰ ἔργα C 3,3.

hodiē, ἐπίρρ., σήμερον.

homo, hominis, ἀ., ἄνθρωπος (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ζῷον) Hn 3,4. 2) κατὰ πληθυντ. ἄνθρωποι (κόσμος) A 13,6.

honor, ōris, ἀ., τιμή, ἐκδήλωσις τιμῆς A 6,4. 2) ἡ (ἐκ τῶν ἀξιομάτων) φήμη, ὑπόληψις A 18,5. 3) ἀρχή, πολιτικὸν ἀξίωμα, αἱ τιμαὶ C 1,1. A 6,2.

hortatū (ἀφαιρ. τοῦ οὐσιαστ. hortatus), μετὰ γεν., τῇ προτροπῇ (τινος).

hortus, i, ἀ., (κῆπος). 2) πληθ. «παράδεισος», περίβολος (πάρκo). hospitium, īi, οὐ., φιλοξενία.

hostia, ae, ἱερεῖον, σφάγιον, θῦμα. hostis, is, ἀ., (ὁ πολέμιος), ὁ ἐχθρὸς (τῆς πατρίδος).

hūc, ἐπίρρ., εἰς τοῦτον τὸν τόπον, εἰς τοῦτο τὸ μέρος.

huic, δοτ. ἐνικῇ τοῦ hic, haec, hoc.

humanitas, ātis, φιλοφροσύνη, «εὐμουσία», εὐγένεια τρόπων ἀπορρέουσα ἐκ τῆς μορφώσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀτόμου (πνευματικὴ καὶ ἡθικὴ ἀγωγή). 2) ἀνωτέρας, (ὑψηλῆς, λεπτῆς) μόρφωσης A 3,3. 3) λεπτότης τρόπων, κοινωνικότης, εὐγένεια A 16,1.

humilis, e, (χαμηλός, χθαρμαλός). 2) ταπεινός.

I

iācio, (πρόφερες iacio), iēcī, iactum, 3. ῥίπτω, βάλλω.

iacto, (θαμιστικὸν τοῦ iacio) (ῥιπτάζω). 2) ῥίπτω (ἐδῶ καὶ ἐκεῖ).

iam (πρόφ. jam), ἐπίρρ. ἤδη.

ianua, ae, (πρόφ. janua), θύρα.

ibi, ἐπίρρ., αὐτοῦ, ἐκεῖ. 2) ibi=in eēna ἐν τῷ δεῖνῳ Hn 12,1.

īdem, eādem, īdem, ὁ αὐτός (γεν. eiusdem, δοτ. eīdem). hic idem αὐτὸς οὗτος.

idēō, ἐπίρρ. (τούτου ἕνεκα). 2) ideo...quod τούτου ἕνεκα... (δι)ότι.

idonēus, ἐπιτήδειος, κατάλληλος.

igītur, σύνδ., λοιπόν.

ignōro, 1. ἄγνωῶ, διατελῶ ἐν ἀγνοίᾳ.

iis, δοτ. καὶ ἀφαιρ. τοῦ πληθ. τῆς ἀντωνυμ. is, ea, id.

ille, illa, illud, (γεν. illius, δοτ. illi κτλ.) εκείνος.

il-lūdo (in καὶ ludo), lūsi, lūsum, 3. ἐμπαίζω.

illustris, e, (φαινός). 2) ἐπιφανής (τὸ γένος) Hn 3,2. 3) res illustris ἔργον αἰγλήεν (ἔξοχον) A 18,2.

illūsus, id. illūdo.

imāgō, gīnis, (εἰκόν). 2) πλῆθ. αἰ κήρηναι εἰκόνες τῶν προγόνων.

imitātor, ōris, ἄ., μιμητής, ζηλωτής.

immīsi, id. immitto.

im-mitto, 3. (αὐτὸν τρέχειν), «σεύω»). 2) ἀνίμην, ἀφίνω ἐλεύθερον νὰ δράμῃ, ἐξαπολύω, ἐξαποστέλλω.

immōlo, 1. (ἐκ τοῦ in καὶ mola = κριθαὶ χονδροκοπανισμένοι, ἃς μετεχειρίζοντο ἐν ταῖς θυσίαις), θυσιάζω, θύω.

im-pēdīo (in καὶ pes), īvi, ītum, 4. ἐμ-πεδ-ίζω, κωλύω, ἀποτρέπω.

imperātor, ōris, ἄ., ἀρχηγός, στρατηγός Hn 5, 2 C 3,1. 2) ὁ αὐτοκράτωρ στρατηγός, δηλ. ὁ νικητής καὶ τροπαιοῦχος στρατηγός A19,1.

imperīum, īi, οὐ., (διαταγή). 2) ἀρχηγία, στρατηγία Hm 3,3. Hn 7, 3. 3) summa imperii (τὸ ὅλον τῆς ἀρχῆς), ἡ ὑπερτάτη ἐξουσία, ἀρχιστρατηγία. 4) ἐξουσία (τοῦ διατάσσειν), δύναμις Hn 5,3. orbis (γεν. terrārum, ἐξουσία τῆς οἰκουμένης, κοσμοκρατορία. 5) χώρα, βασιλείον, κράτος Hm 2,5.

im-pēro, 1. προστάσσω, διατάσσω. ...alicui ut, προστάσσω τινί, ἵνα, (διατάσσω νά...).

im-pertīo, īvi, ītum, 4. (ποιῶ τινα κοινωνόν τινος). 3) doctrinis quibus puerilis aetas impertiri debet, erudivit διὰ τῶν γνώσεων, πρὸς ἃς ἡ παιδικὴ ἡλικία γνώριμος νὰ καθίσταται ὀφείλει, ἐξεπαίδευσε, τ.ἔ. δι' ἐκείνων τῶν γνώσεων, αἵτινες εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς διδασκαλίας τῶν παίδων. impetrārim = impetravērim, id. impetro.

impētro, 1. (ἐκτελῶ). 2) ἐπιτυχάω, κατορθώνω τὸ ἐπιζητούμενον. impraesentiārum, (δημῶδης ἐκφρασις) ἐν τῷ παρόντι, τ. ἔ. in praesentiā harum (rerum). imprudenter, ἐπίρρ., ἀφρόνως. īmus καὶ (infīmus) ὑπερθ. τοῦ συγκρ. inferior, κατώτατος id. intestinum.

in, πρόθ. I. 1) (μετ' αἰτιατ.) εἰς. 2) ἐναντίον Hn 2,3. C 2,3. 3) χρόν. in singulos menses καθ' ἑκάστον μῆνα, μηνιαίως id. dies 4) (ἀντὶ τοῦ ergā) πρὸς A 17,2 II. (μετ' ἀφαιρ.): 1) ἐπὶ τόπον ἐν Hn 5,1. 2,3. 11,4. C 1,1. 3,5. A 18,1. 2. 3. 20,3. 2) ἐπὶ χρόνου κατὰ + αἰτ. Hn 4,3. C 1,2. 2,2. A 1,3. 17,1. 21, 5. 3) πρὸς δῆλωσιν ἄλλων σχέσεων: α') πρὸς δῆλωσιν περιστάσεων, ὅφ' ἃς διατελεῖ ἡ συμβαίνει τι :

horum in concursu τούτων ἐν τῇ συμπλοκῇ. in omni procuratione ἐν πάσῃ διοικήσει. in similitudine esse διχονῶ, διαφωνῶ. β') πρὸς δῆλῳσιν προσώπων, οἷς ἀνήκει τι. erat in puero ὑπῆρχεν ἐν τῷ παιδί. in adolescentulo...erat ἐν τῷ νεαροῦ (ἐν τῷ νέῳ ἀνδρὶ) ὑπῆρχε. γ') πρὸς δῆλῳσιν τοῦ δι' οὗ τις εἶναι ἐφωδιασμένος, ἢ τῆς καταστάσεως, ἐν ᾗ τις εὐρίσκεται: in sestertio ὡς ἄνθρωπος μὲ περιουσίαν... [ιδ. sestertius]. δ') πρὸς δῆλῳσιν ἀριθμοῦ: in eis (ἀντὶ in numero eorum) μεταξὺ τούτων Hm 2,4. Hn 4,4. 12,2. 13,2. A 13,3. ε') πρὸς δῆλῳσιν πραγμάτων, εἰς ὧν τὴν σχέσιν ἀφορᾷ τι: [pacem conciliavit, in quo = in qua re] εἰζήνην ἐποίησεν, ἐν ᾧ πράγματι, (ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ὁποίαν).

in-cendo (in καὶ cando), endi, nsum, 3. ἀνάπτω Hn 5,2. 2) ἐξάπτω Hn 2,1.

in-cido (in καὶ cado), cidi,—, 3. (εἰσπίπτω). 1) εἰσχωρῶ.

in-cipio (in καὶ cāpio), cēpi, cepitum, 3. (ἐπιχειρῶ). 2) ἄρχομαι.

in-cito, 1. (ἐλαύνω τι). 2) προτρέπω, παροτρύνω (εἰς ἄμιλλαν).

incognitus, ἄγνωστος.

incōla, ae, ἄ., κάτοικος.

incredibilis, e, ἀπίστευτος. incredibile dictū (β' ὑπτίον τοῦ ρ. dīco) ἀπίστευτον εἰπεῖν, λόγου

κρεῖττον, πίστεως μεῖζον.

incuria, ae, ἀμέλεια, ἀφροντισία. inde, ἐπὶ ρ., (ἐντεῦθεν). 2) μετὰ ταῦτα indicium, ἱ, οὐ., (ἐνδειξις). 2) τεκμήριον.

indīco, 1. δηλῶ, φανερώνω, καταδεικνύω, (προδίδω).

in-dīgeo (indu [= in] καὶ egeo), ūi,—, 2. ἐνδεῶς ἔχω τινός. alienarum opum ἐνδεῶς ἔχω (λαμβάνω ἀνάγκην) ξένης βοήθειας. medicinā (ἀφαιρ.) κάμνω χρῆσιν (ἔχω χρεῖαν) φαρμάκων.

in-dūco, 3. (εἰσάγω). 2) παρασύρω Hn 5,3.3) προτρέπω Hn 8,1. 4) in errorem εἰς πλάνην εἰσάγω, (παρα)πλανῶ.

inductus, ιδ. induco.

indulgentia, ae, ἐπιείκεια (ὑποχρεωτικοὶ τρόποι).

indulgēo, dūsi, [dultum], 2. (χαρίζομαι). 2) εἶμαι (ὑπεροβολικῶς) ἐπιεικής, δὲν πιέζω τοὺς ὀφειλέτας (να καταβάλωσι τὸ χρέος των εἰς τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας).

industriā, ae, δραστηριότης, ἐνεργητικότης C 3, 1. 2) φιλοπονία C 3,4. 3) ἐθελοπονία A 13, 4.

in-ēo, ἱ (σπανιῶτ. īvi), itum, ire, (εἰσέρχομαι). 2) rationem σχέπτομαι μέσον, μηχανῶμαι σχέδιον. consilium λαμβάνω ἀπόφασιν.

in-ermis, e, (in καὶ arma), ἄοπλος.

inertia, ae, (ἐκ τοῦ iners [in στερεητ. καὶ ars τέχνη] ἄτεχνος). 2)

ἡ πρὸς φυγοπονίαν ῥοπή, ῥαθυμία, ὀκνηρία.
 in-fēro, intūli, illātum, inferre, (εἰσφέρω). 2) bellum in Italiam μεταφέρω τὸν πόλεμον (τὸ θέατρον τοῦ πολέμου) εἰς τὴν Ἰταλίαν. ἐπιφέρω arma Italiae (δοτ.) πολεμῶ κατὰ τῆς Ἰταλίας.
 infestus, δυσμενής. animo infesto ἐν πνεύματι δυσμενεῖ, ἐχθρικῶς, μετὰ μίσους, μισῶν.
 infimī, ōrum (ιδ. imus), οὐς., οἱ ταπεινότατοι (κατὰ τὴν τάξιν).
 infinītus, (ἄπειρος). 2) ὑπέρμετρος.
 in-fitior, 1. ἀποθ. (ἐκ τοῦ in-fitias ire αἰτ. πληθ.), ἀρνοῦμαι.
 ingenitum, īi, οὐ., (φυή). 2) φυσικὸν δῶρον, εὐφυΐα, πνεῦμα.
 inīcio [πρόφ. injīcio] (in καὶ iācio), iēcī. iectum, 3. ἐμβάλλω, προξενῶ.
 inīi, inīeram, ιδ. in eo.
 inimicitia, ae, ἐχθρα. Συνήθως ἐν τῷ πληθ.: ἐχθρικά διαθέσεις.
 inimicus (in καὶ amicus), ἐχθρικός. inimicissimus, (ἐχθιστος). 2) οὐς. ὁ θανάσιμος ἐχθρός.
 inīquus (in καὶ aequus) ἄνισος. 2) ἄδικος.
 initium, īi, οὐ., ἀρχή. initio (ἀφαιρ.) κατ' ἀρχάς.
 in-nitor, innixus sum, innīti, 3. ἀποθ. στηρίζομαι.
 innixus, ιδ. innitor.
 inopia, ae, ἔνδεια, inopia publica, ἔνδεια δημοσία, οἰκονομικαὶ

τοῦ κράτους δυσχέρειαι.
 inprimis (in καὶ primus), ἐπίρρ., ἐν τοῖς πρώτοις, πρὸ πάντων, κατ' ἐξοχήν, ἰδίᾳ.
 inquam, inquis, inquit, (ἐλλειπτικὸν ῥῆμα), λέγω, —εις, -ει.
 in-sciens, ntis, ἀγνοῶν, ἐν ἀγνοίᾳ. inscientibus iis ἀγνοούντων τούτων, (ἐν ἀγνοίᾳ τούτων).
 insidia, arum (πληθ.) ἐνέδρα Hn 4,3. 5,3. 2) δόλος, ἐπιβουλὴ Hn 12,2.
 insidior, 1. ἀποθ. (μετὰ δοτ.), ἐνεδρεύω.
 in-stituo (in καὶ statuo), tui, tū-tum, 3. (ιδρύω). 2) ἀρχίζω, ἀναλαμβάνω Hn 2,4. C 3,3. A 14,2. 3) ἀποφασίζω Hn 8,3.
 insula, ae, νῆσος.
 intel-lēgo (inter-lego), exi, ectum, 3. ἐννοῶ (διὰ τῶν αἰσθησεων ἢ τοῦ νοῦ), διακρίνω. 2) συμπεραίνω Hn 5,4.
 intemperanter, ἐπίρρ., ἀκράτως, ἀμέτρως.
 inter, πρόθ. μετ' αἰτ., μεταξύ.
 inter-cēdo, 3. (παρεμβαίνω). 2) intercedit obtreectatio ἀναφύεται [ὑπάρχει 'ς τὸ μέσον] ἀνταγωνισμός (ζηλότυπος). querimonia ἀφορμὴ παραπόνων παρεμπίπτει, ἀναφύεται. 3) παρέρχομαι (περνῶ) A 20,2.
 intercessise, ιδ. intercedo.
 interdum, ἐπίρρ., ἐνίοτε.
 inter-fo, ire, διαφθείρομαι, ἀπόλ-

λυμαί Hn 4,3. Hn 2,4. 2) ἀποθνήσκω (χάνω τὴν ζωὴν μου) Hn 13,1.

interfēcī, ιδ. interficio.

inter-fīcīo (inter καὶ fācīo), fēcī, fectum, 3. (φθείρω). 2) ἀποκτείνω. interficior ἀποθνήσκω, φονεύομαι.

interficiundus (= interficiendus ιδ. interficio), φονευτέος. ad hunc interficiundum πρὸς τὸ φονεῦσαι τοῦτον, διὰ τὸν φόνον τοῦτου.

interiēcīrim, ιδ. intereo.

interim, ἐπίρρ., ἐν τῷ μεταξὺ (χρόνῳ).

interīor, ἀ. καὶ θ., interīus, οὐ., (γεν. interiōris), συγγκρ. ἐνδότερος, ιδ. consilium.

interīrem, ιδ. intereo.

interītus, ūs, ἀ., ἀπώλεια, θάνατος.

inter-pōno, 3. (τίθῃμι ἐν τῷ μέσῳ). 2) me παρεμβαίνω, ἐπεμβαίνω, (δανείζω χρήματα).

interpretor, 1. ἐρμηνεύω, ἐξηγῶ.

inter-sum, (ἐν τῷ μέσῳ εἰμί, παρευρίσκομαι), συμμερίζομαι, συμμετέχω, λαμβάνω ἐνεργὸν μέρος (ἀναμειγνύομαι).

intestīnum, i, οὐ., ἔντερον. imum intestīnum τὸ ὀρθὸν ἢ ἀπευθυμένον ἔντερον, τ. ἔ. ἡ τελευταία μοῖρα τοῦ παχέος ἐντέρου.

intestīnus (ἐκ τοῦ intus ἐντός πρβλ. ἐντόσθια ἐκ τοῦ ἐντοσθεν, ἐντοσθί), ἐσωτερικός, ἐμφύλιος,

(ἀντίθετον: externus ἐξωτερικός). intīme, ἐπίρρ., οἰκειότατα.

intra, πρόθ. μετ' αἰτ. (ἐἶδον). 2) ἐν τῇ σφαίρᾳ+γεν. Hn 11,4.

in-vēñō, 4. (εὐρίσκω). 2) ἀνακαλύπτω, ἐξευρίσκω.

inventūrus, ιδ. invenio.

in-veterasco (ἐναρκτικὸν τοῦ in-vetēro), rāvi,—, ἐγγηράσκω. 2) (ἐπὶ χρέους) διαιωνίζω, διαιωνίζομαι, παλαιοῦμαι, χρονίζω A 2,5.

invictus (in καὶ vinco), ἀήττητος, ἀνίκητος.

invidia, ae, φθόνος.

invīto, 1. καλῶ, προσκαλῶ.

iocor, 1. ἀποθ. (πρόφερε jocor), ἀστειεύομαι. iocans παίζων, χάρῃν παιδιᾶς.

Iovi, δοτ. τοῦ Iuppiter.

ipse, ipsa, ipsum, αὐτός, αὐτὸς οὗτος (ὁ ἴδιος). 2) μετὰ σημασίας ἐπιρρηματικῆς: ἀκριβῶς Hn 10,5.

irascor, irātus sum, irasci, 3. ἀποθ. ὀργίζομαι.

irātus, παρωργισμένος ιδ. irascor.

ire, ἀπαρμφ. τοῦ ῥήμ. eo.

ir-rīdēo (in καὶ rideo), rīsi, rīsum, 2. ἐγγελῶ, μυκτηρίζω, σκώπτω.

is, ea, id, (γεν. eius, δοτ. ei), οὗτος.

itā, ἐπίρρ., οὕτω, τόσον, non ita multis diebus (ἀφαιρ. χρόνου) οὐχὶ τόσον πολλὰς ἡμέρας ὥστερον, ὀλίγας ἡμέρας ἔπειτα.

itaque, καὶ οὕτω (= et ita) A 15,

1. 2) σύνδ. ὅθεν.

itemque = et item ἐπίρρ.) ὡσαύτω, ὡς καί.

iter (ἐκ τοῦ it[īn]er), γεν. itinēris

οὗ., πορεία, πορεία (τοῦ στρατοῦ).

itērum, ἐπίρρ., τὸ δεύτερον Hn 5,3.

C 2,2. 2) δεύτερον Hn 6,1.

itinēre, ἀφαιρ. τοῦ iter.

iubēo (πρόφ. jubeo), iussi, iussum

2. κελεύω, διατάσσω, παραγγέλλω.

iūcundus (πρόφ. jucundus), τερπνός, τερψίθυμος A 14,1. 2) εὐχάριστος, προσφιλής A 16, 1.

iudiciūm (πρόφ. iudicium), ἴι, οὖ.

κρίσις. 2) δικαστήριον, δίκη A 6,3.

ιδ. habeo. 3) (κρίσις) iudicio

(ἀφαιρ.) ἐκ πεποιθήσεως, ἐσκεμμένως A 15,3.

iūdīco (πρόφ. iudico), 1. δικάζω,

καταδικάζω. 2) exulem iudico

aliquem (κρίνω τινὰ ἐξόριστον),

καταδικάζω τινὰ εἰς ἐξορίαν, ἐξορίζω.

hostem iudicatum καίπερ

κριθέντα (κηρυχθέντα) ἐχθρὸν (τῆς

πατρίδος). 3) κρίνω, ἀποφασίζω

Hn 13,2 A 13,3. 16,1. 20,5.

4) συνάγω, συμπεραίνω A 15,3.

Iuppīter (πρόφ. Juppiter), γεν.

Iovis, δοτ. Iovi, αἰτ. Iovem, ἀφαιρ.

Iove, ἀ., Ζεὺς, Iuppiter

optimus maximus Ζεὺς ἄριστος

μέγιστος.

iūro (πρόφ. juro), 1. ὀμνύω, ὀρίζομαι.

iūs (πρόφ. jus), iuris, οὖ. δίκαιον,

δικαιοσύνη. 2) δικαστήριον A 6,3.

3) iuris consultus, ἀ., ὁ νομομαθής, (δαινὸς νομικός).

iūs-iurandum, (γεν. iuris iurandi

δοτ. iuri iurando, ἀφαιρ. iure

iurando), οὖ., ὅρκος (τῶν πολι-

τῶν). Ὁ ὅρκος τῶν στρατιωτῶν

ἐλέγετο sacramentum.

iussi, ιδ. iubeo.

iuvenus, i, ἀ., (πρόφ. juvenus),

νέος ταῦρος, μόσχος.

iūvit, ιδ. iuvo.

iūvo (πρόφ. juvo), iūvi, iūtum,

1. βοηθῶ, ὑποστηρίζω.

iuxta (πρόφ. juxta), πρόθ. μετ'

αἰτ. = παρὰ + αἰτ., ἐπὶ + δοτ.

πλησίον.

K

kālendae, ārum ἐκ τοῦ (calo =

καλῶ), καλάνδαι (καλένδαι), τ.ῃ.

ἡ πρώτη ἡμέρα ἐκάστου μηνός.

prīdie kal. (= kalendas) Aprīles

τῇ προτεραίᾳ τῶν καλανδῶν τοῦ

Ἀπριλίου (ἦτοι τῇ 31 Μαρτίου).

Γ

labor, ōris, ἀ., μόχθος, ταλαιπωρία.

laccio, īvi, ītum, 3. «καταπει-

ράζω», προκαλῶ.

lacrīma, ae, (δάκρυμα), δάκρυ,

lapis, īdis, ἀ., (λίθος). 2) «ὄρος»,

«στήλη», κατὰ παράλειψιν τοῦ

ἐπιθ. miliarīus (= ἔχων 1000), ὁ

μυλιοδείκτης λίθος, τὸ μυλιάριον

(= 1000 ῥωμαϊκὰ βήματα) ιδὲ

καὶ passus.

largitio, ōnis, (φιλοδωρία). 2) ἀθέμιτος γενναιοδωρία, δεκασμός, δωροδοκία (κατὰ τὰς ἐκλογάς).

laus, laudis, ἔπαινος, ἐπαινετική ἀναγνώρισις.

lautus, (κυρ. μτχ. τοῦ lavo λούω ὅθεν λελουμένος, λ ο υ σ μ έ ν ο ς).

2) μεγαλοπρεπής, sum imprimis lautus ζῶ μεγαλοπρεπέστατα («ζῇν ἐν πᾶσι λαγῶις»), εἶμαι πολὺ γενναιόδωρος (ἐν τῇ ζωῇ).

lectica, ae, (ἐκ τοῦ lectus [λέκτρον], κλινίδιον, φορητὴ κλίνη, κοινὸν φορεῖον.

lecticula, ae, (ὕποκοριστ. τοῦ lectica), μικρὸν ἀπέριττον (ἀπλοῦν) φορεῖον.

lectio, ōnis, ἀνάγνωσις.

lector, ōris, ἀ., ἀναγνώστης.

legatus, i, ἀ., πρεσβευτής, ἀπόστολος Hn 7,2. 12,2. 12,4. 2) ὁ μετὰ τὸν Ῥωμαῖον ἐπαρχιακὸν διοικητὴν ὑπάλληλος, ὑπαρχος A 6,4.

lego, lēgi, lectum, 3. ἀναγιγνώσκω.

lēvis, e (κοῦφος). 2) ὁ μὴ ἔχων βαρύτητα, ἀσήμαντος, μηδαμινός, ἐλαφρὸς A 13, 6. 3) ἐπὶ νόσου : ἀνεκτὸς A 22,3. 4) κουφόνους (ἐλαφρόμυαλος), ἄστατος A 15,1.

lēvo, 1. ἀνακουφίζω.

lex, legis, νόμος.

libenter, ἐπίρρ., ἀσμένως.

liber, bri, ἀ., βιβλίον.

liberālis, e, (τοῦ ἐλευθέρου). 2) ἐ-

λευθέριος, εὐγενής, ὑποχρεωτικός. liberalitas, ātis, ἐλευθεριότης, γενναιοδωρία.

liberaliter, ἐπίρρ., φιλοξένως, ἐλευθερίως.

librarius, īi, ἀ., (ἀντι)γραφεὺς βιβλίων. Δι' αὐτῶν διεδίδοντο τὰ εἰς ὀλίγους τότε κυκλοφορούμενα χειρόγραφα βιβλία.

littera, ae, (γράμμα, στοιχεῖον ἀλφαβήτου). 2) πληθ. ἡ ἐπιστολή.

3) Graecae litterae, τὰ ἐλληνικὰ γραπτὰ μνημεῖα, ἡ ἐλλήν. γραμματεία. 4) γράμματα, ἐλευθέριοι τέχναι (σπουδαί) C 3,1, A 1,2.

5) ἡ συγγραφικὴ, τὸ συγγράφειν Hn 13,2.

litteratus (δεδιδασκευμένος). 2) κατηρτισμένος ἐν τινι γλώσσῃ, (ἐγγραμματος).

lītus, ōris, οὐ., ἀκτή, παραλία.

locuplēto, 1. πλουτίζω (τι διὰ τινος).

locus, i, ἀ., (πληθ. loca, ōrum, οὐ.) τόπος, μέρος Hm 1,2. Hn 11,1. A 20,1. τόπος (διαμονῆς) Hn 12,3. τοποθεσία, ἔδαφος Hm 2,4. Hn 3, 4. εὐνοϊκὸν σημεῖον, εὐκαιρία Hm 1,2.

longē, ἐπίρρ., (μακράν). 2) πολὺν καιρόν. Συγκρ. longius (=diutius).

longus, μακρὸς, σχοινοτενής.

lumbus, i, ἀ., ἰσχίον (ἐξ οὗ lumbago ἰσχιάς, ὀσφυαλγία).

luxuria, ae, τρυφή, πολυτέλεια.

M

magis, ἐπίρρ., μᾶλλον.

magister, tri, ἄ., (ἄρχων). 2) magister equitum ἑπαρχος.

magistrātus, ūs, ἄ., ἀρχή. Πληθ. (αἱ ἀρχαί, οἱ ἄρχοντες), οἱ δύο ὑπατοὶ Hm 7,2. 2) ἡ ἀρχὴ τοῦ

σωφέτου (ἐν Καρχηδόνι) Hn 7,5.

3) ἡ δημοσία (ἀνωτάτη) ἀρχή, ἄρχων A 18,1. 4) τὸ δημόσιον ὑποῦργημα A 18,6.

magnificus, μεγαλοπρεπής, (μεγαλοπρεπῶς ζῶν).

magnitūdo, īnis, (μέγεθος). 2) μέγα ποσὸν A 14,3. magnitudo animi μεγαλοψυχία.

magnus, μέγας, ἐκτεταμένος A. 12,3. 2) πολυάριθμος Hn 3,2.

magna pecunia μεγάλη ποσότης χρημάτων, πολλὰ χρήματα. 3) σημαντικός, σπουδαῖος Hm 4,1. C 1,2. 3,1. A 2,4. 16,1. 20,5.

Συγκριτ. maior ἄ. καὶ θ., maius οὐ. (γεν. maiōris) μείζων. maiōres, um, ἄ., οἱ πρόγονοι. Ὑπερθ. maximus μέγιστος.

mālē, ἐπίρρ., κακῶς, οὐχὶ ἐπιτυχῶς. mallet, πρτ. ὑποτ. τοῦ ῥ. malo. malo, malui, malle (mage [= magis] + volo), μᾶλλον θέλω, προσιμῶ.

mālum, i, οὐ., τὸ κακόν, τὸ δεινόν. malum externum ὁ (πλήρης δεινῶν) ἐξωτερικὸς πόλεμος Hm 2,1. Πληθ. mala, ōrum, οὐ., ἡ δεινὴ θέσις Hm 2,3.

manceps, cīpis, ἄ., (ὁ ἀγοράζων ἐν δημοπρασίᾳ τὰ δημόσια τέλη). 2) nullus rei manceps οὐδενὸς πράγματος (οὐδεμιᾶς ἐπιχειρήσεως) ἐργολήπτης, ἐργολάβος, (μισθωτής, ἐνοικιαστής).

mando (ἐκ τοῦ manus καὶ do),

1. παραγγέλλω, ἐντέλλομαι, ἐμπιστεύομαι εἰς τὴν φροντίδα τινός. mānēō, nsi, nsum, 2. μένω, παραμένω.

mansi, id. maneo.

manus, ūs, χεῖρ id. do. 2) δύναμις, στρατὸς Hm 4,3.

mare, is, οὐ., θάλασσα. et terrā et marī καὶ κατὰ γῆν (κατὰ ξηρὰν) καὶ κατὰ θάλασσαν. 2) mare (=fretum) Hm 4,1.

maritīmus, παραθαλάσσιος. 2) θαλάσσιος A 6,1.

mater, tris, μήτηρ.

matrimonium, īi, οὐ., γάμος, συν-οικέσιον.

matūrē, ἐπίρρ., προώρως.

maxīmus, id. magnus.

medicīna, ae, φάρμακον, ἱατρικόν.

medīcus, i, ἄ., ἱατρός.

medimnus, i, ἄ., μέδιμνος (μέτρον ἄττικόν). Γεν. πληθ. medimnum. Ὁ ἄττικὸς μέδιμνος ἦτο (=6 modii) περίπου λίτραι 52, 53.

mediocris, e, μέτριος, μέσος A13,3. 2) μτφρ. μέτριος, μικρός, ὀλίγος A 13,4.

medītor, 1. (πρβλ. (μέδ-ομαι), ἀποθ. διανοοῦμαι (σχεδιάζω).

mēmōr, ōris, μνήμων.
 memoria, ae, (μνήμη). 2) φήμη, διήγησις, διάδοσις Hn 8,2.3) μνήμη, (οἱ ἐπιγιγνώμενοι) Hn 13,3.
 mendaciūm, īi, οὐ., ψεῦδος.
 mens, mentis, νοῦς, διάνοια, φρόνημα.
 mensis, is, ἄ., μῆν. in singulos menses καθ' ἑκάστον μῆνα, μηνιαίως.
 mensūra, ae, μέτρον, τὸ μετρεῖν.
 mentiō, ōnis, μνεῖα. mentione factā μνεῖας γενομένης.
 mercennariū, μισθοφορικός.
 merēō, ūi, ītum, 2. (ἄξιός εἰμι). 2) primum stipendium mereo τοῦ πρώτου (στρατιωτικοῦ) μισθοῦ εἶμαι ἄξιός, τελῶ (κάμνω) τὴν πρώτην στρατείαν.
 merītō, ἐπίρρ. δικαίως.
 -met, μόρ. ἐγκλιτ. γε ἰδ. egomet.
 metīor, mensus sum, 4. ἀποθ. μετρῶ.
 meus, ἐμός.
 mihi, δοτ. τοῦ ego.
 mīgro, 1. (μετοικῶ). 2) ex vitā μετοικῶ ἐκ τοῦ βίου, μεταλλάττω τὸν βίον (ἀποθνήσκω).
 miles, lītis, ἄ., στρατιώτης.
 mille, ἄκλ., χιλιάς, χίλιοι. Πληθυντ. milia passuum trecenta χιλιάδες βημάτων τριακόσια.
 mīnor, ἄ., καὶ θ., mīnus οὐ. (γεν. minōris συγκρ. τοῦ parvus), μικρότερος. minor quinque et viginti annis natus (ἰδ. nascor)

ἦσσαν τῶν πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν γεγωνός, νεώτερος τῶν 25 ἐτῶν, μόλις εἰκοσιπενταετής.
 mīnus, συγκρ. ἐπίρρ., ἦττον, ὀλιγώτερον. minus robustus=non robustus ὅχι τόσον ἰσχυρός, ὀλίγον ἰσχυρός.
 mīror, 1. ἀποθ. θαυμάζω, ἐκπλήττομαι, μετ' ἐκπλήξεως ἀναζητῶ.
 mīsi, ἰδ. mitto.
 mitto, mīsi, missum, 3. πέμπω, στέλλω, γράφω ἐπιστολήν, ἐπιστέλλω A 16,3. 20,1.
 moderatō, ōnis, μετριασμός, ἡ (ἐν τῇ βιοτικῇ οἰκονομίᾳ) μετριότης, περιορισμός.
 modīcus, μέτριος, (ὅσον πρέπει).
 modīus, īi, ἄ., μῶδιος (μέτρον σιτηρῶν, περίπου 8,754 λίτρας=1/6 τοῦ ἄττικοῦ μεδίμνου). Γεν. πληθ. (ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ) modium.
 mōdō, ἐπίρρ., μόνον. modo-modo ὅτε μὲν-ὅτε δέ. non modo... sed etiam οὐ μόνον ἀλλὰ καί.
 mōdus, i, ἄ., τρόπος 2) modus mensurae τὸ μέτρον (τοῦτο) τοῦ μετρεῖν (ἦτοι οἱ 6 μῶδιοι) A 2,6.
 mons, montis, ἄ., ὄρος.
 monumentum, i, οὐ., (μνημεῖον). 2) τάφος (=sepulcrum).
 morbus, i, ἄ., νόσος. morbus oculorum νόσημα, νόσος τῶν ὀφθαλμῶν, ὀφθαλμία.
 mōrior, mortūus sum, mōri, 3. ἀποθ. ἀποθνήσκω.
 mōror, 1. ἀποθ., διατρέβω. cum diu

tius morarētur ἐπειδὴ μακρότερον (χρόνον ἢ ὅσον ὁ νόμος ἐπέτρεπε) διέτριβε. 2) λαμβάνω, καταλαμβάνω θέσιν) ἐπὶ στρατηγῶν Hn 5,1. 3) διατρίβω (ἐπὶ τόπου) A 20,1.

mors, mortis, θάνατος.

mos, moris, ἄ., ἔθος A 6,2. 2) πληθ. (ἡθικῶς) ὁ χαρακτήρ, τὸ ἦθος C 3,5. A 5,3. 14,2. 19,1. 3) τὰ ἦθη (τοῦ ἔθνους ἢ τῆς χώρας) Hm 3,3. τὰ ἦθη (τῶν προγόνων) A 18,1.

multiplīco, 1. (πολλαπλασιάζω) 2) multiplicandis (ἄφαρ.) usūris διὰ πολλαπλασιασμοῦ (ἐπισωρεύσεως) τόκων, ἐπισωρεύσει τόκων (ὥστε οὔτοι νὰ ἀυξάνουν τὸ χρέος).

multitūdo, īnis, πληθὺς, πληθός, σμῆνος (κοπάδι).

multō, ἐπίρρ., πολλῶ, πολύ.

multus, πολὺς Hn 1,2. 5,3. 2) πολὺς, ὑπερβολικὸς A 13,5. 3) οὐσ. multa, ōrum, οὐ., πολλὰ Hn 2,3. 4) πολὺς, μέγας C 3,4.

munditiā, ae, (καθαριότης). 2) κομψότης, (ἀπλότης μετὰ καλαισθησίας).

municipiūm, īi, οὐ., ἰσοτελής πόλις. Πόλις ἐκτὸς τῆς 'Ρώμης κειμένη, ἰδίᾳ ἐν τῇ 'Ιταλίᾳ κατ' ἰδίους νόμους καὶ ὑπὸ ἰδίους ἄρχοντας κυβερνωμένη. Οἱ πολῖται ταύτης εἶχον τὰ δικαιώματα τοῦ ῥωμαίου πολίτου.

munīo, īvi, ītum, 4. (ὀχυρῶ). 2) itinera (τεχνικὸς ὁρός) = κατασκευάζω (ἀνοίγω), χαράττω ὁδοὺς (πρὸς δίοδον τοῦ στρατοῦ).

munus, ōris, οὐ., λειτουργία, (καθῆκον). 2) δῶρον, δωρεὰ Hn 7,3. 12,3. 3) munus fortunae εὖνοια τύχης, ἀγαθὴ τύχη.

murus, i, ἄ., (τοῖχος). 2) muri (πληθ.) τὰ τεῖχη τῆς πόλ. τεῖχισμα. mutatiō, ōnis, μεταβολή. rei publicae μεταβολὴ τῆς πολιτείας, πολιτικὴ ἀναστάτωση (ταραχή). mūto, 1. μεταβάλλω, ἀλλάσσω.

N

nactus, ἰδ. nanciscor.

nam, σύνδ., διότι.

namque, σύνδ., διότι.

nanciscor, nactus sum, nancisei 3. ἀποθ. λαγχάνω. sorte provinciam nactus Hispaniam κλήρω (ὥς) ἐπαρχίαν λαχὼν (ἀφοῦ ἔλαβε) τὴν Ἰσπανίαν. 2) morbum περιπίπτω εἰς νόσον (πρβλ. τὸ ἡμέτερον: ποῦ τὴν πέτυχα τὴν ἀρρώστια).

narro, 1. διηγούμεαι.

nāscor, nātus sum, nāsci, 2. ἀποθ. ex aliquo γεννῶμαι ἐκ τινος. natus Drusillā (ἄφαρ. = Drusillae filius) ὁ ἐκ τῆς Δρουσίλλης natus γεγονώς. domi natus οἰκogeneής.

natīo, ōnis, ἔθνος.

natūra, ae, φύσις A 22,2. 2) χα-
ρακτήρ, φύσις, φυσική κλίσις, τὸ
φυσικόν A 5,1. 17,3.
natus, ιδ. nascor.
naufragium, ιι, οὐ., ναυάγιον.
nauticus, ναυτικός, castra nau-
tica, τὸ ὁρμητήριον τῶν νεῶν,
νεώριον (σταθμός τῶν πλοίων,
ὅστις ἀπετελεῖτο ἀπὸ ὀχυρώσεων
μετὰ φρουρᾶς πρὸς φύλαξιν τῶν
νεωλοκουμένων πλοίων).
navalis, e, ναυτικός proelium na-
vale ναυμαχία.
navis, is, ναῦς.
nē, (ἐπίρρ.). 2) σύνδ., ἵνα μή, ὅ-
πως μή.
-nē, μόρ. ἐγκλιτ., εἰ, ἄν...
nēc ἢ nēquē, σύνδ., οὔτε, μήτε, καὶ
οὔ, καὶ μή, καὶ δέν, καὶ νὰ μή.
necesse, ἄκλ., necesse est δεῖ,
ἀνάγκη εἶναι.
necessitudo, ινις, (ἀνάγκη). 2)
σύνδεσμος (ὕπηρεσιακός). C 1,3.
Οἱ ταμίαι ἦσαν συνημμένοι πρὸς
τοὺς ἀρχηγούς, ὑφ' οὓς ὁ κλῆρος
(=sors, τ.ἔ. ἡ τοῦ θείου κρίσις)
εἶχεν αὐτοὺς ὑπηγμένους δι' ἀρ-
ρήκτου ἡθικοῦ δεσμοῦ. Ὁ δεσμός
οὗτος οὐδὲν διέφερεν ἐκείνου, ὁ
ὁποῖος συνέδεε τὰ τέκνα πρὸς
τοὺς γονεῖς. Διὰ τοῦτο ἡ τοιαύτη
σχέσις, καθὼς ἡ συγγενική, ἐκα-
λεῖτο necessitudo. 3) οἰκειότης,
στενὸς δεσμός ἡ σχέσις μεταξὺ
συγγενῶν, δεσμοὶ συγγενείας A
19,4.

nefās (nē καὶ fās), (μόνον κατ' ὀ-
νομ. καὶ αἰτ.) τὸ ἀνόσιον, πᾶν
ὅ,τι ἀπαγορεύει ὁ θεῖος καὶ ὁ φυ-
σικὸς νόμος, ἱεροσυλία ιδ. duco
ἐν τέλει.
nēgo, 1. ἀρνοῦμαι Hn 12,3. λέγω
ὅτι δέν... Hm 1,5.
negotium, ιι (nec καὶ otium),
ἀσχολία, ἔργον, ὑπόθεσις.
nēmo, γεν. nullius, δοτ. nemini,
αἰτ. neminem, ἀφαιρ. nullo (ἐκ
τοῦ nē καὶ hēmo [=homo]),
οὐδεὶς A 6,3. 2) ἐπιθετικῶς =
nullus A 19,3.
neptis, is, ἐγγόννη.
neque, ιδ. nec. 2) neque multo
post οὐ πολλῶ ὕστερον, μετ' οὐ
πολύ.
néuter(nē-ūter),néutra,néutrum
οὐδέτερος. in néutram partem,
εἰς οὐδέτερον μέρος (δηλ. οὔτε
πάρα πολύ, οὔτε πολὺ ὀλίγον)
ιδ. conspicio.
nihil, (γεν. nullius rei, δοτ. nulli
rei, ἀφαιρ. nullā re), οὐδέν.
nihil, ἐπίρρ., κατ' οὐδέν A 21,5.
nihilo, ἐπίρρ., (κυρ. ἀφαιρ. τοῦ
nihillum, ι, οὐ., οὐδέν). nihilo
setius οὐδέν ἤττον.
ni-si, σύνδ. εἰμή, ἐὰν μή (=si non).
nego nisi (=dico non... nisi) λέ-
γω ὅτι δέν... ἐὰν μή, λέγω ὅτι τό-
τε μόνον... ἐὰν.
nobilis, e, (γνωστός [ἐκ τοῦ no-
seo]). 2) οὐσ. πληθ. nobiles, ἴμυ
ἄ., οἱ εὐγενεῖς. Οὕτως ἐκαλοῦντο ἐν

Ῥώμη ἐκεῖνοι, ὧν οἱ πρόγονοι
ἤρξαν ἀνωτέρας ἀρχάς C 2,3. 3)
ὀνομαστός. nobilis feror φέρομαι.
θεωροῦμαι (ὧν νέος) διακεκριμέ-
νος A 3,2.

nocendus, ἰδ. noceo.

noceo, cui, —, 2. (μετὰ δοτ.) βλά-
πτω.

noctū, ἐπίρρ., νύκτωρ, (ἐν καιρῷ)
νυκτός.

nōlo (ἐκ τοῦ ne-vōlo), nolūi, nol-
le (ἀνὼμ.), δὲν θέλω.

nomen, ἴνις, οὖ., ὄνομα. sine no-
minibus ἄνευ ὀνομάτων, (ἄνευ
δηλώσεως ἐκάστοτε τοῦ ὀνόμα-
τος). suo nomine ἰδ. suus.

nomīno, 1. ὀνομάζω.

nōn, οὖ., οὐκ, ὅχι, δέν.

nonaginta, ἀριθμ., ἐνεήκοντα.

nonnihil, ἔστιν ὅ τι, τί nonnihil
tempōris τί χρόνου, χρόνον τινά.
οὐς. nonnulli, ὄρμ., ἀ., τινές.

nōnus, ἑνατος.

notitiā, ae, γνῶσις, γνωριμία.

nōto, 1. σημειῶ, ἀναγράφω C 3,4.

A 18,2. ἀναφέρω, μνημονεύω A 18,3.

novem, ἑνέα.

novus, νέος.

nox, noctis, νύξ.

nūbo, psi, ptum, 3. (καλύπτω διὰ
πέπλου), 2) ἐπὶ γυναικὸς alicui
λαμβάνω τινά σύζυγον (ὑπαίδρευ-
ομαι).

nullus, (γεν. nullius, δοτ. nulli,
κλπ) οὐδεὶς C 2,4. A 6,3. 14,3.
18,2. 2) οὐς. οὐδεὶς Hn 5,1.

num, (μόρ. ἐρωτημ.), εἰ, ἄν...
numerus, i, ἀ., ἀριθμός A 12,4.
2) δύναμις Hn 2,1.

numquam, ἐπίρρ., οὐδέποτε.

nunc, ἐπίρρ., νῦν, τώρα.

nuntio, 1. (ἀν)αγγέλλω.

nuptiae, arum, μόνον κατὰ πληθ.

(ἐκ τοῦ nubo), γάμος.

nūpta, μτχ. ἰδ. nubo.

O

ob, πρόθ. μετ' αἰτ. διὰ + αἰτ., ἐ-
νεκα.

ob-dūco, 3. (προσάγω). 2) ob-
ductā nocte (ἐνν. caelo) ἐξα-
πλωθείσης τῆς νυκτός (ἐπὶ τοῦ
οὐρανοῦ), νυκτὸς ἐπιγενομένης, ὑ-
πὸ τὸ σκοτός τῆς νυκτός, (ἐν νυ-
κτὶ σκοτεινῇ).

obductus, ἰδ. obduco.

obiēci, ἰδ. obicio.

obiēcio (πρόφ. objiecio), ob καὶ
jacio), iēci, iectum, 3. (προβάλ-
λω). 2) με ἀντεπεξέρχομαι, ἀντι-
τάσσομαι. 3) obicior ἀντιτάσσο-
μαι quo repentino visu obiecto
οὐ (= τοῦτου δὲ) τοῦ ἀπροσδο-
κῆτου θεάματος ἀντιταχθέντος, διὰ
τῆς ἀντιτάξεως τοῦ αἰφνιδίου τοῦ-
του φαινομένου.

obitus, ūs, ἀ., (οο+eo), θάνατος.

ob-sēcro (ob καὶ sacro), 1. ἐξορ-
κίζω, ἱκετεύω ἰδ. oro.

ob-sēquor, 3. ἀποθετ. (ἐπομαι).

2) studiis (δοτ.) = εἶμαι (ψυχῇ
καὶ σώματι) ἀφισωμένος εἰς

τάς μελέτας, ἐπιτίδομαι.

observantia, ae, (λεπτή εὐλάβεια).

μετὰ σεβασμοῦ συμπεριφορά, ἐπιφυλακτικότης (ἀποχή ἀπὸ πάσης πολιτικῆς καὶ διοικητικῆς θέσεως).

obses, obsidis, ἄ., ὄμηρος.

ob-sidēo (ob καὶ sēdeo), sēdi, sessum, 2. πολιορκῶ.

obstinatīo, ōnis, ἰσχυρογνωμοσύνη taciturnā obstinatione διὰ τῆς σιωπηρεῆς ἰσχυρογνωμοσύνης, διὰ τῆς ἐπιμόνου σιωπῆς.

obtestatīo, ōnis (ἐπιμαρτυρία).

obtestationes patris οἱ τοῦ πατρὸς ἐξορκισμοί, (αἱ θερμαί) ἱκεσίαι (παρακλήσεις) τοῦ πατρὸς.

obtigi, ἰδ. obtingo.

ob-tīnēo (ob καὶ tēnēo), tinui, tentum 2. κατέχω, καταλαμβάνω A 6,4. 2) διατηρῶ A 1,1.

ob-tingo (ob καὶ tango), tigi, —, 3. (ἐφάπτομαι). 3) τυγχάνω τινί, κλήρω δίδομαι.

obtrectatīo, ōnis, (κακοήθης) ἄμιλλα, κακεντρέχης ἀνταγωνισμός.

obviam, (ἐπίρρ. εἰς ὑπάντησιν). 2) obviam venio ἀντεπεξέρχομαι, ἀντιτάσσομαι ἰδ. καὶ venio.

occasīo, ōnis, εὐκαιρία.

oc-cīdo (ob καὶ caedo κόπτω), cīdi, cīsum, 3. ἀποκτείνω (ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης). Hamilcāre occīso τοῦ Ἀμίλκα φονευθέντος, μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἀμίλκα.

occupatīo, onis, ἀσχολία, ἐνασχόλησις.

oc-cūpo (ob-cāpio), 1. κατέχω. sum occupatus in apparando (ἐνν. bellum ἢ copias) εἶμαι ἀπησχολημένος περὶ τὸ παρασκευάζειν (τὸν πόλεμον ἢ τὰς πολεμικὰς δυνάμεις), περὶ τὴν πολεμικὴν παρασκευήν. occupo saltūs, exitūs (αἰτ. πληθ.) κατέχω, καταλαμβάνω τὴν κλεισώρειαν, τὰς ἐξόδους.

octoginta, ὀγδοήκοντα.

ocūlus, i, ἄ., ὀφθαλμός.

odīum, īi, οὐ., μῖσος. odium paternum τὸ (παρὰ) τοῦ πατρὸς κληρονομικὸν μῖσος.

of-fendo, ndi, nsum, 3. προσκρούω, (πειράζω).

offensīo, ōnis, σύγκρουσις, δυσarrέσκεια, δυσarrέστησις.

officiūm, īi, οὐ., 1) (προθυμία εἰς τὸ ἐξυπηρετεῖν), ἐξυπηρετικότης, καλωσύνη A 2,6. 2) ἔφεις τοῦ ποιῆσαι τὸ καθήκον, συναίσθησις ἢ ἐπίγνωσις τοῦ καθήκοντος, καθήκον A 6,5.

o-mitto (ob καὶ mitto), 3. παραλείπω (ἐν τῇ διηγῇσει).

omnis, e, πᾶς Hn 2,1. 9,2. 2) ὅλος, ὁλόκληρος Hn 3,1. 9,3. A 3,2. 14,3.

opēra, ae (ἐργασία, προσπάθεια). 2) cuius operā (ἀφαιρ.) οὗ τῇ ἐνέργειᾳ (παροτρύνει, ὑπαιτιότητι) Hn 7,3. 3) δρεῖσις, ὑπηρεσία C 1,1.

operīo, rūi, rtum, 4. καλύπτω, σκεπάζω.

opīnor, 1. ἀποθ. νομίζω.
 oppīdum, i, οὐ., πόλις.
 op-plēo, ēvi, ētum, 2. πληρῶ.
 (γεμίζω).
 opplētus, id. oppleo.
 op-prīmo (ob καὶ prēmō), pressi,
 pressum, 3 (καταπιέζω). 2) κα-
 ταβάλλω, ἀφανίζω.
 op-pugno (ἐντονώτερον τοῦ obsi-
 dēo), 1. πολιορκῶ.
 ops (ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ μόνον ἐν
 τῇ γεν. opis, αἰτ. opem καὶ ἀφαιρ.
 ope) πληθ. opes (γεν. opum),
 δύνამεις, ἰσχὺς Hn 10,2. 2) βοή-
 θεια Hn 1,3. 3) χρηματικὰ μέσα,
 περιουσία A 2,3,4.
 optīmus (ὑπερθετ. τοῦ bonus),
 ἀριστος, ἐξάριτος, ἐξάισιος, ἐπι-
 τηδαιότατος, ἐπιδεδειγμένος.
 oratīo, ōnis, λόγος, ὁμιλία (σύντο-
 μος) A 22,1. 2) λόγος γραπτὸς
 C 3,3.
 orātor, ōris, ἄ., ῥήτωρ.
 orbis, is, ἄ., (κύκλος). 2) orbis
 terrārum ἡ οἰκουμένη.
 ordīno, 1. κατατάσσω κατὰ χρο-
 νολογικὴν σειρὰν (ἀντὶ ordīne
 enumerō) ἐν (χρονολογικῇ) δια-
 δοχῇ καταγράφω.
 ordo, ordīnis, ἄ., τάξις A 18,3. 2)
 τάξις θέσις (ἐν τῇ κοινωνίᾳ) A 13,
 6. ordo equester ἡ ἵππας τάξις, ἡ
 τάξις τῶν ἵππέων, ἡ ἵππικὴ τάξις.
 orīgo, gīnis, (γένεσις). Πληθ. O-
 rigīnes «Ἀρχαὶ» C 3,3. 3) γένος,
 οἰκογένεια A 1,1. 3) familia-

rum, γενεαλογία, γενεαλογικὸν δέν-
 δρον A 18,2.

orior, ortus sum, oriri, 4. ἀποθ.
 (ἀνατέλλω, προκύπτω), 2) orior
 a + ἀφαιρ. (ἡ καὶ ἄνευ τῆς a προ-
 θέσις.) κατὰγομαι ἀπό... — notans
 quis a quōque (=et a quo) or-
 tus (ἐνν. esse t) quos honores
 (cepisset) quibusque tempori-
 bus cepisset (honores) ἀναφέρων
 τίς [ἦτο] (πῶς ὀνομάζεται) [καὶ]
 ἀπὸ ποίου κατήγετο, ποίας ἀρχάς
 (τιμητικὰ ἀξιώματα) κατέλαβε καὶ
 κατὰ ποίους χρόνους (πότε) κατέ-
 λαβεν (αὐτάς) A 18,3.
 oris, id. os.

ornātus, (κεκοσμημένος). 2) ἐξω-
 πλισμένος, σεσαγμένος (μὲ πυργί-
 σκον), μεθ' ὅλης τῆςσκευῆς του.
 Hn 3,4.

orno, 1. (κοσμῶ). 2) κλεῖζω, λαμ-
 πρύνω.

oro, 1. δέομαι, παρακαλῶ. oro at-
 que obsēro θερμῶς ἱκετεύω, (ἐ-
 ξορκίζω) id. obsecro.

ortus, id. orior.

ōs, ōris, οὐ., (στόμα). 2) (φωνητι-
 κὸν ὄργανον), προφορά.

oscūlor, 1. ἀποθ. (κατα)φιλῶ.

os-tendo, ndi, ntum, 3. (ἐπι)δει-
 κνύω Hn 11,2. 2) δηλῶ Hn 12,5.

ostentatīo, ōnis, μεγαλαυχία, καύ-
 χησις, ἐπίδειξις (ματαιία).

otīum, īi, οὐ., (ἀπραγμοσύνη). 2)
 (ἡ μετὰ τὸν πόλεμον ἐπερχομένη
 ἡσυχία) «ἀσφάλεια καὶ γαλήνη»
 εἰρήνη (ἀντίθ. bellum).

P

paci, δοτ. τοῦ pax.

paene, ἐπίρρ., σχεδόν.

palam, ἐπίρρ., (φανερῶς), ἰδ. facio.

par, paris, ὅμοιος, ὁ αὐτός, ἴσος.

pari modo καθ' ὅμοιον τρόπον,

δηλ. (χρονολογικῶς) C 3,4. par

non sum ἴσος δὲν εἶμαι, (ἀριθμη-

τικῶς εἶμαι κατώτερος). par prin-

cipibus (δοτ.) ὅμοιος τοῖς μεγά-

λοις (τ. ἔ. ἐγνώριζε νὰ τηρῇ τὴν

ἐμπρίπουσαν στάσιν κατὰ τὰς σχέ-

σεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς μεγάλους).

par... ac ὅμοιος... ἢ, ὅμοιος...

καί, ὅμοιός τινα... in pari peri-

culo sum εἶμαι ἐν μέσῳ (ἐν κατα-

στάσει) ὁμοίου κινδύνου Hn 2,1.

pārēo, rūi,—, 2. (φαίνομαι). 2)

ὑπακούω, πείθομαι.

pāro, 1. bellum παρασκευάζω πό-

λεμον, παρασκευάζομαι πρὸς πό-

λεμον.

pars, partis, μέρος, τμήμα A 2,3.

2) πλευρά Hn 12,3. 3) κόμμα A

2,2 partes Sullānae (Cinnānae)

ἡ μερίς, τὸ κόμμα τοῦ Σύλλα (τοῦ

Κίννα). partes optimāe τὸ ἀρι-

στοκρατικόν (τ. ἔ. τὸ Συγκλητι-

κόν) κόμμα, ἥτοι οἱ optimātes,

(γεν.) -ium.

parum, ἐπίρρ., ὀλίγον. non parum

ὄχι μικρόν, ἱκανῶς, ἀρκούντως.

passus, Hn 13,3. A 2,4. ἰδ. patior.

passus, ūs, ἀ., βῆμα (ῥωμ. βῆμα

=5 πόδες, δηλ. 1,48 μέτρον. Ἐ-

πομένως milia (οὐδ. πληθ. τοῦ

mille) passum decem=χιλιάδες

βημάτων δέκα (=10 ῥωμ. μίλια),

δηλ. 14.800 μ., ἥτοι 15 περίπου

χιλιόμετρα.

patē-facio, 3. (ἐκ τοῦ pateo καὶ

facio ἀνεῶχθαι ποιῶ), ἀνοίγω.

loca τὰ δύσβατα μέρη κάμνω βα-

τά, προσιτά, ἀνοίγω δρόμους, ὁ-

δοποιῶ τὰ ἄβατα.

patēfēci, ἰδ. patefacio.

patēo, tūi,—, 2. ἀναπέπταμαι. ho-

nores patent τὰ ἀξιώματα ἀ-

ναπέπτανται (εἶναι προσιτά), ἡ

πρὸς τὰς τιμὰς ἄγουσα εἶναι ἐ-

λευθέρα (ἀνοικτή).

pater, tris, ἀ., πατήρ. 2) πληθ. ὡς

τιμητικὴ προσωνομία τῶν συγ-

κλητικῶν (οἱ πατέρες τοῦ ἔθνους).

patres conscripti (=senatores)

[ἰδ. conscriptus]. pater familias

(familias εἶναι ἀρχαϊκὸς τύπος

τῆς γεν. ἐνικοῦ ἀντὶ familiae), ἀ.,

ὁ οἰκοδεσπότης, ὁ οἰκογενειάρχης.

paternus, πατρικὸς, τοῦ πατρός.

pātiōr, passus sum, pāti, 3. ἀποθ.

ὑποφέρω, ἀνέχομαι A 15,1. 2) ἐ-

πιτρέπω, (παρα)δέχομαι Hn 13,

3. A 2,4. 5.

patria, ae, πατρίς.

pāucus, (περβλ. παῦ-ρος, σχεδόν

μόνον κατὰ πληθ. ἀριθ.), ὀλίγοι

(τὸν ἀριθμόν).

pāulum, ἐπίρρ., μικρόν, ὀλίγον. pau-

lum modo ὀλίγον μόνον.

pāx, pācis, (εἰρήνη). 2) σύναψις εἰρή-

νης, συνομολόγησις εἰρήνης A18,2.

pecuniā, ae, χρήματα, περιουσία.
pecuniōsus, πολυχρήματος, εύκα-
τάστατος.

pedester, stris, stre, πεζικός, τῆς
ξηρᾶς.

pedisēquus, i, ἄ., (pes καὶ sequor)
ὁ ἀκόλουθος (δοῦλος ἀκολουθῶν ἢ
συνοδεύων τὸν κύριον ἐξερχόμε-
νον).

pello, pepūli, pulsum, 3. ὠθῶ,
ἐξωθῶ. 2) τρέπω εἰς φυγὴν, ἀπο-
κρούω, νικῶ.

pendo, pependi, pensum, 3. (στα-
θμῶ, ζυγίζω). 2) πληρώνω.

pepūli, ἰδ. pello.

per, πρόθ. μετ' αἰτιατ. διὰ (γεν.):
α) τοπικῶς Hn 4,2. per lumbos
κατὰ τὰ ἰσχία. β) πρὸς δῆλωσιν
τῆς αἰτίας: per senatum ἕνεκα
τῆς συγκλήτου, κωλυούσης (μὴ
ἐπιτρέπουσας) τῆς συγκλήτου.

peraeque, ἐπίρρ., πάνυ ἐξ ἴσου,
(πάνυ ὁμοίως), κατὰ κανόνα, κα-
νονικῶς.

per-āgo, 3. ἐπιτελῶ, φέρω εἰς πέ-
ρας. rebus peractis τῶν πραγμά-
των εἰς πέρας ἀχθέντων (μετὰ τὴν
διεξαγωγὴν τῶν ἐπιχειρήσεων).

propositum φέρω εἰς πέρας τὸν
σκοπὸν τὴν (ἀπόφασιν). consu-
latu peracto τῆς ὑπατείας περα-
τωθείσης (μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ὑ-
πατείας).

perceptus, ἰδ. habeo.

per-cipio (per-cāpio), cēpi, cep-
tum, 3. (καταλαμβάνω). 2) γνω-

ρίζω, ἐκμανθάνω.

per-dūco, 3. (διάγω). 2) ἄγω Hn
4,3.

peregrinatio, ōnis, ἀποδημία, δια-
τριβὴ ἐν ξένη χώρᾳ.

per-ēo, īi, ītum, īre, ἀπόλλυμαι,
ἀποθνήσκω.

per-fugio, fūgi,—, 3. καταφεύγω.
perfunctus, ἰδ. perfungor.

per-fungor, functus sum, 3. ἀποθ-
(ἐπιτελῶ). 2) laboribus (ἀφαιρ.)
ὑφίσταμαι, ὑπομένω (περνώ)
μόχθους.

periculū, i, οῦ., κίνδυνος.

peritūrus, ἰδ. pereō.

perītus, ἔμπειρος.

per-mitto, 3. (ἀφίνω τινὰ νὰ δι-
έλθῃ). 2) rem arbitrio (δοτ.) κα-
ταλείπω τι εἰς τὴν κρίσιν (τιός),
ἐξαετῶ τι ἀπὸ τινος (προσώπου),
perpetūo, ἐπίρρ., διηνεκῶς, ἀδια-
λείπτως, καθ' ὅλον τὸν βίον.

perpetūus, (διηνεκής), ὅλος C 1,3.
2) odium perpetuum μῦσος διαρ-
κές, ἀδιάλειπτον, ἄσβεστον Hm
4,3.

per-serībo, 3. γράφω, ἱστορῶ (λε-
πτόμερος, διεξοδικός,
ἀκριβής).

persecūtus, ἰδ. persēquor.

per-sēquor, 3. ἀποθ. διώκω ἀκα-
ταπαύστως, ἀγωνίζομαι διηνεκῶς
Hm 1,4. 2) (ἐνν. scripturā γρα-
φῇ) ἐκθέτω, ἐγγράφως (κατὰ χρο-
νολογικὴν σειρὰν) περιγράφω, πρα-
γματεύομαι C 3,4.

per-suādeo, āsi, āsum, 2. πείθω.
persuasēram, ιδ. persuadeo.

(pertaedet), pertaesum est, 2.
ἀπρόσ. (κόρος ὑπάρχει). 2) ne-
gotii suscepti κόρος, ἀγρία, ἀ-
νία (βαρεμὸς) ἔλαβέ με τοῦ ἀνα-
ληφθέντος (ὕπ' ἐμοῦ) ἔργου, ἐγ-
καταλείπω ἐξ ἀνίας τὸ ἀναληφθὲν
ἔργον.

per-terrō, rūi, rītum, 2. κατα-
πλήττω.

perterrītus, ιδ. perterreo.

pertinaciā, ae, τὸ ἐπίμονον, ἐπι-
μονή.

pertīnēo (per-tēneo), tinūi, (ten-
tum), 2. (διατείνω). 2) συνεισφέ-
ρω, συντελῶ, ἀφορῶ, ἀποσκοπῶ.

per-turbō, 1. ταράττω, εἰς ταραχὴν
φέρω, εἰς ταραχὴν ἐμβάλλω.

per-vēnio, 4. ἀφικνοῦμαι, perve-
nio ad desperationem περιέρχο-
μαι (φθάνω) εἰς ἀπελπισμόν, ἀ-
ἀπελπίζω (ἀπελπίζομαι).

per-vertō, 3. (ἀναστρέφω). 2) per-
vertō mores διαστρέφω, δια-
φθείρω τὰ ἥθη.

petiērim = petiverim, ιδ. peto.

pēto, īvi καὶ īi, ītum, 3. (ὀρμῶ,
πρβλ. πέτομαι), ἐπιφέρομαι 2) pe-
to ut παρακαλῶ νά... 3) Etruriam
διευθύνομαι εἰς Ἑ. Hn 4,2. 4)
honores θηρεύω τὰ ἀξιώματα sa-
lutem fugā ζητῶ τὴν σωτηρίαν
διὰ τῆς φυγῆς. 5) petor καταζη-
τοῦμαι.

piētas, ātis, (εὐσέβεια, αἴσθημα
ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ πρὸς πάν-

τας εἰς οὓς τοῦτο ὀφείλεται, ἤτοι:
πρὸς θεοὺς, πατρίδα, γονεῖς καὶ
στενοὺς συγγενεῖς.). 2) σεβασμός,
εὐσέβεια, ἡ πρὸς τοὺς συγγενεῖς
ἀγάπη A 5,1. ἡ πρὸς τοὺς γονεῖς
ἀγάπη A 17,1.

plebes, ēi, ὁ λαὸς (ὡς τάξις, ἐν
ἀντιθέσει πρὸς τοὺς πατρικίους
καὶ τὴν σύγκλητον) ιδ. tribunus-
plerique, pleraeque, plerāque, οἱ
πολλοί, ἡ πλειονότης.

plerumque, ἐπίρρ., ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-
στον, κατὰ μέγιστον μέρος.

plumbum, i, οὐ., μόλυβδος.

plurimus, ὑπερθ. (τοῦ plus) πλεῖ-
στος.

plūs, plūris, (συγκρ. τοῦ multus)
πλείων, πλέον. plures (ἀρσ. ar-
mati μέγας ἀριθμὸς ὀπλισμένων.
2) plus ὡς οὐσ. οὐδέτ. *(μετὰ
γεν.): plus salis πλέον κομψότη-
τος, περισσοτέρα κομψότης. 3) ὡς
ἐπίρρ., πλέον.

poena, ae, ποινή.

Poenus καὶ συνήθ. πληθ. Poeni,
ōrum, καὶ ἐπίθετον Poenicus,
(ιδὲ Πίνακα ἱστορ. καὶ γεωγραφ.)
ἀντὶ Punīcus = Karthaginiensis
(πρβλ. poena [ποινή] — pūnio,
moenia—mūnio).

poëta, ae, ἀ., ποιητής.

poëtīcē, ēs, (αἰτ.-en), (ἐλληνικὴ
καὶ ῥωμαϊκὴ) ποίησις.

poëtīcus, ποιητικὸς, ἀφορῶν (εἰς..).

pol-licēor, cītus sum, 2. ἀποθετ.
ὕπισχνοῦμαι, δίδω ὑπόσχεσιν.

pompa, ae, πομπή. pompa funē-
ris πομπή κηδείας, μεγαλοπρεπής
κηδεία (ἀκολουθία ταφῆς).

pōno, posūi, positum 3. (τίθη-
μι). 2) principem (τάττω τινά)
ἀρχηγόν (ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρα-
τοῦ). pono castra στρατοπεδεύω.
pono statuam ἰδρύω, ἀνεγείρω
ἀνδριάντα.

populus, i, ἄ., λαός, δῆμος.

porto, 1. κομίζω (κουβαλῶ).

possessio, ōnis, κτήσις (ιδίᾳ κτή-
σις ἀκινήτου), κτήμα.

possem, πρτ. ὑποστακτ. τοῦ pos-
sum.

possum, potūi, posse, δύνامي.
ut omnes honores quos pos-
sent (ένν. h a b ē r e) haberent
ὥστε νά ἐπιδραχίλευσώσι πάσας
τάς τιμάς, ἃς ἡδύναντο νά (ἐπιδρα-
χίλευσώσιν).

post, πρῶθ. μετ' αἰτ., μετὰ + αἰτ.

2) ἐπίρρ., ἔπειτα. multo post
πολλῶ (πολὺ) ὕστερον.

postea, ἐπίρρ., ὕστερον, μετὰ ταῦτα.

posteaquam, σύνδ. ἀφοῦ = post-
quam.

posterus, ὕστερος, ὕστερατός.

postquam, σύνδ. μετὰ πρkm. ὀριστ.

ὥς, ἀφοῦ. 2) μετὰ ὑπερσυντ.

ὀριστ. ὕστερον ἢ, ἐξ οὗ, ἀφ' οὗ.

postulo, 1. ἀπαιτῶ, ζητῶ τι Hn

2,4. 2) ἀπαιτῶ (μετ' αἰτ. καὶ

ἀπρμφ.) Hn 12,3.

posuero, ιδ. pono.

potens, ntis (δυνάμενος). 2) ὑ-

περθ. potentissimus μέγα ду-
νάμενος, μεγίστην ἐπιρροήν ἔχων
(ἀσκήων).

potentia, ae, ἰσχύς (προσωπική
ἐπιρροή ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν
ἰσχύν τῶν νόμων), αὐθαρισία.

poteram, πρτ. ὀριστ. τοῦ possum

potestas, ātis, δύνამις, ἰσχύς A

4,1. 2) ἐξουσία (τοῦ τιμητοῦ) C

2,3. 3) sum in potestate meā

εἶμαι αὐτεξούσιος, δὲν ἐξαρτῶμαι

ἀπὸ ἄλλου. alicui potestatem

sui facere παρέχω λαβὴν τοῦ ἑαυ-

τοῦ μου πρὸς τινά, ἀφίνω τὸν ἑαυ-

τόν μου ἐκτεθειμένον, ὥστε νά συλ-

ληφθῇ ὑπὸ τινός (ὡς αἰχμαλώτος).

potius, ἐπίρρ. συγκρ. μᾶλλον ὑπερθ.

potissimum μάλιστα, κατὰ προ-

τίμησιν, κατὰ πρῶτον Hn 11,6.

ἀκριβῶς, κατ' ἐξοχήν A 3,3.

potuero, ιδ. possum.

potuisse, πρkm. ἀπρμφ. τοῦ p.

possum.

praeleo (prae καὶ habeo), būi,

būtum, 2. (παρέχω). 2) me eā-

dem diligentia (ἀφαιρ.) διεικνύω

ὁμοίαν περίσκεψιν (κατὰ λέξιν :

παρέχω ἑμαυτὸν ὁμοίας περισκέ-

ψεως).

praeceptum, i, οὗ., διδασκαλία.

δόγμα A 17,3. 2) διαταγή, ἐτο-

λή. praecepto (ἀφαιρ.) μετὰ γτ.:
κατὰ διαταγήν (τινος) Hn 11,4.

prae-cipio (prae καὶ cāpio) προ-

λαμβάνω. 2) ut διατάσσω... νά.

prae-cipue, ἐπίρρ., ὅλως ἰδιαίτερώς,

ἐξαίρετως.

prae-dīco, 3. προλέγω A 16,4.

prae-dīco, 1. ἀναφέρω, μνημονεύω
A 13,7.

praedīum, īi, οὐ., κτήμα, γαιοκτη-
σία.

praesesse, īd. praesum.

praefectūra, ae, ἀξίωμα ἐν τῷ στρα-
τῷ προερχόμενον ἐν τῇ διοικήσει
ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας ὑπὸ ἀνθυπά-
του ἢ στρατηγοῦ εἰς ῥωμ. ἱππεῖς,
διοίκησις, ὑπαρχία.

praefectus, i, ἀ., ἐπιτηρητής, ἐπό-
πτης (ἐν Καρχηδόνι). Ἀντιστοι-
χεῖ πρὸς τὸν censor ἐν Ῥώμῃ.

praefūi, īd. praesum.

praemīum, īi, οὐ., βραβεῖον, ἀντα-
μοιβή.

praes, praedis, ἀ., (ἡ ὑπὲρ ἐργο-
λήπτου τινὸς παρὰ τρίτου διδο-
μένη εἰς τὸ δημόσιον ἐγγύησις).
2) ὁ (ἀξιόχρεως) ἐγγυητής.

prae-scribo, 3. (προγράφω). 2)
ἐκ τῶν προτέρων παραγγέλλω, προ-
διαγράφω, διατάσσω.

praesens, ntis, παρών īd. prae-
sum.

praesidīum, īi, οὐ., (φρουρά, στρα-
τός). 2) πληθ.= castra nautica.

praestitisse, īd. praesto.

prae-sto, stīti, stītum, 1. ὑπερ-
βάλλω, ὑπερτερῶ, ὑπερβαίνω Hn
1,2. A 3,3. 18,5. 2) ἐκτελῶ, πρα-
γματοποιῶ, ἐκπληρῶ A 15,1.

prae-sum, fūi, esse (προΐσταμαι).
2) ἀναλαμβάνω διοίκησιν, διοικῶ

praesae coepit (praefuit ἤρξε).

3) potestati προΐσταμαι ἐξουσίας.

διευθύνω (διοικῶ) ἀρχήν, ἀξίωμα.

praeter, πρὸθ. μετ' αἰτ., πλήν, ἐκτός

Hn 3,4. A 14,3. 2) παρὰ+αἰτ.

Hn 12,5. 3) κατ' ἐξαίρεσιν, ἐκτός

A 1,3. 2,4.

praeter-ēā, ἐπίρρ., ἐκτός τούτων,

πρὸς τούτοις, πλήν τούτου.

praeter-ēo, īi, ītum, īre, παρέρ-
χομαι. 2) ἀφίνω ἀμνημόνευτον.

praeterībo, īd. praetereo.

praeterquam, ἐπίρρ., ἐκτός, πλήν.

praeterquam quod ἐκτός ὅτι.

praetor, ōris, ἀ., (πραίτωρ), στρα-

τηγός (τὸ ὑπατον πολιτικὸν ἀξίω-
μα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ).

praetūra, ae, στρατηγία.

prēces, γεν. precum (κατὰ πληθ.)

δέησις, παράκλησις.

prēmo, pressi, pressum, 3. (πιέ-
ζω), καταδιώκω (πεισματωδῶς),

πρόσκειμαι. 2) premor valetu-

dīne κατατρυχόμαι ὑπὸ τῆς ἀσθε-

νείας, (παλεύω μὲ τὴν ἀρρώστια)-

pretīum, īi, οὐ., (τιμὴ). 2) ἀργύ-

ριον, χρήματα.

(prex), īd. preces.

prīdīe, ἐπίρρ., τῇ προτεραίᾳ. pri-

die Kal(endas) Apriles τῇ προ-

τεραίᾳ τῶν καλανδῶν τοῦ Ἀπρι-

λίου (τῇ 31ῃ Μαρτίου).

prīmo, ἐπίρρ., πρῶτον, κατ' ἀρχάς.

prīmum = primo, ὁ ἰδὲ.

prīmus, πρῶτος.

prīnceps, cīpis, ἀ., (ἄρχων), πρῶ-

τος Hm 3,3. 2) ἀρχηγός, ἐπὶ κε-
φαλῆς Hn 2,6. ἡγεμόν A 20,5.
3) μέγας, σπουδαῖος, διακεκριμέ-
νος A 17,3.) πληθ. principes
οἱ πρόκριτοι (πολιῖται), οἱ μεγάλοι
Hn 9,3. A 3,1. 4) principes οἱ
πρωτεύοντες, οἱ μεγάλοι πολιτικοὶ
ἄνδρες A 16,4. 19,2.
principātūs, ūs, ἄ., ἡ πρώτη τά-
ξις, τὰ πρωτεῖα A 5,4. (κυρίως ἐν
τῷ δημοσίῳ βίῳ) C 2,2.
prior, ἄ., καὶ θ., prius, οὐ. (γεν.
priōris) συγκρ. πρότερος.
pristīnus, πρότερος.
prius, ἐπέρρ. συγκρ., πρότερον.
priusquam, σύνδ., πρὶν ἢ, πρὶν.
privātus, i, ἄ., ὁ ἰδιώτης (ἄνευ δη-
μοσίου ὑπουργήματος).
privignus, i, ἄ., ὁ πρόγονος, (ὁ π ρ ο
γ ο ν ό ς).
pro, πρόθ. μετ' ἀφαιρ.: κατὰ +
αἰτιατ. πρὸς + αἰτιατ. ἐν σχέ-
σει πρὸς. . .
probabilis, e, (εὐλογος, πιθανός).
2) δόκιμος.
probo, 1. (δοκιμάζω). 2) ἐπιδοκι-
μάζω, ἐγκρίνω.
procuratīo, ōnis, (ἐπιμέλεια). 2)
διοικήσεις, δημοσία ὑπηρεσία.
pro-cūro, 1. negotia φροντίζω πε-
ρὶ τῶν ὑποθέσεων.
prodītus, id. prodo.
pro-do, dīdi, dītum, 3. (προσφέρω)
2. memoriae (δοτ.) πρᾶξι-
δω τι τῇ μνήμῃ (τῇ ἱστορίᾳ, τοῖς
ἐπιγιγνομένοις). memoria pro-

dita est εἰδήσεις διεδόθη.
pro-dūco, 3. (προάγω). 2) dolo
(ἀφαιρ.) in proelium προάγω διὰ
δόλου, δολάζω πρὸς μάχην. 3)
vitam μακύνω (παραινέω) τὴν
ζωήν.
productus, id. produco.
proelium, ii, οὐ., (συμπλοκή). 2) μά-
χη. navale proelium (ναυτική
μάχη), ναυμαχία.
profectus, id. proficiscor.
professus, id. profiteor.
proficiscens (ἀντὶ profecturus =
μέλλων νὰ πορευθῇ) Hn 2,3. id.
proficiscor.
pro-ficiscor, fectus sum, profi-
cisci, 3. ἀποθ. πορεύομαι. Hn
2,3. βαδίζω ἐναντίον 5,1. 8,1.
in castra εἰς τὸ στρατόπεδον (εἰς
τὸν πόλεμον), ἐκστρατεύω.
profitēor (pro-fāteor), fessus sum.
2. ἀποθ. ὁμολογῶ, λέγω.
pro-flīgo, 1. καταβάλλω, κατανικῶ.
pro-fūgīo, 3. (προφεύγω). 2) do-
mo φεύγω ἐκ τῆς πατρίδος. 3)
καταφεύγω Hn 7,6.
progressus, ūs, ἄ., πρόσδος, προ-
κοπή.
pro-hībēo (pro-hābeo), būi, bī-
tum, 2. ἀπείργω. transitū (ἀ-
φαιρ.) ἀπείργω (ἀπὸ) τῆς διαβά-
σεως, ἐμποδίζω τὴν διάβασιν.
prolābor, lapsus sum, lābi, 3.
ἀποθ. (πρόσω ὀλισθαίνω). 2) ἐπὶ
κτηρίου: εἶμαι ἑτοιμος νὰ καταρ-
ρεύσω, (ἀπειλῶ κατάρρυσιν).

pro-mitto, 3. (καθίημι). 2) ὑπισχνοῦμαι, δίδω ὑπόσχεσιν.

pro-nuntio, 1. ἀνακηρύττω. 2) ἀπαγγέλλω, ἀπομνημονεύω.

1. propāgo, 1. διαδίδω, (μεταφυτεύω). 2) fines imperii ἐπεκτείνω τὰ ὅρια τοῦ βασιλείου.

2. prapāgo, gīnis, (βλάστημα ἀμπέλου). 2) πληθ. γενεαλογία (οἰκογενείας), γενεαλογικόν³ δένδρον, (στέμμα οἰκογενειακόν),

propatūlum, i, οὐ. (κυρ. μέρος ἐκτεινόμενον εἰς τὰ ὅμματα πάντων), προαύλιον, αὐλή.

propēre, ἐπίρρ., ταχέως, ἐν σπουδῇ.

propinquus, ὁ ἐγγύς, πλησιόχωρος.

proprius, ἐπίρρ. (συγκρ. τοῦ prope ἐγγύς) κατ' αἰτ., ἐγγύτερον.

pro-pōno, 3. (προτίθημι). 2) quaestionem προβάλλω, (προτείνω) ζητημα. remedia προτείνω (ὀρίζω) φάρμακα.

propositum, i, οὐ. (τὸ προκείμενον), σκοπός.

propter, πρόθ. (μετ. αἰτ.) ,ἐνεκα, διὰ + αἰτ.

pro-rumpo, rūpi, ruptum, 3.. (ἐξορμῶ). 2) tanta vis morbi prorūpit τοσαύτη ὁρμή τῆς νήσου ἐπέπεσε, μετὰ τοσαύτης ὁρμῆς ἐνέπεσεν (ἐξεδηλώθη) ἡ νόσος.

pre-sēquor, 3. ἀποθ. προπέμπω.

prosperitas, ātis, εὐτυχία A 19,3.

prosperitas valetudinis ἀκμή εὐρωστίας, καλή (ἄκρα) ὑγεία.

pro-spicio (pro-spēcio), spexi, spectrum, 3. (προορῶ). 2) βλέπω μακράν, παρατηρῶ.

pro-ut, ἐπίρρ., «καθ' ὅ», ὥς, καθάπερ.

providēo, 2. (προνοῶ). 2) λαμβάνω πρόνοιαν, (προφυλακτικὰ μέτρα), ἐπινοῶ πανουργίαν.

provincia, ae, ἐπαρχία.

proximus, ὑπερθ. (τοῦ propior), ἐγγύτατος, πλησιέστατος Hn 11,4. 2) προσεχής Hn 3,2.

prudentia, ae, εὐφυΐα, πρόνοια, περίσκεψις, ψυχραιμία. 2) τέχνησμα Hn 11,7.

publico, 1. (δημοσιῶ). 2) bona δημεύω τὴν περιουσίαν.

publicē, ἐπίρρ., (δημοσίᾳ). 2) ἐν ὀνόματι τῆς πολιτείας A 3,1. δημοσίᾳ ἀποφάσει, ἐπισήμως Hn 3,1. 3) διὰ λογαριασμόν τοῦ δημοσίου. A 2,4. 3,1.

publicus, δημόσιος, τοῦ κράτους.

puer, eri, ἄ., παῖς, νεανίας. 2) δοῦλος (ἀσχέτως ἡλικίας, πρβλ. «παῖς», γκαρσόν) Hn 12,4. 12,5. A 13,5.

puerilis, e, παιδικός.

pueritia, ae, παιδικὴ ἡλικία.

puerulus, i, ἄ., μικρὸν παιδίον.

pugna, ae, μάχη, πόλεμος.

pugno, 1. πολεμῶ. pugno pugnam πολεμῶ πόλεμον. hāc pugnā pugnatā ταύτης τῆς μάχης πολεμηθείσης, ταύτης τῆς μάχης γενομένης, (μετὰ τὴν μάχην ταύτην). pulchrē, ἐπίρρ., καλῶς, ἐπιδεξίως.

pullūlo, 1. (βλαστάνω] φ ο υ ν τ ὶ ω ν] ἐπὶ τῶν βλαστῶν τῶν δένδρων καὶ ἐπὶ τῶν νεοσσῶν). 2) διαδιδόμαι.

pulsus, ἰδ. pello.

puppis, is, πρύμνα.

puris, γεν. τοῦ pus.

pus, puris, οὐ., πύον.

puto, 1. νομίζω.

Q

quā, ἐπίρρ., (ἐννοεῖται v i ā ἢ p a r t e δι' ἧς ὁδοῦ, δι' οὗ μέρους), ὅπου.

quācumque, ἐπίρρ., ὅπουδῆποτε.

quaero, sīnī, sītum, 3. ζητῶ, θέλω.

Hn 11,2. 2) quaero ab aliquo ἐρωτῶ τινα, ζητῶ νὰ μάθω παρὰ τινος.

quaesīvi, ἰδ. quaero.

qualis, e, ὁποῖος. hoc quale sit τοῦτο ὁποῖον (ὁποίας σπουδαιότητος ἢ σημασίας) εἶναι. . .

quaestīo, ōnis, ζητήμα.

quaestor, ōris, ἀ., ταμίης.

quam, ἐπίρρ., ἢ (μετὰ τὰ συγκριτικὰ καὶ τὸ alius) clarius quam possent λαμπρότερον ἢ ὅσον θὰ ἠδύναντο A 1,3. 2) aliud acroāma quam (ἀντὶ τοῦ praeter=ἐκτός) anagnosten ἄλλο ἀκρόαμα ἐκτὸς τοῦ ἀναγνώστου). 3) μετὰ ὑπερθετικῶν: quam plurimas. . . serpentes ὡς πλείστους. . . ὅφεις, ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρους Hn 10,4.

quandīu, ἐπίρρ., ἐφ' ὅσον (χρόνον) Hn 5,4. 13,3. A 3,2. 2) (ὁ) πόσον χρόνον A 20,1.

quamquam, σύνδ., εἰ καί. 2) ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις, ἄλλως τε A 16,2. 20,1.

quam-vis, σύνδ. (ὅσον θέλεις). 2) καὶ ἕαν.

quanto, ὅσῳ. tanto-quanto τοσούτῳ—ὅσῳ, τοσοῦτον—ὅσον.

quantum, οὐσ., οὐ. καὶ (αἰτ. ἐνικοῦ) ὡς ἐπίρρημα, ὅσον A 19,1.

quantus, πόσος A 20,5. 2) (ἡλικος) πόσον μέγας Hn 5,4.

quā-re, ἐπίρρ., δι' ὃ, ἕνεκα, ὅθεν.

' Ἀλλ' ἐν βίῳ Κάτωνος (2,3) κε-

χωρισμένως, διότι εἶναι δύο λέξεις

quā re=ut eā re ἵνα διὰ τούτου τοῦ πράγματος.

quartus, τέταρτος.

quaterni, nae, na (γεν. quaternum), ἀνὰ τέσσαρας, τέσσαρες. -que, ἐγκλιτ. τε, καί. 2) ἀλλὰ Hm 1,2.

quemlibet, αἰτ., τοῦ quilibet, ὁ ἰδέ.

quēo, quīvi, —, (quīre), (μετ' ἀρνήσεως καὶ ἀπρμφ.) δύνامي.

querimonīa, ae, παράπονον (μεμψιμοίρια), ἀφορμὴ παραπόνων.

qui, quae, quod, ἀντων. ἀναφ. ὅς, ἡ, ὃ Hm 1,5. Hn 3,1. 5,4. 7,3. 8,4. 11,3. C 3,4. A 1,4. 2,5. 3,1. 5,4. 6,5. 14,3. 15,3. 16,3. 17,2. 18,3. 18,5. 20,3.

2) ἀντὶ συνδ. qui = et is ἢ sed is ἢ is autem ἢ is enim ἢ is

igitur, cuius=huius enim διό-
τι τούτου A 2,2. quā=et eā
A 15,2. quibus=iis igitur A
18,4.— Μεθ' ὑποτ. α) πρὸς δῆ-
λωσιν τοῦ ἀποτελέσματος: qui=
ut is ὥστε οὗτος Hn 5,4. 11,3. A
5,1. 5,4. 14,2. 18,2. β) πρὸς
δῆλωσιν σκοποῦ: qui=ut is ἵνα
οὗτος Hn 7,2. 7,5. 7,7. 12,2. C
2,3. γ) πρὸς δῆλωσιν αἰτίας: qui
=cum is ἐπειδὴ οὗτος Hn 1,3.
12,2. A 6,4.

quicquam, ἰδ. quisquam.

quidem, ἐπίρρ., γε, τῇ ἀληθείᾳ,
μάλιστα. 2) τοῦλάχιστον A 14,1.

quilibet, quaelibet, quodlibet (ἐ-
πιθετικῶς ἢ quidlibet οὐσιαστι-
κῶς) ὅστις θέλει (κατὰ λέξιν :
ὅστις ἀρέσκει), ὅστισδήποτε, πᾶς
τις, ὁ τυχών. quemlibet amplis-
simum triumphum πάντα τινὰ
μεγαλοπρεπέστατον θρίαμβον.

quin, σύνδ. ὅστις δέν, ὥστε δέν,
ὅστις (ὥστε) νὰ μή... 2) χωρὶς
νὰ A 2,2. 20,1.

quini, ae, a, (γεν. quinum), ἀνὰ
πέντε, πέντε.

quinque, πέντε.

quinqüiens, πεντάκις.

quintus, πέμπτος.

quis, quid τίς; τί; Hn 12,5.
A 17,1. 18,3.

quisquam, quidquam (ἢ quic-
quam), γεν. cuiusquam, δοτ. cui-
quam, τίς, τί.

quisque, quaeque, quidque (οὐ-

σιαστικῶς καὶ quodque ἐπιθετι-
κῶς), ἕκαστος, πᾶς (τις).

quisquis, quidquid, (ἢ quicquid)
(πᾶς) ὅστις, ὅστισδήποτε.

quīvi, ἰδ. queo.

quō ἐπίρρ., ὅπου, εἰς ὁποῖον μέ-
ρος Hn 9,1. 2) πρὸς ἐπίτασιν
τοῦ συγκριτικοῦ: quo magis Hn
10,2.

quod, σύνδ., ἕως, ἐφ' ὅσον (χρο-
νον).

quod, ὅτι, διότι 2) quod nisi ἐάν
δὲ μή.

quodam - mōdo ἐπίρρ., τρόπον τι-
νὰ.

quoniam, σύνδ., ἐπειδὴ (βεβαίως),
ἐπειδὴ (τώρα πλέον), ἐπειδὴ (λοι-
πόν).

quodque, ἐπίρρ., ὡσαύτως, καί, ἔτι,
προσέτι. 2) tum quoque ἀκόμη
τώρα (τὴν στιγμὴν αὐτήν).

quotannis, (κυρ. ἀφαιρ. τοῦ quot
anni=ὅσα ἔτη εἶναι), ἐπίρρ., κατ'
ἔτος.

quotienscumque, ἐπίρρ., ὡσάκις
καὶ ὅποσάκις καὶ ὅποτεδήποτε.

R

ratio, ōnis (λογαριασμός) 2). σχέ-
διον, ὁδός, μέσον Hn 10,3. 3)
(λογικὸς καὶ φρόνιμος) ὑπολογι-
σμός, μεμετρημένη καὶ λογικὴ
χρῆσις τοῦ χρήματος A 14,3.

ratus, ἰδ. reor.

recēpi, ἰδ. recipio.

re-cīpīo (re καὶ cāpīo), cēpi,

ceptum, 3. (ἀναλαμβάνω). 2) me ἐπανέρχομαι Hn 11,2. 3) ὑποχωρῶ Hn 11,4.

re-cūso (re καὶ causa = δὲν δέχομαι, ἀρνοῦμαι), 1. illud recusavit ne postulerent ἡρνήθη (δὲν ἡθέλησε) νὰ ἀπαιτήσωσιν, ἀπέκρουσε τὴν ἀπαίτησίν των ἐκείνην ὅπως..., τὸ μόνον ὅπερ παρεκάλεσεν ἦτο νὰ μή...

reddīdi, ἰδ. reddo.

red-do, dīdi, dītum, 3. ἀποδίδω Hn 7,2. 2) ἀποκαθιστῶ Hm 2,5. 3) καθιστῶ, ποιῶ Hn 2,1. A 19,4.

red-ēo, īi, ītum, īre, ἐπιστρέφω. 2) numquam in gratiam redeo οὐδέποτε εἰς καλὴν φιλικὴν συνεννόησιν (συμφιλίωσιν) ἐπανέρχομαι, οὐδέποτε συμφιλιοῦμαι (τ. ἔ. οὐδέποτε ἤρισα).

redīi, ἰδ. redeo.

redītus, ūs, ἀ., (ἐπάνοδος). 2) πρόσοδος, ἔσοδος, εἰσόδημα.

re-fēro, rettūli, relātum, referre, me ἀποσύρομαι, ἐπαναπλέω.

re-fīcīo (re καὶ fācīo), fēcī, fec-tum, 3. (πάλιν ποιῶ). 2) res reficiuntur τὰ πράγματα (αἱ συνθήκαι) βελτιοῦνται (καλυτερεύουν), ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων βελτιοῦται. 3) ἐπισκευάζω A 20,3.

regnum, i, οὖ., βασιλείον.

relictum, ἰδ. relinquo.

religiōse, ἐπίρρ., (μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας), μετὰ συνειδητῆς

περισκέψεως (σταθμήσεως),

relinquo, līqui, lictum, 3. καταλείπω scriptum (οὐδ. μτχ.) γραπτῶς καταλείπω, ἀναγράφω, ἱστορῶ (=memoriae prodo [ἰδ. prodo]). 2) arma καταθέτω τὰ ὅπλα.

relīqui, ōrum, ἀ., οἱ λοιποί, τὰ λείψανα Hn 6,4. relīqua τὰ λοιπὰ A 19,1. 3) nihil relīqui facio, ἰδ. facio.

relīquus, λοιπός, ὑπόλοιπος. 2) οὖs. ἰδ. facio A 21,5.

remedīum, īi, οὖ., φάρμακον, (γιατρικό).

re-mīgro, 1. ἐπανέρχομαι.

re-mitto, 3. (ἀποπέμπω). 2) ἀποδίδω, ἀπολύω.

remōtus, ἰδ. removeo.

re-mōvēo, mōvi, mōtum, 2. ἀπομακρύνω Hn 2,4. 2) ἀποκρούω, ἀπωθῶ Hm 2,4. 3) ἐκποδὼν ποιοῦμαι (παρκαμερίζω) Hn 10,3.

re-nōvo, 1. ἀνανεῶ.

re-nuntīo, 1. ἀναγγέλλω.

reōr, rātus sum, rēri, 2. ἀποθ. νομίζω. ratus (μτχ. πρκμ. μετὰ σημασ. ἐνεστώτος), νομίζων, ἐν ᾧ ἐνόμιζεν, ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ἔτι.

repentē, ἐπίρρ., ἐξάφνης, ἀπροσδοκήτως.

repentīnus, αἰφνίδιος, ἀπροσδόκητος.

re-pērio, reppēri, repertum, 4. ἀνεύρισκω Hn 11,3. 2) εὐρίσκω C 3,2. causam bellandi εὐρίσκω

αἰτίαν τοῦ πολεμεῖν (πολέμου).
 repo, psi, ptum, 3. (ἔρπω). 2)
 βαδίζω ἔρπων (ἀντίθετον εο).
 re-pōno, 3. καταθέτω (ὡς περίσ-
 σευμα).

reppēri, ἰδ. reperio.

re-prīmo, pressi, pressum, 3. ἐπέ-
 χω, (σταματῶ τι).

requīro (re-quæro), quisīvi, qui-
 sītum, 3. ζητῶ πληροφορίας (πε-
 ρί τινος πράγματος).

rēs, rēi, I. πρᾶγμα. in omnibus re-
 bus ἐν πᾶσι τοῖς πράγμασιν, ἐν
 παντί. Συχνάκις πρὸς περιγραφὴν
 προηγούμενης ἐννοίας ἢ προτά-
 σεως C 2,3. Hn 1,3. 7,7. A 16,3.
 2) πράγματα, συνθῆκαι, σχέσεις
 Hn 1,4. 3) αἰτία, ἀφορμή, μέσον
 C 2,2. 3,3. A 21,1. 4) ἐπιχείρησις
 (ἐργολαβία) A 6,5. 5) πληθ. res
 τὰ χρήματα, ἡ περιουσία Hn 10,1.
 res familiaris, ἰδ. familiaris. 6)
 τὰ ἄριστα (πράγματα) A 13,1. ἰδ.
 utor. 7) res domesticae οἰκιακαὶ
 ὑποθέσεις. 8) res mandata τὸ ζη-
 τηθέν, ὑπόθεσις δ' ἣν παρακαλεῖ-
 ται τις. II. πρᾶξις, ἔργον Hn 11,6.
 C 3,4. A 18,2. 17,1. Κυρίως πολε-
 μικά ἔργα C 3,3 res gestae πρά-
 ξεις, συμβάντα, κατορθώματα, res
 maximae κυριαρχικὴ ἐξουσία, ὑ-
 ψίστη δύναμις. III. res Graecae,
 res Italicae ἑλληνικὴ, ῥωμαϊκὴ
 ἢ τῶν ἰταλικῶν πόλεων ἱστορία.
 res-publica (γεν. δοτ. rei publi-
 cae, αἰτ. rem publicam, ἀφαιρ.

re publicā), τὸ κοινόν, ἡ πολι-
 τεία, τὸ κράτος C 2,2. 2,4. A
 3,2. 6,2. e re publica (συμφώ-
 νως) πρὸς τὸ συμφέρον (ἐν τῷ
 συμφέροντι) τῆς πολιτείας A 6,2.
 2) ἡ πολιτικὴ, ὁ πολιτικὸς βίος A
 6,1. ἰδ. versor.

res-scisco, scīvi ἢ scīi, scītum, 3.
 πληροφοροῦμαι, μαυθάνω.

re-servo, 1. me (διατηρῶ, διαφυ-
 λάττω) ἐμαυτὸν (ἐν ζωῇ).

re-sisto, stīti, (stītum), 3. ἀνθί-
 σταμαι Hn 3,1. 5,4. 2) ne (μὲθ'
 ὑποτακτ.) ἀντιτείνω νὰ μὴ. . .

re-spondēo, spondi, sponsum, 2.
 ἀνταποκρίνομαι. mihi responde-
 tur εἰς ἐμὲ ἀπόκρισις δίδεται (ἀ-
 ποκρίνονται), λαμβάνω τὴν ἀπάν-
 τησιν.

responsum, i, οὖ., ἀπόκρισις, ἀ-
 πάντησις.

restīti, ἰδ. resisto.

re-stītuo (re-stātuo), tūi, tūtum,
 3. (πάλιν ἀνορθῶ). 2) ἀνακτῶμαι
 (κερδίζω ἐκ νέου).

re-tīnēo, tinūi, tentum, 2. (οὐκ
 ἔω ἀπελθεῖν). 2) παρατείνω. sen-
 sit... neque sibi diutius vi-
 tam esse retinendam ἐνόησεν
 (ἀντελήφθη)... ὅτι δὲν ἔπρεπε (δὲν
 ὤφειλεν) ἐπὶ μακρότερον χρόνον
 τὸν βίον ἑαυτῷ νὰ παρατείνῃ.
 3) (γνωρίζω νὰ) διατηρῶ A 20,5.

rettūli, ἰδ. refero.

revertor, reversus sum καὶ (re-
 verti), reverti, 3. ἀποθ. ἐπι-

στρέφω.

revoco, 1. ἀνακαλῶ. patriam defensum (α' ὑπτιον) revocatus τὴν πατρίδα ἵνα ὑπερασπίσῃ ἀνακληθεῖς.

rex, regis, ἄ., βασιλεύς. 2) reges (βασιλεῖς) (ὕπατον ἀξίωμα τῶν δύο ἐν Καραχιδόνι ἀνωτάτων ἀρχόντων), σωφύεται (καραχιδονιστὶ schofet).

rīsus, ūs, ἄ., γέλως, καγχασμός.

robustus (δρύνος). 2) opibus (ἀφαίρ.) minus esse robustum (ἐβλεπεν ὅτι ἦτο) ὅχι τόσον ἰσχυρὸς κατὰ τὰς δυνάμεις (ἐβλεπεν ὅτι δὲν εἶχεν ἀρκούσας δυνάμεις).

rogātū, (ἀφ. τοῦ rogātus αἵτησις) μετὰ γεν. = τῇ παρακλήσει (τινὸς) rogo, 1. (ἐρωτῶ). 2) παρακαλῶ, παρακλητικῶς ζητῶ (πρβλ. τὸ τοῦ Εὐαγγελίου «ἐρωτῶ» = παρακαλῶ) Hn 7,3. παθ. quidquid rogabatur ὅ,τι παρεκάλει τις αὐτὸν A 15,1.

ruber, bra, brum, ἐρυθρός.

rusticus, ἀγροτικός.

S

sacrifico, 1. θύω, θυσιάζω.

saepē, ἐπίρρ., πολλάκις.

sāl, sālis, ἄ., (ἅλας). 1) καλαισθησία (γ ο ὕ σ τ ο), κομψότης.

saltus, ūs, ἄ., ὄρος δασώδες, δρυμός Hn 3,3. 3,4. Πληθ. ὑψώματα σχηματίζοντα στενόν, κλεισώρεια, στενὸν πέρασμα), πέρασμα,

στεναὶ διαβάσεις Hn 4,3.

salus, ūtis, σωτηρία, 2) ἀνάρρωσις (ἐξ ἀσθενείας) A A 21,6.

salutāris, e, σωτήριος.

sancio, nxi, nctum, 4. (κυρῶ π.χ. νόμον). 2) necessitudinem (καθιερῶ) συνδέω, συνάπτω (ἐτι στενότερον) τοὺς δεσμοὺς τῆς συγγενείας.

sanctus, ἱερός, ὑπερθ. sanctissimus λίαν ἱερός θεωρούμενος.

sano, 1. θεραπεύω.

sapientia, ae, φρόνησις, σύνεσις.

sarmentum, i, οὐ., (κλών, βλαστός), πληθ. φρυγάνων, δέσμη, φρύγανα.

satis, ἐπίρρ., ὡς ἐπὶ θ. ἢ οὐσ. 1) ἐξαρκῶν, ἱκανός. hoc unum dictum erit dictum (hoc unum dictum erit satis) τοῦτο μόνον λεχθὲν θὰ εἶναι ἱκανόν. 2) ἅλις, ἀρκετόν, satis habeo μετ' ἐνεστῶτος ἀπρμφ. = ἀρκοῦμαι (εἶμαι εὐχαριστημένος) νά...

satis-facio, 3. (ἱκανὸν ποιῶ τινα). 2) μετ' αἰτιατ. καὶ ἀπρμφ. = πείθω τινὰ ὅτι..., δίδω ἐπαρκῆ ἐξηγήσιν ὅτι...

saucius, τετρωμένος, τραυματισθείς.

scapha, ae, σκάφη, μικρὰ λέμβος.

scilicet, ἐπίρρ. (ἐκ τοῦ sci[re]licet εἰδέναι ἐξέστι), δηλονότι, δηλαδὴ.

scio, scivi καὶ scii, scitum, 4. γινώσκω, γνωρίζω.

scribo, psi, ptum, 3. γράφω. ali-quid de pace scriptum est περὶ

τῆς εἰρήνης ἐγράφῃ τι (τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου ἀφεώρα εἰς τὴν σύναψιν τῆς εἰρήνης). scribo alicui ἢ ad aliquem γράφω τινί, ἢ πρὸς τινα.

scriptum, ἰδ. scribo καὶ relinquo. sē ἢ sēsē, ἑαυτόν, ἑαυτήν, ἑαυτούς, ἑαυτάς κ.λ.π.

secum = cum se, μεθ' ἑαυτοῦ, μεθ' ἑαυτῶν κλπ.

secundus (ἐκ τοῦ sequor ἔπομαι), δεύτερος. 2) εὖνους. secunda fortūnā ἀγαθῇ τύχῃ, ὑπὸ εὐτυχεῖς συνθήκας, εὐτυχῶς.

secūtus, ἰδ. sequor.

sed, σύνδ., ἀλλά.

se-dēcim, δέκα καὶ ἑξ, δέκα ἑξ.

se—grēgo, 1. (ἀπαγγελάζω). 2) ἀποκλείω.

se-iungo (πρόφ. sejungo), nxi, netum, 3. διαχωρίζω, ὀρίζω.

semel, ἐπῑρρ., ἀριθμ., ἅπαξ (μὶ ἀ φ ο ρ ᾶ).

semper, ἐπῑρρ., ἀεί, πάντοτε.

senātus, ūs, ᾶ., σύγκλητος. 2) ἡ ἐν τῇ συγκλήτῳ ἀκρόασις Hn 7,6. senatus populusque Romanus ἡ ῥωμαϊκὴ κυβέρνησις, τὸ ῥωμαϊκὸν κράτος (ἡ βουλευτικὴ καὶ νομοθετικὴ ἐξουσία τῆς 'Ρώμης

senectus, ūtis, γῆρας. extrema ἢ summa senectus βαθύτατον γῆρας.

senex, senis (ἐκ τοῦ sen[ic]is), γέρον, πρεσβύτες, ἐν βαθύτῃ γῆρατι

C 3,3. A 16,1. 2) συγκρ. senior γέρον πως C 3,2.

sēni, δοτ. ἐνικοῦ τοῦ senex A 16,1. sēni, sēnae, sēna, ἀνὰ ἑξ, ἑξ A 2,6. sensi, ἰδ. sentio.

sententiā, ae, γνώμη. 2) ex sententiā κατὰ γνώμην (κατ' εὐχὴν, ἐπιτυχῶς).

sentīo, sensi, sensum, 4. αἰσθάνομαι A 21,4. 2) ἀντιλαμβάνομαι, ἐννοῶ Hn 2,2.

separātīm, ἐπῑρρ., ἰδίᾳ (χωριστά).

sepēlio, pelīvi, pultum, 4. θάπτω, ἐνταφιάζω.

septem, ἑπτὰ.

septuagesīmus, ἑβδομηκοστός.

septuaginta, ἑβδομήκοντα A 21,1.

sepultus, ἰδ. sepelio.

sēque (se καὶ -que = et se) Hn 11,7.

sēquor, secūtus sum, sēqui, 3. ἀποθ. ἀκολουθῶ. castra alicuius ἀκολουθῶ τὸ στρατόπεδόν τινος, συνεκστρατεύω μετὰ τινος. aliquem in provinciam (ὡς βοηθός) συνοδεύω τινὰ μέλλοντα νὰ ἀναλάβῃ τὴν διοίκησιν ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας.

sermo, ōnis, ᾶ., (ὁμιλία, λόγος). 2) γλῶσσα. Graeco sermone ἐλληνικῷ λόγῳ, ἐλληνιστί.

serpens, ntis (ἐνν. bestia), ὄφις, (γεν. πληθ. serpentium).

servīo, īvi, ītum, 4. (εἶμαι ἢ ὑπηρετῶ ὡς δοῦλος). 2) paci ὑπηρετῶ τῇ εἰρήνῃ, (στρέφω πᾶσαν

τὴν προσοχὴν μου εἰς..., ἐργάζομαι ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, τίθεμαι ὅλος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς εἰρήνης). 3) ἐπιμελοῦμαι, φροντίζω, προνοῶ ὑπέρ... A 6,5.

serviundum, ἀντὶ serviendum, ἰδ. servio.

servulus, i, ἄ., (τὸ ὑποκοριστικὸν περιφρονητικῶς), δοῦλος.

sestertius, ii, ἄ., (ἐκ τοῦ semis [= semi-as ἡμισάριον] καὶ tertius ἐνν. nummus τρίτον ἡμισάριον, δύο καὶ τὸ τρίτον ἡμισυ=τρίτον ἡμισάριον, πέντε ἡμισάγια, τ.ἔ. τρία ἡμίσεος δέοντα=24)2 ἄσσάρια). Σηστέριος, ῥωμαϊκὸν ἀργυροῦν νόμισμα ἔχον βραδύτερον 4 ἄσσάριων ἀξίαν περίπου 0,25 τῆς προπολεμικῆς δραχμῆς. 2) sestertium, ii, οὐ, (κυρίως γεν. πληθ. τοῦ sestertius ἀντὶ centena milia sestertium (=sestertiorum) μετὰ ἀριθμ., πολλαπλασιαστικοῦ ἐπιρρήματος = 100.000 σηστέριοι, περίπου 25.000 δρχ.). Κατὰ ταῦτα in sestertio centiens=(ἀφοῦ sestertium =10.000.000 σηστέριοι) 2.500.000 περίπου δρχ. In sestertio vicies=περίπου 500.000 δρχ. Ἰδὲ in.

setius (καὶ secius συγκρ. τοῦ secus = ἄλλως ἢ ὅσον πρέπει), ἐπίρρ., ἤττον. neque eo setius οὐδὲν ἤττον ὅμως.

sveitē, ἐπίρρ., αὐστηρῶς.

severitas, ātis, αὐστηρότης, σοβαρότης.

sex, ἑξ.

sexaginta, ἐξήκοντα.

si, σύνδ., εἰ, ἐάν. ἄν.

sic, ἐπίρρ., οὕτως, οὕτως ἔχοντων τῶν πραγμάτων, ὥδε. 2) οὕτω, τόσον A 1,4. 3) τόσον μόνον, ἐπὶ τῷ ὄρω... A 6,4.

significo, 1. δηλῶ.

signum, i, οὐ., σημεῖον, τεκμήριον, ἀπόδειξις. 2) signum pugnae τὸ σημεῖον (τῆς ἐνάρξεως) τῆς μάχης.

silva, ae, (ὕλη, δάσος). 2) κῆπος σύνδενδρος, (πάρκον).

similitudo, dñis, ὁμοιότης.

simul, ἐπίρρ., ὁμοῦ Hn 6,4. 2) συγκρόνως Hn 2,4. 7,2. 9,5. 13,3.

simulo, 1. (ἀπεικάζω). 2) προσποιῶμαι, [καμῶνομαι].

simultas, ātis, (ἄμιλλα). 2) ἑλλειψις ὁμονοίας, διχόνοια, διαφωνία, παρεξήγησις,

sine, πρόθ. μετ' ἀφαιρ. ἄνευ.

singularis, e, (μόνος). 2) ἐξαίρετος, διαφέρων πάντων.

singuli, ae, a, ἕκαστος, in singulos menses καθ' ἕκαστον μῆνα, μηνιαίως. singulis (δοτ.) ἐκάστω, κατὰ κεφαλὴν.

socer, eri, ἄ., πενθερός.

societas, ātis, (κοινωνία). 2) συμμάχια.

solēo, solitus sum, 2. (ῥῆμα ἡμι-αποθετικόν), εἶωθα, συνηθίζω.

solitus, ἰδ. soleo.

soll-ers, rtis, (sollus [= totus]

καὶ ars), ἔμπειρος, ἐπιδέξιος.
 solum, ἐπίρρ., μόνον.
 solvo, lvi, lūtum, 3. λύω. naves
 τὰς ναῦς, (τὰ πρυμνήσια τῶν
 νεῶν), ἀπαίρω. 2) epistolam λύω
 (ἀνοίγω) τὴν ἐπιστολήν.
 soror, ōris, ἀδελφή.
 sors, sortis, κληρὸς C 2,1. non
 pro sortis necessitudine οὐχὶ
 συμφώνως πρὸς τὸν στενὸν δε-
 σμὸν (τὴν ὑπηρεσιακὴν σχέσιν),
 τὸν ὁποῖον ὁ κληρὸς εἶχεν ὀρίσει
 (μεταξὺ τῶν).
 sortē, ἀφαιρ. τοῦ sors.
 specimen, mīnis, οὐ., (δεῖγμα).
 2) ἀπόδειξις, τεκμήριον.
 sperārat = speravērat, ἰδ. spero.
 spēro, 1. (ἐκ τοῦ spes), ἐλπίζω.
 spēs, spēi, ἐλπίς. 2) ἰδιοτελεῖς
 σκοποὶ A 6,5.
 splendīdē, ἐπίρρ., λαμπρῶς.
 splendīdus, λαμπρὸς, ἀξιοπρεπῶς
 ζῶν, ἀξιοπρεπεῖ παρὰστασιν ἔχων.
 sponsālīa, īum, οὐ., πληθ. μνηστεία,
 ὑπόσχεσις γάμου, ἀρραβῶνες.
 statim, ἐπίρρ., εὐθύς.
 statūa, ae, ἀνδριάς.
 statūo, ūi, ūtum, 3. (ἔστημι). 2)
 ἀποφασίζω.
 stipendīum, īi, οὐ., (φόρος) ἐκ τοῦ
 stips [τὸ εἰσφερόμενον κέρμα, ἔ-
 ρανος] καὶ pendo [=τίνω, πληρώ-
 νω]. 3) (ἡμερήσιος) στρατ. μισθός.
 stirps, pis, (στέλεχος). 2) ἡ πρῶ-
 τη γενεαλογικὴ καταγωγή, γέ-
 νος, γενεά.

sto, stēti, stātum, 1. ἔστηκα. pa-
 ri fastigio (ἀφαιρ.) ἵσταμαι ἐπὶ
 τοῦ αὐτοῦ (ἐπὶ τοῦ ὁμοίου) κοινω-
 νικοῦ ἐπιπέδου (βαθμοῦ). 2) mihi
 stat+ἀπρμφ.=ἔχω στερεὰν ἀπό-
 φασιν νά... (εἶμαι ἀποφασισμένος).
 studēo, dūi,—, 2. (σπουδάζω). 2)
 προθυμοποιεῖσθαι, ἐπιθυμῶ, προσ-
 παθῶ (κοιτάζω νά...).
 studiōsus, (ἐπιμελής). 2) studio-
 sus litterārum σπουδάζων περὶ
 τὰ γράμματα, φίλος τῶν γραμμα-
 τῶν, φίλος τῶν ἐπιστημῶν.
 studiūm, īi, οὐ., σπουδή, ζῆλος A
 1,4. 2) studia principum αἱ τά-
 σεις (αἱ προσπάθειαι, κομματικοὶ
 ἀνταγωνισμοί), τὰ πολιτικὰ πάθη
 τῶν μεγάλων ἀνδρῶν A 16,4. 3)
 (πληθ.) ἡ μετὰ μεγάλης θελήσεως
 διαρκὲς πρὸς τι ἐνασχόλησις τοῦ
 νοῦ. studia litterārum ἡ περὶ
 τὰ γράμματα (τὰς ἐπιστήμας)
 σπουδή. 4) αἱ σπουδαί, αἱ κλίσεις
 (ἀτόμου τινὸς) A 2,2.
 stultē, ἐπίρρ., μωρῶς, ἀνοήτως.
 suavitas, ātis (ἡδύτης). 2) sua-
 vitas oris atque vocis χάρις
 γλώσσης καὶ φωνῆς (μεστὸν χά-
 ριτος λεκτικὸν καὶ τόνος φωνῆς
 εὐχάριστος) πρβλ. τὸ γαλλ. dic-
 tion.
 sub, πρόθ. μετ' ἀφαιρ., ὑπὸ+αἰτ.
 subēgi, ἰδ. subigo.
 sub-īgo (sub καὶ āgo), ēgi, ac-
 tum, 3. ὑποτάσσω.
 subītō, ἐπίρρ., αἴφνης, ἀπροσδοκῆτως

sub-lēvo, 1. (ἀνακουφίζω). 2) καθιστῶ δυνάτον, διευκολύνω.

sub-scribo, 3. (ὑπογράφω). 2) συνυπογράφω ὡς συγκατήγορος τὴν καταγγελίαν τοῦ κυρίου κατηγοροῦ, « κλητῆρ ἐπιγράφομαι ».

sub-texo, χῡί, xtum, 3. (συνυφαίνω). 2) παρενείρω, παρεμβάλλω.

sub-urbānus, προάστειος, πλησίον τῆς πόλεως (Ῥώμης) κείμενος.

suc-cēdo (sub καὶ cedo), 3. (ὑπέρχομαι) 2) alicui διαδέχομαι (τινα) ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ.

suc-cumbo, cubūi, cubitum, 3. (κατακλίνομαι). 2) ὑπείκω, ἐνδίδω, ὑποκύπτω, succumbente patriā=si succumbēret patria ἐὰν ἡ πατρίς ᾤθελεν ἐνδώσει (ᾤθελεν ὑποκύψει).

suffectus (μτχ. τοῦ sufficio), ἐπικατασταθείς, ἐπικατάστατος στρατηγός, ὁ εἰς ἀντικατάστασιν ἄλλου (ἀποθανόντος) ἐκλεγείς.

sui, sibi, se ἢ sese, ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς, ἑαυτῶν κλπ.

sum, fui, esse, εἶμαι. sum alicui aptissimus προσαρμόζομαι τινι, (προσκολῶμαι τινι). sum alicui iucundissimus (εἶμαι τινι εὐχρηστότατος), εἰς ἄκρον (καθ' ὑπερβολὴν) ὑπὸ τινος ἀγαπῶμαι. sum in pari periculo (εἶμαι ἐν μέσῳ [ἐν καταστάσει] ὁμοίου κινδύνου), ὁμοίως κινδυνεύω. numerus erat

viginti milium ὁ ἀριθμὸς ἦτο εἴκοσι χιλιάδων, (ἀνῆρχετο, συνεποσοῦτο εἰς...), sum adversus aliquem εἶμαι ἐκτίον (ἢ ἀντίπαλός) τινος. sum in amicitia cum aliquo εἶμαι ἐν φιλίᾳ (φιλικῶς διαβιῶ) πρὸς τινα. sum eādem mente εἶμαι (ἐμφοροῦμαι) τῶν αὐτῶν διαθέσεων, ἔχω τὰς αὐτὰς διαθέσεις. sunt in suā potestate εἶναι ἐν τῇ ἑαυτῶν ἐξουσίᾳ (εἶναι αὐτεξούσιοι). sum optimarum partium εἶμαι τοῦ ἀριστοκρατικοῦ κόμματος. continentis est εἶναι (ἴδιον) οἰκονόμου. est signum continentiae εἶναι σημεῖον οἰκονομίας (προδίδει οἰκονομίαν). est signum diligentiae εἶναι σημεῖον ἐπιμελημένης φιλοπονίας. aliquid est indicio (δοτ.) εἶναι τι τεκμήριον (χρησιμεύει πρὸς ἀπόδειξιν). reliquum est ut... ὑπόλοιπον εἶναι (ὑπολείπεται) νά... .

summa -ae, (τὸ ὅλον). 2. summa

imperii ἀρχιστρατηγία Hn 3,1. 3) κοσμοκρατορία, ἡγεμονία Hn 8,3.

summus καὶ supremus (ὑπερθ.), ἀνώτατος, ὑπάτος. summas (amphōras) opērit καλύπτει τὴν ἐπιφάνειαν (τὸ ἄνω μέρος) τῶν ἀμφορέων.

sūmo, mpsi, mptum, 3. λαμβάνω. sumpsit, ἰδ. sumo.

sumptuosus, δαπανηρός, φιλοδᾶπανος, πολυέξοδος, σπάταλος A 13, 5. πολυδάπανος, πολυτελής A 14,3.

sumptus, ūs, ἄ., δαπάνη, ἔξοδα. 2) δαπάνη εἰς (πολυτελεῖς κατασκευαῖς) A 13,2.

supellex, supellectilis, οἰκοσκευὴ (ἐπιπλα κλπ.).

superārat=superavērat.

superārim=superavērim.

superesse, ἰδ. supersum.

superior, ἄ. καὶ θ., ἴus οὐ. (γεν. iōris συγκρ. τοῦ supērus) πρότερος, παρελθὼν C 1,4. Hn 4,4. 2) ἰσχυρότερος, κραταιότερος Hn 8,4. 3) ὑπέρτερος, νικητὴς Hm 1,2. Hn 1,2.

supēro, 1. (εἶμαι ὑπεράνω). 2) ὑπερτερῶ, ὑπερβάλλω Hn 1,1. 3) νικῶ, καταβάλλω, classe «ναυσικρατῶ», ναυμαχία νικῶ Hn 11,7. 4) superior ὑπερτεροῦμαι, εἶμαι (ἀριθμητικῶς) ἀσθενέστερος.

superstes, stītis, ἐπιζῶν. sum superstes alicui ἐπιβιῶ, ἐπιζῶ τινι, ζῶ μετὰ τὸν θάνατόν τινος.

super-sum, περισσεύω, ὑπολείπομαι. 2) temporibus (δοτ.) ἐπιβιῶ, ζῶ μετὰ τὴν πάροδον τῆς κρίσεως (τῆς νόσου).

suprā (ἐκ τοῦ superā parte), ἐπίρρ., ἀνωτέρω.

suprēmus=summus.

sus-cīpio (sub[su(b)s] καὶ cāpio), cēpi, ceptum, 3. (ὑποστηρίζω). 2) negotium ἀναλαμβάνω, ἀναδέχομαι ἔργον. inimicitias ἐπισύρω ἔχθρας. bellum ἐπιχειρῶ

(ἀποδύομαι εἰς) πόλεμον.

suspicio, ōnis, ὑποψία.

sus-tīneo (sub]=su(b)s] καὶ tēnēo), tinui, tentum, 2. (βαστάζω). 2) vim hostium ὑπομένω (ἀποκρούω) τὴν ὁρμὴν τῶν πολεμίων.

sustuli, ἰδ. tollo.

suus, ἐαυτοῦ. 2) suae res ἡ ἰδία αὐτοῦ περιουσία. suo nomine accusare ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι κατηγορεῖν (εἶμαι ὁ μόνος, ὁ κύριος κατήγορος εἰς ποινικὴν δίκην). 3) οὐσ., sui, ōrum ἄ., οἱ οἰκεῖοι, οἱ συγγενεῖς A 17,2. 20,1.

T

tabellarīus, īi, ἄ., κήρυξ γραμματοφόρος, ὁ κομιστής.

taciturnus, σιωπηρὸς, σιωπηλός. talis, e, τοιοῦτος. 2) οὕτω μέγας A 5,4.

tam, ἐπίρρ., οὕτω, τόσον πολὺ. tam... quam τόσον... ὅσον.

tamen, ὅμως.

tamquam, ἐπίρρ., (ὥσπερ, ὥσεί). 2) ἀντὶ τοῦ tamquam si Hn 2,2. (μὲ ὑποτακτ.).

tanto (ἀφαιρ. τοῦ tantus μετὰ τοῦ antecēdo), τοσοῦτῳ, τοσοῦτον. tantum, ἐπίρρ., (τόσον πολὺ). 2) τόσον μόνον, ἀπλῶς Hn 10,5.

tantus, τοσοῦτος Hn 13,2. C 3,2. A 15,2. 18,6. 2) τόσος, οὕτω πολὺς, οὕτω μέγας A 14,2. hic tantus vir οὗτος ὁ μέγας ἀνὴρ.

tectum, i, οὐ., (στέγη). 2) οἶκος, οἶκημα.

temerē, ἐπίρρ., (τυχόντως, ἀλογίστως), nullus dies... temere οὐδεμία σχεδὸν ἡμέρα εὐκόλως... A 20,2. (ιδ. intercedo).

templum, i, οὐ., ναός.

temporibus, ιδ. tempus.

tempus, ōris, οὐ., χρόνος. tempore reliquo ἐν τῷ μέλλοντι χρόνῳ. suo tempore ἐν τῷ οἰκείῳ χρόνῳ, ἐν χρονολογικῇ τάξει A 28,2. 2) εὐκαιρία Hn 2,3. 3) πληθ. οἱ χαλεποὶ καιροί, ἡ κρίσις τῆς ἀσθενείας A 22,2.

tenēo, nūi, ntum, 2. (κρατῶ). 2) aram ἐπιθέτω τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ (ὥς οἱ χριστιανοὶ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου). 3) κατέχω Hn 1,5. 4) principatum eloquentiae κρατῶ τὰ πρωτεῖα (τὰ σκῆπτρα) τῆς εὐγλωττίας, εἶμαι ὁ πρῶτος ῥήτωρ. me uno loco διαμένω ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. 5) ἐμμένω, πραγματοποιῶ, ἐκτελῶ A 1,2. tenesmos (ἀντὶ tenesmus), i ἄ., καλικὴ νόσος μετὰ τάσεως πρὸς ἀφόδευσιν, «τεινεσμός».

tento, 1. (ψηλαφῶ). 2) δοκιμάζω, ἀποπειρῶμαι A 1,2. 3) κλητεύω, ἐνάγω C 2,4.

terni, ae, a, ἀνὰ τρεῖς, τρεῖς. ter-na milia ἑνν. (sestertium) = 3.000 σηστέρτιοι.

terra, ae, γῆ, ἡπειρος, ξηρά.

terror, ōris, ἄ., τρόμος.

tertiō, ἐπίρρ. τὸ τρίτον (τρίτην φορὰν).

tertius, τρίτος

testamentum, i, οὐ., διαθήκη.

testimonium, ii, οὐ., τεκμήριον, ἀπόδειξις.

testis, is, ἄ., μάρτυς.

timor, ōris, ἄ., φόβος.

tollo, sustūli, sublātum, 3. (αἵρω). 2) ἀπάγω, ἀποκομίζω Hn 9,4. 3) ἀφαιρῶ ἐκ τοῦ μέσου, ἀναιρῶ, ἐξολοθρεύω Hn 5,3.

totus (γεν. totius, δοτ. toti), ὅλος, ὁλόκληρος, πᾶς. totā Africā ἀνὰ τὴν Ἀφρικὴν ὅλην.

trādo (trans-do), dīdi, dītum, 3. παραδίδω. non suae esse virtutis arma adversariis tradere (εἶπεν ὅτι) δὲν εἶναι ἴδιον τῆς ἑαυτοῦ ἀρετῆς (τῆς ἑαυτοῦ ἀξιοπρεπειᾶς) τοῖς πσιεμίσις τὰ ὅπλα νὰ παραδώσῃ. 2) (ἐπὶ διδασκάλου) διδάσκω, παραδίδω (προφορικῶς) A 1,3.

trādūco (trans-duco), 3. διαβιβάζω traduxi, ιδ. traduco.

traīeci, ιδ. traicio.

trā-īcio (πρόφερε trajicio), īeci, iectum, 3. διαβιβάζω.

tranquillitas, ātis, ψυχικὴ γαλήνη, ψυχικὴ ἡρεμία.

tranquillo, 1. καθησυχάζω, γαλήνῳ. tranquillatis rebus ἀφοῦ τὰ πράγματα (τὰ πολιτικὰ μίση) καθησύχασαν (ἡρέμησαν, κατηνύσθησαν), ἀφοῦ ἐγένεν ἡσυχία.

trans-ĕo, ĭre, διαβαίνω, διαπερῶ.
 transĭi, ĭd. transeo.
 transĭtus, ūs, ἄ., δίοδος.
 trecenti, ae, a, τριακῆσσι.
 tribūnus, i, ἄ., (φύλαρχος). tri-
 bunus militum χιλιάρχος. Ἐκά-
 στη λεγεῶν εἶχεν 6 ἐκ περιτρο-
 πῆς διοικοῦντας χιλιάρχους. tri-
 bunus plebĕi (γεν. τοῦ plebes)
 δῆμαρχος.
 tribūo, būi, būtum, 3. (νέμω). 2)
 litteris (δοτ.) nonnihil temporis
 ἀφιερῶ χάριν τῶν γραμματέων χρό-
 νον τινὰ (μέρος τι τοῦ χρόνου).
 3) παρέχω, χορηγῶ A 19,3. 4)
 cum tribūi (ἀπαρμφ. τοῦ tri-
 buor) vidērent ἐπειδὴ ἔβλεπον
 ὅτι ἀπεδίδετο, (ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀ-
 ποδοθῇ), ὅτι ὠφείλετο, ὅτι προ-
 ἤρχετο ἐκ... A 6,5.
 tridūum, i, οὐ., τριήμερον.
 triennĭum, ĭi, οὐ., τριετία.
 triginta, τριάκοντα.
 tritĭcum, i, οὐ., σῖτος.
 triumphus, i, ἄ., θρίαμβος. Ὁ θρί-
 αμβος ἦτο ἡ μερίστη τῶν ἀμοιβῶν
 τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας. Ἐψηφί-
 ζετο ὑπὸ τῆς Συγκλήτου τῷ ἐπι-
 στρέφοντι νικητῇ καὶ τροπαιούχῳ
 στρατηγῷ, ὅστις ἐπὶ κεφαλῇ τῶν
 λεγεῶνων εἰσήρχετο ἐν πομπῇ εἰς
 τὴν Ῥώμην καὶ ἀνῆρχετο εἰς τὸν
 ναὸν τοῦ Καπιτωλίου Διός.
 tuĕor, tuĭtus ἢ tūtus sum, 2.
 ἀποθ. (προβλέπω). 2) φυλάττω.
 valetudinem φυλάττω τὴν υἡεῖαν

μου (προσπαθῶ νὰ ἀναρρώσω).
 tuli, ĭd. fero.
 tum, ἐπίρρ., τότε tum quoque καὶ
 τότε (ἀκόμη).
 tumultus, ūs, ἄ., (ταραχῇ). 2) (αι-
 φνιδία) στάσις, (ἐπανάστασις).

U

ubi, ἐπίρρ., ὅπου, ἔνθα Hn 1,2.
 Hn 12,3. 2) ubi, σύνδ. χρόν.,
 ὥς, εὐθὺς ὥς Hn 8,2. 11,2.
 ullus, (γεν. ullĭus, δοτ. ullĭ), (προ-
 ηγουμένης ἀρνήσεως) τίς, οὐδεὶς.
 ultĭmus (ὑπερθ. τοῦ ἀχρήστου
 ulter, ultra, ultrum), ἔσχατος
 A 20,4. 2) ἀρχαιότατος, ὁ πλεόν
 ἀπομεμακρυσμένος A 1,1.
 umquam, (προηγουμένης ἀρνήσεως)
 ποτέ, οὐδέποτε.
 undĕ, ἐπίρρ., ὅθεν, ὁπόθεν.
 undĭque, ἐπίρρ., πανταχόθεν.
 unĭversus (ἐκ τοῦ unus+μτχ.
 versus), ὁμοῦ, πᾶς. 2) πληθ.
 πάντες, σύμπαντες.
 unus (γεν. unĭus, δοτ. unĭ), εἷς
 Hn 12,1. 2) εἷς, μόνος Hn 1,2
 (ἀντίθετον multi), 3,4. 3) ὁ εἷς,
 ὁ μὲν Hn 3,3. 4) εἷς καὶ ὁ αὐτὸς
 Hn 12,3. 5) ὑπὲρ πάντα ἄλλον.
 urbānus, ἀστικός (τῆς Ῥώμης).
 urbs, urbis, πόλις. 2) = Ῥώμη Hn
 5,1. C 2,2. A 20,1. (πρβλ. ἄστν
 = Ἀθῆναι. Πόλις = Κων)νοῦπο-
 λις. Πόντος = Εὐξείνιος πόντος).
 usque, ἐπίρρ., (διηνεκῶς). 2) μετ'

ἄλλης προθ. (τοπικῶς) usque a rubro mari ἀπὸ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης. 3) χρον. usque ad μέχρι Hn 2,5. 7,1. C 2,4. 3,4. A 16,3. usūra, ae, (χρῆσις). 2) (ὠφέλεια ἀπὸ δεδανεισμένου κεφαλαίου) τόκος. usūs, ūs, ἄ., χρῆσις, χρησιμοποίησις (τοῦ χρήματος) A 14,3. 2) usus benivolentiaque (ἰδ. benevolentia) A 20,5. 3) ūsū (ἀφαιρ.) vēnit διὰ τῆς χρήσεως (διὰ τῆς συνήθους τῶν πραγμάτων φορᾶς) πράγματι συμβαίνει, ἢ (ἐὰν τὸ usū ληφθῇ ὡς δοτ. πτώσεως = usui) ἔρχεται εἰς χρῆσιν, πράγματι συμβαίνει, ἐπακολουθεῖ = fieri solet (εἴωθε γίνεσθαι, λαμβάνει χώραν) Hn 12,3. quae nunc usū veniunt (ὅσα νῦν συμβαίνουν) τὰ σημερινὰ γεγονότα A 16,4. usus (sum), ἰδ. utor.

ūt, I. ἐπίρρ., ὡς, ὥσπερ. 1) ἐν παρενθετικαῖς προτάσεσι πρὸς σαφεστέραν ἀνάπτυξιν C 1,1: ut tum erant tempora καθὼς τότε ἦσαν οἱ χρόνοι, ὅσον διὰ τὴν ἐποχὴν του (διότι ἐπὶ Νέπωτος τὸ χρῆμα δὲν ἦτο ἄφθονον), παραδείγματος χάριν A 18,3. 21,5. 22,4. 2) ut—sic καθὼς—ὁμοίως Hn 7,4. 3) ἐπὶ χρόνου: ὡς, εὐθὺς ὡς (συνήθ. μετὰ πρkm. ὀριστ.) Hm 2,1. Hn 7,4. C 1,2. A 21,5.—II. σύνδ. μεθ' ὑποτακτ. 1) πρὸς δῆλωσιν ἐνεργείας, ἀκολουθίας κλπ. ἢ προηγ. δεικτικῶν = ὥστε (νά)...

Hm 1,4. 1,5. 2,1. Hn 2,2,4,3. 10,5. 12,1. A 1,3. 2,6. 15,1. 18,1. 2. 20,3. 21,1. 21,2,21,3. 5. 2) πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ = ἵνα Hn 2,1.

ūter, utra, utrum, πότερος (γεν. utrius).

uterque, utraq̄ue, utrumque (ἐν. γεν. utriusque, δοτ. utriūque) ἐκάτερος, ἀμφότεροι. Καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν: Hn 4,4. A 14,2. 20,5. 2) οὐδ. ἐν. ὡς οὐσιαστικόν quod utrumque ὅπερ ἐκάτερον (τούτων δὲ τῶν δύο ἕκαστον). Πληθ. utriūque (ὅταν ἐκατέρωθεν εὐρίσκονται οἱ ἀντίπαλοι) Hn 11,1. (ἀλλὰ καὶ ἐπὶ δύο μόνον) Hn 4,2.

ūtī, ἀπρμφ. τοῦ utor.

utilitas, ātis, χρησιμότης, ὠφέλεια.

ūtor, ūsus sum, ūtī, 2. ἀποθ. χρῶμαι. aliquo doctōre χρῶμαί τινι διδασκάλῳ, ἔχω τινά (ὡς) διδασκαλόν. beneficio (ἀφαιρ.) δέχομαι (λαμβάνω) τὴν τιμὴν. omnibus optimis rebus (ἀφαιρ.) ἀπολαύω τῶν εὐγενεστάτων ἀπολαύσεων τοῦ βίου. prosperitate valetudinis ἀπολαύω ἡκρας (ἐξαιρέτου) ὑγείας. patre usus est diligenti πατέρα ἔσχεν οἰκονόμον. 2) τηρῶ A 14,2.

utpōte. (ὡς δυνατὸν [ἐστίν]). 2) ἅτε + μετοχῇ.

utrīus, ἰδ. uter.

utrobīque, ἐπίρρ., ἐκατέρωθι, ἀμφοτέρωθι (καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ).

utrum (εἰσάγει τὸ πρῶτον. μέλος πλαγίας ἐρωτήσεως), πότερον. utrum—an πότερον (ποῖον ἐκ τῶν δύο)—ἤ.

V

valens, ntis, (ῥωμαλέος). 2) ισχυρός (ἐπὶ προσώπων) Hn 6,2. (ἐπὶ πόλεων) Hn 2,4.

vālēo, lūi,—, 2. (ὕγιαίνω). 2) εἶμαι δυνατός, ισχυρός Hn 10,2. 3) ἔχω δύναμιν (ἐπιρροήν) A 5,3. valetūdo, dīnis, κατὰστασις ὑγείας, (εὐρωστία), ὑγεία A 2,1. 5. 2) νόσος τῶν (ὀφθαλμῶν), ὀφθαλμία Hn 4,3.

vallum, i, οὖ., (περι)χαράκωμαι, πρόχωμα.

variūs, ποικίλος.

vas, vasis, οὖ., (ἀρχαίωτ. vasum, ὄθεν), ὁ πληθ. μόνον κατὰ τὴν β' κλίσι. vasa, ōrum, σκεῦος, ἀγγεῖον. vates, tis, ἄ., μάντις, προφήτης. -ve, ἐγκλ. (ἐν τέλει λέξεως) ἤ, A 18,6.

vectigal, ālis, οὖ., πρόσδοτος, nova vestigalia νέαι πρόσδοτοι Hn 7,5.

vehor, vectus sum, 3. ὀχοῦμαι. 2) in nave ὀχοῦμαι ἐπὶ νεώς, πλέω. vēl (κυρίως προστακτ. τοῦ volo = λαβέ κατὰ προτίμησιν) σύνδ., ἤ. vel—vel ἤ—ἤ, εἴτε—εἴτε.

vellem, παρατ. ὑποτακτ. τοῦ volo. vellemne (εἶναι δύο λέξεις: vellem προτ. ὑποτ. τοῦ volo καὶ -ne).

velum, i, οὖ., ἱστίον (τῶν πλοίων). velut, ἐπίρρ., ὥς, ὥσπερ, καθάπερ. venenātus, δηλητηριώδης, ἰοβόλος. venēnum, i, οὖ., δηλητήριον, ἰός. venīo, vēni, ventum, 4. ἔρχομαι, ἀφικνοῦμαι. 2) venio obviam

alicuius ἔρχομαι εἰς ὑπάντησιν τινος, ἀντιτάσσομαι τινι (ἐχθρικῶς). 3) venit usu, ἰδ. usus. venter, tris, ἄ., γαστήρ, κοιλία (κοιλίας ἀπολαύσεις, καλοφαγία). ventus, i, ἄ., ἄνεμος.

verbōsus, πολυλόγος, διεξοδικός. verbum, i, οὖ., λόγος, λέξις. pluribus verbis (ἀφ.) διὰ πλειόνων λέξεων, ἐν ἐκτάσει. 2) λόγος (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἔργον) A 5,2.

verē, ἐπίρρ., ἀληθῶς, δικαίως.

verēor, veritus sum, 2. ἀποθ. (αἰδοῦμαι). 2) vereor ne φοβοῦμαι μή, δὲν θέλω νά... Hn 2,1. 3) asperitatem alicuius «αἰδοῦμαι», εὐλαβοῦμαι, σέβομαι (μετὰ σεβασμοῦ ἢ εὐλαβείας) φέρομαι πρὸς τὴν τραχύτητά τινος. 4) aliquem σέβομαι τινα A 15,1.

verō, σύνδ., δέ, ἀλλά.

versor, 1. ἀποθ. (στρέφομαι), διάγω, διατρίβω, in Sabīnis ἐν τοῖς Σαβίνοις, τ. ἔ. ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Σαβίνων. in re publicā πολιτεύομαι, λαμβάνω ἐνεργὸν μέρος ἐν τῇ πολιτείᾳ (ἐν τῇ πολιτικῇ), δρῶ ὡς πολιτικὸν πρόσωπον.

versūra, ae, (στροφή). 2) δάνειον. versuram facere νέον δάνειον

δανείζομαι ἰδ. καὶ facio.
 versus, ūs, ἄ., (αὖλαξ). 2) στίχος, ποίησις.
 verito, rti, rsum, 3. στρέφω, verito puppes ἀνακρούω πρύμναν, στρέφω τὰς πρύμνας πρὸς τὸ μέρος τῶν πολεμίων, ἵνα φύγω, τρέπομαι εἰς φυγὴν, ὑποχωρῶ.
 verus, ἀληθής. si verum est ut, ἐὰν ἀληθὲς εἶναι ὅτι..., ἐὰν ἀληθεύῃ ὅτι..., ἐὰν εἶναι γεγονὸς ὅτι..
 veto, tui, titum, 1. (καλῶ). 2) veto + ἀπρμφ. = καλῶμαι νά..., ἀπαγορεύεται εἰς ἐμὲ νά..
 vetustas, ātis, παλαιότης, πολυετία, πολυκαιρία, πολυχρονιότης.
 vetustus, παλαιός, ἀρχαῖος.
 via, ae, ὁδός.
 vicesimus, εἰκοστός.
 vicēns, ἐπίρρ., εἰκοσάκις.
 vicissem, ἰδ. vinco.
 victus, ἰδ. vinco.
 vidēo, vīdi, vīsum, 2. βλέπω, παρατηρῶ, ἀντιλαμβάνομαι A 13, 5. 2) μετ' ἀρνήσεως = δὲν γνωρίζω Hn 11,6. Παθ. 1) φαίνομαι. videtur potuisse φαίνεται ὅτι ἤθελε δυνῆθῃ, φαίνεται ὅτι θὰ ἡδύνατο Hn 1,2. 2) θεωροῦμαι, (π ε ρ ν ὦ γ ι ἄ...) Hm 1,2. 2,5. C 3,4. A 3,1. 15,2.
 viginti, εἴκοσι.
 villa, ae, ἐξοχικὴ οἰκία, ἔπαυλις.
 vinco, vīci, victum, 3. νικῶ.
 vir, viri, ἄ., ἀνὴρ. 2) πληθ. στρατιῶται, ἄνδρες.

virgo, g'nis, παρθένος, virgo filia νεαρά παρθένος.
 virtus, ūtis (ὅ τι ἀπαιτεῖται παρ' ἀνδρὸς καὶ περιποιεῖ τιμὴν καὶ εὐγένειαν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ). 2) virtus bellica ἀρετὴ πολεμική, ἀνδρεία Hm 1,4. Hn 1,1. 3) δραστηριότης, ἱκανότης Hn 1,2. 4) ἀρετὴ, χαρακτῆρ, ἀξιοπρέπεια Hm 1,5.— Πληθ. 1) αἱ ἐκάστοτε γενναῖαι πράξεις, τὰ ἥρωικά ἔργα, τὸ ἐνδοξον παρελθόν Hn 12,5. 2) ἀτομικὴ ἀξία C 2,4.
 vis, αἰτ. vim, ἄφ. vi. Πληθ. vires virium, viribus, κλπ. (βία). 2) ὁρμή Hn 11,4. 3) φορά, σφοδρότης A 21,3. 4) ἔφοδος, προσβολή Hn 3,2.
 visum īri, μέλλ. παθ. ἀπρμφ. (ἰδ. videor).
 visus, ūs, ἄ., θέαμα.
 vīta, ae, (ἀντὶ τοῦ vivita, βιο-τῇ) βίος, ζωή.
 vitium, īi, οὐ., (κακία). 2) σφάλμα, λάθος, ἀμάρτημα.
 vīto, 1. (ἀπο)φεύγω.
 vīvo, vixi, victum, 3. ζῶ. vivo affluentius δι'άγω (ζῶ) πολυτελέστερον (εὐμαρέστερον, ἐν ἀφθονοῖς). vivo cum aliquo ζῶ μετὰ τινος. σχετίζομαι πρὸς τινα.
 vivus, ζωός, ζωντανός. 2) = vivens. Hannibale vivo = Hannibale vivente τοῦ Ἀννίβα ζῶντος. ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀννίβα.

vix, ἐπίρρ., μόγις, μόλις. quod vix credendum sit ὅπερ (=καὶ τοῦτο) μόλις δύναται νὰ εἶναι πιστευτόν, ὅπερ μετὰ δυσκολίας ἤθελέ τις πιστεύσει.

vixi, ἰδ. vivo.

voco, 1. (καλῶ). 2) καλῶ, προσκαλῶ (εἰς δεῖπνον).

volo (ἐκ ῥίζ. Feλ.—ἔθεν ἔλδομαι), vol-ūi, velle (ἀνώμ.), θέλω, ἐπιθυμῶ. 2) καθορίζω A 19,1.

volūmen, mīnis, οὐ., (ἐλιγμός). 2)

βιβλίον, σύγγραμμα C 3,5. A 18,1. 3) τόμος, βιβλίον (ὡς τμήμα ὅλου) A 16,3.

voluntas, ātis, (βούλησις), «προαίρεσις», πρόθεσις, σκοπός.

vox, vocis (λέξις, φωνή), τόνος τῆς φωνῆς.

vulgus, i, οὐ., (ὄχλος). 2) πλῆθος τὸ κοινόν, (ὁ κόσμος) ἰδ. edo.

vultus, ūs, ἄ., (σχῆμα προσώπου). 2) πρόσωπον, ἔκφρασις προσώπου.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

1. Εισαγωγή	Σελ.	5
2. Κείμενον	»	9 - 26
α) Hamilcar	»	9 - 10
β) Hannibal	»	11 - 17
γ) Cato	»	18 - 19
δ) Atticus	»	19 - 26
3. Έρμηνευτικά σημειώσεις	»	27 - 60
α) Άμύκλας	»	27 - 30
β) Άννίβας	»	30 - 42
γ) Κάτων	»	42 - 45
δ) Άττικός	»	46 - 59
4. Πίναξ ιστορικός και γεωγραφικός	»	61 - 70
5. Λεξιλόγιον	»	71-134

ΕΚΔΟΣΗ ΙΖ' 1969 (VII) ΑΝΤ. 35.000—ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1855/27-5-69 / 1917/13 - 6 - 69
ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ: Α. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ—ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Π. ΟΚΤΩΡΑΤΟΣ - Κ.Α. ΚΟΥΚΙΑΣ

